Carolina van Eldenberg. Tweede deel

Petronella Moens

bron
Petronella Moens, *Carolina van Eldenberg. Tweede deel*. François Bohn, Haarlem 1812

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/moen006caro02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

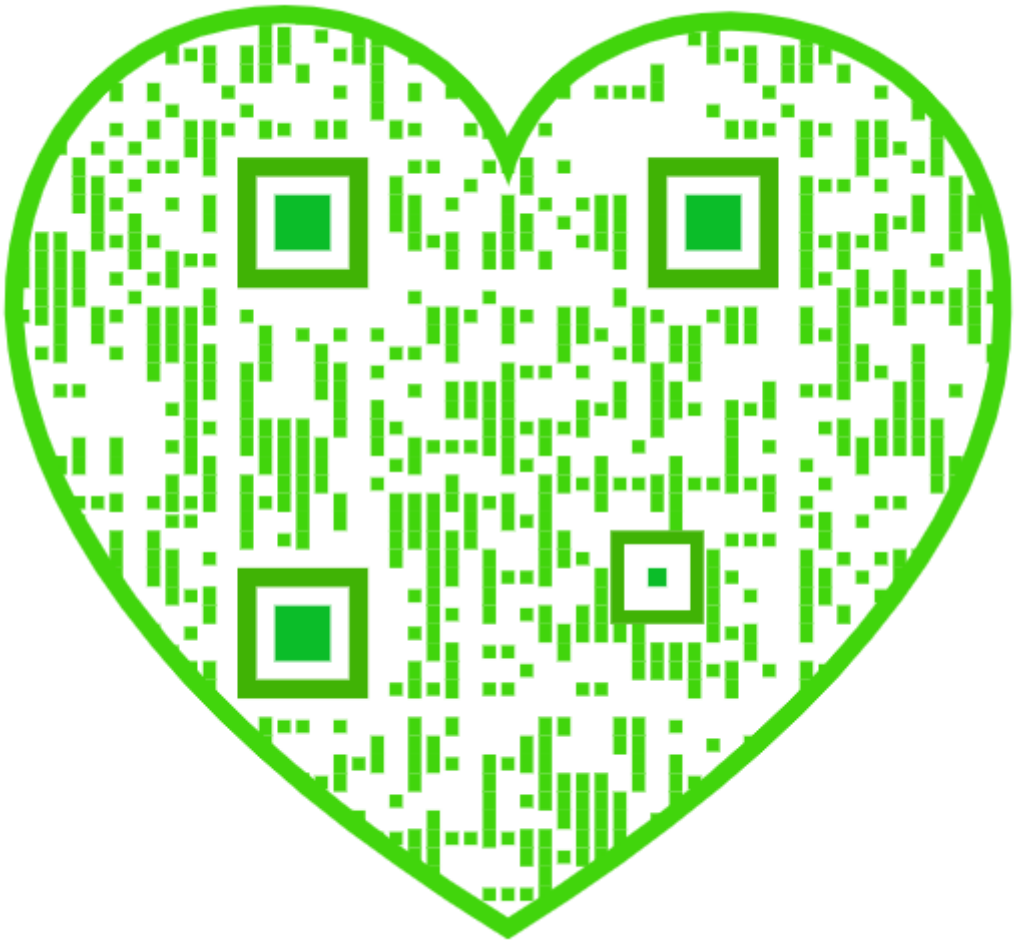

Carolina van Eldenberg.

De oude Heer Waarburg aan den Heer Balcour.

Hooggeschatte Vriend!

Ik wil dezen kalmen lentemorgen besteden, om uwe geëerde letteren, die mij zoo veel genoegen schonken, te beantwoorden; of liever, ik wil mij zelven het vermaak geven, om mij vertrouwelijk met mijnen Vriend BALCOUR bezig te houden. Goede Hemel! hoe vele menschelijke gelukzaligheid is ook aan deze zijde van het graf voor elke gevoelige ziel bereid! Wij hebben flechts te genieten, en wij zijn gelukkig. Brave Vriend! gij zult het met mij erkennen, want de dure en heilige pligt, om dankbaar het goede, dat in den beker des levens ons wordt aangeboden te smaken, die dure, die heilige pligt wordt ook door u geëerbiedigd en betracht. O ja, gij zult het met mij erkennen: de

aarde, ons geliefd moederland, getuigt bij elken voetstap van de liefde en wijsheid des Almagtigen; maar vooral treft mij, bij elke beschouwing van den mensch, die toch de edelste bewoner van de voor ons zigtbare wereld is: vooral, zeg ik, treft mij, bij elke beschouwing van den mensch, deszelfs uitgebreide vatbaarheid voor genot uit alles, wat ons omringt. Ja, uit de geheele natuur kunnen wij telkens nieuwe stof tot vreugde verzamelen. Wat zeg ik? Uit elke schakel van de keten der lotgevallen vloeijen voor ons gewigtvolle waarheden, die, schoon zij voor het tegenwoordige oogenblik al eens niet streelende mogen zijn, toch door de altijd heilzame gevolgen ons waar vergenoegen bevorderen. Onze geheele natuur is voor het genot van ware gelukzaligheid bestemd. Onze zintuigen, onze zielskrachten, alles getuigt dit, mijn Vriend! zelfs de smartelijkste aandoeningen prikkelen onze begeerten naar vreugde, en openen het hart voor hoogere genietingen. Waarlijk, de mensch is een verheven schepsel, een afdruksel der volmaakte Godheid. Doordrongen van dit gevoel, van deze vervrolijkende waarheid, zinkt mijne geheele ziel weg in dankende aanbidding, ook dan mijn Vriend! wanneer eenig leed mij treft, wanneer eene teleurstelling mij grieft, of wanneer eenig donker uitzigt mijn hart doet sidderen. Neen het tegenwoordig leven bezit geen donker uitzigt meer voor mij. De ondervinding, die mij zoo vele jaren door dit le-

ven geleid heeft, leerde mij de toekomst grootmoedig tegen treden, en den schoonen godsdienst, die de bronnen der eeuwige blijdschap voor ons doet ontspringen, verzekert mij, dat het vertrouwen op Hem, die ons lot bestuurt, nooit zal, nooit kan wankelen.

Ook deze opkomende gedachten, waardige BALCOUR! moesten mij uit de pen vloeijen. En waarom niet? Zoo uw gezelschap mij heden verheugde, zoude ik u immers die ook woordelijk mededeelen. De natuur lacht mij heden niet vrolijk aan, de zon verschuilt zich reeds bij haren opgang in treurige wolken, doch in wolken, die geen schrikwekkend onweder voorspellen, maar die zich op dit oogenblik in een' verkwikkenden lenteregen ontlasten. Ik kan dus mijne gewone morgen-wandeling niet doen; doch het schrijven aan u, mijn waarde Vriend! schenkt mij geen minder genoegen; en dit gevoel was het eigenlijk, toen ik mij voor mijne schrijftafel nederzette, dat mij de geschiktheid van den mensch, om gelukkig te zijn, dankbaar deed bewonderen. Daar toch, waar de lieve schoone natuur zich een weinig voor mijne zintuigen omsluijerde, daar wenkt mij de zoo veel zaligheid schenkende vriendschap, om zelfs in mijne eenzaamheid, al het zoet der gemeenschappelijke zamenleving te genieten. Neen, wij zeggen niet te veel, wanneer wij den mensch een afbeeldsel van den onzienlijken God noemen. Diep toch hebt Gij, o Vader! o Schepper van het heelal! de trekken van uwe volmaaktheid in ons wezen gedrukt.

Is niet mijn geheugen, dat het verledene terug roept, is niet mijne verbeelding, die de nog on-aanwezige toekomst voor mij schildert, een schaduwtrek van uwe alwetendheid? Is niet mijn vermogen, om door beleid en kunst mijne ontwerpen te volvoeren, en over allen tegenstand te zegepralen, de weerglans van uwe almagt? Is niet de nooit rustende zucht, om het heil van andere schepfelen uit te breiden; is niet het nameloos welgevallen, waarmede ik de vreugde, die ik anderen deed smaken, beschouw; is niet dat nameloos welgevallen, waarmede ik zelfs het geluk der dieren, die aan mijne zorg toevertrouwd zijn, ja, waarmede ik zelfs den wellust der spelende insekten, die ongehinderd in de geurvolle bloesems van mijne vruchtboomen dartelen, beschouw: is die aandoenlijke zucht om vreugde te schenken, is dat zalig welgevallen niet het zwak, maar toch treffend afbeeldsel van uwe alles omvattende liefde, die het grenzenloos heelal te voorschijn riep, om zich in den vollen Oceaan der hoogste gelukzaligheid te baden?

BALCOUR! ik moet de pen voor een oogenblik nederleggen, en de frissche lucht, ondanks den vallenden regen, inademen.

Zoo, oude Vriend! nu kan ik weer voortgaan. Gij moet een weinig geduld met mij hebben; ik zal wel eens meer mijn geschrijf moeten afbreken; de geringste aandoening veroorzaakt mij eene beklem-

de ademhaling, en doet mijne hand beven. Voorheen was dit zoo niet; doch mijn sterfelijk leven spoedt ten avond, terwijl het onsterfelijk leven zich allengs meer in mij ontwikkelt. Dagelijks vestig ik een' kalmen blik op het plekje gronds, dat ik mij tot een Graf heb uitgekozen. God geve! dat ik daar eerlang veilig moge rusten! Doch neen, niet ik, maar alleen mijn stof zal daar sluimeren. Ik leef onvergankelijk. Ik, die eenmaal uit het nameloos niet tot het aanzijn werd opgewekt, ik, die mijne kindsheid, mijne jongelings jaren en den krachtvollen zomertijd des mannelijken levens overleefde: ik zal ook het wegsterven van dit bezintuigd stof overleven. Ja, BALCOUR! ik zal de ontwikkeling der heerlijke wereld, wier kiem in de tegenwoordige wereld besloten is, overleven. O! dan mijn Vriend! dan zal ook uit dit stof het edelste, het geestelijkste ontwaken, en mij op nieuw met de veredelde zigtbare wereld verbinden. Doch laat ik mij meer bepalen tot uwen, mij zoo aangenamen brief, die, in elken regel, van uw goed hart en van uw gezond oordeel getuigt.

Gij mistrouwt u zelven, schrijft gij, in het beoordeelen der tegenwoordige zeden, die onder het opkomend geflacht algemeen aangenomen worden. Voorzeker zijn die zeden geheel verschillende van die onzer Voorvaderen, en zelfs van die, waaraan wij in onze jeugd gewoon waren. Het is niet het verdonkerd oog des Ouderdoms, dat u of mij, over het algemeen, die zeden vaak in zulk een ongun-

ftig licht doet beschouwen. Neen mijn Vriend! ik beoordeel u, volgens mij zelven, en ik ben overtuigd, dit vrij te kunnen doen. Zonder eene slaafsche gehechtheid aan het oude, of eene halstarrige vooringenomenheid tegen het nieuwe, bemint gij het goede, uit den verledenen en uit den tegenwoordigen tijd; en dit doe ik ook. Het is waar, de eenvoudigheid der onschuld versierde de jeugd veelmeer in onze jonge dagen, dan zij de jeugd des tegenwoordigen tijds versiert; maar de gebreken der onkunde en de vooroordeelen der domheid wierpen ook over die lieve eenvoudigheid der onschuld, eene zwarte schaduw. Die gebreken, die vooroordelen zijn over het algemeen van al hun vermogen, om de schoone menschelijke ziel te ontheiligen, heden beroofd. Wij hebben dus zoo weinig reden, om ons te beklagen, als de wel geoefende jongeling reden heeft, om zich te beklagen over het ontvlugten der kinderlijke onnoozelheid, die hem eens, vol onschuld, de dreigende vlam en de bruischende golven, die hem den dood te gemoet voerden, vrolijk deed aanlagchen. Wat verliest hij toch aan deze kommerlooze onnoozelheid, daar kennis en ondervinding hem nu de middelen in handen geven, om den dood te ontvlieden, en over vuur en water te heerschen?

Wie moet niet toestemmen, dat de menschelijke kennis zich van dag tot dag meer uitbreidt, en dat de vermogens der ziel, door eene rustelooze oefening, op de voortreffelijkste wijze worden ont-

wikkeld? Hoe onbegrijpelijk veel meer kennen wij, over het algemeen, in den tijd, dien wij heden beleven, dan de menschen over het algemeen kenden, in dien tijd, mijn Vriend! waarin wij geboren zijn! Welke schoone ontdekkingen worden van tijd tot tijd niet gedaan! Op hoe vele nuttige uitvindingen mag zich het tegenwoordig geslacht niet te beroemen! Doch aan voortreffelijke ontdekkingen en uitvindingen, zult gij zeggen, ontbrak het in de vorige eeuwen ook niet; en gij hebt gelijk; maar het ontbrak aan die algemeene opheldering van denkbeelden, aan die algemeene ontwikkeling van zielskrachten, die wij de Volksverlichting noemen. De ontdekte waarheden, hoe duidelijk, hoe eenvoudig ook, waren met een' sluijer van schoolsche geleerdheid digt omgeven; de gesteldheid van den bol, dien wij bewonen, of der aarde bijvoorbeeld, de aan eeuwige orde en wetten verbondene werking der natuur, en de geregelde omloop der hemelsche ligchamen, werden alleen door den zoogenaamden Man van Studie beoefend. Voor de jeugd en voor den gemeenen man waren dit diepe geheimen. Wie dacht in mijne kindschheid, om zelfs de eenvoudige landjeugd in deze dingen te doen onderwijzen? De meeste bejaarde landlieden konden niet eens lezen of schrijven, veel min konden zij beslissen of de aarde rond, dan acht- of vierhoekig was. De eeuwig wijze wetten, die de natuur, of de loop der dingen gehoorzaamt, waren hun even zoo onbekend, als de wetten der oude

Egijptenaren of der Twaalf Tafelen. De zon zagen zij elken dag op en onder gaan; de maan zagen zij telkens in ruim achtentwintig dagen verdwijnen en herboren worden; maar verder strekte zich hunne kundigheid ook niet uit, en wel verre van met PTOLOMEUS de aarde als het middenpunt van geheel het zonnestelsel te beschouwen, of met COPERNICUS haren omloop om de zon, en haren dagelijkschen ommezwaai te bewonderen, dachten zij geheel niets, bij het verschijnen of verdwijnen van zon en maan, en zij betoonden, bij die waarlijk goddelijke natuurverschijnsels, weinig meer gevoel, dan hunne ploeg trekkende paarden, of grazende koeijen. Maar hoe is dit alles heden veranderd, waarde BALCOUR! Edeldenkende menschenvrienden hebben met onvermoeiden ijver gearbeid, om het algemeene Volksonderwijs te verbeteren en uittebreiden; ongeloofbare vorderingen zijn daarin en daardoor gemaakt. De zoo lang verborgen geblevene waarheden zijn in het helderste licht gesteld, en zelfs voor het opluikend verstand van kinderen bevattelijk geworden. Heil! driewerf heil zij der nooit genoeg met zegenende dankbaarheid genoemde Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, in ons Vaderland opgerigt! De slapende asch van den eeuwig dierbaren Volks- en Kinder-vriend, de slapende asch van onzen gezegenden landgenoot, NIEUWENHUIZEN zij ons heilig! Uit die asch zal in den jongsten dag der wereld, in den zaligen morgenstond des beteren levens, het ver-

engeld ligchaam door de juichende danktoonen van duizenden en duizenden, die door hem tot de bronnen van ware levensvreugde geleid werden, tot het verhevenste genot van Goddelijken wellust worden gewekt, terwijl de glansrijke Engel des levens hem den gloriepalm toereikt. O mijn Vriend! ik kan aan het nut, dat de edele maatschappij, die door den zaligen NIEUWENHUIZEN en zijne vrienden het eerst werd opgerigt, heeft aangebragt, nooit denken, zonder in eene soort van verrukking te geraken. Maar ik heb ook de hervorming, die door deze maatschappij is te weeg gebragt, zoo duidelijk, zoo van nabij opgemerkt; de toenemende verlichting heeft mij, gedurende meer dan vijftig vreedzame jaren, die ik hier op mijn klein, maar bekoorlijk Dorpje sleet, zoo vele onuitsprekelijke genoegens geschonken; het geslacht, dat ik zag geboren worden, dat hier onder mijn oog opgroeide, en dat zich zoo gelukkig uitbreidde, dat geslacht is zoo geheel onderscheiden van het vorige, het is verrijkt met de nuttigste kundigheden, het leeft in de heldere morgenstralen der algemeene volksverlichting, en voorzeker is het daardoor beter en gelukkiger; althans dit laat ik mij niet betwisten. Of zou de verstandige Jongeling, die zijne gedurig zich meer ontwikkelende begeerte naar kennis telkens verzadigt, die alles, wat onder zijn bereik valt, onderzocht, en die zich over duizend genietingen verblijdt, zou die Jongeling in het oog van alle zedelijke wezens niet meer menschen waarde bezit-

ten, en voor zich zelven niet meer levensvreugde smaken, dan het nog jong, het van alles nog onbewuste Kind, dat alleen door zinnelijke genietingen kan gestreeld worden? O hoe verheug ik mij over de toenemende kunde der landlieden, die zich hier in dezen omtrek bevinden. Allen kunnen zij niet slechts lezen, schrijven en rekenen, maar velen onder hen drinken ook, als met volle teugen, uit den beker der ware zielenvreugde, die eene vlijtige oefening hun aanbiedt. Door velen worden de stille winteravonden aan die edelste vermaken toegewijd. De Huisvader leest en onderwijst zijn gezin. Alle de uren, waarin de landman, met zijne zonen en mannelijke dienstboden, de zelfsverveling in herbergen en woeste gezelschappen poogde te ontvlieden, weet hij nu te besteden aan het ontwikkelen van zijne zielsvermogens, of aan het verrijken van zijn verstand. Geene zware boekdeelen, waarin elke schoone en nuttige waarheid onder eenen dorren, donkeren en vervelenden stijl als begraven ligt, of waarin de eenvoudigste wetenschap, door onverstaanbare woorden, uit vreemde talen te zamen geraapt, uitgedrukt zijn, schrikken den leergierigen, maar weinig geoefenden landman af. Neen, de verstandige menschenvriend schrijft, in eenen gezonden stijl, de nuttigste zaken, naar de vatbaarheid van het algemeen geschikt; zonder immer lompe of platte straattaal te gebruiken, vermijdt hij zorgvuldig, zoo wel het ondoorzigtbaar zamenweefsel van half ontwikkelde denkbeelden, als den zwel-

lenden of bloemrijken stijl, die het koel, het stomp vernuft verre te boven gaat, of die het ontwakend gevoel medesleept, en de gezonde oordeelskracht, door schoon klinkende woorden en zoete gewaarwordingen, diep doet insluimeren. Ja, de verstandige menschenvriend, die tot wezenlijk nut van het algemeen schrijft, drukt alle zijne geheel ontwikkelde gedachten, op de eenvoudigste, maar treffendste wijze uit. Hij weet de vermogens der ziel op te wekken, oefent en geleidt de denkenskracht, ontsteekt het helderste licht voor onderzoeklust, en voor de beoordeling van elke onderzochte zaak, of hij roert, op eene veredelende wijze, het gevoel. Spook- en Toovertelsels zijn door de verhalen van nuttige ontdekkingen, of door de geschiedenis van achtenswaardige personen, wier nagedachtenis door Volk en Vaderland gezegend wordt, afgewisseld. Zedenlooze, zielbedervende straatliederen, die elk deugdzaam hart met afgrijzen vervulden, of die door de verachtelijkste lafheid verveelden, zijn vervangen door de bevalligste volksliederen, die de zeden zuiveren, den zedelijken smaak verfijnen, en de rijke Hollandsche taal tot eer verstrekken. Maar hoe onbegrijpelijk veel zoude ik nog niet kunnen opnoemen, mijn Vriend! dat alleen door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen hier onder mijn oog is verbeterd. De beoefening der Natuurkunde geeft zelfs aan Kinderen, het edelste vermaak. Wie siddert heden voor natuurverschijnsels, of voor de lotvoorspelling uit starren en planeten? Het on-

weder bijvoorbeeld, dat voorheen als een blijk van den toorn des Almagtigen, die de misdadigen met vlammende bliksems en brullende donders bedreigde, gevreesd werd: het onweder is nu, in het oog van meer verlichte natuurkenners, een sprekend bewijs van de weldadige liefde des eeuwigen Vaders, die de lucht van besmettingen reinigt, die met elke ademhaling kracht en levensvreugde door onze aderen doet vloeijen, die de aarde met vruchtbaar makenden regen uit milde wolken drenkt, en het reinste genot, met volle beken, ons doet te gemoet stroomen. Ja zelfs daar, waar het bliksemvuur een mensch of een dier doodt, een gebouw in vlam zet, of eenen eeuwen tellenden eik van den top tot den wortel doet splijten: zelfs daar, waar de hagel den veel belovenden oogst verwoest, of waar de storm wouden ontwortelt, en gebouwen doet nederstorten: ook daar beschouwt hij, die door verstandigen werd onderwezen, de in alles voorziende zorg der goddelijke wijsheid, die de algemeene gelukzaligheid der schepselen bedoelt; die, het is waar, door de doodende of vernielende kracht des bliksems wel eens op een enkel punt vernietigt, doch om uitgebreide landstreken te behouden; ja, die een' enkel mensch, wiens afgewogene oogenblikken juist daar in de eeuwigheid moesten wegvloeijen, door een' bliksemstraal van het bezintuigd stof ontkluistert, doch om duizenden en duizenden welvaart en leven te doen inademen. - Ja, mijn Vriend! de gedurig meer toenemende

kennis van de geregelde werking der natuur doet de schoonste en betamelijkste denkbeelden van den Schepper en den Onderhouder der wereld in de menschelijke ziel ontstaan. Domheid en slaafsche onkunde mogen zich den Almagtigen God, als een willekeurig handelend wezen, dat zich over elke beleediging wreekt, en dat, met den doodenden bliksem gewapend, de dierbare zoenoffers vordert, voorstellen, maar de verlichte, de verstandig onderwezene mensch, knielt, vol gevoel van de naamlooze volmaaktheid des Eeuwigen, aanbiddend neder; in zijnen God eerbiedigt hij het weldadigste wezen; een wezen, nooit door laaghartige wraak, of door eene vernederende zucht om te straffen ontheiligd. God, hier van is hij overtuigd, kan niets bedoelen, dan de gelukzaligheid van al het geschapene. Eene andere bedoeling, zoo die mogelijk ware, zoude strijdig zijn met de natuur der Godheid. Alle schijnbare rampen dus beschouwt de natuurkundige vriend van God als de best geschikte middelen tot bevordering van algemeen geluk, waarin elk ook afzonderlijk deelt, of als de gevolgen van eigene dwaling; gevolgen, die bestemd zijn, om den mensch wijzer te maken, en op den weg des geluks terug te geleiden. Eene strenge wintervorst moog dan het zaad in de diep geploegde voren doen sterven, of de hagel moge een' bloeijenden oogst verdelgen, de natuurkundige landman heft zijnen treurigen blik van den akker, waar zijne blijde verwachting wegsterft, ten hemel,

en zegt: ‘God is goed en groot; de gestrenge koude, die in de volmaakte orde der dingen bestemd was, om het wezenlijkste nut voorttebrengen, moest natuurlijk het levensbeginsel in mijn opkiemend graan doen sterven; maar de liefdevolle wijsheid van hem, die het wetboek der natuur schreef, ontsluit ook door deze koude nieuwe bronnen van heil en welvaart; ik wil dezelve trachten te ontdekken, en te genieten. De verpletterende hagel, die mijne hoop vernielde, was een natuurlijk gevolg van de koude, maar zuiverende luchtstroom, die boven de benedenlucht door den dampkring vloeit. De met voor leven schadelijke dampen vervulde benedenlucht, door warmte verdund en van veerkracht beroofd, moest voor de door koude verdikte bovenlucht wijken. Nu stolden de druppelende regenwolken als tot ijs, en de regen viel, tot kletterende hagelsteenen gevormd, naar beneden. Zonder eene magt, die met de natuur strijden zoude, konden de teedere planten en kruiden, waarop de zware hagelsteenen nedervielen, niet onbeschadigd blijven, en de volmaakte wijsheid des Almagtigen, die overvloedige middelen heeft, om elke schade te vergoeden, schendt nimmer de volmaaktheid van het zamenstel der natuur, door iets te doen of door iets toetelaten, dat met de natuur strijdt. Is mijn oogst dus vernield,’ - zoo immers verbeeld ik mij, spreekt verder de verstandige landman - ‘God alleen weet, welke jammeren hierdoor, ook van mij en de mijnen, zijn

afgewend. Wat zou mij toch de inzameling van eenen rijken oogst hebben kunnen baten, wanneer een heir van besmettende kwalen op alles, wat mij dierbaar was, had gewoed? Of wanneer ik den smartelijksten dood, met de verpeste lucht had ingeademd? Nu zijn de schadelijke uitwasemingen weer vernietigd; ik adem leven en gezondheid in; de veerkracht der benedenlucht is hersteld; zij draagt weer de zoele de schaduwrijke wolken, die in verkwikkende regenvlagen op menschen, dieren en planten zoo weldadig nederdruppelen; en Hij, die in alle behoeften voorziet, Hij de Almagtige, de weldadige Vader der schepping, zal mij niet vergeten; ik zal voorzeker, door dit offer aan het algemeene heil der schepselen, niets lijden, want van eene andere zijde toch zal nieuw genot mij te gemoet stroomen.'

Zeg niet, waarde BALCOUR! dat eene soortgelijke redenering maar zeldzaam bij de landlieden plaats heeft. Ik beken het, de volksverlichting maakt dien weldadigen voortgang niet, dien mijne ziel wel wenscht; maar ik kan u verzekeren, dat zich onder mijne dorpelingen onderscheidene edele menschen bevinden, die op deze wijze denken en spreken. Van het eerste oogenblik af, dat ik als Leeraar onder hen verkeerde, heb ik mij met allen ijver toegelegd, om hunne verstandige vermogens te ontwikkelen, en hen als redelijke menschen te doen denken. Ik zeg dit niet, om mij te beroemen, lieve Vriend! o meen! ik poogde slechts

aan mijn' pligt getrouw te zijn; en wie alles doe, wat hem aanbevolen is, is immers nog niet eens eenen dienstknecht, die op eenige lofspraak regt heeft? Intusschen weet ik toch zeker, dat vele onder mijne Ambtgenooten, de gemeenten, die aan hun toevertrouwd zijn, jammerlijk verwaarloozen. Wat zegt het toch? wanneer zij slechts elken Zondag eene leerzame redevoering uitspreken, wanneer zij niet alvorens zorg dragen, dat de leden der gemeente zulk eene leerrede verstaan en bevatten kunnen. Ik heb getracht, elken dag, elk oogenblik mijnen post als Leeraar waartenemen. Mijne eerste zorg was de achting en liefde van allen te winnen; en zonder dat, kan een Leeraar ook weinig nut stichten. Ik drong mij niet slechts in de huisgezinnen, maar ook in de harten mijner gemeente. Ik volgde zoo veel mogelijk het voorbeeld van den grooten, den goddelijken Leeraar des menschdoms, schoon ik maar al te veel redenen had, om mijne gebreken, om mijne onvolkomenheden te gevoelen en te betreuren; doch mijn onvermogen schrikte mij niet af. Ik overwon alle trotschheid, alle schaamte of vrees voor mijnen goeden naam, die zoo vele, anders brave lieden, de hutten der armoede en het verblijf der ongelukkigen, die zich aan de verachtelijkste ondeugd overgeven, doet schuwen. Ik zocht deze ongelukkigen op, gelijk de Goddelijke JEZUS Tollenaren en Zondaren opzocht; en menigwerf gelukte het mij, zulke ellendelingen, achting voor zich-

zelven, eerbied voor de deugd, wat zeg ik? liefde zelfs voor den reinen Godsdienst inteboezemen. - O! mijn Vriend! ik heb, gedurende mijn' vijftigjarigen dienst, overtuigende gezien, hoeveel een Volksleeraar, die zich op menschenkennis toelegt, kan uitwerken. Ik heb overtuigende gezien, hoe wijs, hoe weldadig de goddelijke menschenvriend JEZUS handelde, toen hij, gedurende zijn verblijf op deze aarde, gemeenschappelijk verkeerde met zulke lieden, die niet slechts door schijnheiligen en liefdeloozen, maar ook door zwakke zielen, die op het betrachten der deugd trotsch waren, veracht en geschuwd werden. O mijn Vriend! God alleen weet het, hoevele verdwaalde Broederen en Zusteren van ons, verloren zijn gegaan, alleen omdat de ware Godsdienst-Vriend hun de hand niet wilde toereiken, omdat hij te hoogmoedig was, om zich met gevallene zondaars en zondaressen te vermengen; ja, omdat hij lafhartig schroomde, dat zijne eer hier door lijden zoude, of dat de vriendschap der door ondeugd vernederden ook zijnen naam, met schande zoude brandmerken. O! hoe menig diep gevallen zondaar of zondares, zoude niet weer opgerigt zijn, indien zij niet door de grievendste verachting nog dieper waren nedergedrukt. Niets toch is zoo geschikt, om den mensch onverbeterlijk te maken, dan het verlies van achting voor zich zelven. Ik heb daarom altijd getracht, om het gevoel van eigene waarde optewekken, en aan te kweeken. Zoo ras ik slechts een

vonkje van dat gevoel, zelfs in de meest bedorvene zielen ontdekte, voedde ik de blijdste hoop op verbetering; en dank zij mijnen Hemelschen Vader! ik slaagde daar meestal gelukkig. Ik trachtte mij te schikken naar de onderscheidene geaardheid der menschen, wier zedelijke volkomenheid ik moest bevorderen. Ik ontnam hun, zoo veel mogelijk, alle vrees voor eene te strenge beoordeeling, en ik dwong hen, om prijs te stellen op mijne goedkeuring. Ongevoelig zocht ik allen wansmaak en woestheid van zeden te bestrijden. In mijne tegenwoordigheid gewende ik hen aan schuldelooze vrolijkheid, en aan vermaken, die zoo wel de ziel als het ligchaam nuttig zijn. Ik woonde hunne huisselijke feesten bij; ik deelde in al hunne vreugde, gelijk ik altijd gereed was, om in het lijden van elken ongelukkigen te deelen. Ik liet geen oogenblik verloren gaan, om het weinig geoefend verstand met nuttige kundigheden te verrijken, en het hart door zuivere aandoeningen te veredelen. De ondervinding heeft mij geleerd, dat de ongeoeffende mensch zich menigwerf aan buitensporigheden overgeeft, alleen omdat hij geene edele vermaken kent, of omdat hij de vlugt van zijne levendige begeerten niet weet te besturen. Ik heb lieden gekend, die alleen uit zucht om boven anderen uittemunten, zich aan het verzwelgen van eene ongelofelijke menigte geestrijke dranken gewenden. Hadden deze beklagenswaardigen de baan des waren roems voor zich geopend gezien, voorze-

ker hadden zij daar de schoonste eerlaurieren geplukt, terwijl zij nu zich beneden de dieren verlaagden. Anderen heb ik gekend, die uit den aard vatbaar voor liefde en vriendschap waren, doch die zich in alle geschillen mengden, en in de afschuwelijkste vechtpartijen het levendigste vermaak vonden. Hadden deze de ware grootheid van ziel leeren kennen en gevoelen, was hun de verdediging van regt en onschuld toevertrouwd: o! welligt hadden zij, door het vergeven van persoonlijke beleedigingen, zoo wel als door het moedig, het heldhaftig beschermen der weerloosheid, zich waarlijk onsterfelijk gemaakt. - Doch waar heen geleidt mij de stroom mijner gedachten? Lieve Vriend! ik ga voor eenige oogenblikken weer eens de verkwikkende lentelucht, nu verwarmd door de stralen der zon, die over de beregende velden en tuinen huppelen, genieten.

Eenige uren zijn verloopen, mijn Vriend! sedert ik de pen heb nedergelegd; de heldere, doorbrekende morgenzon wierp toen hare glansen op dit blad papier, en nu verspreiden de zware schaduwen der bloeijende lindeboomen, die voor mijne kamervensters de lommerrijke takken zacht wiegende uitstrekken, eene zachte avondschemering om mij heen. O! hoe menigwerf gaat het op dezelfde wijze gedurende den vlugtigen dag des levens! Hoe menigwerf scheidden wij van de geliefde vrienden onzer jeugd, terwijl de schitterendste tooneelen ons nog aanlagchen, en de zon des voorspoeds naar

den vollen middag stijgt; intusschen verdwijnen die schitterende tooneelen, gelijk de regendroppelen, die ik dezen morgen op de bevende grashalmen en in duizend, duizend zacht gekleurde bloemkelkjes zag parelen. Zij verdwijnen, als de bonte regenboog, dien ik op de malsche, op de van vruchtbaarheid zwellende wolken der lente geschilderd zag. Ja, als de regenboog, die mij de schoon gekleurde poort des Hemels scheen te zijn, waaruit ontfermende liefde lagchende bloesems bloemknoppen met volle handen over de aarde uitstrooide. De uren en jaren voeren al het vermaak, al het genot der zinnen vlugtig voorbij; maar in de vreedzame avondschemering des ouderdoms, waarde BALCOUR! vinden wij de vertrouwelingen onzer jeugd weder; kalm en gerust klopt ons als dan het hart, en in de blijde verwachting van eenen rustvollen nacht, waaruit een veel schooner dag zal aanbreken, smaken wij, aan den boezem des geliefden Vriends, al de zaligheid, waarvoor wij in dit sterfelijke leven vatbaar zijn.

Ik overzie daar met eenen vlugtigen blik alles, wat ik geschreven heb; gij moet geduld met uwen Vriend hebben, wanneer eene behoorlijke aaneenschakeling van denkbeelden in mijn geschrijf ontbreekt, of wanneer ik uw' brief niet geregeld beantwoord. Ik wilde u toch den zoo duidelijk merkbaren invloed der toenemende verlichting en beschaving op den zedelijken toestand van onze natuur- en land-genooten doen zien. Ik pleit niet

voor de tegenwoordige zeden; neen, ik beklaag, met u het verlies der oude, beminnelijke eenvoudigheid, doch ik wil u alleen slechts doen opmerken, dat het opgroeijende geslacht, schoon het over het algemeen eene andere soort van gebreken heeft, dan het geslacht, dat met ons opgroeide, daarom niet meer boos, niet meer verbasterd is. Een stuk lands, dat van bosschen, struiken en moerassen gezuiverd wordt, om tot nuttig bouwland, of om tot bekoorlijke bloemtuinen te kunnen dienen, verliest voorzeker de schaduwrijke lommer, die voor dier en mensch zoo vaak verkwikkende was; het verliest die koele, met donzig mos begroeide plekjes, die den vermoeiden wandelaar, of die het verzadigd vee tot eene vreedzame sluimering noodigden; maar tot vergoeding voor dat verlies, rijpen nu de golvende korenaren in de brandende zomer-zon, rijk geladene vruchtboomen bieden het blozend ooft in vollen overvloed aan, en tallooze bloemen voeren de ziel in wolken van liefelijke geuren ten hemel. Ik zag bij de toenemende beschaving de gebreken der domheid en der onkunde door andere gebreken afgewisseld; maar zouden wij daarom de duisternis boven het licht verkiezen? Neen dat zij verre van ons, mijn Vriend! Het hart, welks goede neigingen niet aangekweekt, niet verstandig bestuurd worden, blijft in alle omstandigheden laag en onedel. Bij den onkundigen voedt het bijgeloof, slaafschen angst, wreedheid en hardnekkigheid, en bij den meer verlichten

mensch voedt een slecht gevormd hart niet minder afschuwelijke ondeugden. Het bijgeloof der onkundigen, wordt bij hem, die zich op valsche verlichting beroemt, met verachtelijk ongeloof af gewisseld; met de slaafsche vrees voor natuurverschijnsels verwerpt hij, trotsch en boosaardig, allen eerbied voor het volmaakt Opperwezen; hij verscheurt de reine banden, waarmede hem de ware godsdienst aan zielenrust en geluk verbond; hij gebruikt zijn meer ontwikkelde zielskrachten, tot het uitdenken van nieuwe misdrijven; zijne meerdere kennis voert hem in de armen der verfijnde weelde, waar hij duizend kunst-behoeften leert gevoelen, terwijl hij geene schandelijke middelen ontziet, om die behoeften zoo wel, als om zijne woeste, zijne onbeteugelde driften te bevredigen. Maar aan dit alles heeft de volksverlichting geene schuld.

O mijn Vriend! laten wij ons verblijden over de toenemende volmaaktheid der menschen, Hoe voortreffelijk is toch de mensch? Hij volgt zijnen Schepper met moedige stappen, hij strekt zijn gebied door de geheele natuur uit; zijn vernuft is een schaduwbeeld van het scheppend vermogen des Almagtigen. Wat is in de laatste eeuwen al niet beproefd! niet al ontdekt, en voor het opluikend verstand bevattelijk gemaakt! Geen wonder dan ook, dat onze jongelieden zich geheel anders gedragen, dan nu eene eeuw geleden. Ja geen wonder, dat zulke onder hen, die geen

fijn gevoel van orde en ware schoonheid bezitten, wel eens onbescheiden, waanwijs en zelfs onbeschaamd zijn. Zij missen die bevallige blooheid, die aan de eenvoudige jeugd van onzen tijd zulk een' zweem van onschuld en onnoozelheid gaf; maar de wel opgevoede jongeling, die een waarlijk edel hart bezit, gevoelt ook nu nog eenen onoverwinnelijken afkeer van ijdele zelfsverheffing. Eene ziel, verrijkt met schoone kundigheden, spreekt in zijn moedig tintelend oog, terwijl edele bescheidenheid en eerbied voor meer gevorderde jaren zijne lippen sluiten. Zedigheid overschaduwt zijne kennis, zelfs van de verborgene handelingen der natuur, en zijne fiere borst zwelt van eene edele gramschap, waar hij iets, dat eerbied vordert, ziet honen, waar hij den schoonen godsdienst hoort lasteren, of de zielenrust der eenvoudige onschuld ziet schenden. O! hoe dierbaar is mij niet zulk een jongeling, hoe vol vaderliefde klopt mijn hart niet voor het verstandig onderwezen en bekoorlijk opluikend meisje, dat vrij van lage vooroordeelen, als in de schaduw van hare onschuld, het nuttigste leven te gemoet treedt! Schaamteloosheid is mij altoos afschuwelijk, maar met verdubbeld afgrijzen doet zij mij terug sidderen, wanneer zij een vrouwelijk schepsel vernedert. Zelfs bij het nog teeder opgroeijend kindje, boezemt onbeschaamdheid mij eene foort van afkeer in. Ik heb meer dan eenmaal kleine, anders bevallige meisjes onvriendelijk van mij verwijderd, alleen omdat zij

dat lieve schaamachtige, dat zoo veel achting voor zich zelven doet blijken, misten. O! hoe bekoorlijk is niet eene nog teedere maagd, die aan de grenspalen van het bloemrijk pad der kindsheid, in hare zachte engelen gedaante voor ons staat, terwijl de schaamte, als de Schutsgodin der onschuld, elk bespiedend oog eerbied voor haar inboezemt, en haar met den rozenkleurigen sluijer der heilige zedigheid versiert!

O, mijn Vriend! zoo beminnelijk was weleer de geliefde van mijnen Zoon, de zoo vroeg onsterfelijk gewordene SUZANNE. Nooit vergeet ik die lievenswaardige Dochter; maar God nam haar weg. Zoo beminnelijk is ook de deugdzame EMILIA VAN SELLINGEN, die ik welhaast als eene nieuw uitverkorene Gade van mijn' Zoon zegenende hoop te omhelzen. En wie eerbiedigt niet de zoo jong door leed beproefde CAROLINA REINHART? O! nu ik den naam van REINHART noem, komt mij geheel het lot van die achtenswaardige familie voor den geest.

Gij weet het, BALCOUR! de jonge VAN ELDENBERG heeft alles, wat zijne Vrouw bezat, tot redding van zijnen Vader opgeofferd. Het gerucht verzekert, dat hij op het slagveld den dood heeft gevonden; maar zijne onschuldige Vrouw, zijn onnoozel kind, en de edeldenkende REINHART zijn tot de diepste armoede gebragt. Hier in de nabijheid van mijn Dorp leeft de behoeftige familie van elk vergeten, maar toch dankbaar en tevreden. In

de vorige week gaf ik mijnen ouden Vriend een bezoek. Niet het oude grootsche *Vredenburg* verhief zich voor mij uit de statige lommer der schoone wandeldreven en bosschen; neen ik vond slechts eene lage, nederige woning, door twee zware eiken beschaduwd. Een kleine moestuin was op zijde van de hut aangelegd, en achter dezelve verhief zich een boomgaard, vol bloeijende vruchtboomen, waarvan de waardige familie het gebruik met de naburige landlieden deelde. Maar toch woonde hier het genoegen, die zalige gezellin der deugd. De bevallig gekleede CAROLINA zat in het eenvoudig, maar met smaak versierd woonvertrek, voor het opene venster een betooverend schilderstukje te vervaardigen; nevens haar stond de wieg, waar van het kleed opgeslagen was, en waarin de blozende zuigeling, met een kransje van fiooltjes en meiroosjes om de blonde lokken, de telkens hem aanstarende Moeder toelachte. Mevrouw EDELING hield zich vol ijver met vrouwelijk handwerk bezig. Zij ontvingen mij vrolijk en gastvrij, gelijk altijd; doch ik spoedde mij naar den Grijsaard, dien ik in den boomgaard onder eenen bloeijenden appelboom, op eene bank van zoden vond zitten. ‘Welkom! welkom! lieve Vriend!’ - riep hij, en hij reikte mij de hand gulhartig toe. - ‘Zet u hier nevens mij! O! ik geniet hier alles, wat de goede God zijne kinderen door de hand der natuur aanbiedt. Dit zal welligt de laatste lente zijn, die voor mij bloeit.

Wij moeten geen oogenblik laten verloren gaan; doch aan de overzijde van het graf zal de natuur niet minder schoon zijn. Is het niet zoo, mijn Vriend?'

CAROLINA kwam welhaast, met haren kleinen lieveling op den arm, bij ons, terwijl zij mij een glas melk van een der schapen, die nevens ons graasden, benevens andere ververschingen aanbood. De vreugde over mijne komst sprak in het gelaat van Vader, Dochter en Zuster ten duidelijkste; doch mij bloedde het hart. Mijn grijze Vriend bemerkte dit, en met een' weemoedigen traan in het oog zeide hij, vriendelijk lagchende: 'De goede Voorzienigheid had ons veel gegeven; om wijze redenen liet zij het ons weer ontnemen; maar mijne ziel dankt haar voor al het goede, dat ik genoot. Hoe weinige menschen genoten in hun leven zoo veel vreugde, als wij op het schoone *Vredenburg* elken dag smaakten! Wij hadden toch geen regt, om dat alles onveranderlijk te blijven genieten, God, mijn Hemelsche Vader laat mij het beste, wat ik ooit bezat, mijn dierbaar Kind, nog behouden. Ja, hij schonk mij nog dezen Zoon van mijne lieve CAROLINA.' - Nu nam hij het zorgloos lagchend kind van den arm zijner Dochter, en knelde het aan zijne borst. 'Zie, WAARBURG! zie! deze Engel is ook mijn Zoon; in hem herleef ik; met dezen Kleinzoon in mijne armen, ben ik rijker dan de grootste Vorst der aarde.'

Ik moest het overige van den dag bij het bemin-

nelijk gezin doorbrengen. Ook Mevrouw EDELING is eene der achtenswaardigste Vrouwen, die ik ooit kende. Zij is de teederste Vriendin van haren Broeder, en de moederlijke vertrouwelinge van hare lieve Nicht. God, hoop ik, zal het lot van deze waardige menschen nog eens met meer heil bekroonen. De Voorzienigheid toch waakt en werkt rusteloos voort. Ik moet u, eer ik dezen sluit, nog een treffend blijk daarvan verhalen. -

In de gelukkige dagen, toen zalige vadervreugde mij het hart voor het eerst doorstroomde en mijne, nu sedert lange onsterfelijk gewordene, JULIANA mijnen eenigen Zoon, in wien ik heden den jongen Vriend van mijne ziel omhels, zoogde, wandelde ik op zekeren morgen even buiten mijn Dorp aan den oever van de rivier, die door eene pas voorbij gedrevene onweersbui nog geweldig bruiste. een' van mijne armste Dorpelingen zag ik met een klein schuitje op de rivier dobberen, om, was het mogelijk, iets optehalen. Ik bleef staan, en na weinige oogenblikken riep hij mij toe: ‘Ach Dominé! zulk eene onnatuurlijke boosheid is sedert jaren onder ons niet gepleegd. O! zie eens! een jong kind, voorzeker door de Moeder in de rivier geworpen; het is verdronken.’ Ik wenkte den man, om spoedig aan den oever te komen. Het kind, volgens mijne gissing, drie of vier maanden oud, scheen waarlijk dood; doch ik bragt het naar mijn huis. Mijne goedhartige JULIANA weende door het innigste medelijden, zij dacht met af-

grijzen aan de ontaarde Moeder van het doode wicht, schoon zij bij herhaling verzekerde, dat geene Moeder in staat was, tot het plegen van zulk een afschuwelijk misdrijf, indien zij niet door vertwijfeling van alles, wat naar menschelijk gevoel zweemt, beroofd ware. Diep getroffen klemde zij alsdan haar eigen kind aan den boezem, als wilde men het haar ontrukken en overlaadde het met liefkozingen. Ik was ondertusschen onvermoeid bezig, om aan den kleinen drenkeling alle middelen tot opwekking van het leven te beproeven; lang scheen alles vruchteloos, en ik begon den moed reeds optegeven, toen op het onverwachts het bijna uitgedoofde levensvonkje ontvlamde. Ik behoef u niet te zeggen, mijn Vriend! welk eene zoete verrukking mijne ziel genoot, toen na weinige uren de lieve mollige Jongen, in den moederlijken schoot van mijne JULIANA gekoesterd, ons met groote, vrolijke oogen en blozende koontjes toelachte. Wij verwelkomden hem met medelijdende liefde in het nieuwe leven, en beloofden het van alles onbewuste wicht, ten aanhooren van eenen alwetenden God, voor zijn volgend lot te zullen zorgen.

Kommerloos en vleijende deelde de kleine arme vreemdeling, verscheidene dagen, met mijnen Zoon de voedende moedermelk; doch de jonge Gade van eenen rijk gezegenden Landman zag zich van haren zuigeling op het onvoorziens door den dood beroofd. Haar brave Man verzocht mij, om haar mijnen geredden kleinen toe te vertrouwen; dit

zoude haar bloedend moederhart eenigen troost schenken, dacht hij, en ik voldeed aan zijnen wensch. Ach! de brave lieden verstrekten het kind tot Ouders, terwijl ik de vreugde, van in de zorg voor zijne opvoeding te deelen, mij niet geheel wilde laten betwisten. Het naauwkeurigste onderzoek was intusschen niet in staat, om te ontdekken, wie eigenlijk den voorgenomen moord aan dit kind had gepleegd. Geen mensch in den geheelen omtrek kon zelfs met eenigen grond verdacht worden, en welhaast werd de geheele gruweldaad vergeten. ALBERT - zoo noemde ik den kleinen vreemdeling, - groeide voorspoedig op. Hij was leerzaam, en bezat een hart vol liefde en dankbaarheid. Zijne Pleegouders, schoon zij ook met eigene kinderen werden gezegend, bleven hem als hunnen oudsten Zoon beminnen. Ik deed mijn best, om zoo veel mogelijk zijn verstand te ontwikkelen, en zijnen zedelijken smaak te veredelen. Hij was de meest geliefde speelgenoot van mijnen Zoon, en beide oefenden zich in de beginselen van alle nuttige wetenschappen, en zelfs toen mijn Zoon naar de Hoogeschool vertrok, bleef hij, gelijk nog op dit oogenblik, in ALBERT eenen getrouwen Vriend bezitten, eenen Vriend, vatbaar voor de reinste aandoeningen, en versierd met het standvastigste karakter.

De Landbouw was in het oog van ALBERT niet slechts eene nuttige, maar ook eene eerbiedwaardige bezigheid. Hij beoefende denzelven met lust

en verstand. Hadden zijne neigingen zich tot een ander vak, of tot het beoefenen van hoogere wetenschappen uitgestrekt, waarlijk, ik beminde hem genoeg, om ook in dat geval hem met vaderlijke liefde op den regten weg te geleiden; doch ALBERT wilde een Landman zijn, en de natuur in hare nuttige werking bestuderen. De oudste Dochter van zijne Pleegouderen, die al vroeg zijne meest geliefste Zuster was, bezat geheel zijn hart.

Ik had aan den weldenkenden Jongeling zijne onbekende afkomst ontdekt. Zwaar rustte op het gevoel van hem zijne verpligting aan de beschermers van zijne hulpelooze jeugd; maar ook een edel gevoel van eigene waarde ontnam aan de puntige doornen der afhankelijkheid de grievendste scherpte. De pligten der menschheid getrouw te vervullen, waarin hij zelf zoo veel zuiveren wellust vond, was in zijn oog zulk eene groote verdienste niet, schoon hem de jeugdige borst van ware dankbaarheid gloeide. Het bedroefde hem wel, dat zijne Ouders hem hadden kunnen verstoten, doch hij veroordeelde hen niet, daar toch de drang der omstandigheden zulk eenen onweerstaanbaren invloed heeft op onze handelingen. Ja, het bedroefde hem, dat hij aan de veroorzakers van zijn aanwezen geene vreugde, geene liefde kon schenken; doch aan de weldadige ontferming, die hem als een verlaten, een aan den dood toegewijd schepseltje, weer op het groote levensfeest had geleid: aan die weldadige ontferming schonk hij nu ook alles, wat

de natuur anders voor zijne Ouders vorderde.

De jonge schoone ANNETTE, in wier boezem het onschuldigst hart klopte, was nu niet meer zijne Zuster, maar de uitgekozene Vriendin van zijne ziel. De Ouders van het Meisje stemden in de zaligste vereeniging, en het jeugdig Paar was gelukkig. De schoone vruchtbare Landhoeve, die u, toen gij hier bij mij waart, zoo vrolijk in het oog viel, en op wier uitgestrekte velden gij uit uwe kamer een ruim gezigt had, wordt door ALBERT bewoond en bebouwd. De natuur wordt daar bij elken voetstap gevolgd, en ondersteund. ALBERT is de leerende Vriend der overige Landlieden. De bevooroordeelsten zelfs zien zich gedwongen, om zijn voorbeeld te volgen. Hij, en zijne ANNETTE zijn de toevlugt van alle behoeftigen; de vlijtige armoede vindt bij hen brood, en met eene weldadige hand droogen zij de bange tranen des kommers af. Vier vrolijk opgroeijende kinderen bekroonen reeds het huwelijk van dit beminnenswaardige paar; en gij begrijpt, waarde Vriend! welk een onbeschrijfbaar genoegen ik moet smaken, zoo menigwerf ik deze gelukkige Familie aanschouw. ALBERT toch, een zoo nuttig, een zoo werkzaam lid der Maatschappij, ALBERT, zulk een braaf Huisvader, die zich reeds uitbreidt in een opbloeijend geslacht, ALBERT hield ik eenmaal, als een verbleekt levenloos kind in mijne armen. Ach! zoo dat kind niet door mijne zorg aan den dood, die het reeds overschaduwde, ware ontrukt, welk

een verlies zou het algemeen niet hebben geleden! Vol mededoogen, en vloekende op de onzalige moorders van het onnoozel wicht, zou men het vreemde lijkje met een handvol aarde hebben bedekt; en wie had immer aan hetzelve terug gedacht? Maar God zij gedankt! de Engel des levens geleidde mij naar de boorden van den woedenden stroom, om een' mensch te behouden, een' mensch, die zich nu in volgende geslachten heerlijk zal uitbreiden.

Maar ik heb u nog niet alles gezegd. Eene maand geleden, bevond zich ALBERT te A....., waar hij eenig koren ter markt had gebragt, in eene gemeene herberg. De onbarmhartige Waardin was ontevreden, omdat haar man niet oogenblikkelijk eene arme kranke Vrouw, die zij sedert vier weken hadden geherbergd, de deur wilde uitzetten. ‘Slechts in de eerste dagen’ - zeide de Waardin - ‘heeft zij ons betaald, doch toen had zij niets meer; en wie kan ons dwingen, om zulke rondzwervende vreemdelingen voor niets te houden?’ De medelijdende ALBERT was verontwaardigd. ‘Ik zal u voor de ongelukkige betalen,’ sprak hij, en hij vernam zorgvuldig naar den toestand der zieke. Hij wilde haar zien, en beproeven, of het mogelijk was haar te vervoeren. Hij vond dan ook in het ellendigste verblijf, dat men zich verbeelden kan, eene uitgeteerde Vrouw, krachteloos op haar eenzaam leger uitgestrekt. Bitterheid over de ongevoeligheid der menschen vervulde zijn hart, en met weldadige zorg bragt hij de doodelijk

verzwakte kranke, in een gemakkelijk rijtuig, naar zijne woning, waar de liefderijke oppassing van ANNETTE en de zorg van eenen kundigen Arts het bezwijkend leven der ongelukkige weer een weinig deden opflikkeren. Met dit alles bleef hare kwaal onherstelbaar, en het geringste toeval was in staat, om hare laatste krachten te verdelgen. ALBERT verhaalde mij dit alles, en verzocht mij, de bijna zieltogende lijderes, die boven alle hare ligchaams smarten ook nog door wroegend naberouw scheen gefolterd te worden, een woord van vertroosting toe te spreken.

Ik voldeed dan ook aan zijn verzoek; want, schoon ik in het vorige jaar, door gebrek aan de noodige krachten, gedwongen werd, mijn dienstwerk nederteleggen, toch blijf ik, tot mijnen jongsten snik toe, met geheel mijne ziel bereid, om op alle mogelijke wijzen mijne dierbare Gemeente niet slechts, maar ook alle menschen nuttig te zijn. O! hoe veel wellust vind ik niet in treurigen te troosten, de verdwaalden teregt te brengen, en den kommer der ongelukkigen te verzachten! Elken avond dank ik, met stille vreugdetranen, voor het goede, dat ik ook nog dien dag heb gesticht. En om iets goeds te doen, vind ik altijd gelegenheid genoeg. De kinderen mijner Dorpelingen verzamel ik om mij heen. Ik leer hen uit de bloemen des velds, uit de blinkende dauwdroppelen en uit het suizende koeltje, dat met hunne blonde lokken speelt, de zegenende liefde van onzen He-

melschen Vader kennen. De afgeleefde grijzen, bij wie ik mij, als hun getrouwe Vriend, nederzet, boezem ik moed en tevredenheid in, terwijl ik hen eenen vrolijken blik op het wachtend graf en op de toekomende wereld poog te doen werpen. En welk eene vreugde geniet ik, wanneer ik eene hulpeloos lijdende ziel, wier vertrouwen op Gods helpende liefde wankelt, kan vertroosten en met geduld wapenen! Dit zijn mij de zaligste oogenblikken. - Doch laat ik voortgaan.

ALBERT bragt mij bij de ongelukkige vreemdelinge, die getroffen voor elk blijk van menschenliefde, dat zij ontving, onder het gevoel van dankbaarheid, die zij niet kon uitdrukken, scheen te bezwijken; doch voor het overige bleef zij in zich zelve weggezonken, sprak bijna niets, noemde zich alleen, bij tusschenpoozen, de rampzaligste der stervelingen, en weende stille, bittere tranen, vol angst voor den dood, dien zij met elken polsslag voelde naderen. Ik deed mijn best, om haar vertrouwen te winnen, en om haren diep nedergebogenen geest optebeuren. Na veel vergeefsche moeite gelukte mij dit, en hare lang verkropte zielensmart ontlaste zich in eenen vloed van tranen. Uit elk woord bleek, dat gewetens wroegingen haar benaauwden, en dat zij de wisselingen des levens op eene meer dan gewone wijs had geproefd. Maar oordeel, wat wij gevoelden, toen de lijderes, met eene zwakke stem, ons het volgende verhaalde: ‘Ik heb geene aanspraak” - dus ving zij aan - „op

de algemeene menschenliefde. Ach! ik heb den vloek der Godheid, en van alles, wat eenig gevoel bezit, verdiend. Het medelijden, waarmede ik mij hier zie behandelen, scheurt alle de wonden van mijn hart open. Stervende wil ik u met het onwaardig voorwerp, dat gij weldoet, bekend maken. Gij zult mij verachten, maar dit vordert mijne misdaad. Ik ben te *Es*.... in het voormalige *Vlaanderen* geboren en opgevoed; mijn Vader was daar een der aanzienlijkste Ambtenaren; hij beminde mij teeder; doch ik miste al vroeg mijne verstandige Moeder. Mijne opvoeding werd jammerlijk verwaarloosd; doch dit vermindert mijne schuld niet; want de zaden der deugd waren wel in mijn hart gestrooid, en mijn geweten waarschuwde mij tegen elken misstap. Schandelijk liet ik mij verleiden door een' jongen Officier. Met hem nam ik de vlugt uit het huis mijns Vaders. Wij hoopten op zijne vergiffenis, doch mijn Vader bleef verbitterd en dreigde mij te zullen onterven. De rampzalige verrader van mijne onschuld, had mij ver naar *Duitschland* vervoerd; doch hij weigerde zijne duur gezworene belofte te vervullen, en mij te huwen. Wat zeg ik? Toen alles, wat ik bezat, verteerd was, en de grievendste behoefte ons drukte, werd hij de wreedste dwingeland voor mij. Ach! in dezen toestand werd ik Moeder; doch wel verre van hier door de verkoelde liefde in het hart van mijnen vervoerer op te wekken, scheen ik hem elken dag nog hatelijker te worden. Hij

vermengde zich met valsche spelers, had beurtelings overvloed en gebrek, doch mij en zijn kind bleef hij verstoten. Vruchteloos wierp ik mij aan zijne voeten, vruchteloos vertoonde ik hem den kommerloozen zuigeling, waarvan hij Vader was. Hij stiet mij van zich, en deed mij zoo wel, als het onnoozel wicht, de vreesselijkste bedreigingen. Eindelijk werdt hij opgeligt, en als een booswicht naar verdiensten veroordeeld.'

'Ik was wanhopend. Duizendwerf kwam de gedachte in mij op, om naar het vaderlijke huis terug te keeren; doch hoe kon ik dit, zonder geld, zonder hulp, en zonder hoop op verzoening met mijnen Vader, doen? Neen, de maat mijner misdaden was ook nog niet vol. Als eene diep behoeftige zwerfster kwam ik hier in deze streken aan. Ik wilde door vrouwelijke handwerken mijn' onderhoud verdienen, en dit gelukte mij vrij wel. Maar kunt gij het gelooven? eene nieuwe liefde, - neen den heiligen naam der liefde geef ik niet aan de laatste drift tot wellust! Een jong adelijk Heer opende de vleijendste uitzigten voor mij; hij beloofde alles; geheel mijn hart hing hem aan. De verzoening met mijn' Vader was vergeten, en, goede God! mijn kind, dat ik nog altijd voor hem verborgen gehouden had, scheen mij de eenige hinderpaal voor mijn geluk. Veroordeelt mij, brave, edele menschen! ja veroordeelt en ontvlugt mij! ik verdien het. De zwartste gedachten kwamen in mij op; lang worstelde de natuur in mijne ziel,

maar deze zwartste gedachten waren tot misdaad.'

'In den nacht nam ik mijnen slapenden zuigeling, toen vier maanden oud, uit zijne wieg. Ik woonde toen op het dorp V.... Meer dan een uur ver, dwaalde ik met het kommerloos wicht, dat ik in een teenen korfje had gelegd, voort. Vermoeid en doornat van den vallenden nachtregen, stond ik eindelijk nog in de duisternis aan den oever van den stroom. Nog altijd sliep mijn kleine lieveling gerust. Ach! had slechts een flaauwe ligtstraal mij toen in het oog geschemerd; had ik het blozend gelaat des kleinen lievelings, dat zoo menigwerf, zoo vriendelijk lagchende, den Hemel in mijn hart schiep, met opmerkzaamheid kunnen beschouwen: mijn gevoel was alsdan voorzeker ontwaakt. Maar neen, ik was tot een monster ontaard. Met geslotene oogen, liet ik het korfje in den stroom neder, en vlood met eenen bangen gil, als of eene adder mij in den boezem stak.'

'Het was reeds morgen, maar eene vreesselijke nacht bedekte mijn pad. De geheele natuur scheen zich aan mij te willen wreken. Nooit zag ik zulke dreigende bliksemvlammen, nooit hoorde ik zulke verschrikkelijke donderslagen. De angst, dien ik leed, was onbeschrijfelijk. Luidschreijende knielde ik op den grond, terwijl een plasregen mij overstroomde, en de dwarlende winden om mij heen loeiden. Bidden durfde ik niet. Luid klaagde ik mij zelve aan, als de Moordenares van mijn kind, en vol wanhoop besloot ik te sterven. Ik poogde

waarlijk ook mij in de rivier te werpen, toen ik geheel magteloos en overstelpt door aandoeningen op den grond nederzonk. Wie zich in dezen staat over mij ontfermd heeft, weet ik niet, maar eerst laat op den dag ontwaakte ik, als uit eenen doodslaap, in eene boerenwoning, slechts door eenige kinderen omringd. Ik verzamelde alle mijne krachten en begaf mij weer naar V....'

'Welhaast ontmoette ik daar mijnen nieuwen verleider, en mijne wroeging, mijne vertwijfeling werd in sluimering gewiegd. De laaghartige wellusteling nam mij met zich op eene reis naar *Frankrijk.* Ik baadde mij in de dartelste weelde, doch diep in mijn hart knaagde het woedendste zelfsverwijt. Na ruim een jaar met hem rond gezworven te hebben, verliet mij de trouwlooze, en overlaadde mij met verachting en schande. Alle zijne geschenken had hij mij ontroofd, en ik zag mij tot den bedelstand vernederd.'

'Ik zal u niet bezig houden met mijne overige lotgevallen; het zij u genoeg, dat geheel mijn leven eene aaneenschakeling van misdrijf en ellende was. Ik heb mijne geboorteplaats weder gezien. Mijn Vader was daar, met vervloekingen over mij op zijne lippen, gestorven. Ach! gestorven door den bittersten weedom, vermoord door mij - zijn eenig, zijn dierbaar kind, waarop hij zoo trotsch was, en waar van hij zich de vleijendste vooruitzigten vormde. Bloedige tranen heb ik op zijn graf geweend. Elk haatte en schuwde mij. Het

erfgoed, dat ik mij onwaardig had gemaakt, zag ik door onmeêdoogenden schandelijk verkwisten. Jaren lang heb ik geleden, ach! vreesselijk geleden; maar wat is dit lijden, bij de eeuwige rampzaligheid, die ik verwacht? Sedert lang voedde ik den wensch, om in dezelfde lucht, die mijn onschuldige, die mijn vermoorde zuigeling het laatst inademde, te sterven. Op dezelfde plaats, waar ik de natuur verkrachtte, waar ik ver beneden de dieren wegzonk, wilde ik mij als de moordenares van mijn kind doen kennen, of in dezelfde golven, die de jonge Engelen-ziel van het stof deden scheiden, versmoren. Doch ik kon niet verder komen dan te A..... Het overige weet gij.'

O! waarom ontfermdet gij u over eene kindermoordster, die op een schavot den jongsten adem moest uitblazen!'

De ongelukkige had haar verhaal telkens door tranen en onmagt afgebroken; zij zweeg, en wij waren diep getroffen; vooral ALBERT smolt weg in tranen. 'Zij is mijne Moeder!' - riep hij met eene gesmoorde stem, terwijl hij in het midden van het vertrek nederknielde. - 'Vergeving o God! vergeving voor deze zondaresse!'

Na een uur rustens vraagde ik, of zij het korfje, benevens de kleederen, die de zuigeling in het verschrikkelijk oogenblik aan had, zou herkennen? 'O ja!' - antwoordde zij - 'Ik zie alles nog in mijne verbeelding. O God! in den stroom, die hier voorbij ruist, vond het wicht, dat ik onbarmhartig

van mijnen boezem afscheurde den dood.'

Het korfje, dat door de woelende golven was omgeslagen, en niet ver van den drenkeling werd opgehaald, benevens de kleedingstukken van het kind, met A. G. gemerkt, die zorgvuldig waren bewaard gebleven, werden de bijna stervende Vrouw vertoond; zij herkende die oogenblikkelijk, en drukte alles met de levendigste drift aan haar hart en aan hare lippen, terwijl verzachtende tranen den beklemden boezem lucht gaven, en ik haar de goddelijke barmhartigheid, de verzoenende liefde des Eeuwigen, die het opregt berouw hebbende hart bemint, zoo vertroostend, als immer mogelijk was, verkondigde.

'Mijn vermoord kind' - zoo klaagde zij - 'zal mij vloeken!'

'Neen ongelukkige' - hernam ik, - 'uw kind is niet vermoord; de goddelijke voorzienigheid heeft over hetzelve gewaakt, het is gered, het leeft. Uw Zoon is een der beste menschen. Haar levensvuur scheen te ontvlammen, zij staarde mij met verhelderde oogen aan. ALBERT kon zich niet langer weerhouden. 'Moeder! mijne Moeder!' - riep hij - 'uw berouw heeft uw misdrijf uitgewischt. Ik ben uw Zoon! gij wildet mij vermoorden; maar omhels en zegen mij nu.'

BALCOUR! dit was een treffend tooneel. Lang lag de herlevende Moeder, sprakeloos, en door gemengde aandoeningen zalig stervende, aan de borst van den Zoon, wiens leven zij had willen verdel-

gen. Het was te veel voor hare uitgeputte krachten. Ook ANNETTE omhelsde haar vurig, en noemde haar snikkende: Moeder! De vier lieve kleinen overlaadden haar met liefkozingen.

'Vergeving! o vergeving, mijn Zoon! mijne kinderen! vergeving, mijn God!' - stamelde de van wellust en smart weenende Vrouw. - 'De gekruiste moordenaar vond barmhartigheid. O! verstoot ook eene boetdoende moordenares niet!'

Bemoedigd door mijne troostredenen, zalig door de liefde van haar kroost, en nu vol hoop op Gods ontferming, stierf zij den volgenden dag, door den braven ALBERT en zijne Gade hartelijk betreurd. Eindelijk sluit ik dezen langen, grooten brief. Verschoon mijne langwijligheid. Het is reeds vrij laat, de laatste glanzen der zon kleuren de drijvende avondwolken, en de maan begint haar schijnsel allengs meer helder over mijne grafplaats, waarop ik hier uit mijn venster een' vrolijken blik werp, te verspreiden. Ook deze dag voerde mij weder een' voetstap nader tot die zachte rustkoets. O mijn Vriend! met welk een genoegen beschouw ik dagelijks het plekje gronds, dat ik zelf voor mijn slapend stof uitkoos! Het wordt heden door een weldadigen flierstruik, die zich bloeijende in de kalme glanzen der maan wiegt, overschaduwd. Vaarwel, beste Vriend! ik blijf uw getrouwe Vriend,

L.A. WAARBURG.

Mevrouw Edeling aan Mejufvrouw Emilia van Zellingen.

Geliefde Vriendin!

O! vergeef het mij, wanneer ik heden met al te weinig omzigtigheid u het hart verscheur. CAROLINA, mijn kind, mijne dierbare CAROLINA, is weg. Nergens wordt zij gevonden. EMILIA mijne hand beeft; alles schemert voor mijne door schreijen afgematte oogen.

O! verstaat gij het, lieve? want ik weet niet, wat ik hier neer schrijf. CAROLINA, de wellust van mijn hart, uwe teedere Vriendin, verliet ons gisteren tegen het vallen van den avond; zij had de kleine EDUARD op den arm, en wilde slechts een klein berkenlaantje, dat geheel van den weg afligt, en dagelijks door ons bezocht werd, doorwandelen; doch de geliefde keerde niet weder. Mijn Broeder werd alras ongerust; doch daar ik mij verbeeldde, dat zij een boek had medegenomen, dacht ik, zij zal mij, lezende en spelende met den kleinen lieveling, op de lage grasbank aan het einde van de laan verwachten. Ik wilde haar dan ook daar opzoeken; doch ik zag nergens mijne CAROLINA. De zon was reeds ondergegaan, en nog kwam zij niet. Een angstig voorgevoel dreef mij voort. Waar kon toch de lieve bezorgde, jonge

Moeder zoo lang met haren zuigeling in de verkoelende avondlucht vertoeven? Aan elk mensch, aan elk kind, dat ik ontmoette, vraagde ik naar eenig berigt, doch te vergeefs. MARIA werd naar het Dorp, en zelfs naar de omliggende Landhoeven gezonden; doch ook dit was vruchteloos, zoo wel als de onvermoeide ijver, waarmede de oude HENDRIK, den geheelen nacht, bleef rondzwerven, om, was het mogelijk, de dierbare verlorene optesporen.

Ik waag het niet, lieve EMILIA! om u den zielenangst van mijnen goeden Broeder te beschrijven; met elk oogenblik, met elke vlugtende avondschemering, vermeerde de duldelooze kommer des ongelukkigen Grijsaards. Ik dwong mij, om hem met hoop te vleijen, schoon ik zelve die niet durfde voeden. Doch te vergeefs! Ja, ik dwong mij, om den bitterlijk jammerenden Vader te vertroosten, doch hij weigerde alle vertroosting, en weende luid. O Vriendin! toen de klok het uur des middernachts floeg: o! toen scheen mij de borst toegeschroeft te worden. ‘Zij is dood!’ - riep de troostelooze Vader. - ‘God! mijn kind is met haren zuigeling vermoord, of rampzalig verdronken! en ik moet leven? Ik moet deze vreesselijke foltering nog gevoelen?’ Met bevende handen rukte hij zich de grijze haren uit het hoofd, en zijn bang gekerm zou een tijgerhart verbrijzeld hebben. Aan rust was volstrekt niet te denken, dit begrijpt gij. Ons huis was vol rouw. Met een

hijgend verlangen zagen wij den morgen te gemoet; doch ook deze bragt ons geene verzachting toe; want wij vernamen niets.

Intusschen had zich het gerucht, dat de lieve Dochter van den Heer REINHART vermist werd, onder de Landlieden verspreid. Met de hartelijkste deelneming bood zich elk om strijd aan, om haar te zoeken. Ik kon volstrekt geen denkbeeld vormen van CAROLINA'S afzijn, en ik begon mij waarlijk zoo wel als mijn Broeder aan de vreesselijke gedachte: zij is dood! overtegeven. Doch welk een dood had haar weggerukt? Vermoord? dit was niet mogelijk; de wegen hier zijn niet onveilig, en mijne lieve CAROLINA had zich voorzeker niet ver verwijderd; vooral daar zij meer dan voor haar leven had te zorgen, en zij haar jong onnoozel kind bij zich had. En ach! hoe kon zij verdronken zijn, daar slechts eene kleine beek ginds door het bosch ruischt? Alleen de diep ongelukkige, die vol wanhoop den dood in de armen wil zinken, kan hier in den omtrek, wanneer de duisternis niet doet verdwalen, den dood in het water vinden; en onder die rampzaligen behoort mijne edel denkende CAROLINA, dank zij Gods ontfermende liefde! toch niet.

Nu ruim een uur geleden, bragt HENDRIK ons een' Landman, die verzekerde, dat hij de lieve jonge Mevrouw, die hij zeer wel kende, vergezeld door een' bejaarden Heer, gisteren avond om half zes, den rijweg had zien opwandelen. Volgens de

eenvoudige beschrijving; die de goede Man ons gaf, was de bejaarde Heer niemand anders dan de oude Heer VAN ELDENBERG. HENDRIK wilde nu meer weten. Waar hij zich heen spoedde, weet ik niet; doch zoo even komt hij weer terug, en zegt, zeker te weten, dat de oude Heer VAN ELDENBERG met eene jonge Dame, die een kind op den schoot had, door onderscheidene tolhekken gereden is, met een rijtuig, waarvoor twee paarden waren gespannen. Wat kan dit alles te beduiden hebben? CAROLINA ontvoerd door den ondeugenden Vader van haren Echtgenoot! Ach! voorzeker geweldadig vervoerd! Ik kan mijne gedachten hieromtrent volstrekt geenen zamenhang geven. Ik bezweer u, dierbare EMILIA! schrijf mij oogenblikkelijk alles, wat gij zoudt kunnen weten, schrijf mij, wat gij en uwe Mama vermoeden; verzacht, kan het zijn, mijne doodelijke ongerustheid, den moordenden angst van eenen beklagenswaardigen Vader, die dit niet lang zal overleven. En waarlijk, met een bloedend hart moet ik belijden, dat de dood op dit oogenblik eene weldaad zoude zijn voor den door weedom gemartelden Grijsaard. Hij ligt daar geheel krachteloos op zijn leger neergezonken; doch de bangste smart brult hem in den boezem. Ach! op den zielverscheurendsten toon roept hij telkens: ‘CAROLINA! mijn eenig, mijn dierbaar kind! mijne CAROLINA! kom! o kom in de armen van uwen stervenden Vader, geef mij uwen Zoon, opdat ik hem zegene, en God zich over den lieven, onnoozelen ontferme!’

EMILIA! Ja ik zal welhaast mij ook door dezen Broeder, door dezen laatsten Vriend van mijne ziel verlaten zien. En ach! wat zal van mij worden? Het graf is toch de eenige eindpaal van het lijden des stervelings. Hier in dit klein, in dit eenvoudig verblijf, dachten wij voor het minst den storm der wisselingen ontweken te zijn; de storm des rampspoeds zou over onzen lagen stand, over ons nederig verblijf wel heen gewoed, maar ons niet meer getroffen hebben. Vergenoegde harten, vol dankbaarheid en liefde, waren onze eenige rijkdom; en wie zoude ons dien schat benijden? Doch ook dit geluk was slechts een droombeeld. Wat zeg ik? in den jongst verloopen nacht hebben wij eindeloos meer geleden, dan het verlies van geheele werelden aan hare bezitters ooit konde doen gevoelen. De natuur moet met ons weenen, lieve EMILIA! Het beste vaderhart is doodelijk gewond, de laatste teug uit den kelk des levens is voor den ongelukkigen Grijsaard vergiftigd. Doch ik wil op hem, die voor het geringste insekt waakt, vertrouwen. Zonder geloof aan eene weldadige Voorzienigheid, was ik boven alle beschrijving rampzalig; maar dat geloof doet een helder licht door den ijsselijk donkeren nacht heenbreken. Hij, de Almagtige, die zoo wel de teedere vleugeltjes van het rondzwervend vogeltje, dat onbekommerd zijn voedsel zoekt, als de tallooze zonnestelsels, die in het ruim der schepping omzwaaijen, bestuurt, Hij zal ook de zoo hartelijk beweende Dochter des afgeleefden Grijsaards,

Hij zal ook de edelaardige lievelinge van mijne ziel, die den reinsten wellust vindt in hem lieftehebben en natevolgen, niet aan een blind geval of aan een redeloos wisselend lot overlaten. Neen, God verstaat het rein, het biddend hart van mijne CAROLINA, waar dat dan ook heden moge kloppen. Hij ziet hare stille tranen, en hoort het geschrei van haren hulpeloozen zuigeling. Zijne wijsheid moge haar voor een oogenblik bedroeven, maar zijne liefde zal ook uit die droefheid de zaligste vreugde doen ontluiken. EMILIA! ja, ik wil vertrouwen, en niet wanhopen. Vaarwel ik kan niet meer. Met moederlijke liefde noem ik mij, uwe Vriendin,

S. EDELING

Naschrift.

De Baron van S..... beschouwde de onschuldige CAROLINA, zelfs in de tegenwoordigheid van haren EDUARD, met wellustige blikken. Na het vertrek van EDUARD bleef hij zijne dierlijke drift op de verachtelijkste wijs voeden, CAROLINA weigerde hem immer te ontmoeten, schoon hij zich genoegzaam dagelijks op *Vredenburg* liet aanmelden. Het laaghartig mensch schiep in de verwisseling van CAROLINA'S lot een helsch vermaak, want hij kon zich niet verbeelden, dat ware deugd boven alle wisselingen verheven is, of dat CAROLINA'S reine, edele ziel niets gemeens heeft met de omstandigheden, die haar uiterlijk omringen. Van

S..... bood zich aan, om CAROLINA en hare familie uit de dringendste behoefte te redden, wanneer zij hem slechts als haren begunstigden Vriend wilde aannemen. Gij begrijpt, dat alle zijne laffe brieven ongeopend werden terug gezonden. De eerste slechts, welks opschrift aan CAROLINA nog onbekend was, had zij ontzegeld, en den verachtelijken inhoud getuigde van het diep bedorven hart des schrijvers. Eindelijk drong de onbeschaamde van S....., als met geweld, hier in onze nederige woning. Hij schond alle welvoegelijkheid, spotte met alle vrouwelijke kieschheid, en zelfs met den eerbied, die de achtbare grijsheid van mijnen Broeder, zoo natuurlijk, aan elk jong mensch, dat eenig gevoel bezit, inboezemt. Hij verscheurde het hart van CAROLINA door haar den dood van EDUARD, als iets waarover hij zich zoo schandelijk verheugde, telkens te schilderen.

'Nu, schoone jonge Weduwe!' - zeide hij dartel spottende - 'nu zijt gij vrij, nu kunt gij de Vriendin van uwen vurigsten aanbidder zijn. De fijnste zedenpreker zelfs kan u dit niet betwistèn. Ik mag nu immers mijne bezoeken herhalen; doch dit ellendig verblijf is ongeschikt voor u; verkies bid ik u, eene plaats, die gij met uwe tegenwoordigheid wilt vereeren; waar het ook zijn moge, ik zal daar een' tempel voor de Godin der liefde stichten.'

CAROLINA antwoordde met eenen blik vol verontwaardiging op hem te werpen, en de kamer te verlaten.

Dit alles komt mij heden voor den geest, en daar VAN S.... met den ouden Heer VAN ELDENBERG zoo gemeenzaam verkeert, verschrikt mij het akelig denkbeeld, dat VAN ELDENBERG de snoode oogmerken van VAN S.... welligt kan doen gelukken. Elk oogenblik schijn ik hier van meer zeker te worden, en mijn hart krimpt door den bittersten weedom. Gelukkig denkt nog mijn arme Broeder hier niet aan. Dierbare CAROLINA! in welke handen, in wiens magt bevindt gij u heden? Doch waar voert mij de angst heen? De beschermende magt des Allerhoogsten zal de beproefde deugd overschaduwen. Engelen der onschuld waken over de weerlooze ongelukkigen. Nogmaals vaarwel beste EMILIA!

Mevrouw van Eldenberg aan den Heer Reinhart.

Dierbare Vader!

Ach! konden deze letteren reeds den kommer, die u het hart doet bloeden, verzachten; maar hoe komen zij u nog in handen? en wie vertroost u, gedurende al den tijd, dien gij in de grievendste onzekerheid over mijn lot doorbrengt? Mijne lieve Tante, die met zoo veel moederlijke teederheid in alles, wat mij betreft, deelt, zal door geen minder lijden, door geen' minder zielenangst verscheurd worden. O mijn Vader! ik sidder, om u de afschuwelijkste boosheid te doen kennen. Neen! gij zult het niet gelooven. Ik zelf, ik, die den huichelachtigen booswicht met mijne oogen, die door tranen verdonkerd zijn, aanschouwde, ik geloof het naauwelijks; alles schijnt mij een benaauwde droom te zijn.

O! zijt gerust mijn Vader! Uwe arme CAROLINA is gered; maar bevindt zich in den beklagelijksten toestand. Ik schrijf dit in eene ellendige leemen hut, die mij dezen nacht ten schuilplaats verstrekte. Mijne krachten zijn uitgeput; geld, of iets, dat eenige waarde heeft, heb ik niet bij mij. Wie? ach! wie zal de ongelukkige CAROLINA, met haar kind en hare goedhartige redster bij u in veiligheid bren-

gen? Doch ik mag niet ondankbaar zijn. Hij, die mij aan het gewis verderf ontrukte, hij, de weldadige God, zal mij ook nu niet vergeten.

Ik wil deze oogenblikken besteden, om u en mijne Tante alles te verhalen. Men heeft mij beloofd, dezen brief nog vóór den avond op het naast gelegen Post-kantoor te bezorgen. Morgen dus, mijn Vader! morgen leest gij deze regelen, die ik weenende schrijf, terwijl zij uwe bange tranen over mij zullen opdroogen.

Ik deed, volgens gewoonte, mijne kleine wandeling in het berkenlaantje. Aan het einde van hetzelve zette ik mij op de grasbank neder, en de kleine EDUARD, die mij blozende vertrouwelijk toelachte, deed mij met een diep getroffen hart aan zijnen geliefden Vader denken. Door een zacht geruisch gewekt, sloeg ik de oogen op, en de oude Heer VAN ELDENBERG stond voor mij. Hij scheen mij veel vriendelijker te zijn, dan gewoonlijk. Hij drukte mij de hand, en streelde de koontjes van mijnen zuigeling. Hij zeide: ‘Ik verlangde, om u te zien; ook ben ik hier niet alleen, ik breng u gezelschap, dat u voorzeker welkom zal zijn.’

Ik: ‘O! voorzeker mijne EMILIA! waar is zij? Ik moet haar omhelzen.’

Hij: ‘Dat zal u eerst na weinige oogenblikken gelukken. EMILIA met hare Moeder, benevens den Heer en Mevrouw GOLBEG, bevinden zich in het zelfde rijtuig. Ik was met een' Fargon van een' mijner Vrienden gereden, en het overige gezelschap

verre vooruit. Ik wilde u verrassen. Mijn Fargon staat daar eenige treden van ons. Mij dacht, ik hoorde uwe stem hier tusschen deze berkenboomen. Was het niet zoo? Gij zongt voor den lieven kleinen het een of ander wiegeliedje. Dit drong mij, om u hier te komen opzoeken. Hebt gij lust, laat ik u dan in mijn' Fargon geleiden, wij rijden dan terug. Zie daar ginds naar dat huis, tusschen die boomen, het is de Herberg, waar wij dezen nacht denken te vertoeven. De Heer GOLBEG en zijne Vrouw verkozen een klein landtogje te doen, en wilden deze omstreken op hun gemak zien; zij treden daar af, en mijne Zuster zal EMILIA tot aan uwe woning vergezellen. Maar hoe zal EMILIA niet opzien, wanneer zij door u, in de herberg reeds wordt opgewacht. Ik breng u beide dan weer naar uw verblijf.'

Ik liet mij verstrikken; ik was hem onder het spreken reeds tot aan den Fargon gevolgd; doch naauwelijks bevonden wij ons in dat rijtuig, of eene koude huivering rilde mij door het hart, toen ik de paarden vreesselijk zag voortjagen, en op het gelaat van den ouden huichelaar eenen kwaadaardigen triomf meende te lezen. Wij vlogen de mij aangewezene herberg voorbij, en sloegen den digt beplanten weg naar B..... in.

'Waar brengt gij mij heen?' - riep ik angstig - 'Ach mijn Heer! ik bid u, mijn Vader en mijne Tante zullen zich over mij bekommeren. Laat ons terug keeren, ik zie toch geen rijtuig.'

De wreedaard lachte, en hield zich, als of hij mij niet hoorde. Nu begon ik angstig te roepen, en waarlijk, had ik mijn kind niet gehad, voorzeker zoude ik mij uit den Fargon geworpen hebben, want de akeligste gedachten kwamen in mij op. Doch ondanks mijn geschreeuw, reden wij voort. Eenmaal slechts, hield hij stil.

'Mevrouw!' - sprak hij - 'ik heb niets kwaads met u voor. Gij zult de oorzaak van deze kleine misleiding welhaast weten; met gerucht te maken ontkomt gij mij niet; doch gij noodzaakt mij hierdoor, om u streng te behandelen. Ylings renden de paarden nu weer voort, schoon ik schreijende de handen wrong, en meer dan eenmaal mijn kind in de armen klemde, en met hetzelve zelfs den gevaarlijksten sprong wilde wagen. In het begin zag ik nog hier en daar landlieden, die uit het veld kwamen, die ik dan ook om hulp riep, schoon zij mij, door het vliegend voortrijden niet hoorden, of zelfs niet opmerkten; doch welhaast reed VAN ELDENBERG van den gewonen weg af, en wij bevonden ons op de eenzame uitgestrekte heide. Na meer dan een uur op deze wijze te hebben voortgereden, ontmoeten wij een gesloten wagen, met vier paarden bespannen. VAN ELDENBERG hield stil, dit deed ook de wagen, het portier ging open, een gemaskerd man, in een mantel gewikkeld, trad uit denzelven, hij overreikte eenen brief en eene geldbeurs aan VAN ELDENBERG; deze scheen voldaan, en verzocht mij in den Wagen overte-

gaan. Dit weigerde ik, en vorderde, dat hij mij naar mijn' Vader zoude terug brengen; doch te vergeefs, hij spotte slechts met mijnen angst. Bij den wagen waren verscheidene bedienden; men wilde mij dwingen; ik wierp mij, met den kleinen EDUARD, die op dat oogenblik luid schreide, vast aan mijn hart gekneld, aan de voeten van den gemaskerden man. ‘Om 's hemels wil!’ - riep ik - ‘wie gij ook zijn moogt, ontferm u over mij, en over dit onnoozel wicht. O! pleeg geen geweld aan eene weerlooze Moeder! geef mij aan mijn' Vader weder. Angst en smart doen mij sterven, en mijn kind zal den dood uit mijne borst inzuigen.’

De onbekende scheen sterk aangedaan, en hief mij van den grond op, doch hij sprak geen woord. VAN ELDENBERG fluisterde hem iets in, en de vermomde booswicht sloeg zijne forsche armen om mij heen. VAN ELDENBERG ontrukte mij nu mijn kind, en ik werd in den wagen geplaatst. Mijn gekerm galmde over de heide. Ik dacht aan niets in dit oogenblik, dan aan mijnen zuigeling, om wien ik zonder ophouden smeekte. ‘Zoo ras gij belooft, u aan den drang der omstandigheden te onderwerpen, en u stil te zullen houden, rust uw kind weer in uwe armen.’ zeide VAN ELDENBERG. Ik beloofde alles, en ik kreeg den mij zoo dierbaren schat weder, schoon ik bijna in onmagt verzonk.

De gemaskerde man plaatste zich nevens ons; het rijtuig werd gesloten, en de paarden ijlden voort.

Nog een Manspersoon nevens eene bejaarde Vrouw zaten tegen over mij; de laatste scheen door mijne smart getroffen; zij wilde mij alle mogelijke hulp bieden, en mijn kind op den schoot houden; doch ik stiet alle hulp van mij, en klemde, schoon ik naauwelijks eenige bewustheid had, den kleinen EDUARD in mijne bevende armen. Wij hielden eindelijk voor eene Dorps-herberg stil; waar dit was weet ik niet. De medelijdende Vrouw bad mij, om bedaard te zijn, doch mijne gemaskerde geleider sprak niets. Hij bragt mij, vergezeld door SUZANNA - dit is de naam van mijne beschermster - in eene kleine, doch zindelijke kamer. De andere man, die tegen over mij in het rijtuig gezeten had, volgde ons tot aan de deur, doch de gemaskerde trad mede binnen.

'Ik verlaat u; neem hier eenige uren rust, Mevrouw! gij zijt volkomen veilig.' zeide hij op eenen zachten toon, terwijl zijne hand, waarmede hij de mijne poogde te drukken, beefde. Maar hemel! welk eene stem! Zij doorboorde mij de ziel. In het zelfde oogenblik schoof hij zijn masker weg. 'Gij zijt volkomen veilig!' herhaalde hij fluisterende. O mijn Vader! het was VAN NIEUWVLIED. De geheele natuur scheen voor mij te vergaan. Ik gaf eenen luiden gil, en stiet hem van mij, terwijl ik in de armen van SUZANNA, die mijn' slapenden lieveling verschrikt op het bed nederlag, magteloos en van alles onbewust nederzonk.

Toen ik weder tot mij zelve kwam, zag ik wild

in het rond, doch VAN NIEUWVLIED was weg, en de goede SUZANNA zat weenende nevens mij. ‘Ik ben verraden! o welk een monster!’ riep ik jammerende - EDUARD! o mijn EDUARD! gij zijt gewroken. Ja, zoo ik slechts een oogenblik den laaghartigsten huichelaar boven u beminde, zijt gij heden gewroken; maar uw Zoon, ach! de reine onnoozelheid van dezen slapenden Engel zal mijn schild, mijne bescherming zijn.’ Ik nam nu het kind op, en floot het vast aan mijnen boezem. De goedhartige SUZANNA verhaalde mij, dat zij op dit Dorp woonde, en laat in den avond hier in deze herberg ontboden was bij dien zelfden Heer, voor wien ik nu zoo angstig was. ‘Die Heer’ - zoo verhaalde SUZANNA - ‘was toen hier nog geheel alleen. Hij bood mij eene goede som gelds aan, wanneer ik een paar dagen in den dienst van eene jonge Mevrouw wilde zijn; en daar ik eene arme Weduwe met vijf hulpelooze kinderen ben, nam ik het zonder bedenken aan; vooral daar de Heer zoo braaf en deugdzaam scheen, en mij verzekerde, dat hij eene schoone en ongelukkige Vrouw aan een gewis verderf ontrukte. Ach ja! gij hebt wel gelijk Mevrouw!’ - zoo vervolgde SUZANNA - ‘die Heer is waarlijk wel een huichelaar! Hij sprak zoo goed, hij nam mij zoo volkomen in, dat ik alles, alles aan hem zoude toevertrouwd hebben. Ik bezorgde dan ook in aller ijl mijne kinderen, en kwam toen weer hier. Na een paar minuten gewacht te hebben, hield

een rijtuig stil, daar trad een Heer uit, die eenige woorden in stilte met dien VAN NIEUWVLIED, zoo als gij hem daar even genoemd hebt, Mevrouw! sprak; toen maskerde zich die VAN NIEUWVLIED en stapte met mij in den wagen. De andere Heer heb ik niet weder gezien. Voorts weet gij, lieve Mevrouw! wat gebeurd is, maar zijt toch zoo bedroefd niet, lieve Mevrouw! ik zal u wel helpen, want ik wil mij tot geene slechte zaken laten gebruiken; daar beware mij de goede God voor! Neen! al konde ik schatten daar mede winnen. Mijne arme kindertjes hebben naauwelijks brood; maar alles, wat zij hebben, is toch eerlijk gewonnen, en daar geeft God zijnen zegen over. Het geld, dat ik van dien ondeugenden Heer zoude krijgen, was het loon der schande en der oneer. Neen, neen, met alles, wat ik daar voor kocht, zouden mijn lieve kinderen zich den vloek in het lijf eten. Kom, wij moeten hier zien uit te komen; twee uren van hier woont de Vader van mijnen Man, zaliger gedachtenis, met zijne Dochter; daar zal ik u brengen, en geloof mij, lieve Mevrouw! in die hut woont zoo veel godsvrucht en deugd, dat de Duivel zelf die niet durft naderen. O schrei zoo niet! mijn Vader zal u wel goeden raad geven, om weer spoedig bij uwen Man of bij uwe Vrienden te komen.'

Dit zeggende, schoof SUZANNA met weinige moeite een raam open. Het was eene beneden kamer. Wij ontkwamen dus vrij gemakkelijk, toch het was

nacht, en ik dwaalde, geheel eenzaam; slechts door eene weerlooze Vrouw geleid, met mijnen dierbaarsten schat, door vreemde boschachtige stresten, waar ik geheel verlaten was. Intusschen gevoelde ik noch angst noch vermoeijing; maar mijne ziel bezweek onder het vreesselijk denkbeeld, dat ik VAN NIEUWVLIED, in wien ik den edelsten der menschen beminde of hoogschatte, moest ontvlugten. Hemel! is het mogelijk? VAN NIEUWVLIED! in wiens armen ik mij zoo vertrouwelijk zoude geworpen hebben, wanneer de snoodste boosheid mij vervolgde, VAN NIEUWVLIED had mij op de geweldadigste wijze in zijne magt weten te krijgen. Met zijn' laatsten droppel bloeds wilde hij mijne rust, mijn genoegen koopen, - zoo schreef hij mij nog onlangs - Mijne deugd, gelijk hij die noemde, was zijne glorie; mijn onbevlekt geweten dauwde voor hem hemelsche blijdschap; en nu, ach! nu poogde hij mij in den afgrond der schande en der vreesselijkste ellende neder te storten.

Neen! dierbare Vader! ik kan u niet beschrijven, wat ik lijden moest. Niets kan toch zoo martelende voor geheel ons aanwezen zijn, dan dat de geliefdste Vriend onzer ziel voor ons verloren gaat. Bij dat lijden vergeleken, is het sterven des geliefden, uit wiens brekend oog nog de jongste zegenende blik straalt, wiens verstijvende hand nog het laatste teeder gevoel van het bezwijkend hart uitdrukt - het sterven van zulk eenen geliefden, zeg ik, is vreugde, is loutere vertroosting, wanneer

wij het vergelijken bij het vreesselijk ontaarden van den eeuwig geliefden, het ontaarden tot boosheid en ondeugd. O God! wanneer de vertrouweling van ons hart, met wien wij elke gewaarwording zoo zalig deelden, een verrader wordt; wanneer hij alles, wat beminnenswaardig, wat edel aan hem was, wegwerpt; en wij ons op eenmaal in de armen van het afschuwelijkste monster der zedelijke wereld zien - wat zal, wat kan ons dan vertroosten? Alle onze trotschheid op menschelijke waarde is jammerlijk vernederd, alle hoop op menschelijke gelukzaligheid sterft weg, en de ijsselijkste ledigheid, de onzaligste eenzaamheid foltert ons onuitsprekelijk. O! eene ziel, die zich met geen wezen in de geheele wereld vermaagdschapt gevoelt, of gevoelen kan, verzinkt onder het gewigt van haar eigen aanwezen.

Vergeef het mij, mijn Vader! vergeef het mij, mijne dierbare, moederlijke Vriendin! Uwe arme CAROLINA weet naauwelijks, wat zij hier neêr schrijft. VAN NIEUWVLIED is een verraderlijke booswicht. De edelste wezens worden, wanneer zij ontaarden, de allerafschuwelijkste. Engelen zijn duivelen geworden. O ja! ook VAN NIEUWVLIED was een Engel; zijne vriendschap - immers het reinste, het volmaakste van alle liefde is vriendschap, dit heeft hij zelf mij menigwerf doen opmerken - zijne vriendschap deed hem als in de glanzen der morgenstar voor mijne verbeelding zweven, wanneer ik aan het toekomend leven dacht. En

ach! nu staat hij daar, ten afgrijzen van alle zedelijke wezen, door huichelarij en boosheid ontheiligd. Doch, wat schrijf ik meer van dien laaghartigen!

Ik verzamelde dan alle mijne krachten om SUZANNA te volgen. Naauwelijks vertrouwde ik haar een oogenblik mijnen kleinen EDUARD. Met mijnen adem poogde ik hem voor de koele nacht lucht te beveiligen; en waar toch kon het kommerlooze wicht zoo zacht voortsluimeren, dan aan den moederlijken boezem? Ach! toen ik mij eindelijk geheel afgemat in de struiken moest nederzetten, toen ontwaakte de kleine lieveling, en vertroostte mij door zijne vleijende lachjes. De eerste schemering des dageraads verspreidde een' zachten rozengloed over het kinderlijk gelaat, en mijn hart scheen meer verteederd. O! hoe gaarne had ik de onschuld van den geweldenaar, dien ik poogde te ontvlieden, nu verdedigd gevoeld; maar was dit mogelijk? Had hij mij niet, volgens een overdacht plan, schandelijk vervoerd? Had hij den ouden VAN ELDENBERG niet in zijne gruwelen ingewikkeld? Hemel! ik had hem zelfs het loon der ondeugd aan den verachtelijken Ouden zien toereiken.

SUZANNA beklaagde met mij de menschelijke boosheid, en de praatzieke Vrouw deed mij duizend verschillende vragen. Intusschen zoogde ik mijnen lieveling, besproeide hem met heete tranen, en zond mijne gebeden, om het behoud des Vaders van mijn onnoozel wicht, tot God.

Wij gingen op nieuw voort. De zorgvuldige Vrouw, die mij geleide, was verdwaald. Zij had eenzame paden gezocht, om alle nasporing te ontgaan; doch zij was nu ook volstrekt onzeker, waar wij ons bevonden. Niet zelden sidderden wij van angst, wanneer wij menschen stemmen hoorden, of in het verschiet een' mensch gewaar werden. De gedachte, dat ik achterhaald kon worden, en op nieuw in de magt van VAN NIEUWVLIED vervallen, schokte mijn geheel gestel. De zon was reeds hoog aan den hemel, toen SUZANNA eindelijk als in vervoering uitriep: ‘Wij zijn op den regten weg. Zie, lieve Mevrouw! daar ginds achter die hooge populieren woont mijn Vader.’ Nu verdubbelden wij onze stappen, en welhaast traden wij onder het rietendak, waar wij geen' mensch vonden. Ik viel ademloos op een' stoel neder; SUZANNA ging haar' Vader zoeken, en keerde, na weinige oogenblikken, met eenen man, wiens zilveren haren eerbied, en wiens vriendelijk gelaat het hartelijkst vertrouwen inboezemden, terug.

‘Zijt welkom, goede Mevrouw!’ - zeide hij, mij de vereelde hand toereikende - ‘zijt welkom! SUZANNA heeft mij alles gezegd. Bekommer u maar over niets; God, onze hemelsche Vader, verlaat geen kind, dat op hem vertrouwt. Ik kan u niet veel aanbieden, maar op alles, wat ik bezit, hebben de ongelukkigen ook aanspraak. Mijne Dochter BETJE is in het veld; doch ik heb haar laten roepen, zij zal u warme melk en versch

brood geven; ook kunt gij hier veilig rusten, BETJE zal u wel eens eene goede slaapplaats aanwijzen. Of wilt gij in de schaduw van dien zwaren eik, dien ik zelf geplant heb, toen ik nog een kind was, u nog wat verkoelen. Doch mogelijk is de lucht te sterk voor u. Ach! welk een lief schoon kind bloost daar? Ja, het is geen wonder, dat SUZANNA u veilig hier bragt; onze lieven Heers Engeltjes houden de wacht over onschuldige kleinen, en ook over goede menschen, die God liefhebben.'

In dezen toon bleef de vriendelijke Grijsaard nog lang voort praten. Hij kon zich niet verzadigen met mijn lief spelend kind aantezien, en de tranen, die ik door stille zielensmart weende, schoon ik die zorgvuldig poogde te verbergen, bedroefden zijn goed hart. Waarlijk, de schoonste neigingen van den mensch ontwikkelen zich in alle standen. Oordeels kracht, en het vermogen, om van afgetrokkene zaken zich duidelijke begrippen te vormen, mogen bij den ongeoefenden mensch een geheel leven doorsluimeren, maar de voortreffelijkste eigenschappen der menschelijke natuur, welwillendheid, mededoogen, of over het algemeen, alle de uitvloeisels der zachte, teedere menschenliefde, vertoonen zich in alle standen, op de voortreffelijkste wijze, en bewijzen, zoo wel in de nederige hut der armoede, als in het paleis der weelde, den waren adel der menschheid.

SUZANNA en de andere Dochter des Grijsaards,

een bevallig, zachtaardig meisje, beijverden zich, om mij het verblijf in deze veilige schuilplaats aangenaam te maken; doch mijn vurig verlangen, om mij, zonder uitstel, in uwe armen te werpen, moest onvoldaan blijven. Ik bevind mij ruim vijf uren van u af. Geen der landlieden, bij wie mijn vriendelijke Huiswaard zich vervoegde, kon paarden of tijd missen, om mij te brengen. Zoo druk zijn zij heden aan het bebouwen van het land. Het naaste Dorp is omtrent een uur van hier gelegen; SUZANNA zal daar van daag een rijtuig voor mij zien te bezorgen; doch ik heb niets, dan eenige kleinigheden van waarde bij mij. Hoe zal ik deze goede lieden, die mij met weldaden overladen, hoe zal ik de trouwhartige SUZANNA beloonen?

Den nacht bragt ik in een klein afzonderlijk vertrek der woning, dat BETJE mij ingeruimd had, op een bed van stroo door. Mijn lief kind sluimerde lagchende aan mijnen boezem in; maar hoe vermoeid ik ook was, bleef mij echter de slaap ontvlugten, of zoo hij mijn betraande oogleden al eens bij tusschenpoozen sloot, o mijn Vader! dan zag ik u in den doodelijksten angst over uwe CAROLINA; ik hoorde u met eene bevende stem mijnen naam noemen, en luid snikkende ontwaakte ik: of VAN NIEUWVLIED stond met dien edelen blik, waaruit hemelsche vriendschap straalde, voor mij; doch dan ontdekte ik ook zijn masker, ik zag hem met moord dolken tegen mij gewapend,

en doodelijk verschrikt, werd ik uit mijne sluimering gewekt. Ach, lieve Vader! hoeveel invloed hebben de omstandigheden niet op onzen moed, op onze sterkte van geest! Voor droombeelden, wanneer die verdwenen zijn nog te sidderen, dit scheen mij altijd laf en beuzelachtig; maar waarom sidder ik nu, terwijl ik dit schrijf, nog voor eenen droom?

Het was reeds na middernacht, toen ik mij op nieuw op mijn treurig leger nederwierp. Lang had ik door het geopend venster de koele, geurvolle nachtlucht, die van bloeijende grasanjelieren en wiegende jasmijn-struiken mij te gemoet vloeide, ingeademd, en de starren, die zoo kalm, zoo vreedzaam aan den hemel glansden, weemoedig aangestaard. Ach! de geheele natuur scheen mij tot rust te noodigen, en mij vertrouwen op de Voorzienigheid, die tallooze zonnestelsels, van welks aanwezen elke tintelende star zoo heerlijk getuigt, draagt en bestuurt, in te boezemen; doch de rust was uit mijne treurende ziel geweken. Naauwelijks nam ik weer mijnen flapenden zuigeling in de armen, of ik scheen zelve ook door den slaap gevoelloos voor mijn leed te worden, en nu, ach nu begon het akelig spel mijner verbeelding. Ik zag mijnen EDUARD, doodsbleek en met bloedende wonden bedekt, met een oog vol liefde en berouw zag hij mij aan, noemde mij, met eene stervende stem, zijne eeuwig dierbare CAROLINA! en strekte de zwakke handen uit, om mij van den

rand des verschrikkelijksten afgronds weg te rukken; doch ik struikelde, en ik verzonk. De ijsselijkste nacht breidde zich over mij uit; dan ik gevoelde mij in het verzinken door eenen beschermenden arm omvat, en bij het vreesselijk licht van een' bliksemstraal, herkende ik VAN NIEUWVLIET. Gillende ontwaakte ik; het koude zweet vloeide mij van het voorhoofd. Van verre brulde nu de donder, en de wind ruiste verschrikkelijk door het geboomte, dat de hut omringde.

Ik kan dezen droom niet vergeten, nog altijd zie ik beurtelings mijnen stervenden EDUARD, VAN NIEUWVLIED, die mij voor den verpletterenden val poogde te behoeden. Maar hij mij behoeden? O VAN NIEUWVLIED! wat kon u bewegen, om als de laaghartigste booswicht mij aan het vaderlijk hart te ontrukken, en mij, de Echtgenoote van uwen Vriend, de Moeder van dit onschuldig huwelijkspand - ach! wat kon u bewegen, om mij, uwe liefhebbende Vriendin, in het rampzaligste verderf te willen storten? Waar is uwe nooit gekreukte trouw? waar is uwe standvastige deugd? waar is uwe ongeveinsde godsdienst-min gebleven? O! hoe diep is de menschelijke waarde in mijn oog niet gezonken! Ach! hoe noodig, hoe hoogst noodig is mij uwe vertroosting, dierbare Vader! dierbare Tante! weldadige moederlijke Vriendin! Het is te veel! mijn bloedend hart bezwijkt door de moordende dolken der wanhoop.

De vreesselijke onweersbui had ook den Grijs-

aard en zijne Dochter gewekt. Ik begaf mij bij hen. Ach! de eenzaamheid wordt in de smartvolste oogenblikken eene vleijende moordenares, die wij liefkozen, terwijl zij de wonden van ons hart verpest.

Heden is de natuur weer bedaard, de morgenzon breekt door de dikke nevelen, alles is verkwikt, nog rolt de donder dof en naauwelijks hoorbaar uit de wegdrijvende wolken, en de wind schudt van de beregende boomen groote druppelen, als vloeijend zilver, op de wiegende heesters en bloemen, die in de stralen der zon opluiken. Ach! ware het hier in mijne borst, even als in de natuur, gerust en vrolijk! Maar bange bekommering, o! zelfs een angstig voorgevoel verschrikt mij. Dezen geheelen dag en den volgenden nacht moet ik hier nog doorbrengen. De goede Grijsaard belooft mij, veel van zijne nu zalige Vrouw en jong gestorvene Kinderen te zullen vertellen, en mij de vruchtboomen te zullen toonen, die hij bij de geboorte van elk kind heeft geplant. ‘Verscheidene’ - zegt hij - ‘zijn verdord; maar andere bloeijen en geven nog vrucht, terwijl het stof der lieve onnoozelen in het graf rust, en de jonge zalige zieltjes, bij elke herbloeijende lente, zich nog over deze schoone aarde verheugen, en in de geuren der bloesems van hunne groeijende gedenkteekens rondzweven.’

O mijn Vader! zoo uwe CAROLINA, even als uwe schuldelooze LOUISE, in de eerste jaren der kindschheid ware gestorven, hoe veel smart zou als

dan mij niet onbekend zijn gebleven! Maar vergeef het mij, Eeuwig, Wijs Eeuwig Weldadig Wezen! dat ook mijn leven tot voltooijing van uw volmaakt ontwerp noodig keurt, vergeef het mij, zoo ik mij slechts een oogenblik door moedeloosheid vernederde! Elk tijdstip van mijn leven is eene schakel aan de keten, die zich in eeuwig voortdurend geluk verliest. Neen, ik mag, ik wil niet klagen.

Vaarwel mijn Vader! SUZANNA neemt dezen brief mede naar het Dorp; na weinige uren is hij in uwe handen, en uw kommer is verzacht. Morgen hoop ik u te omhelzen; had ik maar krachten genoeg, ik vertoefde geen oogenblik meer. Nogmaals vaarwel! God verhoore mijn gebed om uw heil, dierbare Vader! dierbare Tante! O! hoe klopt mij het hart van verlangen naar u! Morgen omhelst gij uwe eeuwig beminnende

CAROLINA VAN ELDENBERG.

De Heer Dalheim aan den Heer W. van Nieuwvlied.

Geliefde Vriend!

Onderscheidene omstandigheden hebben zich vereenigd, om mij van tijd tot tijd te beletten, uwe voor mij zoo hartelijk welkome brieven, wier inhoud mij de gevoelens van mijnen dierbaren Voedsterling, van mijnen edeldenkenden jongen Vriend, met zulke duidelijke trekken, afbeeldt, eenigzins breedvoerig te beantwoorden; schoon ik u omtrent den staat van mijne gezondheid telkens door eenige regels geruststelde. Heden kan ik weer vrij over mijne uren beschikken, en van die vrijheid maak ik het eerst gebruik, door mij schrijvende met u, mijn WILLEM, voor wien ik de warmste vaderliefde gevoel, bezig te houden. Het scheiden van u kostte mij veel. Ja mijn Vriend! in mijnen leeftijd, mogen vreugde en droefheid zich met minder levendigheid uitdrukken, dan in de jaren des vurigen Jongelings, het zijn toch hartstogten, die bij den gevoeligen mensch nooit hunne kracht verliezen kunnen. De vreugde, die het oog des Jongelings zoo helder doet tintelen, terwijl zij in alle zijne trekken lacht, zijnen gloeijenden boezem verheft, en geheel zijn zenuwgestel tot de luidruchtigste uitdrukking stemt: die

vreugde verliest zich bij den Grijsaard in een zielverzadigend welgevallen, in eene kalme vergenoegdheid, die zijn schemerend oog verheldert, en den grimlach der jeugdige tevredenheid op zijne lippen verspreidt. Maar ook de droefheid, die den Jongeling luide jammerklagten, onder het storten van heete tranen, afperst, en alle uitzigten voor hem verdonkert: die droefheid versmelt bij den Grijsaard, die, door ondervinding tegen alle afwisselingen gewapend, de onbestendigheid van alle zinnelijke genietingen meer naar waarde schat: die droefheid versmelt bij den Grijsaard in eene stille, knagende zielensmart, die alle zijne begeerten van de zinnelijke wereld losmaakt, en zijne uitzigten in de eeuwigheid met vrolijke glanzen versiert.

Ja, het griefde mij, beste WILLEM! dat ik u verlaten moest. Gij waart zoo vele jaren achter elkander de wellust van mijn leven, het eenigste voorwerp van mijne teederste zorgen. Het is natuurlijk, dat zich elk leermeester hecht aan eenen veel belovenden leerling, aan eenen leerling, die elke onderwijzing met dankbaarheid, met liefde en met de edelste vorderingen beloont; maar hoeveel vaster klemt niet die gehechtheid, wanneer deze leerling, geheel zonder eenig ander opzigt, aan de bescherming en zorg van den leermeester wordt toevertrouwd? En dat was met u en mij het geval. Als een jong, vaderloos knaapje, voor wiens leven slechts de teedere moederliefde waakte, ontving ik u uit de handen van de beminnenswaar-

digste Moeder, en van den braafsten, den weldenkensten Voogd, den verstandigen Heer BALCOUR, wiens uitgebreide menschenliefde ik eerbiedig. Van dat oogenblik af, nam ik u in mijne bescherming. Uwe jeugd, uwe ontwikkelende vermogens en uw zoo zuiver opluikend gevoel, boezemden mij het teederste belang voor u in, en deden waarlijk vaderlijke liefde, die in mijne borst sluimerde, ontwaken. Het is toch niet slechts de voorteling, of het doen ontvlammen van het levensvuur, dat ouders met zulke zachte, zalige banden aan de kinderen hecht. O neen! hoe vele worden door de natuur alleen Vader, zonder iets voor het kind, dat zij aan zijn lot overlaten, en van zich vervreemden, te gevoelen! Het is alleen de zorg, de teedere belangstelling, die de banden der natuur zoo onverbreekbaar vlecht. Hoe meer belang ons een voorwerp inboezemt, en hoe meer het van ons afhangt, des te sterker verbindt het ons ook aan zich. De bloem of plant zelve, die wij opkweeken, die wij onder ons oog zien opluiken, wordt ons dierbaar. Het schijnt onze eigene schepping. Elke frische verf, elke schoone tint, is een getuige van onze zorg, en bevredigt onze zucht naar grootheid. Het dier, dat wij aan den dood ontrukken, dat wij zien kwijnen, en door onze weldadige bezorging zien herstellen, ademt eene zoete tevredenheid over ons gevoel van menschenwaarde: en zou dan het kind, het teeder hulpeloos wezen van onze eigene natuur, welks lieve onnoozelheid

ons den weemoedig strelenden invloed van het mededoogen, op zulk eene edele wijze, doet gevoelen, ons dan niet aan zich verbinden?

O! het is zoo zalig, wanneer de mensch zijne goddelijke neiging, om wel te doen, kan bevredigen. En wie kan dat zoo schoon, zoo in de volle uitgestrektheid, als een Vader of eene teederhartige Moeder? Een wezen, dat zoo geheel van ons af hangt, een wezen, dat zijn leven, dat alle zijne belangen zoo vertrouwelijk, zoo kommerloos in onze magt stelt: o! zulk een wezen is een voorwerp, dat onze natuurlijke trotschheid - of hoe zal ik anders de reine, medegedeelde goddelijkheid van den mensch, noemen? - op de voortreffelijkste wijze vleit. De Vader, die het magteloos kind beschermt, die in al deszelfs nooden voorziet, die deszelfs wankelende treden geleidt, en deszelfs toekomend geluk reeds in zijne verbeelding vestigt; of de Moeder, die zoo geheel in en voor haren zuigeling leeft, de Moeder, die elke behoefte van het onnoozel wicht zoo volkomen bevredigdt, die met elk teugje moedermelk, dat hare volle borst ontvloeit, leven en groeikracht in den kleinen lieveling, die haar zoo onuitsprekelijk dierbaar is, voelt overvloeijen: o! zulk een Vader, zulk eene Moeder gevoelen zich tot Godheden verheven; en hoe klimt niet met elk oogenblik hunne hemelsche wellust, wanneer zij elk blijk van teederheid, door het welig opgroeijen, door het gedurig meer ontluiken der zuivere menschelijke ziel, en door de dankbare liefde der kinderen, beloond zien!

Laat ik dit nog in het voorbij gaan aanmerken. Ik heb het medelijden, ik heb de goedhartige hulpvaardigheid, die den mensch over het algemeen zoo eigen is, wel eens hooren afleiden van het genoegen, dat eigenliefde ons inboezemt, wanneer wij de rampen van anderen zien, en ons daarvan bevrijd gevoelen; doch ik vond altijd iets onedels, dacht mij, in deze bron. Het opregt medelijden toch, is zoo hartelijk! Ach! hoe gaarne zou de trouwhartig liefhebbende ziel waarlijk een gedeelte van het leed des geliefden voorwerps over willen nemen! Neen, mijn Vriend! die teedere hulpvaardigheid, die zucht, om het leed van anderen te verzachten, en die onverbreekbare gehechtheid aan het hulpbehoevend voorwerp, vloeit, volgens mijne gedachten, uit edele menschelijke grootheid, die iets zaligs vindt in het beschermen en weldoen van zulke, volstrekt van haar afhangende, voorwerpen. En dat zalige is een schaduwtrek van de hoogste, van de naamlooze gelukzaligheid, die het Eeuwig Weldoend Wezen geniet, door alles, wat buiten hem bestaat, en van hem afhangt, in het genot van zaligheid te doen deelen. Kinderlijke onnoozelheid, of over het algemeen, een staat van zwakheid of hulpbehoefte vleit onze grootschheid; van daar die edele zucht, om weerloozen te beschermen, en die teedere gehechtheid aan zulke voorwerpen, die ons de oplettendste zorg en de teederste trouwhartigheid afvorderen. Doch om voort te gaan.

Het is dus niet te verwonderen, mijn jonge Vriend!

dat het mij innige zielensmart veroorzaakte, toen ik u verlaten moest; u, dien ik onder mijn oog zag opgroeijen; u, over wiens onbezorgde kindsheid ik met teedere bezorgdheid, als over den dierbaarsten schat, die mij niet slechts door de liefderijkste Moeder, maar die mij zelfs door de Goddelijke Voorzienigheid was toevertrouwd, waakte. Hoe meer ik den schoonen aanleg van uwe ziel leerde kennen, beste WILLEM! hoe treffender ik mijnen zwaren pligt ook gevoelde. Veel, onbegrijpelijk veel was mij toevertrouwd; maar ik betuig ook heden nog voor het alziende oog van Hem, die zelfs de geheimste bedoelingen van onze ziel beoordeelt, dat ik alle mijne vermogens heb ingespannen, om u tot een edel mensch te vormen, en u vatbaar te maken voor alle de gelukzaligheden, die in dit en in het volgende leven, voor den zedelijk vrijen mensch, die de heilbedoelende wetten der volmaakte orde getrouw blijft, beftemd zijn. Ja, mijn Vriend! met onverschrokken moed, met kalme gerustheid, zal ik, in den grooten dag der algemeene vergelding, met u voor den Wereldregter verschijnen, om rekenschap van mijn gedrag omtrent u te geven; want, wat ook in het vervolg van u worden moge, het zij uwe driften, die, wanneer zij door gevoel van pligt, door de wetten der zedelijkheid, en door ware levens-wijsheid bestuurd werden, elke neiging, elke begeerte, als op reine, vurige vleugelen, tot de verhevenste voorwerpen opvoeren: het zij uwe driften,

zeg ik, immer de teugels van rede en godsdienst konden verbreken, en u beneden de menschelijke waarde deden wegzinken; het zij uwe levendige hartstogten, die u uit den beker des levens elke reine genieting met verdubbelden wellust doen drinken, en u den onoverwinnelijksten afkeer van alles, wat u zedelijk gevoel afkeurt, inboezemen: het zij deze uwe levendige hartstogten u nimmer door eene stormende woede ontheiligen, en de voorschriften der deugd uit uwe ziel verdrijven, of de getrouwe stem van het wakend geweten verdooven: nimmer toch zult gij mij, voor het oog des Wereldregters uwe diepe vernedering, of uwe rampzaligheid kunnen verwijten. Neen, mijn Zoon! ook dan, wanneer ik vol zielen weedom u betreurde, ook dan zou mijn geweten, dat treffend beeld des eeuwigen Regters in ons binnenste, zoo wel als de Regter en Koning der menschheid zelf, mij vrijspreken. Ach! zoo ik ooit dwaalde in het vormen van uw hart, zoo ik ooit verkeerde middelen gebruikte, om uw verstand te verrijken en te beschaven, lieve Vriend! dan dwaalde ik uit zwakheid, dan dwaalde ik ter goeder trouw, en met het beste oogmerk. God zal mij als dan ook vergeving schenken, en mij niet door uw ongeluk, als door de vreesselijk bittere vrucht van zulk eene dwaling, van alle menschelijke zaligheid berooven.

Waak, bid ik u, over u hart! waak over elke neiging, die zich in hetzelve verheft! Zelfs de edelste neigingen kunnen ontaarden. De beste men-

schelijke hoedanigheden grenzen aan verachtenswaardige ondeugden. Laat uw zedelijk gevoel van regt en billijkheid, laten de onschendbare wetten der schoone, goddelijke orde die grenzen rusteloos bewaken, en tracht nooit een' tegenstand, dien zij u bieden, te overwinnen. Afkeer van ongeregelde zeden, afkeer van verachtelijke ondeugd, kan zich ongevoelig in een' afschuwelijken menschenhaat, eene vernederende wraakzucht en schandelijke onregtvaardigheid verliezen; terwijl het ziel veredelend mededoogen den eerbied voor deugd en schuldeloos ongeluk, ja, de teederste liefde zelve, wanneer zij de heilige grenzen der zedelijke orde overtreedt, in de onedelste neigingen, in de verachtelijkste begeerten, die de menschelijke waarde schandvlekken, en met zuiver pligtsgevoel strijden, ontaarden. - Ware Mevrouw VAN ELDENBERG minder getrouw geweest aan pligt en deugd, lieve Vriend! wat zou als dan van u geworden zijn? Stel u zelven een oogenblik voor, dat de heiligste wetten door u geschonden waren, hoe verachtelijk zoudt gij als dan in uwe eigene oogen niet geweest zijn? En geloof mij, het verlies van achting voor ons zelven geleidt ons van het eene misdrijf tot het andere. Nu kunt gij nog, met eene edele fierheid, op uw gedrag terug zien, en, zonder het knagendste zelfsverwijt, aan den ongelukkig verdwaalden EDUARD VAN ELDENBERG denken. Wat zeg ik? welligt geeft gij hem nog aan de deugd, aan zijne beminnelijke Gade en aan de maatschappij terug.

Ik beschouwde dien jongeling altijd met het hartelijkste medelijden; maar uw vriend, uw vertrouweling kon hij toen niet zijn, zonder uwe ware grootheid van ziel in het uiterste gevaar te brengen. VAN ELDENBERG behoefde in die jaren eenen beschermer, die ontzag, die eerbied hem inboezemde, maar geenen broederlijken Vriend, wien hij den beker der besmettende zedenloosheid durfde aanbieden. Één teugje slechts, mijn Zoon! en uw rein gevoel was welligt vergiftigd geweest. Jonge lieden kunnen zich niet genoeg wachten voor het vestigen van eene vertrouwelijkheid, die alleen het genot van vermaken ten doel heeft. Ik weet het, gij zoudt VAN ELDENBERG gaarne tot het betrachten der edelste pligten, als tot de bron van ware vreugde, hebben gevoerd; maar de ondervinding had u nog geene genoegzame mate van levenswijsheid daartoe geschonken; tegen verleidende booswichten waart gij gewapend, maar niet tegen eenen Vriend, die elke gewaarwording met u deelen wilde. O! de verleiding, in het bekoorlijk, in het onbevlekt gewaad der vriendschap gehuld, is voor een edel hart veel gevaarlijker, dan wanneer zij met de rozen des laagsten wellust bekransd, of met den bonten tooi der zedenlooze vermaken versierd, den weldenkenden Jongeling poogt te omhelzen. Verwijt het u zelven niet, mijn Vriend! Nooit zoudt gij EDUARD aan den kring, waarin hij te *Napels* rondzweefde, hebben kunnen ontrukken. De Jongeling bezat eene waarlijk edele ziel, eene ziel, die door de natuur, of liever door de god-

delijke Voorzienigheid bestemd scheen, om ook aan deze zijde van het graf vatbaar te zijn voor waar geluk, doch verstandige opvoeders hadden de donkere wolken, die haar bedekten, niet verstrooid. Ik beschouw elke wordende menschen ziel, als eene blinkende morgenstar der eeuwigheid, doch die door onbewustheid, door onkunde en ongeoefendheid, als met ondoordringbare nevelen omhuld is. De rede, die goddelijke eigenschap der menschen, moet deze nevelen allengs doen verdwijnen; en daar zich die eigenschap in de jonge ziel nog even weinig vertoont, als in de eerste uren na de geboorte het hooren en zien, eigenschappen van het gehoor en het gezigt, zich vertoonen, heeft God gezorgd, dat de meer ontwikkelde rede van Ouders of andere Opvoeders, de jonge ziel uit haren duisteren sluijer ontwikkelt, tot zij eindelijk hare eigene rede kan gebruiken, en dus, door den haar zoo eigenen glans, hare goddelijke afkomst en heerlijke bestemming duidelijk doet blijken. Hoe ijveriger nu de Opvoeders arbeiden, om dit voortreffelijk punt te bereiken, en hoe gelukkiger de geheele stemming van den mensch hiertoe medewerkt, des te heerlijker is de uitkomst. Omtrent EDUARD was meest alle zorg verwaarloosd, en in de ongeoeffende ziel vloeiden, gedurende zijn verblijf onder buitensporige jonge lieden, de allerverpestende gewaarwordingen. Ik heb, zoo veel in mijn vermogen was, de oogenblikken waargenomen, om zoo wel de schoon-

heid der deugd, als het lage en het afschuwelijke der zedenloosheid, door den jongeling te doen opmerken. Ik houd mij overtuigd, dat ik zijn gevoel voor het goede wel eens heb doen ontwaken, en dat mijne waarschuwingen, even als heilzame zaden in zijne ziel uitgestrooid, wel eens wortelen hebben geschoten. God, hoop ik, zal in het vervolg den wasdom daarvan zegenen. Zijn huwelijk met de bevallige, met de door verstand en godsvrucht opgevoede CAROLINA, de menigvuldige teleurstellingen, die hem griefden, en mogelijk nog vele zware beproevingen, zullen hem zijne groote bestemming op deze aarde doen bereiken, en hem naar den tempel des eeuwigen geluks geleiden. Welligt vindt gij als dan in hem nog eens uwen waarden vriend. En hoe veel, mijn geliefde VAN NIEUWVLIET! o hoe veel kan reine hemelsche vriendschap, waar voor zoo weinige harten vatbaar zijn, niet tot het menschelijk geluk toebrengen!

Vriendschap is in mijn oog eigenlijk niet die algemeene welwillenheid, die door zucht naar gezelligheid, door medelijden of teêr gevoel gewijzigd, zoo bekoorlijk is in de menschelijke zamenleving. Zulk eene soort van vriendschap, weeft door de gemeenschappelijke zamenwoning waarlijk zachte, veelkleurige draden, en verspreidt alom het liefelijkste genoegen; maar voor zulk eene vriendschap zijn ook alle harten zonder onderscheid, indien zij niet geheel verbasterd en bedorven zijn,

vatbaar. Maar de vriendschap, die ik bedoel, is maar aan weinigen bekend. Zij is de zuivre geest der liefde, ja der teederste, der heiligste liefde, waarmede de Vader, zijnen dierbaren Zoon, hem oneindig meer waard dan zijn eigen leven; ja, waarmede de Moeder, het kind, dat onder haar van verlangen zwoegend hart het uur der geboorte tegensluimerde; ja, der liefde, waarmede de edelste Jongeling, en het onschuldigste Meisje, waarmede de teederste de getrouwste Echtgenooten, en de naauwst verbondene Bloedverwanten elkander beminnen. De zuivre geest van deze liefde is boven alle wisselingen, is boven alle zinnelijkheid, waardoor zij met zachte reine banden aan de tegenwoordige menschenwereld verbonden is, verre verheven. Die zuivre geest overleeft dood en graf; wat zeg ik? hij overleeft den val der werelden, het uitdooven der zonnen; hij zou op het puin van het geschapene heelal, nog even zalig, nog even volmaakt, zich in den oceaan van goddelijken wellust baden. En deze zuivre geest der liefde is de ware vriendschap, alleen voor de weinig edelen op aarde, en voor de reine Engelen Gods kenbaar. Gij vondt geenen waren Vriend, mijn Zoon! schoon uw hart naar hem smacht. En geen wonder! Maar zeldzaam wordt zulk eene vriendschap aan deze zijde van het graf gevestigd. In het volgende leven zal de meer veredelde mensch daar beter voor geschikt zijn. Ik heb jonge, gevoelvolle lieden van beiderlei geslacht

altijd uit den grond van mijn hart gewaarschuwd tegen alle teedre verbindtenissen, die zij voor de eeuwigheid waanden te grondvesten. Niet omdat ik zulke verbindtenissen afkeur; neen, zij zijn de zegepraal des waren gevoels; maar omdat ik voor de smart der teleurstelling, die uit elke schijnvriendschap, als eene vreesselijk bittere bron, die de vreugde des levens vergiftigt, voortvloeit, beefde. Het jeugdige hart, vooral wanneer het naar wezenlijk geluk dorst, vormt zich een ideaal, en leent aan hetzelve alle denkbeeldige zaligheden; het ontdekt een wezen, dat eenige schaduwtrekken van dit ideaal bezit; nu waant zich de jonge mensch volkomen gelukkig, hij leeft geheel in het voorwerp zijner teederheid, en droombeelden van eeuwige, toenemende vreugde omzweven hem: doch hij verwacht meer, dan hij verwachten kan; het wezen waaraan hij zich hechtte, daalt tot den kring der dagelijksche menschen neder, en de schoone hemelsche droomen zijn vervlogen, terwijl de van gevoel nog trillende, misleide mensch zich in den afgrond der wreedste rampzaligheid ziet verzinken. Ja, elk levensgenot is nu voor hem verbitterd; de geheele natuur schijnt voor hem met donkerheid omtoogen, en gelukkig, zoo hij niet tot menschenhaat, of tot wanhoop vervalt.

Zie, lieve WILLEM! voor soortgelijke ellende heb ik u zoeken te behoeden. Intusschen zal ik mij met geheel mijne ziel verheugen, wanneer gij eenmaal een hart aantreft, dat, even als het uwe,

door den eeuwig reinen geest der liefde bezield wordt. Dit hart moge dan in eene mannelijke borst vol reine broeder-min, of in den zachten vrouwelijken boezem eener dierbare gezellin, die u als Gade naar het graf geleidt, kloppen. Doch ik bid, ik bezweer u, mijn Zoon! strengel geene banden, die door deugd en godsdienst worden afgekeurd, en wier verbreking u de ziel zoude verscheuren.

Ik heb mij langer over dit onderwerp bezig gehouden, dan ik wel wenschte; ik moet u nog het een en ander, mij zelven en de goedhartige bergbewoners, die gij hier in mijn geliefd Vaderland hebt leeren kennen, betreffende, mededeelen.

Ik heb den vorigen zomer meestal met reistogten doorgebragt; twee maanden leefde ik op den *Jura* onder de herders, die de talrijke kudden in den rijksten zomertijd, wanneer de geurigste kruiden dat gebergte, als met een tapijt, versieren, daar laten grazen. Ik ademde daar de gezondste lucht, en levenskracht scheen uit den wilden boezem der wolken, waaraan de lagchende natuur speelde, in mijne aderen te dauwen. Onderscheidene families verkiezen, gedurende eenige maanden in den zomer, op dit gebergte hun verblijf. De eenvoudige levenswijs, de zuivre lucht en de schoone natuurtooneelen, die de ziel rusteloos met bevredigende gewaarwordingen vervullen, doen hier den mensch over zijn aanwezen juichen. Waarlijk, op de toppen der bergen, gevoelt de mensch het

best zijne waarde, maar ook te gelijk zijne nietigheid, of zijne afhankelijkheid van Hem, die den hemel uitspande en de aarde, die als met een zamenweefsel van bergen voor de uit elkander spatting beveiligd blijft, op hare eigene zwaarte, in haren afgeperkten kring doet voortdrijven. O mijn jonge Vriend! als ik daar zoo hoog boven de bloeijende dalen en de golvende meren stond, dan gevoelde ik mij zoo vrij, zoo moedig! Eer, gezag en rijkdom, waaraan de woelende stervelingen al hunnen tijd en krachten opofferen, schenen mij niets beduidende beuzelingen te zijn. In den mensch eerbiedigde ik eene zigtbare Godheid; hij toch alleen geniet hierop aarde de reine zaligheden der natuur. Alle de andere schepselen, die met hem de aarde bewonen, zijn onvatbaar voor den verhevensten wellust. De adelaar bouwt zijn nest op de hoogste rotsen; maar de schoone, blozende morgenwolken, die hij klieft, de schitterende ijsvelden waarover hij heên zweeft, of de duizendwerf weergekaatste glansen der zon, waardoor de opklimmende nevelen, waarin hij zijne slagpennen doopte, verguld worden, boezemen hem geene verrukking in. De huppelende geiten dwalen zorgeloos tusschen de hangende ijsklompen en langs de donkere kloven des afgronds; maar het gevoel der ontzag wekkende grootheid, die zich daar legert, doortintelt haar aanwezen niet. Alleen de mensch trilt van heilige aandoening, terwijl de donkere donder-wolken verre beneden zijne voeten

ronddrijven, terwijl hij de donderslagen beneden door het dal hoort weergalmen, en de bliksemstralen boven zijne vaderlijke hutten ziet flikkeren. De mensch gloeidt van zachte verrukking, wanneer hij, op deze schouwplaats der goddelijke wijsheid, de veerkracht der zuivre luchtstroom, die onophoudelijk naar de verdunnende en zich door warmte oplossende, benedenlucht heenvloeit, ziet bewaren en versterken; of wanneer hij hier de menigvuldige bronnen van beken en rivieren, die zich door de dalen slingeren, uit ijsgrotten, of eeuwen-oude sneeuwklompen ziet geboren worden. Ja, dan juicht hij zijnen God eenen stillen lofzang toe, en gevoelt den waren adel der menschelijke natuur, waaraan de Vader des aanwezens het genot der hoogste gelukzaligheid mededeelde. O! met eene stille vreugde denk ik nog terug aan de oogenblikken, waarin ik u, mijnen geliefden jongen Vriend, bij de bronnen van den Rhijnstroom, die ook door uw geliefd Vaderland vloeit, geleidde. Geheel opgetogen van bewondering en eerbied stond gij daar, en zaagt de eerste beginselen van die grootsche rivier, aan welks boorden onderscheidene natien bloeijen, in wier golven zich zoo vele statige bosschen, hooge torenspitsen, en trotsche gebouwen, sedert eeuwen lang, spiegelen, uit ijs en sneeuw, op de drie onderscheidene bergtoppen, den *St. Gothard*, de zoogenoemden *Vogelenbergen*, en de *Krispalt,* ontspringen. ‘Deze kleine beken’ - zeidet gij toen, met eene levendigheid, die mij

deed grimlagchen - ‘trippelen, als jeugdige knapen, over de gepunte ijsrotsen, maar ginds vereenigd, storten zij zich, even als de moedige, als de onbevreesde jongeling, in de valeijen, om, in spijt van bergen, bosschen en meren, haren loop voortezetten.’ Ja, mijn Vriend! dit beeld, waar onder gij u den Rhijnstroom toen voorsteldet, kwam mij meer dan eenmaal voor den geest wanneer ik mijn oog op dezen ouden, statigen bergstroom vestigde. Welke stoute watervallen vormt hij niet? Het is waarlijk een heerlijk gezigt, wanneer wij, in de heldere morgenzon, het water, als eene blaauwe, golvende sluier, met zilveren weerglansen getooid, om de puntige rotsen zien zweven. Maar hoe ontzaggelijk schoon is niet het gezigt, wanneer wij den verbreeden, den door beken en stroomen aangegroeiden Rhijn, bij *Schafhauzen,* zich van hemel hooge rotsen in de valei zien storten, terwijl de geheele omtrek door den vreesselijken val des waters beeft!

WILLEM! hoe bedwelmd stonden wij eens daar! Vol ontzetting aanschouwden wij dit goddelijk waterwerk der natuur. De grond dreunde en daverde onder onze voeten; het gedruis verdoofde alle andere geluiden; en de diepe, donkere afgrond kaatste het, met een donderend geloei terug; de spattende golven vormden eenen digten nevel, die door de zomerlucht, die wij toen inademden, verdund, als een stofregen, of als vallende wolken, op ons nederdaalde, terwijl de in het water bre-

kende stralen der zon, alle de kleuren des regenboogs over de met stuivend schuim bedekte rotsen en klippen, als deden huppelen. Onder alle de stroomen, die uit onze Zwitsersche gebergten ontspringen, is de Rhijnstroom mij het meest dierbaar; want hij schijnt mij de oude getuige van de trouw mijner Voorvaderen. De edele WILLEM TELL is immers aan de boorden van dezen stroom opgewiegd. Meer dan eenmaal heeft zich het bloed der dappere Zwitsers, die voor hunne regten streden, met de golven des Rhijns vermengd; en met welk eene mannelijke grootheid vloeit niet deze rivier door het oude krijgshaftige *Duitschland*! Immers, de Rhijnstroom torste daar van ouds op zijne golven de scheepsmagt van het oude *Rome*, dat zijnen schepter tot in de noordsche bosschen uitstrekte, doch dat eindelijk onder zijne eigene zwaarte moest bezwijken. Doch nu stroomt de Rhijn daar, met wijnloof bekransd, en spoedt zich naar uw Vaderland, om daar de rust des ouderdoms te genieten, en zich stervende in de Noordzee te verliezen. Ach! met een oog vol teedere vaderlandsliefde staarde ik niet zelden in den Rhijn, toen ik, verre van de mijnen gescheiden, de Hollandsche lucht inademde. Ja van NIEUWVLIED! ik beken het, - en gij zult het immers den ouden Zwitser, dien bij u niet zelden, door het zoogenaamde *Heimwee*, of de smart over het scheiden van den ouden vaderlijken erfgrond, het leven vergiftigd wordt, gij zult het den ouden Zwitser

immers wel vergeven, wanneer hij u zijne zwakheid belijdt, - en ach! met eene soort van wellustigen weedom, beschouwde ik meer dan eenmaal de kabbelende golven van den Rhijn in uw Vaderland. Zij schenen mij oude bekenden te zijn; want zij ontvloeiden immers aan de bij mij zoo geliefde Zwitsersche gebergten? Deze golven, zoo dacht ik dan, stroomden ook langs de boorden, waaraan ik, in mijne vroegste jeugd, zoo blijmoedig de zuivre berglucht genoot; waar mij de jonge boezem van vrijheidsmin en trotschheid op den naam van een Zwitser pleeg te zwellen. Ja, deze golven, zoo dacht ik dan, besproeijen ook den grond, waarop ik zoo veel eenvoudige menschen vreugde genoot; waar mij de grootsche natuur, als de tempel des nameloozen Gods, zoo heilig was; waar ik de eerste zaligheden der vriendschap leerde smaken; waar mijn hart werd gevormd, en het zich uitbreidde om lief te hebben; en waar mijn verstand met de verhevenste kundigheden werd gevoed.

Doch, waar houd ik mijn jongen Vriend mede bezig? Is de al te sterke gehechtheid aan ons vaderland niet waarlijk eene zwakheid? Mijn verstand zegt hierop: ja! Doch men moet mij wel verstaan; al te sterk of te overdreven is altijd eene menschelijke zwakheid, waar boven de ware, standvastige deugd verheven is. Vaderlandsliefde is in mijn oog eene der schoonste eigenschappen van het dankbaar, van het gevoelvol hart. Zeker, de

ware wijze, de weldenkende menschenvriend is in den volsten zin een wereldburger. De geheele aarde is zijn vaderland, en alle menschen zijn zijne broeders. Maar ook in dankbaarheid en liefde zijn onderscheidene graden; het plekje gronds, waar ik als kind veilig en gelukkig was, is mij meer dierbaar, dan de geboorte-grond der *Kanibalen*, of de onmeetbare zandwoestijnen in het woest *Arabie*. Het volk, welks wetten ik het eerst leerde gehoorzamen, welks onderlinge trouw mij al de levensvreugde, waarvoor ik vatbaar was, deed smaken, en welks magt mij beschermde: dat volk is mij meer dierbaar, dan de wilde bewoners van het *Vuurland,* of de nog onbekende volkstammen, die zich in landen, die tot heden toe niet ontdekt zijn, onthouden.

Ik moet u het lot van de waardige en goedhartige familie in het kleine Dorpje *R*, daar wij zoo gastvrij zoo liefderijk ontvangen en geherbergd werden, nog mededeelen, eer ik dezen, veel te lang geworden, brief eindig.

Gij waart getuige van het huisselijk geluk, dat in de vreedzame Pastorij van den eerbiedwaardigen SOLVRI heerschte. Wij zagen hem, in het midden van zijne kinderen en kleinkinderen, het eindperk der sterfelijkheid vrolijk te gemoet wandelen. Ach mijn Vriend! dat geluk is verwoest, de schoone vreedzame avond van het leven des Grijsaards is vreesselijk donker en treurig geworden; doch de moed des edelen Christens wankelt niet; zijne groot-

heid van ziel, ook door de laatste beproevingen gelouterd, wordt met de goedkeuring des Eeuwigen beloond. De jonge SOLVRI, dit weet gij, bezat eene beminnelijke Gade; twee lieve Kinderen bekroonden reeds dit huwelijk, toen gij hier met mij waart. Gij zult u het blozend knaapje nog wel kunnen voorstellen, dat zoo vrolijk om ons heen huppelde, bij onze kleine wandelingen, of u kinderlijk vleide, om een' der schoonste druiftrossen, dien hij aan zijn' goeden Grootvader wilde brengen, voor hem aftesnijden; ook de kommerlooze zuigeling, die u zoo bevallig toelachte, zal u niet vergeten zijn. Nog twee, even beminnelijke wichtjes vermeerderden de ouderlijke vreugde, toen de droevigste ramp het huisgezin trof.

Uwe jonge Vriendin, de schoone DOROTHEA, die vooral de lieveling van haren grijzen Vader was, zal u voorzeker nog levendig voor den geest zweven; bevallig en schuldeloos bloeide zij, als eene roos, met het waas des morgens versierd. Beste WILLEM! hoe menigwerf hebt gij niet het edel hart der lieve Maagd, haar gezond verstand, en keurig oordeel bewonderd! Teeder aangedaan, hoorde ik u meer dan eenmaal zeggen, terwijl gij mij de hand drukte, en een heldere traan in uw oog glinsterde: ‘O! waarom heb ik niet zulk eene Zuster!’ zulk eene Vriendin! zij is het afdruksel der schoone zedelijke natuur. Ja, mijn Vriend! hoe vaak hebt gij het gelukkig lot van den Jongeling,

die zij met haar geheel onbevlekt hart beminde, niet geroemd en gezegend! Doch het was deze onschuldige liefde van DOROTHEA, die reine voedsterling der natuur, waardoor het eerst de vreugde in dit huis werd vergiftigd. FREDERIK was met DOORTJE opgegroeid; als kinderen hadden zij elkander bemind; DOORTJES hart hing geheel aan den Knaap; broederlijk hechtte hij zich aan den jongen SOLVRI, en DOORTJE scheen de geliefde Zuster der beide Jongelingen. De Ouders van FREDERIK zagen, zoo wel als de oude SOLVRI, de gelukkigste huwelijksverbindtenis, die welhaast gesloten moest worden, te gemoet. De jonge FREDERIK werd eigenaar van een klein bekoorlijk landgoed in de nabijheid van *R*... Met een hart, vol zachten wellust, geleidde hij zijne aanstaande Bruid door de met smaak aangelegde tuinen en wandeldreven; hare speelnooten en jonge Vrienden hadden den dag, waarop FREDERIK en zijne Ouders de familie van SOLVRI op dit nieuw gekocht landgoed onthaalde, tot een' feestdag gemaakt; zij hadden bloemkransen om de boomstammen, waarin de naam van DOROTHEA, met dien van FREDERIK kunstig door elkander gestrengeld, gesneden was, geslingerd, en kunstig gevlochtene festonnen van rozen, lelieën, en rijpe, lagchende vruchten hingen alom, golvende en wiegende, in de met lispelend loof overwelfde lanen, waar door het jeugdig paar wandelde. FREDERIKS gelukzaligheid scheen den hoogsten top bereikt te hebben,

en DOORTJE'S hart smolt geheel weg in verteederenden wellust. Sprakeloos hing zij aan den arm van haren Geliefden, of, daar zij aan den boord van een kabbelend beekje nederzaten, zonk zij in stille verrukking aan de borst des Jongelings.

De avondschemering daalde, en op eene ruime vlakte, door zware olmen overschaduwd, dansten de knapen en meisjes, die hier de voorbruiloft wilden vieren, in luchtige rijen. FREDERIK en DOORTJE dansten mede, doch deze dans was noodlottig. Eene jonge onbekende schoone uit *Geneve,* die eene harer Vriendinnen was komen bezoeken, trof het hart van FREDERIK, die zijne DOORTJE boven alles geloofde te beminnen, doch zich zelven tot hiertoe misleid had. LUCIE boeide den Jongeling met onverbreekbare ketenen der liefde; en van dat oogenblik af, was de rust verstoord. FREDERIK was niet meer de vrolijke, de gelukkige Jongeling, die den bruiloftsdag met gloeijend verlangen verwachtte; zijne ziel werd verscheurd door de smart van het getrouwe DOORTJE, die al ras het verkoelen zijner teederheid bemerkte, en hare medeminnares kende. Zij zag den vreesselijken strijd tusschen liefde en getrouwheid aan de heiligste belofte, in de borst des Jongelings, en haar besluit was genomen. DOORTJES geboorte dag brak aan. Alle hare gespelen kwamen haar geluk wenschen, ook de schoone LUCIE met hare Vriendin. Men bood haar kleine geschenken, uit korfjes met bloemen en vruchten bestaande. FREDERIK schonk

haar een met bloemen en linten versierd lam, dat hij vol teedere zorg voor haar had opgevoed. Hij omhelsde het Meisje; ja, hartelijk, snikkende riep hij uit: ‘Ik wil getrouw zijn DOORTJE! mijne Bruid! mijne geliefde!’ - ‘Ja, gij zijt getrouw aan uwen pligt, mijn Broeder!’ - antwoordde DOORTJE, op eenen vasten toon - ‘Ik ben uwe Zuster, uwe Vriendin. Als Echtgenooten zouden wij nooit gelukkig zijn. LUCIE is voor eeuwig de uwe!’ Zij greep de hand van het Meisje, lag die in FREDERIKS hand, en drukte die beide aan haar zwoegend hart. - ‘DOORTJE is uwe Zuster!’ herhaalde zij, en zonk magteloos in de armen van den ouden SOLVRI. Vruchteloos waren alle pogingen, om haar van besluit te doen veranderen; vruchteloos zelfs bezwoer haar de eerlijke FREDERIK, om een huwelijk, dat hij reeds als gesloten voor het oog der Godheid beschouwde, te willen voltrekken. DOORTJE bleef onverbiddelijk, en vorderde niets, dan de verbindtenis van FREDERIK en LUCIE. Aan haren wensch werd eindelijk voldaan; zij leed onbeschrijfelijk veel, doch zij verkropte den weedom van haar hart voor haren ouden Vader; haar lam, dat zij niet zelden met tranen besproeide, en onophoudedelijk liefkoosde, was het eenige voorwerp, dat voor haar eenige waarde scheen te bezitten. Het opkweeken van hare bloemen, zelfs het bespelen van hare geliefde harp, werd verwaarloosd, en met den grimlach der gedwongene vrolijkheid op de

verbleekende lippen, kwijnde zij hare dagen weg.

Zoo vlogen de treurige wintermaanden voorbij. SOLVRI hoopte, dat de naderende lente zijne wegstervende Dochter zou doen herleven, doch het verschrikkelijkst onheil dompelde den goeden Grijsaart nu in den diepsten afgrond van ellende. Eene ontzaggelijke sneeuwklomp, die hoog aan den top des bergs hing, scheurde zich op het onverwachts los, schoof en wentelde, met een onzettend gedruis, alles in zijnen val mede voerende, naar beneden, en bedekte een gedeelte van het Dorpje, dat zorgloos aan den voet van het gebergte op de levenwekkende lentekoeltjes wachtte. Nu vertoonde zich niets dan dood en jammer in de schrikwekkendste gedaanten. Een aantal menschen en huizen werd in den sneeuwvloed begraven en verpletterd. Onder de ingezonkene daken der hutten, lagen mannen, vrouwen en kinderen versmoord, of zij worstelden met den vreesselijksten doodsangst. De Pastorij was het eerst door den sneeuwval getroffen, de plaats, waar die stond, was niet te onderscheiden. De overgeblevene Dorpelingen kermden om hunnen besten Vriend, om hunnen dierbaren Leeraar en zijn gezin; met onvermoeiden ijver werd nacht en dag in de sneeuw gegraven. Onderscheidene Dorpswoningen kwamen reeds te voorschijn, en een aantal levendig begravene werden van tusschen de jammerlijk gestorvenen gered. Eerst aan den avond van den derden dag gelukte het aan de moedig ar-

beidende menschen-vrienden, om de half ingestorte Pastorij in te dringen; maar hoe rampzalig vond men hier alles! De jonge SOLVRI lag verpletterd, onder de ingezonkene muren, zijne Gade vond men, met half verbrijzelde leden, met haren dooden zuigeling aan de borst, slechts eenige treden van haren Echtgenoot verwijderd dood, en het oudste knaapje lag, door honger en koude afgemat, met den dood te worstelen; doch in het achterste gedeelte van het huis, dat overeind gebleven was, vond men den magteloozen Grijsaard, bijna stervende, met het hoofd op den naauwelijks ademenden boezem van zijne geliefde DOORTJE rustende. Nog twee kinderen van den jongen SOLVRI leefden hier van het weinige voedsel, dat in deze plaats nog voor handen was, en zelfs het geliefde lam van DOORTJE lag nog blatend, aan hare voeten. De ongelukkigen werden in het leven terug gebragt; maar ik waag het niet, om den verschrikkelijken toestand, waarin zich mijn' oude afgeleefde Vriend nu bevond, te beschrijven. Bij de verstijfde lijken van zijn kroost, kromp hem de ziel door den bittersten weedom; sidderende vraagde DOORTJE naar het lot van FREDERIK; ach! ook dat was verschrikkelijk, ook zijne woning was diep begraven geweest, de zwangere LUCIE was in zijne armen gestorven, en slechts een uur, na dat FREDERIK vol wanhoop en smart het daglicht op nieuw aanschouwde, had hij op het lijk zijner LUCIE, dat hij niet wilde verlaten, den jongsten adem uitgeblazen.

DOORTJE liet zich niet terug houden, zij wilde hem zien, zij drukte een' vurigen kus op zijne koude lippen, en sinds dat oogenblik zijn hare verstandelijke vermogens gekrenkt; haar zielensmart had nu den hoogsten graad bereikt, de jeugdige levenskracht van het Meisje bood nog weerstand aan den dood, maar eene weldadige gevoelloosheid breidde zich over haar lijdend hart uit. 'FREDERIK' - zegt zij - 'woont op de hoogste toppen van het gebergte; doch hij heeft beloofd weer bij haar te komen, en als dan haar Bruidegom te worden; want LUCIE beminde hem niet meer.' Met uitgestrekt verlangen verwacht hem nu het doodelijk verbleekte Meisje, haar oog blijft onophoudelijk op de toppen van het gebergte gevestigd, doch zij mag, volgens hare zonderlinge gedachte, geene hoogte beklimmen. LUCIE zoude, wanneer zij dit deed, nieuwe kwellingen voor den geliefden FREDERIK uitdenken. Intusschen blijft het ongelukkige DOORTJE nog altijd de teeder bezorgde Dochter, de liefdevolle, de medelijdende Vriendin; en hare zachte ziel spreekt nog in elken verflaauwden blik der meestal in tranen drijvende duivenoogen. Menigwerf zag ik haar, in gindsche valei, eenzaam met het schaap, dat altijd hare treden volgt, ronddwalen; telkens stond zij dan stil, en breidde de armen uit naar het gebergte, als wilde zij den geliefden omhelzen; menigwerf zag ik ook den door droefheid verzwakten Grijsaard, door zijne lieve Dochter ondersteund naar dezelfde

beek, aan welks boord wij zoo menigwerf met de geheele gelukkige Familie, zaten, heen wandelen; ik voegde mij dan doorgaands bij hen, en onder dezelfde wilgen, die zich in de beek nog spiegelen, en in wier schaduw het bevallig DOORTJE, met hare aangehuwde Zuster weleer de toonen van uwe fluit, door hare engelachtige stemmen, vergezelden, zetteden wij ons dan ook neder; DOORTJE plukte dan de schoonste bloemen, en bekransde haar geliefd schaap. 'Zie Vader!' - zeide zij dan - 'als FREDERIK nu komt, dan zal hij zich verheugen, omdat ik het lam, dat hij mij gaf, nog zoo lief heb. Van daag koomt hij, geloof ik. O! mijn Vader! dan legt gij onze handen in elkander, niet waar? lieve, beste Vader! o van vreugde wil ik dan gaarn met hem sterven.' Weemoedig grijnlagchende kuste zij, bij deze woorden, de stille tranen der smart van het gelaat des eerwaardigen SOLVRI, die het met sneeuwwitte lokken bekroonde hoofd, geheel afgemat en treurig, op haren zwoegenden boezem liet zinken. Dan, ach mijn goede WILLEM! bedroeft u het lot van onze schuldeloos ongelukkige Vrienden te R....? - nog veel dieper zal uw hart gegriefd worden, door de jammervolle gebeurtenis in het huis van mijnen eenigen, dierbaren Broeder te A; en toch moet ik het u mededeelen, mijn Vriend!

De brave Man schonk, in de jongst verloopene lente, liefderijk en gastvrij, gelijk hij altijd was, schuilplaats aan twee Napolitaansche vlugtelingen; het waren een

Broeder en eene Zuster; de laatste had men met geweld naar *Sicilien* willen vervoeren, om haar daar in een Klooster het jeugdige leven te doen weg kwijnen, want eigenlijk waren de jonge vlugtelingen geboren Franschen. Zij leefden ingetogen, en maakten zich de vriendschap van hunne beschermers waardig. Het oogmerk was, om hier, uit hunne schuilplaats, naar *Napels* aan eenen aanzienlijken bloedverwant te schrijven, en vervolgens door *Duitschland* naar *Holland* te vertrekken. Doch de Jongeling schond de weldadige gastvrijheid op de geweldadigste wijze. Hij, die aan elk hoogachting en vriendschap, door zijn zedig gedrag en gelukkig voorkomen, inboezemde, hij werd de schandelijke verleider van de jonge, niets kwaads vermoedende, ANNETTE. O lieve Vriend! kunt gij het gelooven? de huichelende booswicht vlood; hij liet zijne Zuster in tranen, en het gevallen Meisje in wanhoop achter. Neen! hij was geen booswicht, voor het minst geen geheel ontaarden booswicht. In een' brief aan mijnen ongelukkigen Broeder beleed hij zijne zwakheid, en zijn, door berouw verscheurd, hart sprak in elken regel; hij wilde den dood op het slagveld zoeken. God vergeve het aan den rampzaligen schender van de heiligste pligten! De arme, misdadige ANNETTE kon geene getuige zijn van de smart hares Vaders, ook was zij niet bestand tegen de algemeene verachting, die haar stond te treffen; zij is het vaderlijk huis ontvlugt; alle nasporingen waren te vergeefs; zij wilde hare schande in de af-

gelegensten hoek der aarde verbergen, en haar misdrijf door tranen van berouw uitwissen; zoo schreef zij aan haar' Vader en aan hare Zuster, die zij vurig om vergeving smeekte. Doch ik zal een afschrift van het briefje der ongelukkige hier insluiten. Mijn Broeder, die sedert den dood zijner eeuwig geliefde ROSINA geene huisselijke rampen had gekend, en in de onschuld zijner geliefde Dochters al zijne glorie stelde, verduurde zoo veel leed niet. Eene doodelijke krankheid wierp hem op het sterfbed; hij verlangde mij te zien, want ik hield toen mijn verblijf nog op den *Jura.* Met een gewond hart ijlde ik naar mijnen stervenden Broeder, en God zij gedankt! ik vond hem nog levendig. Ik nam de zorg voor zijn bitterlijk weenende WILHELMINA op mij, en beloofde, haar tot Vader te zullen verstrekken. Hij greep mijne hand, en, met wegstervende krachten, zuchtte hij: ‘Ik heb nog een dierbaar kind; o! mijne verlorene ANNETTE mist hare plaats in dit vaderhart niet. Mijn Broeder! mijn Broeder! ontferm u ook over dit dwalende schaap; zeg haar, dat vergevende liefde in de borst van haren stervenden Vader gloeide. O! zeg haar, dat ik zelfs vergeving schonk aan haren verleider, aan den vermoorder van mijn geluk en rust.’ Ik beloofde uit den grond van mijne ziel aan den stervenden Vader, de ongelukkige ANNETTE, was het mogelijk, op te sporen, en haar te vertroosten. WILHELMINA lag geknield bij het bed; hij zag haar met zegenende blikken aan, doch zij-

ne stem stierf op zijne verstijvende lippen; hij blies den adem uit. Luid snikkende, drukte zijne Dochter hem de oogen toe, en vermengde hare tranen met het koude zweet, dat zijn gelaat bedekte. De Zuster van TILI - zoo noemde zich de verleider van mijne Nicht - was, eenige dagen vóór mijne aankomst te A, weer naar *Napels* vertrokken; een paar vrienden hadden haar afgehaald, en men had haar van allen kloosterdwang ontslagen. Ach! nergens verneemt men eenige berigten van de arme ANNETTE. Schrikwekkende gedachten komen wel eens bij mij op. Waar kan berouw, waar kan vertwijfeling de ongelukkige al niet toe vervoerd hebben? Zonder bescherming, zonder hulp, zonder troost, dwaalde zij om. O! kon ik haar aan het medelijden van elk gevoelig hart aanbevelen! ANNETTE is een Meisje gelijk duizend; onschuldig opgevoed, maar niet tegen wilde neigingen en driften gewapend. De goede God, hoop ik, overschaduwt haar met zijne ontfermende liefde! Vaarwel mijn Zoon! mijn hartelijk geliefde jonge Vriend! Deze uitgebreide brief moet u mijn langdurig stilzwijgen vergoeden. Schrijf mij toch ook veel; deel altijd, met die zelfde vertrouwelijkheid, waarmede gij in uwe vroegste jeugd aan mij gehecht waart, alle uwe gewaarwordingen mede, als aan uwen hartelijk liefhebbenden, vaderlijken Vriend,

C.H. DALHEIM.

Annette Dalheim aan den Heer Dalheim, haren Vader.

Dierbare Vader!

Met eene bevende hand schrijf ik dezen geheiligden naam. Ik weet het, ik maakte mij het noemen van denzelven onwaardig; maar diep, diep in mijn van berouw zwoegend hart, verzekert mij nog mijn eigen gevoel, dat uwe liefde voor de ongelukkige, ach! voor de misdadige ANNETTE niet geheel vernietigd is. Het wroegendst naberouw verscheurt mij den boezem. O! kon ik nog maar slechts eenmaal onschuldig adem halen, en die zalige rust, die kalme tevredenheid, die mij voorheen zoo gelukkig deed zijn, nog maar slechts een oogenblik genieten; doch alles is voor mij verloren; het knagendst zelfsverwijt martelt mij, de schande drukt mij diep in het stof, terwijl de smart, die ik mijnen geliefden Vader, die ik mijne zoo teeder beminde Zuster veroorzaakte, mijn leven vergiftigt, en de verachting der geheele wereld, mij tot vertwijfeling brengt. O mijn Vader! mijn Vader! heb medelijden met uwe ongelukkige, met uwe zoo diep gevallene Dochter. Doch waarom bid ik om uw medelijden? Ook dat zelfs grieft mijne ziel. Ondanks uw maar al te billijk misnoegen tegen mij, zag ik in de betraande blikken,

die gij, vol vaderlijke ontferming, op uwe weenende ANNETTE wierpt, toen zij om vergiffenis aan uwe voeten kermde, het innigste medelijden. O! hoe vertroost dit mijn diep gewond hart; maar het denkbeeld, dat ik u deed lijden, dat ik uwe vadervreugde zoo jammerlijk verbitterd had, beroofde mij ook van al het zoet der vertroosting. Nog eenmaal vergeving, dierbare Vader! vergeving, hartelijk geliefde Zuster! vergeving! O! vloekt mij niet; laat uwe haat, laat uwe gramschap mij niet vervolgen in de afgelegenste eenzaamheid, daar ik mijne schande wil gaan verbergen. Kan het zijn, vergeet mij, en herneemt uwe zielenrust. Ach! vloekt ook den ongelukkigen, die, welligt minder misdadig dan ik, de heiligste pligten geschonden heeft, niet; hij immers is de Vader van het onschuldig kind, dat mij eens zijne eerlooze geboorte zal verwijten. Hem beminde ik, van het eerste oogenblik, waarin ik met hem bekend werd; ik hield eene opwellende neiging, die ik nog nimmer gekend had, voor zuivere liefde, en ik gaf mij geheel aan dezelve over. Nimmer, dit moet ik belijden, mijn Vader! nimmer heeft de jonge vreemdeling mijne drift voor hem gevoed. Neen, hij behandelde mij met al den eerbied, durf ik zeggen, aan de Dochter van zijnen Gastheer verschuldigd. Hij deed nog meer, hij zocht mij op alle mogelijke wijzen te doen gevoelen, dat hij niets dan vriendschap voor mij kon voeden. Schaamte en tranen bedekken mijn gelaat, terwijl ik dit schrijf;

maar ik moet der waarheid hulde doen. Ja, mijn Vader! de Man, aan wien ik met mijne geheele ziel hing, was menschelijk, was edelmoedig genoeg, om den gloed, die mij verteerde, door het vernietigen van alle hoop te willen uitdooven. ‘Lieve, onschuldige ANNETTE!’ - zeide hij, op zekeren avond, toen hij onder de Akasiaboomen, voor onze woning, door het maanlicht omschenen, nevens mij zat - ‘lieve onschuldige ANNETTE! hoe zoude ik mij verheugen, wanneer gij deze hand, die ik heden, als uw Vriend, aan mijn hart druk, eenmaal aan eenen waardigen Echtgenoot schenkt, aan eenen Echtgenoot, die u zoo gelukkig maakt, als mijne geheele ziel wenscht, dat ik mijne lieve, mijne onwaardeerbare Gade zal maken.’ - ‘Uwe Gade!’ - riep ik werktuigelijk door schrik overmeesterd - ‘gij hebt dan eene Gade?’ Ik rukte mijne hand los, en sidderde; hij hield zich als merkte hij mijne ontroering niet; maar hij sprak eenige oogenblikken met eene soort van verrukking over zijne schoone, zijne deugdzame Echtgenoote. Van toen af spande ik alle mijne krachten in, om eene drift te beteugelen, die mij in mijn eigen oog schuldig maakte; doch het was te laat. De droevige ondervinding heeft mij geleerd, dat een Meisje nooit genoeg over haar eigen hart kan waken, en dat eene opkomende neiging, die door rede en gevoel van pligt gemakkelijk ten onder kan gebragt worden, zich niet meer laat beteugelen, wanneer zij eenmaal aan het woeden is. Met

spijt, met brandende wraakzucht zelfs, dacht ik nu aan de huwelijks verbindtenis, die den geliefden man mij uit de armen scheen te rukken. Ik schuwde hem, schoon mijne vurige blikken hem overal volgden. Twee dagen later vierden wij den bruiloftsdag van JOSEPHINE en GERWALD. Gij weet het mijn Vader! onze vriendelijke gast geleide WILHELMINA en mij derwaarts. Het verdriet der smart, die ik niet kon verbergen, boezemde hem medelijden in; ik poogde hem met verachting te behandelen, doch hij was te grootmoedig, om zich gevoelig daar over te toonen. O mijne Zuster! mijne dierbare WILHELMINA! waarom schonk ik u mijn vertrouwen niet? Gij had het heiligste regt daarop. Ach! aan uwen boezem had ik rust en moed ingeademt, en mijne onschuld was beveiligd gebleven. Gij zaagt het, lieve Zuster! onze geleider noodigde mij ten dans; reeds had het mij eenen stillen traan gekost, omdat hij dit niet vroeger had gedaan. Ach! welhaast scheen ik nu weer gelukkig, terwijl ik met de geliefde in de dansende rijen rond zweefde, en, borst aan borst met hem geklemd, in zijne omvattende armen de geheele wereld en zijn huwelijk kon vergeten. Gloeijende door vermoeijende dansen en geestrijke ververschingen, ontvlugtte ik met hem de bruiloftszaal, om de verkwikkende avondkoelte in een priëel, met rozen en jasmijnen doorvlochten, in te ademen. Doch de pen siddert hier in mijne verstijvende hand. Neen! met afgrijzen o God! met een

eeuwig afgrijzen denk ik aan het sterfuur mijner onschuld terug.

Neen, dierbare Vader! vloek hem niet; ik heb den dolk der wanhoop aan zijne vuist ontwrongen, ik heb zijne knieën omhelsd en hem om zijn leven gebeden; hij kon u, mijn Vader! u zijnen beschermer niet weder zien; hij vlugtte, eer de starren, die de reine getuigen van mijnen val waren, nog aan den Hemel ondergingen. Ik verlang hem ook niet weder te zien, maar mijne ziel pleit voor hem; de rampzalige drift, die ik liefde noemde, is door de wroeging, die in mijnen boezem knaagt, versmoord.

Wanneer gij deze regelen leest, mijn Vader! is uwe ANNETTE reeds verre genoeg verwijderd, om alle nasporingen te ontwijken; blijven kon ik niet, ook schoon uwe vergevende liefde mijnen onherstelbaren jammer had willen verzachten. Neen, mijn Vader! ik, die uwe glorie was, ik zoude u tot schande geweest zijn; vol zielen-weedom was de schendster der oude zuivere Zwitsersche zeden dan Moeder geworden. Maar neen, vertwijfeling had mij voor de regtvaardige verachting gewis doen bezwijken. O! ik moet boeten voor mijn misdrijf. Verre in onbekende streken zal ik mij onder eenen vreemden naam verbergen, en in armoede en smart Moeder worden. Vaarwel, vaar eeuwig wel, dierbare Vader! Vaar eeuwig wel, gelukkige, onschuldige WILHELMINA! beklaag uwe ongelukkige Zuster, die de zaligheid der onschuld voor altijd ver-

loren heeft. Zoo het opregt berouw mijne schuld kan uitwisschen - ach! dan zal ik, in de betere wereld, u nog eenmaal, welligt na eene eeuw lange vordering in volkomenheid, onsterfelijk weder zien, en aan mijn gereinigd hart drukken. Biddende om uw duurzaam geluk, dierbare Vader en Zuster! leeft en sterft uwe misdadige, maar eeuwig lief hebbende,

ANNETTE.

De Baron van S..... aan den ouden Heer van Eldenberg.

Oude Zondaar!

Nu eerst heb ik bedaardheid van geest genoeg verzameld, om u te schrijven, dat ik de schoone CAROLINA in mijne magt heb. Spijt, woedende razernij, of wilt gij liever, de vreesselijkste krankzinnigheid maakte mij tot op dit oogenblik, volstrekt onbekwaam, om een' enkelen letter op het papier te brengen. Zeven duivels, wat zeg ik? zeven, is zoo goed als niets; neen zeventig maal zeven duivels waren in mij gevaren, toen mij de zoo vurig gewenschte buit ontsnapt was; en hoe kon ik, bezwaard met zulk eene vreesselijke inkwartiering der hel, in staat zijn, om de pen in de hand te nemen, en u, met alle de Ducaten, waarmede ik uwe schurke-streken beloond had, voor den oppersten Satan te wenschen? Toch deed ik dit uit den grond van mijne razende ziel; en geen wonder, de oogenblikken schenen mij jaren te zijn; den geheelen nacht bragt ik onrustig door, en verweet mij zelven duizendmaal, dat ik mijne belangen niet in eigen persoon had waargenomen. Ik had mij immers zoo wel kunnen vermommen als ROBBERT. Ik weet niet, waarom alles zoo geheimzinnig, en omslagtig moest toegaan. Doch ja, ik begrijp de

reden hier van zeer wel. ROBBERT moest zich door deze schaakpartij ook al weer meester maken van eenige Ducaten, en was de helsche schurk dan nog maar getrouw geweest. Maar verbeeld u, zoo gij kunt, mijne razernij, toen ik eindelijk, vrij laat in den morgen, den zoo lang gewachten wagen, dien ik ongeduldig met mijn' besten schimmel was te gemoet gereden, zoo traag en stotend, als den Koninklijken wagen van zijne Egijptische Majesteit FARAO door de Roode Zee, zag komen aanrijden. Ik vloog naar het portier, en wilde het open rukken; doch de twee booswichten, die ROBBERT vergezeld hadden, riepen mij eenstemmig toe: 'Gij zijt verraden, mijn Heer! Wij hebben de schoone Weduwe, benevens haar kind, gisteren avond veilig te .... gebragt; doch toen wij bij het krieken des dageraads voort wilden, was noch de schoone Weduwe, nog de Heer ROBBERT meer te vinden.' Meer hoorde ik niet. Ik dreigde de beide karels te vermoorden, zoo zij mij niet oogenblikkelijk zeiden, waar ik den aardsbedrieger ergens den hals kon breken. Schuimende van woede heb ik dag en nacht rond gevlogen, en ROBBERT als een wild beest nagejaagd; maar te vergeefs. De schelm scheen mij, met CAROLINA en uwen ellendigen kleinzoon, ten hemel gevaren, of in den afgrond verzonken te zijn. Op deze zondige aarde toch vond ik geen haar of pluim, dat naar deze wezens geleek. Ik begon reeds den moed op te geven, toen het noodlot -

want welk ander ding kan het toch zijn? - mij de bekoorlijke CAROLINA in de armen voerde.

Ja, Vriend! ik ben weêr met hemel, aarde en hel bevredigd; alleen niet met ROBBERT. Waar zich die onthoudt, mag de Overste der Duivelen weten. Ik heb CAROLINA, en dit is genoeg. Ook heb ik haren zuigeling, en eene soort van oude baker op den koop toe. Nu, dat kleine wicht is niet te vergeefs in de wereld gekomen; het kan mij, zoo jong en magteloos als het nog is, reeds van dienst zijn. Zijt gij oude zondaar dus maar vrij trotsch op de groote bestemming van uwen afstammeling. Door hem hoop ik de schoonste zegenpraal te vieren, of door de engelachtige onschuld van hem en van zijne Moeder word ik nog eens een heilige. Ik heb CAROLINA niet naar mijn vaderlijk landgoed gebragt; ik had hier gewigtige redenen voor, die gij welligt, indien uwe oude hersenvezelen nog niet tot ebbenhout verhard zijn, zult kunnen begrijpen.

Toen ik het duifje in mijne magt had, zou ik wel naar het einde der wereld hebben willen vliegen, om daar mijn geluk ongestoord te genieten; doch ik bragt het niet verder, dan tot op het oud adelijk goed van mijnen Vriend, den Baron Z. L., in het Hertogdom *Berg.* Ik ben daar Heer en Meester; de Baron is met zijne familie te *Parijs,* doch hij gaf mij het volkomenste regt, om, wanneer ik dit verkoos, mij op zijn eeuwen-oud kasteel in romaneske mijmeringen te begraven. Van dat regt

maak ik heden gebruik; de sentimentele ziel van mijne nog onhandelbare schoone, zal, hoop ik, hier in deze eenzaamheid, waar het stof der verstorvene eeuwen, de nog altijd even jeugdige natuur om de ooren stuift, voorzeker wel verteederen.

O VAN ELDENBERG! wat is het toch, dat mij zoo veel eerbied inboezemt voor de schoone CAROLINA? Met eene gloeijende drift wenschte ik haar te bezitten, van het eerste oogenblik af, waarin ik haar leerde kennen. Nijd brandde in mijne blikken, wanneer ik uwen Zoon zoo vrij, zoo gemeenzaam met zijne Gade zag omgaan. Ik vormde duizenderlei ontwerpen, om die Vrouw, de eenige, die ik in de geheele wereld begeerde, het kostte, wat het wilde, in mijne magt te krijgen. Doch niet één ontwerp scheen mij uitvoerlijk. Eindelijk verlaat haar uw Zoon; ik hoor nu tevens het gerucht, dat hij de wereld verlaten heeft; en straks schenen alle hinderpalen uit den weg geruimd. Doch CAROLINA bleef onverbiddelijk. Zie VAN ELDENBERG! alleen om harent wil, had ik mij, geloof ik, zelfs de ellendige huwelijksbanden getroost. Doch alles scheen in de lucht geschermd te zijn. Wilde ik mijne vurigste neiging bevredigen, dan moest ik de jonge, schoone, maar arme Vrouw, in spijt van alle hare vooroordeelen een gelukkig leven doen genieten. Mijne geheele bezitting wilde ik opofferen, om haar in mijne magt te hebben, en dit is mij gelukt. Zij is, zoo gij wilt, mijne gevangene; doch ik bezit geen vermo-

gen, om eenig geweld tegen haar te plegen. Zoude het waarlijk de kracht der deugd en der heilige onschuld zijn, die in hare blikken heerscht? Neen! weg met deze ijdele droomen! Zouden alle de schoonen, die voor onze verleiding bezwijken, dan nimmer deugd bezitten? Ik zal gebruik maken van het geluk, dat mij toegeworpen is; CAROLINA moet de mijne zijn; zie, al zoude ik laag genoeg worden, om haar door het huwelijk mijnen naam te schenken. Doch dit zal wel het laatste zijn, waartoe ik besluit. Vaarwel, doe uw best, om uit te vinden, waar de schurkachtige ROBBERT de lucht ergens met zijn' adem verpest. Ik teeken mij

A.E. BARON VAN S.....

PS. Hiernevens mijn Adres, zoo gij mij iets te schrijven hebt.

Mejufvrouw Hesje van G.... aan Freule van Regtenveld.

Zeer waarde Nicht!

Ik zou uwe vereerende letteren reeds beantwoord hebben, zoo niet de lectuur van eenige werken, vol lust en geest geschreven, en sedert eenige maanden in *Parijs* gedrukt, mij had bezig gehouden, Ook ben ik geene Vriendin van het brieven schrijven, moet ik u zeggen, vooral niet in het Hollandsch. Want, schoon ik overtuigd ben, dat mijne welopgevoede Nicht de Fransche taal genoeg verstaat, om eene levendige conversatie te onderhouden; ik weet toch, dat uwe inschikkelijkheid voor de onkunde van anderen de oorzaak is, dat gij u in het Hollandsch veel duidelijker uitdrukt, en het ook met meer gemak leest; waarom ik dan ook altijd mijne brieven aan u in die lompe onbevallige taal schrijf. Dit zal mijne waarde Nicht mij ten goede houden; want het zou mij in waarheid leed doen, wanneer gij mijne gedachten, die ik u door de pen mededeel, niet duidelijk begreept, en mijn tijd en moeite dus voor het grootste deel verloren waren.

Ik sprak daarvan inschikkelijkheid voor de onkunde van anderen. Ja waarlijk, die wordt wel eens overdreven; en onze zeer geleerde Dominé

WAARBURG, zegt: ‘dat alle deugden door overdrijving tot gebreken kunnen ontaarden.’ Heugt het u nog niet, waarde Nicht! hoe menigwerf, toen gij hier gelogeerd waart, wij onze gesprekken, die wij in het bevallig vloeijende Fransch hielden, op een' wenk van de eigenzinnige LUCIE hebben afgebroken, omdat Mama ongelukkig niets anders verstaat, dan hare eigene moedertaal? Neen ik wil mij boven die zwakheid verheffen; als ik met de jonge Jufvrouw STERLING mij ergens in gezelschap bevind, dan spreken wij Fransch, al verstaat het ook geen sterveling anders in het gezelschap. Waarom toch hebben zij die taal niet geleerd? En hebben zij dat al niet kunnen doen, wel nu, dan moeten zij zich dit getroosten. Ik heb meer lieden ontmoet, die even zoo dachten als ik, en den naam van onbeleefd of onvriendelijk, dien de onkundigen hun gaven, als eene soort van eernaam beschouwden. Het doet mij maar leed, dat het spreken der Fransche taal heden zoo algemeen zal worden. Voorheen was het een blijk van eene beschaafde opvoeding. Gemeene burgers en arme lieden verstonden het niet, en Dames van geboorte, gelijk mijne geëerde Nicht, konden zich door een enkel woord van het gemeen onderscheiden. Doch nu in alle scholen, ja begrijp eens, zelfs in de armenscholen, de Fransche taal moet geleerd worden, nu zullen wij welhaast Viswijven, Keukenmeiden, en zelfs Boerenmeiden het Fransch hooren uitspreken, zoo

dat deze bevallige taal al deszelfs waarde, voor ons fatsoenlijke lieden, zal verliezen. Ja, als het zoo voorgaat, voorzie ik nog, dat wij, na eene halve eeuw, om ons van het graauw te onderscheiden, zuiver Hollandsch zullen moeten spreken. Doch waar breken wij ons hoofd mede? Ik wilde u over geheel andere zaken onderhouden.

In de eerste plaats moet ik u zeggen, dat de zedige CAROLINA VAN ELDENBERG zich heeft laten schaken; door wien, weet ik nog niet regt. Men zegt door den Baron VAN S....; doch VAN NIEUWVLIED is ook verdwenen, wie weet, of die twee verliefde Heeren elkander de schoone kuische Dame niet betwist hebben. Ik dacht, dat de staat van behoefte, waartoe de familie van REINHART gebragt is, de schoone LUCRETIA wel ontmaskeren zoude. EDUARD VAN ELDENBERG is dood, hoor ik, maar noch de Baron VAN S.... - noch de schatrijke VAN NIEUWVLIED zullen veel lust hebben, denk ik, om de diep vernederde, en uit al haar goed gezette Weduwe te trouwen. Daar schoot dus niets voor haar over, dan als een voorbeeld van vrome lijdzaamheid haren grijzen Vader, en haar hulpeloos Kind op te passen, en zich, van alle hare aanbidders verlaten en vergeten, in de eenzaamheid te begraven; of als de begunstigde Vriendin van eenen jongen Baron, of rijken Advocaat, nog eenige jaren te schitteren. CAROLINA hechtte noch te veel roem aan den naam van zedig en deugdzaam, ook beminde zij het Ro-

maneske te sterk, om zoo maar voetstoots een' der beide minnaars tot haren beschermer te verkiezen. Veel schooner en grootscher is het, met geweld ontvoerd te worden, en rijke stof tot eene aandoenelijke Roman, of tot een sterk roerend tooneelstuk te geven. Och ja! het geëerd publiek zal welligt nog heete tranen weenen, wanneer in het eerste bedrijf van het sentimentele Drama, de vrome Dochter in een nederig hutje op het land, aan het spinnewiel of aan het borduurraam zit te arbeiden, om voor eenen ouden Vader, en voor een onschuldig Kind in de wieg, het brood te verdienen; terwijl die zelfde vrome Dochter, in het laatste bedrijf, het van aandoeningen huilende publiek, als de rijke Gemalin van een' harer schakers, die zij, in een zwak oogenblik, de huwelijks belofte afdwong, vriendelijk vertroost.

Nu geëerde Nicht! gij moet intusschen maar uw best doen, om de schaking van CAROLINA, met alle de mogelijke omstandigheden, die daar bij zouden kunnen plaats hebben, te verbreiden. Dit is toch de beste wijze, om de elementen of hoofdstoffen van het boven gemeld tooneelspel te scheppen. Ik vertrouw u dat beter toe, dan mij zelve; want, om u de waarheid te zeggen, mijne innerlijke spijt over de wezenlijke voortreffelijkheid, die CAROLINA van hare vroegste jeugd af bezat, worstelde altijd met eene soort van hoogachting, die zij mij, ondanks mij zelve, inboezemde. Waarlijk, ik benijdde CAROLINA, omdat zij aan elk behaagde, zonder dat zij dit ooit scheen te bedoelen; terwijl ik - want waarom zoude ik dit niet belijden, wij spreken of

schrijven immers vertrouwelijk - mij zelve rusteloos kwelde, en alle mogelijke opofferingen getroostte, alleen om te behagen, zonder dat ik ooit naar wensch daar in slaagde. Doch ik kon mij aan CAROLINA nooit naar eisch daarover wreeken. De Hemel weet, wat mij terug hield; maar een blik van haar, vol ernst en zachtheid, kon het vonkje van menschelijkheid in mijne ziel doen ontvlammen. Eenmaal, na de verhuizing van REINHART van *Vredenburg,* wilde Mama, vergezeld door Dominé WAARBURG, hem in zijne afgelegene woning een vertroostend bezoek geven. Geheel tegen de verwachting van Mama, verzocht ik, om van de partij te mogen zijn. Ik hoopte de aangebedene schoone nu diep neergeslagen en van alle hare vernederende fierheid beroofd te zien. Ik nam voor, mijne meerderheid te doen gelden, en haar door mijne verachtende blikken nog dieper te vernederen; maar denkt gij, dat ik dit voornemen konde uitvoeren? Och neen! ik vond vooreerst de lage, afgezonderde woning van REINHART zoo bevallig, zoo met smaak, of liever met zulk eene edele eenvoudigheid ingerigt, dat reeds dit eenen diepen indruk op mij maakte; want onbegrijpelijk is het, hoe veel invloed de orde en schikking der beuzelachtigste dingen, op ons kunnen hebben. Slordigheid en wanorde nemen ons, bij de eerste intrede van een huis of kamer, tegen de nog onbekende bewoners in; terwijl zindelijkheid en goede smaak, in het plaatsen of schikken van het huisraad, ons met eene soort van welgevallen aan de bewoners doet denken. Vergeef mij deze wijs-

t.o. 115

Visser Bender inv. del. et sculp.

O! zij zat daar, als een zegenende Engel des levens.
II. D. bl. 115.

geerige aanmerking. CAROLINA vond ik hier dezelfde, hoogst belangrijke Vrouw, als op Vredenburg in de schoot des overvloeds; die zelfde stille grootheid en onderwerping, in liefde vol geduld wegsmeltende, was in hare sprekende trekken geteekend. Wel verre van haar met verontwaardiging te kunnen aanzien, moest ik haar, schoon met weerzin, mijne achting betoonen. Ja, ik moet bekennen, dat zelfs haar ongeluk mij eene soort van eerbied inboezemde. Wij vonden haar voor het rustbed van haren Vader, die zich een weinig ongesteld gevoelde; zij hield zijne hand in de hare; ook haar Kind, zoo bekoorlijk, als men de kleine liefde-goden afschildert, zat spelende en blozende op haren schoot. Beurtelings zag zij het Wicht en den vriendelijken Grijsaard, met een weemoedig lachje, aan, en leerde de lieve kleine de hand des Vergenoegden Grootvaders, die zij telkens aan hare lippen drukte, met mollige armpjes en handjes liefkozen. Zwijgende en onopgemerkt, stonden wij eenige oogenblikken in de deur van het vertrek dit stil huisselijk tooneel te beschouwen. Neen, ik dacht niet meer aan mijnen haat tegen CAROLINA. O! zij zat daar, als een zegenende Engel des levens, die jeugd en ouderdom, die het verledene en de toekomst met rozenkleurige banden der vreugde aan elkander hecht. Het waarlijk eerwaardig gelaat en de zilvere witte lokken van REINHART, maakten een bevallig contrast met den aanminnig blozenden zuigeling, die lagchende en dartelende het leven in den arm der boven alle beschrijving beminnelijke Moeder tegen juichte.

Beschuldig mij niet, als of ik mij, even gelijk

duizend anderen, door CAROLINA'S bevallig voorkomen laat wegslepen; neen, maar ik wil u alleen toonen, welk een vermogen, om te kunnen behagen, en om zelfs harten vol afgunst en spijt te ontwapenen, dit zonderlinge vrouwelijk schepsel bezit. Intusschen houd ik mij overtuigd, dat zij met het verlies van hare onschuld en deugd, ook dit vermogen voor altijd zal verliezen. Die edele stoutheid, gemengd met kalme zielenrust en heldere tevredenheid, is toch maar alleen het sieraad van hun, die zich zelven niets kwaads bewust zijn. Men mag hier van zeggen, wat men wil, Nicht! ik weet het bij eigene ondervinding. Mijn hart verwijt mij onophoudelijk, dat ik ontevreden, afgunstig en beleedigende ben voor allen, die mij omringen; en dat verwijt misvormt hoe langer hoe meer mijne gelaatstrekken. Wat zegt gij van zoo veel opregtheid, waar mede ik mijn hart voor u open leg? Voor wien zal ik dat ook anders doen! Ik heb geene Vriendin, die mij bemint, of die ik mijn vertrouwen wil schenken. Voor u schaam ik mij niet. De meeste oude vrijsters toch worstelen met dezelfde gebreken, waar mede ik mij, in dit oogenblik des edelmoedigen onderzoeks, besmet gevoel; toch zie ik geene kans, om mij van die gebreken te ontdoen. Neen, want met moordend verdriet onderga ik elken dag nog meer vernederingen. Men houdt mij voor gemelijk en voor boosaardig; in den grond ben ik dat niet, maar ik word het, omdat elk mij daarvoor houdt. De oorzaak van dit alles is, dat aan mijne natuurlijke zucht, om te behagen, al vroeg

eene geheel verkeerde rigting is gegeven. Gij weet, hoe Papa met mij ingenomen was, toen ik in mijne eerste kindsheid eenige meer dan gewone geestigheid en bekwaamheid deed blijken. De goede man juichte mij elk oogenblik toe; dit vleide mij, en ik verkreeg al ras, in mijn eigen oog, eene ellendige uitmuntendheid in de kunst van bedillen, van scherpe waarheden te zeggen, en door bijtend vernuft te schitteren. Mijn goede Papa vertrouwde zich zelven de ontwikkeling van zoo vele uitstekende vermogens niet; maar zijne Zuster, de schrandere Mevrouw WIEGRI, nam op zich, om mijne opvoeding te voltooijen. Verscheidene jaren, dit is uw bekend, bragt ik dan ook aan het huis van mijn' Oom en Tante WIEGRI door. Men beklaagde mij, omdat de natuur mij slechts als een Meisje aan de wereld had geschonken; mijn geest was te sterk, te mannelijk, om zich niet boven den nederigen vrouwelijken kring te verheffen. Dit was het gevoelen van mijne Tante, en ook van haren Echtgenoot. Trotsch op deze sterkte van geest, verachtte ik al spoedig het kinderspel der Meisjes; ik stelde mijnen hoogsten kinderlijken roem daarin, dat ik in onverzaagdheid, wat zeg ik? in woestheid zelfs de Jongens overtrof. Dit behaagde aan mijne opvoeders, en de lof, mij daarvoor toegezwaaid, moedigde mij gedurig meer aan. Ik bedwong dan ook, in vervolg van tijd, elke natuurlijke neiging tot vrouwelijke oefeningen, of nuttige huisselijke bezigheden. Hier kwam nog bij, dat ik vrij gelukkige vorderingen maakte in alles, wat men mij liet lezen, en

dat domme schepsels en laffe vleijers, die mijn' Papa en mijne Tante uit loutere eigenbaat zochten te behagen, mij onophoudelijk schenen te bewonderen. Ik was bij uitnemendheid vlug in het aanleeren van onderscheidene talen; ik teekende fraai; ook speelde ik de fiool, aan welk instrument ik de voorkeur schonk, alleen omdat het genoegzaam nooit door eene vrouwelijke hand bespeeld wordt. Mijne Tante, mijn goedhartige Oom en vooral mijn Papa verlustigden zich, in mijne bekwaamheden voor de geheele wereld ten toon te stellen; geen sterveling kwam ons bezoeken, of HESJE werd verzocht, om tot vermaak der vrienden, maar eigenlijk tot glorie van Papa en Tante, hare schoone talenten aan den dag te leggen; en het kostte de Vrienden slechts weinige moeite, om te ontdekken, hoe zij zich hier door konden indringen. Men stond verbaasd over de onnavolgbare wijze, waarmede ik mij in het Fransch, in het Hoogduitsch, of in het Engelsch, al na dat de gasten met de gaaf der talen gezegend waren, uitdrukte. Mijn zingen en spelen bragt kruipende zielen in verrukking, en het gezigt van mijne teekeningen deed hen in sprakelooze bewondering wegzinken. Ik geloofde nu ook, dat het niet mogelijk was mij te evenaren, veel minder te overtreffen; en toen ik in lateren tijd, door mijne gezonde ooren en oogen van het tegendeel overtuigd werd, maakte mij dit niet nederig, maar wel nijdig. In het kort, ik ben in mijne kindsche jaren volstrekt bedorven, en alle de vreugde, die mijn hoogmoed uit den beker der laffe vleijerij zoo overvloe-

dig genoot, heb ik met grievende vernederingen, met bitter verdriet, en met alle de moordende kwellingen van den nijd in mijn volgend leven betaald. Wel verre van algemeen te behagen, door mijne ingebeelde mannelijke talenten, zag ik mij droevig verwaarloosd en te leur gesteld. Meisjes van mijne jaren schuwden mij, als of ik een wild dier was; gehuwde Dames zagen met een' spottenden grimlach op mijne kostelijke oeffeningen, of op mijne geleerdheid, gelijk zij dit noemden, neder. Aan deze koelde ik mijn' moed door verontwaardiging; maar ook zelfs het trotsch geslacht der mannen, waarbij ik als Kind zeer veel bewonderaars vond, scheen ijskoud voor mijnen gloeijenden ijver, om te behagen. LUCIE was intusschen de lieveling van alle hare speelgenootjes. Zij werd niet bewonderd, maar door allen, die haar omringden, hartelijk geliefd. Zij genoot niet, als ik, den wellust des gevleiden hoogmoeds, maar wel al het onschuldig genoegen der kindsheid; met de, door haar netjes aangekleede, pop in hare kleine koesterende armen, genoot zij reeds den voorsmaak van zoete moedervreugde, en door het verrigten of nabootsen van geringe huisselijke bezigheden zoo wel, als door het bewijzen van kleine diensten, smaakte haar jong hart het onbeschrijfbaar vermaak der stille zelfsvoldoening. Zij kende al vroeg de zaligheid, die uit nuttig te zijn voortvloeit; en de dankbaarheid en liefde, waarmede hare vriendelijke dienstvaardigheid beloond werd, schiep voor haar waarlijk een' schat van vermaken, dien ik nooit kende. Had ik nu den moed of de

krachten bezeten; om geheel mijn karakter te hervormen, en langs eenen geheel anderen weg, dan dien ik geleerd had te betreden, de bron van ware levensvreugde te vinden, welligt had ik daar in geslaagd. Doch eigenliefde, in hoogmoed ontaard, laat zich zoo gemakkelijk niet tot hare regte bestemming terug brengen; ook bleef ik nog altijd onverzadelijk naar lof en bewondering, die ik in mijne vroege jeugd met volle teugen had gesmaakt, dorsten, en dat doe ik nog. Ik gevoel duidelijk, dat ik geene aanspraak heb op liefde en goedwilligheid. Ik zoek dus slechts mijn' troost in ontzien of gevreesd te zijn, en om door mijne talenten, die toch niet zoo geheel als valsche munt kunnen aangezien worden, beroemd te blijven. Mama behandelt mij geheel anders, dan zij LUCIE behandelt. Zij vreest mijn stekelig vernuft, en doet al heel veel, om mij in eene goede luim te houden; zoo doen ook mijne meeste bekenden. Kunnen zij mijn gezelschap niet vermijden, dan vereeren zij mij, gelijk de Indianen, die, het vereeren van de goede en weldadige Godheden noodeloos keurende, booze geesten of kwade Godheden vereeren, en vleijen. Geen der dienstboden betoont mij eenige achting, terwijl zij LUCIE schijnen te aanbidden. Dit maakt mij gemelijk, en zelfs wraakzuchtig tegen deze niets beduidende wezens, die ik toch zoo noodig heb, en die, in spijt van hunnen lagen stand, en van hunne weinige beschaafdheid, de eenige hoofdeigenschap van ons geslacht, eene eigenschap, die geene onkunde, die geene armoede, die geen dood zelf vernieti-

gen kan, de menschlijkheid namelijk, even zoo goed bezitten, als ik. Ja, waarde Nicht! men kan zoo alles niet gelooven, wat men wil; anders moesten wij fatsoenlijke Dames maar als een Geloofs-artikel aannemen, dat dienstboden en ander arm volk van de Ourangoutangs, of van eene andere Apen-soort afgestamd zijn. Ongelukkig is het maar, dat de natuur geene onoverkomelijke grenzen, tusschen rijken en armen, tusschen aanzienlijken en geringen, heeft geplaatst. Dagelijks toch zien wij, dat zij zich vermengen. Hoe vele rijken heb ik tot de armen zien afdalen! en hoe vele geringen, of uit de Ourangoutangs stam geborenen, heb ik tot de aanzienlijkste rangen zien opklimmen! Ziet gij, dat spreekt toch ons kostelijk Geloofsartikel tegen. Ook vond ik altijd onder de zoo genaamde lieden van geboorte, zoo veel zedelijk graauw en zoo vele domkoppen, als maar met mogelijkheid aantetreffen zijn, en voor zulk basterdkroost zou ik den onschuldigen Ourangoutang als Stamvader, nog veel te goed en te schrander rekenen.

Zoo al schrijvende, vergeet ik, u het gewigtigste nieuws te melden. De Vader van Doctor BELMOND heeft LUCIE plegtig voor zijn' Zoon ten huwelijk gevraagd, en Mama schijnt niet ongenegen, om het teeder beminde duifje aftestaan. Voor mij is het onverdraaglijk. De jonge Doctor BELMOND kwam hier, sinds het vorige jaar, veel aan huis; hij scheen LUCIE niet optemerken, maar ik trof geheel zijne aandacht. Wij musiçeerden te zamen, ik gaf hem les in het teekenen, en zijne geheele verzameling van

Fransche en Hoogduitsche boeken was tot mijn' dienst. Elk beschouwde hem als mijn' Minnaar, en zoo hij mijne hand had gevraagd, ik zou hem die gegeven hebben; niet uit liefde, want verliefd te worden is mijn zwak niet, maar uit eerzucht.

Doch, ik bid u verbrand dezen brief; nog nooit heb ik een' sterveling zoo volkomen vrij in mijn hart laten lezen, maar ik heb ook geene Vriendin, en in u vind ik toch eene lotgenoote. Neen, ik kan het niet dulden, dat LUCIE, de zachte, weekhartige LUCIE, met den Man, dien ik voor mij bestemd had, huwt. Men zal mij bespotten; verachtelijke schepsels zullen grievende blikken op mij werpen; want geheel de kring onzer bekenden groette mij reeds in het vooruitzigt, als de Bruid van mijn' Heer BELMOND. EMILIA VAN ZELLINGEN wordt ook welhaast de Moeder van Dominé WAARBURGS ellendig kroost.

Vaarwel! geheel mijne ziel geraakt weer in opstand; verstoor alles wat gij kunt, en geef mij raad, hoe ik mij over teleurstellingen kan wreken. In die verwachting, noem ik mij, waarde Nicht!

Uwe Dienaresse,
H. VAN G....

De Heer W. van Nieuwvlied aan den Heer Reinhart.

Geëerde Heer en Hooggeschatte Vriend!

Met een hart, vol van de verschillendste aandoeningen, neem ik heden de pen op. God weet, uit welk een oogpunt mijn gedrag door u beschouwd wordt; want is mijn vurigste wensch vervuld, en mag ik de vleijende hoop, die zoo geruststellende in mijne ziel fluistert, gehoor geven, dan is de dierbare CAROLINA op dit oogenblik bij u in veiligheid, Ik durf, ik kan mij het tegenovergestelde niet voorstellen, Hemel! zou de eerbiedwaardige, maar weerlooze Vriendin van mijne ziel, nog vlugtende rond dwalen? Vlugtende voor mij, voor haren eeuwig beminnenden Vriend, die den laatsten droppel van zijn bloed zoo gaarne voor haar geluk, voor hare onschuld zou opofferen! Dit verschrikkelijk denkbeeld verscheurt mij het hart. Neen, de geliefde dwaalt niet hulpeloos rond. Ik heb geene moeite onbeproefd gelaten, om haar verblijf te ontdekken, alles, alles dwong mij hiertoe, liefde, hemelsche liefde, waarmede Gods Engelen elkander beminnen, bange kommer voor hare veiligheid, en het pijnigende verlangen, om mijn gedrag in het ware licht te stellen, en de vermoordende gedachte, die in het rein, in het edel hart van CAROLINA tegen mij zoude kunnen opkomen, afteweren. Ach! dit

alles dwong mij, om geen oogenblik te verzuimen. Doch nergens, nergens vond ik het spoor der dierbare vlugtelinge, die mij miskende. Alleen dit ontbrak nog, om den laatsten zoeten droppel vertroosting, die in den beker des levens voor mij vloeide, te verbitteren. CAROLINA moest mij miskennen, zij moest mij met afgrijzen als een' verrader van zich stoten, en mijnen beschermenden arm, als den arm van haren moordenaar, van haren eeuwigen vijand, ontvlieden. Edeldenkende, vaderlijke Vriend! om 's hemels wil! veroordeel mij niet, zelfs niet op het getuigenis van uwe dierbare Dochter. O! kon ik de flaauwste schaduw van verdenking, uit haren reinen Engelen ziel wisschen! Maar kan ik dit niet? Kan CAROLINA aan eene betuiging, die ik in de tegenwoordigheid des Alwetenden hier neer schrijf, een oogenblik geloof weigeren? Neen, hare ziel is veel te edel, om zich zulk eenen afschuwelijken booswicht, gelijk ik waarlijk zijn zou, wanneer ik de waarheid hier geene hulde deed, voor te stellen.

Wel nu dan, eeuwig dierbare CAROLINA! reine hemelsche Vriendin! ik ben onschuldig, ik had geen ander oogmerk, dan om u aan de helsche boosheid van den Baron VAN S... te ontrukken, en in de armen van uwen geliefden Vader, en in die van uwe moederlijke Vriendin terug te voeren. O! hoe kon het in u opkomen, uwen VAN NIEUWVLIED slechts een oogenblik te verdenken? Zou ik het voorwerp der heiligste liefde, slechts maar door een onrein voornemen, door eene onedele poging kunnen vernederen? Zoude ik de zaligheid der onschuld, en

der zegepralende deugd aan u, voor wie ik mijn geheel aanzijn niet te kostelijk zou rekenen, kunnen ontrooven? Neen, Vriendin! uwe reine onschuld, uwe heilige deugd zijn eigenlijk de goddelijke vonken, die de zuivre vlam van mijne liefde tot in de eeuwigheid, waar gij mij voor het heelal als uwen waarden Vriend zult erkennen, doen voortduren. Mijne liefde voor u, behoeft zich voor het vlekkeloos oog des Eeuwigen niet meer te verbergen. Neen, CAROLINA! mijne liefde is gelouterd, en tot de heiligste vriendschap veredeld. Uw geluk is het hoogste toppunt van mijne wenschen; en ik zou dat kunnen verwoesten? O! welk een onbepaald vertrouwen stelde ik op uw geloof aan mijne onschuld, toen ik mij aan u ontdekte. Hoe lang had mij het hart in de zwoegende borst niet geklopt, terwijl ik uwen doodelijken angst in het hatelijk rijtuig aanschouwde! O! dat gij mij toen niet herkende, eeuwig dierbare Vriendin! Rust, kalme rust wilde ik in uwe angstvolle ziel ademen, doch te vergeefs; de sidderende CAROLINA herkende haren Vriend niet. Het eerste gunstige oogenblik nam ik waar, om mij te ontmaskeren; luid riep mijn hart mij toe: CAROLINA zal zich volkomen aan haren Vriend vertrouwen; maar mijn hart misleidde mij. O Vriendin! sprak dan mijne ziel niet meer in mijne gelaatstrekken, of was die taal voor u onverstaanbaar geworden? Als eenen verrader, stiet gij mij van u. Duizend vergiftigde moorddolken hadden mij zoo pijnelijk niet kunnen grieven, als de jammer-volle gil, waarmede gij van mij terug deinsdet. Ik vertrouw-

de mijne zintuigen niet, alleen het gevaar, waarin gij u bevondt, gaf mij op dat tijdstip aan mij zelven weder. Ach! ik kon, ik moest toen mijne trouw noch mijne onschuld u bewijzen; want was ik ontdekt geworden, o! dan waart gij mij door de verachtelijkste huurlingen uit de armen gescheurd. Doch het wordt tijd, dat ik de omstandigheden, die mij in u oog zoo verachtelijk vertoonden, nader voor u, en voor mijnen vaderlijken Vriend, REINHART ontwikkel.

Sinds lange had ik den Baron VAN S. in het oog gehouden. Ik weet, dat hem niets te heilig is. Van zijne vroegste jeugd af, scheen hij aan de laagste zedenloosheid toegewijd, en geen wonder; zijn Vader, trotsch op het bezit van aanzienlijke schatten, vorderde niets van zijnen eenigen Zoon, dan alleen, dat hij de kunst leerde, om door zijnen rijkdom over alle voorschriften van pligt en deugd te zegepralen. De jonge VAN S... bezat ook te weinig natuurlijke grootheid of edelheid van ziel, om zich tegen dit rampzalig opvoedingsplan te verzetten. Nog een jonge Knaap zijnde, stelde hij zijnen roem in het plegen der baldadigste kinderlijke misdrijven, en als jongeling, schaamde hij zich zelfs het getrouw in acht nemen der welvoeglijkheid. Om zijn bederf te voltooijen gaf men hem een' Gouverneur, die de menschheid tot oneer verstrekte. De jonge VAN Sleerde van dezen ellendeling de snoodste ondeugden, wel met den fijnen sluijer der beschaafdheid bedekt, maar des te afschuwelijker. Ja, hij zonk telkens dieper neder, want elk kiempje van natuurlijke en Christelijke godsdienst, dat door zijne

al te vroeg gestorvene Moeder in zijn jong hart was aangekweekt, werd verstikt. VAN S... kwam van de Hoogeschool, overladen met de verachting van elk, die hem kende, alleen lage vleijers, die den rijken verkwister heimelijk bespotteden, en openlijk toejuichten, maakten hem duizelig, door den valschen lof, dien zij hem toezwaaiden. Weinig voorzeker was van zulk een' jongen Regtsgeleerde te verwachten; doch hij had ook slechts gestudeerd, om hierdoor in den rang, geplaatst te worden van de zulken, die aanspraak op de aanzienlijkste ambten maken.

Ik vernam van tijd tot tijd de hatelijkste gruwelstukken, die door hem gepleegd werden; en deze booswicht durfde de verfoeijelijkste ontwerpen smeden, om ook het sieraad der geheele menschheid aan zijne verachtelijkste begeerten opteofferen! Meer dan eenmaal zijn deze ontwerpen verijdeld. Gelukkig werd uwe rust niet gestoord door de gevaren, die u dreigden, dierbare CAROLINA! Ach! in het listigste zamenweefsel der ondeugd, zocht men u reeds te verstrikken, toen gij nog volkomen gerust aan de zijde van uwen EDUARD op *Vredenburg* leefde. Doch uw Vriend waakte voor u, neen het was de Engel der zuivere onschuld, die mijne pogingen zegende. Eindelijk moedeloos geworden door teleurstellingen, scheen de Baron u te vergeten; immers zoo dacht ik, maar de boosheid sluimert niet. Ik beef op het denkbeeld, dat de Vader van uwen Echtgenoot, zich zoo diep vernederde, om zich als een' loontrekkenden dienaar der helsche ondeugd te laten

gebruiken. Neen, edele Vriendin! ik wil een gordijn voor dit bedroevende tooneel schuiven.

Toevallig bevond ik mij, op het Dorpje ..... in de herberg, waar mijn paard eenige uren, moest rusten, toen ROBBERT VAN ELTEN, de Akademie Vriend van VAN S., vergezeld door eenige onbekenden, daaraan kwam. VAN ELTEN is een jong mensch, dat mij altijd belang en medelijden inboezemde; hij is ten uitterste gestreng door zijne Voogden opgevoed, hij bezit veel genie, maar zijn hart is ellendig verwaarloosd; dringende behoefte, en eene onweerstaanbare zucht, om zijne kundigheden uittebreiden, dwongen hem meermalen, om VAN S... eenige diensten te bewijzen; wat zeg ik? het geweten des Jongelings had zich allengs verhard, en hij ontzag zich niet langer, om aan zijne winzucht het heiligste gevoel van pligt op te offeren. Hij herkende mij al ras. Wij geraakten in een gemeenschappelijk gesprek; zijne onrust verraadde hem, en ik meende te ontdekken, dat de uitvoering van eene gruweldaad hem op het hart drukte. Ik won zijn vertrouwen. Hij beleed mij alles. ‘Ik moet hier vertoeven tot het donker wordt,’ - zeide hij - ‘dan plaats ik mij gemaskerd in een' wagen, die mij hier bragt, en rijd tot op het midden der heide, om daar de beminnelijke Dochter van den braven REINHART uit de handen van haren verachtelijken Schoonvader overtenemen. In den nacht koom ik als dan hier aan. Ik moet de verschrikte schoone eenige uren rust geven, en haar vervolgens op het landgoed en in de armen van den schandelijken VAN S... leveren.’ Doe

ik dit niet, o! VAN NIEUWVLIED! dan ben ik ten uiterste ongelukkig. Ik heb voor mij onbetaalbare schulden; ik moet de Akademie ontvlugten, zoo wel als mijne Voogden, of ik zie mij binnen een paar dagen in een verbeterhuis geplaatst.

Ik behoef u niet te zeggen, wat ik deed, om den ongelukkigen tot het voldoen van mijnen eenigen wensch overtehalen. In mijne kleeding reed hij met mijn paard en knecht van daar weg, en met eene Vrouw, die mijne geliefde Vriendin en haren zuigeling moest oppassen, stapte ik, toen het donker werd, gemaskerd in den wagen. Het overige is u bekend, tot het verschrikkelijk oogenblik toe, waarvan ik zoo veel zaligheid had verwacht. Als versteend verliet ik de kamer van de zich zoo zwaar beleedigd wanende CAROLINA. Men wekte mij uit eene vreesselijke bedwelming, toen de dag begon te schemeren. Bevende tikte ik nu aan de deur van uwe kamer, doch ik hoorde niets. Ik moest de deur openen, en gij waart mij ontvlugt. Ach! reeds eer ik des avonds gemaskerd in den bewusten wagen was gestapt, had ik alles tot uwe redding bezorgd. Mijn knecht had ROBBERT slechts tot W..... vergezeld, van daar was hij met een fargon terug gekeerd, en verwachtte ons in het dennenbosch, dat achter het Dorpje ligt. Uw afschrik van mij, geliefde Vriendin! in het noodlottigst oogenblik, had mij zoo geheel diep ter neder geslagen, dat ik niet in staat was, om behoorlijk te denken. Ook moest ik mij zorgvuldig voor de bedienden van VAN S..... in acht nemen. - ROB-BERT, dit wisten zij, moest geen enkel woord afzonderlijk met u spreken. Wat kon ik dus doen? En nu, ach! nu was alles verijdeld. Zonder eenig gerucht te maken, vloog ik den geheelen omtrek van het Dorpje door. Ik vond u nergens, ik ontmoette eindelijk mijn' knecht, die ons in het dennenbosch wachtte, en ik reed voort, om u, ware het mogelijk, aan uwe vervolgers te ontrukken. Het is mij niet gelukt, dierbare CAROLINA! u te vinden; maar tot mijne geruststelling weet ik, dat de bedienden met den wagen zonder u, bij den Baron van S..... zijn aangekomen. Ik bevind mij bij mijnen ouden Vriend VAN REIN. O! meld mij, edeldenkende Grijsaard! dien ik als mijnen Vader, ach! dien ik als den Vader van CAROLINA eerbiedig, meld mij, met welk een oog ik door u, en door mijne eeuwig geliefde Vriendin word beschouwd. Ik verstout mij niet, om bij u te komen, neen! het geringste overblijfsel van eenige verdenking zoude mij martelen, schoon het gevoel, dat ik mijn' pligt betrachtte, mij voor God en voor mij zelven regtvaardigde. Vaarwel eerbied waardige Heer en Vriend! Gods liefde bescherme u, en de dierbare CAROLINA. Ik blijf met de heiligste hoogachting uw droefgeestige Vriend,

W. VAN NIEUWVLIED.

Naschrift.

Ik ontvang zoo even, terwijl ik reeds bezig was dezen te sluiten, eenige regelen van den ouden Heer WAARBURG, bij wien ik dezen morgen

doorbragt, en den troost der ware vriendschap zocht; die smartverwekkende regelen melden mij, dat CAROLINA zich tot heden toe nog niet in het vaderlijke huis bevindt. Goede Hemel! de berigten, die ik hieromtrent verkreeg, en mijne geruststellende vermoedens waren dan valsch? Waar zwerft de dierbare ongelukkige. De Heer WAARBURG schrijft mij ook, dat de snoode Baron VAN S..... niet op deszelfs landgoed is. O! hoe wordt mijne ziel gemarteld. Ik durf de mogelijkheid, die mij voor den geest zweeft, niet doordenken. Doch waarom zou ik u den vaderlijken boezem ook nog meer verscheuren? Neen, zijt gerust, ik vlieg heen, ik vlieg uwe Dochter ter hulp. Ik zal haar aan de magt van elken booswicht ontwringen, en haar aan u weder geven. O God! bescherm gij haar, en bestuur mijnen moed.

Mevrouw van Zellingen aan den Colonel van Wunningen.

Geliefde Broeder!

Met het hartelijkste genoegen ontving ik uwen hooggeschatten brief. Neen, geen tijd, geen afstand, geene lotgevallen hebben uwe broederlijke vriendschap doen verkoelen, of uwe edele denkwijze veranderd. De altijd goedhartige, de altijd gevoelvolle FREDERIK VAN WUNNINGEN, die reeds als Jongeling de beschermer der weerloosheid was, die het ongeluk, waar hij dit ook aantrof, liefderijk eerbiedigde, en elk aangedaan onregt, al trof dit dan ook eenen vijand, met het diepste afgrijzen gevoelde: die zelfde edeldenkende FREDERIK VAN WUNNINGEN is ook nog, als Grijsaard, de toevlugt van elk, die hulp of troost behoeft. O mijn Broeder! hoe heb ik uw gedrag omtrent den ongelukkigen EDUARD VAN ELDENBERG met geheel mijn hart toegejuicht! Ach! dat uwe menschen liefde niet beter beloond werdt! Doch wat klaag ik? De zaligste zelfsvoldoening bekroont immers elke goede bedoeling, en in het algemeene wereldgeregt zal niet de uitkomst of de uitwerking van menschelijke daden beoordeeld worden, maar wel de oorzaak of de geheime beweegreden der ziel, waaruit zij voortvloeiden.

Mevronw EDELING heeft berigten ontvangen, dat EDUARD dood is; doch op welk eenen grond die berigten eigenlijk steunen, weet ik nog niet. Ik heb de waardige Vrouw in de treurigste omstandigheden, die gij u verbeelden kunt gezien, en gezocht te vertroosten. O mijn Broeder! CAROLINA, de lieve schuldelooze Echtgenoote van EDUARD, is met haren zuigeling weggevoerd. De oude VAN ELDENBERG, op wiens geweten zoo vele gruweldaden zich op elkander hoopen, heeft zich niet ontzien, om zijne grijze haren nog met deze onuitwischbare schande te bevlekken. Hij zelf heeft zich niet ontzien, de Echtgenoote van zijnen Zoon, de Moeder van het onschuldig wicht, waarin zijnen naam herbloeit, in de magt van eenen jongen wellusteling te leveren. Nooit was ik wraakzuchtig, maar ik kan aan VAN ELDENBERG niet denken, zonder den wensch te voeden, dat dit laatste misdrijf, voor het minst, mogt gewroken worden. Goede Hemel! hoe kunt gij dulden, dat de deugd met zoo vele jammeren worstelt, en dat de boosheid ongestraft blijft? Doch ik bloos door vernederende schaamte terwijl ik dit schrijf. Men moet geene onschuld, geene deugd bezitten of kennen, om op dien toon tegen de wijze, tegen de altijd weldoende Godheid te morren. Of zou de, door zielensmart en bitteren weedom afgematte REINHART, dien ik daar verbleekt en krachteloos op zijn sterfbed uitgestrekt zag, de innerlijke vrede zijner ziel, die uit on-

bewustheid van gepleegde gruweldaden voorvloeit: zoude hij dat godvruchtig vertrouwend uitzicht in de eeuwigheid willen verwisselen, met de woedende onrust, met de pijnelijke wroeging van eenen VAN ELDENBERG, die om een hand vol goud welligt de onschuld verraden en verkocht heeft? Neen, gewis niet; het geweten van den ouden booswicht moge dan allengs verhard zijn, en geheel stilzwijgen, nimmer toch kan hij met eenige zelfsvoldoening op zijne gepleegde wanbedrijven terug zien; spijt en wraak vergiftigen voor hem het verachtelijk loon der ondeugd, waar van hij zoo veel genot verwachtte; en schoon hij het gevoel der onsterfelijkheid, dat luid in zijn aanwezen spreekt, moge zoeken te onderdrukken, nooit, nooit kan hem toch de toekomst, als een vertroostende morgen, te gemoet schitteren. Neen, de nacht der vernietiging, waarmede hij zich zoekt te vleijen, moet hem als een vreesselijk zwart gebergte op de ziel drukken. Ik heb geen denkbeeld van een' toestand zonder eenige hoop, zonder eenigen wensch zelfs, naar verbetering van lot, of naar vermeerdering van geluk. En in zulk een' toestand moeten zich toch de rampzaligen, die met den dood hunne vernietiging verwachten, voorzeker bevinden. Wat kunnen zij toch wenschen, wat kunnen zij hoopen van de vernietiging? Wat kan hun vertroosten over teleurstellingen? en welke zoete droomen zelfs kunnen het gevoel des bittersten lijdens verzachten? Neen, CAROLINA, de lieve, de

zoo hulpeloos lijdende CAROLINA, waar over mij het hart bloedt: zij zou de onschuld, of de edele neigingen van haar hart, die haar ook nu nog voorzeker in den bangsten nood bemoedigen en recht geven op de goddelijke bescherming: die onschuld, die edele neigingen zoude zij voorzeker niet willen verwisselen tegen den helschen triomf, dien de verachtelijke Oude over haar, en vooral over haren braven Vader heden viert. De edele VAN NIEUWVLIED zal niet rusten, voor dat hij weet, waar men CAROLINA heeft henen gevoerd. Ik durf alles van dien edelen Jongeling hopen.

Maar mijn Broeder! wat zoude uwe ziel niet geleden hebben, zoo gij, even als ik, getuige waart geweest van de treffendste uitboezemingen der teederste vaderliefde, en der verterende droefheid van haar, die CAROLINA met moederlijke teederheid opvoedde! Nooit, neen nooit vergeet ik het bezoek, dat ik gisteren bij Mevrouw EDELING en haren Broeder heb afgelegd. Ik vond hen eerst redelijk bedaard, want een brief, door CAROLINA in de hut van eenen eerlijken landman geschreven, gaf het blijde berigt, dat de lieve jonge Moeder, met haar onnoozel wicht, en eene goede oppaster, aan haren schaker ontvlugt was, en dat zij zich welhaast in de armen van haren Vader en van hare Tante hoopte te bevinden. Dit gelukkig oogenblik verscheen wel nog niet, en dit wachten baarde nieuwe bekommeringen, te meer nog, daar de Heer VAN NIEUWVLIED, die door de beangstigde

CAROLINA miskend was, nu den Baron VAN S....., als den ellendeling, die hare deugd belaagde, had doen kennen. Maar terwijl ik, ach! terwijl mijne lieve EMILIA alles aanwendde, om het leed te verzachten, ontving Mevrouw EDELING eenige regelen, door de hand der goede, eenvoudige Vrouw, die met alle mogelijke trouw voor CAROLINA en haar kind had gewaakt, geschreven; en Hemel! deze regelen verzekerden ons, dat de lieve ongelukkige, op het punt, om zich aan den boezem van hare moederlijke vriendin! en aan dien van haren afgeleefden Vader te verschuilen, op nieuw door den snooden VAN S.... was ontvoerd, en dat zij nu, van alle hulp en hoop op redding verstoken, door den wellustigen wreedaard stond opgeofferd te worden. Ontzettend was mijne Vriendin EDELING getroffen, bij het lezen van dit geschrijf. Zij kon den inhoud voor haren Broeder niet verborgen houden; de verzwakte Grijsaard, die zoo even door de hoop van zijn geliefd kind weder te zien, scheen te herleven, hief nu zijne betraande blikken ten hemel. ‘O mijn God!’ - zuchtte hij - ‘uwe liefde voor de menschen is sterker, is volmaakter, dan de liefde van dit bloedend, van dit verscheurd vaderhart voor een dierbaar kind, en zoudt gij haar dan niet beschermen, haar in den bangsten nood niet helpen? Houd moed, mijne Zuster!’ - vervolgde hij tot Mevrouw EDELING, en hij reikte haar de bevende hand toe - ‘houd moed, onze lieve

CAROLINA wordt bewaakt door eenen Vader, die haar nog veel minder zal vergeten, of verlaten, dan ik dit zoude kunnen doen, en die boven dit, noch almagtig is. Laat ons vertrouwen en niet vreezen.'

Godsvrucht en rust waren in de edele gelaatstrekken van den waardigen, den gevoelvollen man geteekend, maar zijne ligchaamskrachten waren zoo groot niet, als die van zijne ziel. Stuipachtige trekkingen schenen in het zelfde oogenblik geheel zijn zenuwgestel te verwoesten. Het zilverlokkig hoofd zonk hem op de borst, en ik dacht niet anders, of hij gaf in de armen van zijne Zuster den jongsten snik. Doch het bezwijkend leven herstelde zich weer een weinig; hij werd met moeite te bed geholpen, en toen hij hoorde, dat mijn lieve EMILIA, die het lot van hare jonge Vriendin met zulke heete tranen beweende, bij hem en Mevrouw EDELING bleef, om zoo veel mogelijk hulp en troost te verschaffen, o! toen zag hij mij met oogen vol tranen, en met eenen weemoedigen, vriendelijken grimlach aan. 'Uwe EMILIA is ook zulk een goed kind' - zeide hij. - 'Hoeveel oudervreugde mogen wij niet genieten! Kom lieve EMILIA! ween zoo niet; ik sterf toch niet kinderloos. Gij zijt immers de zusterlijke Vriendin van mijne CAROLINA? Zij is niet verloren; bij God zal ik haar toch eenmaal wederzien.'

O mijn Broeder! hoe verschrikkelijk moet niet eens het sterfbed van den ouden VAN ELDENBERG

en dat van alle booswichten zijn, wanneer eenmaal het knagend zelfsverwijt ontwaakt, en alle de tranen, die zij der lijdende onschuld hebben afgeperst, tegen hun getuigen? Ik weet het, men telt voorbeelden genoeg op van ongodsdienstigen, en booswichten, die vrij gerust, wat zeg ik? die met schijnbaren moed gestorven zijn, maar was die voorgewende gerustheid niet de laatste ellendige zegepraal der trotschheid? Was die schijnbare moed niet de hoogste trap van geoefende boosheid, van gevoellooze verharding, of van eene wanhoopige onderwerping aan het zoogenaamde noodlot? Hoe dit zij, zeker is het toch, dat zulke ongelukkigen nooit het doodsuur met ware vreugde verwachten, of het voorgevoel der zaligheid, die hun uit eene betere wereld te gemoet lacht, in den laatsten strijd, tusschen de natuurlijke zucht voor het dierlijk leven en de ontbinding, genieten kunnen.

Ik heb beloofd, dagelijks de lijdenden te komen zien; want ik bewoon sedert eenige maanden een klein, maar met smaak gebouwd huis op het naaste Dorp. Ik leef daar van de geheele wereld afgezonderd; slechts de oude brave Dominé WAARBURG en nog een paar huisgezinnen maken den kring mijner bekenden uit. O! met welk een' afkeer ontvlood ik het huis van mijn' Zwager VAN ELDENBERG, waar ik zoo vaak getuige was van zijn afschuwelijk gedrag. De staat van afhankelijkheid, waartoe ik gezonken was, lieve Broeder! had mij gedwongen, om mijne dierbare EMILIA,

gedurende de laatste jaren, in zijn huis op te voeden; doch duizendwerf scheen ik in mijn eigen oog verachtelijk, omdat ik mij had laten bewegen, mijn onschuldig Kind aan het afgezonderd landleven te onttrekken, en met de meer beschaafde wereld, gelijk men dit noemde, bekend te maken. Doch den Hemel zij gedankt! het hart van mijne EMILIA bleef zoo rein, zoo onschuldig, als toen het in de schaduw van de rozenprieeltjes, die zij zelve met hare landelijke speelnootjes geplant had, klopte.

VAN ELDENBERG, weet gij, heeft alles, wat hij bezat, verkwist. Met schande overladen, en door eerlijke schuldeisschers, die hij op de laagste wijs bedrogen heeft, veracht, sleept hij het leven onder zelfsverveling en gedurige wroeging voort, en hoopt nog misdaad op misdaad. Mijn lot is intusschen op de zonderlingste wijs verbeterd. Vergeef het mij, broederlijke Vriend! vergeef het mij, dat ik u al niet vroeger deelgenoot maakte van mijne vreugde, want waarlijk, het geeft eene onbeschrijfbare levensvreugde, wanneer men zich uit den jammervollen staat, niet der behoefte, maar der grievendste afhankelijkheid op het onverwachts verlost ziet; en dit was mijn geval, lieve Broeder! toen ik den laatsten van Bloeimaand, aan het huis van mijne Vriendin BLOEMBERG, waar ik mij toen bevond, een bezoek ontving van den ouden eerlijke Secretaris uit A..... ‘Zijt zoo goed Mevrouw!’ - zeide hij, op den vergenoegsten toon - ‘om dit briefje te ontzegelen en te le-

zen, voorzeker krijg ik als dan de vrijheid van u, om mij van den mij opgedragen last behoorlijk te kwijten.' Ik ontzegelde het briefje en las de volgende regelen van eene onbekende hand:

'M e v r o u w !

De Heer TINSENT, Secretaris te A..... is gemagtigd, om u jaarlijks, op den laatsten van Bloeimaand, de som van *f* 2000:-:- te betalen. Deze penningen komen u en uwe Dochter wettig toe. Beschouw het dus niet als eene liefdegift, maar doe ook geene moeite, om te onderzoeken, op welk eene wijze deze wettige schuld aan u betaald wordt. Uw onderzoek zoude volkomen vruchteloos zijn, en u zelve aan eene laakbare nieuwsgierigheid schuldig maken. Weet alleen, dat het betalen van de bewuste som, gedurende uw leven, zoo zeker is, als iets onder de menschelijke zaken zeker kan zijn. Nooit zal de laatste dag van Bloeimaand voor u aanbreken, of gij zult dit gedeelte van uw eigendom ontvangen. Leef wel, en denkt slechts met een zegenend hart aan uwen onbekenden schuldenaar,

.....'

Oordeel over mijne ontroering en dankbaarheid. Een stille traan besproeide de letteren des onbekenden. Ja, zegenende en dankende drukte ik die letteren aan mijn hevig kloppend hart. *Eene wettige schuld !* stamelde ik; wie kan mij in de ge-

heele wereld iets schuldig wezen? ‘Dat kunt gij niet weten;’ - hernam de Heer TINSENT, - de familie van uwen overledenen Echtgenoot, bijvoorbeeld, zou u of uwe Dochter tot hier toe, als wettige erfgenamen van nagelatene goederen, hebben kunnen uitsluiten; of men had uwen Echtgenoot zelven reeds in zijne jeugd van zijn eigendom kunnen berooven. Of zijt gij zoo volkomen met alle uwe familie-betrekkingen bekend Mevrouw?’ Ik antwoordde. ‘Neen, mijn Heer! maar mijn gevoel schijnt mij te verzekeren, dat ik dit geld niet aan een wroegend geweten of aan eene herstelde onregtvaardigheid te danken heb.’ - ‘Neen Mevrouw! dat hebt gij ook niet’ - zeide hij. - ‘Het geld, dat ik heden de eer heb u aan te bieden, is door geen misdrijf ontheiligd, het zal, en moet u tot zegen zijn.’ Nu was ik gered, mijn Broeder! en mijne geheele ziel was stille, blijde aanbidding. Nooit had ik om overvloed gewenscht; maar de kommervolle staat, waarin ik mijne EMILIA had moeten opvoeden, en vooral de duldelooze jammer, waartoe ik mij door VAN ELDENBERG had veroordeeld gezien, maakten mij wel eens moedeloos. Ik wil u alles verhalen; ja mijne geheele treurige geschiedenis moet gij weten. Voorheen kon ik dat niet, omdat ik het voorkomen van eene klagende ongelukkige, die het medelijden in elk hart tot haar voordeel zoekt optewekken, meer dan den dood schuuwde. Neen, nimmer, mijn Broeder! nimmer heb ik mij tot ver-

achtelijke bedelarij, onder welk bekleedsel zich die ook moge verbergen, verlaagd. Behoefte heb ik mij nooit geschaamd, en veel minder nog het aanwenden van alle eerlijke pogingen, om in die behoefte te voorzien; maar het werkeloos klagen over mijn lot, het aanspraak maken op de mildadigheid van mijne Vrienden: o! de gedachte hieraan deed mij van schaamte gloeijen. Neen, ik heb zoo veel mogelijk de achting voor mij zelve bewaard; want waarlijk, wie zich in zijne eigene oogen vernedert, vervalt al spoedig tot de uiterste laagheid, en verbeurt de hoogachting van alle braven.

In eene soort van verrukking omhelsde ik, na het vertrek van den Heer TINSENT, mijne lieve, altijd blijmoedige EMILIA. Ik verhaalde haar alles, en onze harten juichten de wakende Voorzienigheid van God, die de beste, de edelste middelen uitkiest, om het menschelijk ongeluk te verzachten, met vereenigde harten toe. Ik raadpleegde vervolgens met eenige ware Vrienden, en het huis, dat ik heden bewoon, op dit bekoorlijk gelegen Dorpje, juist te huur zijnde, was ons besluit alras genomen. EMILIA bemint zoo wel, als ik, het eenvoudig landleven, eindeloos ver boven dat der Steden. Ook schijnt hare bestemming te zijn, om welhaast haar hart en lot aan dat van eenen edelaardigen Dorpspredikant te verbinden. Doch laat ik mijn verhaal beginnen.

Nooit, lieve Broeder! was u de oorzaak van den vroegen dood mijns Echtgenoots bekend; he-

den mag ik u die vrij mededeelen. VAN ZELLINGEN, weet gij, diende, met den rang van Lt. Colonel, bij het Regement *..... Hij bezat bekwaamheid en moed, de goedkeuring van alle Hoofdofficieren, en zijne bevorderingen waar hier de sprekende blijken van. Ook had VAN ZELLINGEN een goed hart, en het levendigste gevoel van zijne heiligste pligten; doch met dit alles, was hij niet vrij te pleiten van ligtzinnigheid. Zijn bloed stroomde hem vurig door de aderen, en de hevigste driften overstemden niet zelden zijn verstand; wat zeg ik? zelfs zijn gevoel van regt en billijkheid. Onschendbaar trouw was hij in liefde en vriendschap, maar ook ten uiterste gestreng tegen elk, die hem trouweloos behandelde, of zijne eer beleedigde. Ik was naauwelijks achttien jaren, toen ik, tegen den raad van mijne geheele familie, als een Meisje, die niets in de wereld had, met mijnen geliefden VAN ZELLINGEN, die, behalve zijn tractement, even zoo weinig bezat als ik, huwde. Doch wij beminden elkander hartelijk, en dachten volstrekt niet aan de toekomst. Ik vergezelde hem in de meeste plaatsen, waar hij garnizoen hield, toen ik eindelijk, Moeder van mijn vierde kind zullende worden, mij liet overhalen om te N..... te blijven wonen. Ik beviel daar van mijne EMILIA, in het afzijn van VAN ZELLINGEN. Onze levenswijs kostte nu oneindig meer, dan wanneer wij bij elkander waren. VAN ZELLINGEN maakte schulden. Woestelingen, die zich over niets hadden te

bekommeren, verleidden hem, om in alle vermaken deel te nemen. Wat zeg ik, mijn al te goedhartige huwelijksvriend, die in den grond van zijne ziel alle zedenloosheid afkeurde, liet zich, gedeeltelijk door zelfsverveling, daar hij aan huisselijke vreugde zoo gewoon was, en gedeeltelijk door eigenbatige schijnvrienden, medeslepen. Hij schreef mij alles openhartig, doch met schaamte en naberouw. ‘Ik zal niet onder uwe oogen komen, lieve Vrouw!’ zoo schreef hij. ‘Ik durf, ik kan dat niet doen. Ik vrees wel geen verwijt van u; maar u en onze beminnelijke Kleinen te zien, waarvoor ik alleen leven moest, zou mij martelen. LOUISE! ach! terwijl gij levende en wakende voor ons kroost, vol liefde aan mij dacht, terwijl gij, met bange smart, mij eene vierde huwelijkstelg schonkt, gaf ik mij over aan de uiterste ligtzinnigheid. Ik heb verkwist hetgeen u en onze kinderen toebehoorde, ik zucht onder nutteloos gemaakte schulden, en mijne LOUISE onthoudt zich niet zelden het noodzakelijke? Doch ik zal u aan mij zelven wreken. De tijd, dien ik met verlof bij u zou kunnen doorbrengen, zal ik, van de geheele wereld afgezonderd, even als een Kluizenaar weleer in de Oostersche woestijnen, doorbrengen. Geen penning wil ik verteren, lieve LOUISE! Waarom zoude ik ook niet van de kruiden des velds kunnen leven? Ik wil zoo lang sparen en verzamelen, tot dat ik mijne schulden kan betalen; want eer ik een' penning van

het geld, dat ik maandelijks voor u laat staan, daartoe gebruikte, zond ik mij liever een' kogel door de hersens.'

Oogenblikkelijk zond ik nu niet slechts het weinige geld, dat ik bezat, en met het uitterste overleg had gespaard, maar ik maakte ook mijne juweelen en alle versierselen, die eenige waarde hadden tot geld. 'Beste Vriend!' schreef ik hem: 'onze afzonderlijke levenswijs alleen bragt u in de ongelegenheid, waarin gij u heden bevindt; en gij zoudt u op nieuw van mij willen scheiden? Ik zou de deelgenoote niet mogen zijn, zoo wel van uwe onaangenaamheden, als van uwe genoegens? - O VAN ZELLINGEN! zoo gij uwe LOUISE kunt ontvlugten, dan heb ik alles verloren; want uwe liefde alleen is mijn schat, mijn wellust; ontrooft mij die, en gij stoot de Moeder van uw hulploos kroost, den wreedsten moorddolk in het hart. Neen, zoo gij mij nog zoo opregt bemint als voorheen: o! dan kunt gij mij niet ontvlieden. Betaal uwe schulden, voor zoo ver gij kunt. Is de hier nevens gaande som niet toereikende, lieve, dierbare VAN ZELLINGEN! dan zullen wij het overige op alle mogelijke wijzen uitsparen; wij hebben toch maar weinig behoeften. Kom slechts zoo spoedig bij ons, als gij kunt. Alles, alles is u vergeven; in mijne armen, onder de liefkozingen van onze onnoozele Kinderen, zal het gevoel, dat gij Echtgenoot en Vader zijt, u hart tegen elke

verleiding tot buitensporigheden wapenen. Kom beste, eeuwig geliefde VAN ZELLINGEN! open uwe ziel weer voor het genot van reine huisselijke genoegens, waar voor zij altoos zoo vatbaar was. Kom! ik zal elk trekje van verdriet of treurig naberouw van uw gelaat wegkussen. o Kom! de lieve kleinen zullen elkander verdringen, om u te vleijen, en de teederste blijken van hunne onschuldige kinderliefde te geven. Elken morgen vraagt onze lieve FRITS mij, of gij nu van daag te huis koomt? en zonder mijn antwoord nog aftewachten, vertelt hij mij dan, blozende van vreugde, dat hij u zijn liefste duifje zal schenken op uw geboortedag, dien wij allen reeds, als het schoonste huisselijk feest, te gemoet zien. WILLEM en het kleine MIETJE willen het gevest van uw' degen op dien dag met bloemen versieren; zij huppelen van blijdschap, bij het vormen van duizend kleine ontwerpen, om u te verblijden. Geen paard hooren zij trippelen, of met vrolijk tintelende oogjes, en met opene armpjes roepen onze drie lievelingen: *daar is Paatje!* O vertoef toch geen oogenblik, om ons te komen omhelzen. Ach! ook de teedere EMILIA, die in uw afzijn geboren werd, moet nog den eersten vaderkus van u ontvangen. Ja! kom lieve VAN ZELLINGEN! Wat kan zich eene Moeder al niet verbeelden! O als ik van u spreek, en het kommerlooze wicht zoo teeder aan mijn liefdevol hart druk: dan verbeeld ik

mij, dat hare lieve glinsterende blikjes u zoeken, en hare sprakelooze lipjes u tegenlagchen. O kom mijn geliefde! Ook dit nieuwe onderpand van onze reine huwelijkstrouw wacht u. Als een nieuw hemelsch geschenk, zal ik het u in de armen geven. Ook dit van alles nog onbewuste kind, zal u vol engelachtige onschuld tot het betrachten der heiligste pligten verbinden.' -

Mijn goede Echtgenoot was geheel verteederd, hij vloog in mijne armen. O! hoe berouwde hem zijn gehouden ligtzinnig gedrag; zijne schulden waren betaald, maar hij zag, met sprakelooze droefheid, elke opoffering, gelijk hij het noemde, die ik voor hem had gedaan. 'LOUISE! dierbare LOUISE!' - herhaalde hij telkens - 'nooit moeten wij weer gescheiden leven. Ook voor den Krijgsman, die zich het regt aanmatigt, om eene verwilderde levenswijze te leiden, is de reine band der huwelijksliefde de edelste teugel. De zachte reine zeden van eene geliefde Vrouw zijn alleen in staat, om den waren helden-moed in de ziel van den stoutmoedigen Zoon van *Mars* te veredelen.'

Wij sleten dan ook weer de gelukkigste dagen, doch namen alle mogelijke spaarzaamheid in acht. Ik wilde mij van alles ontdoen, en met onze kinderen hem onafgebroken vergezellen. Het is de pligt, dacht ik, van elke Vrouw, zich te schikken naar den stand, waarin zich haar Echtgenoot bevindt. Kan zij zich de ongemakken van eene

gedurige vreemdelingschap niet getroosten, waarom vereenigde zij dan haar lot met dat van eenen Officier, die op de bevelen van hoogere magt, van de eene plaats naar de andere trekt? Het huwelijk toch wijdt ons Vrouwen aan de levenswijs, of aan het beroep van den man, dien wij verkiezen, volkomen toe; zucht voor stille rust, geene liefdezelfs voor het gemak der kinderen, mag ons terug houden in het verschaffen van hulp en troost. Onderling genoegen en vreugde zijn de natuurlijke uitvloeisels van elke huwelijksverbindtenis op liefde gegrond; en waarom zouden wij onze teedere kinderen ook niet al vroeg aan het reizend leven van hunne ouders kunnen gewennen? Niet één menschelijk schepsel, dat geboren wordt, is bestemd tot een planten leven; en hoe vele duizenden worden reizende en rondzwervende opgevoed? Waar toch het kind de ouderlijke zorg geniet, is het veilig en gelukkig. Vergeef mij deze uitwijding.

Den avond voor de geboortedag van mijnen huisselijken Vriend, gaf hij zich geheel over aan de zoetste vreugde. Wij hadden eenen schoonen, met smaak aangelegden tuin achter ons huis. VAN ZELLINGEN hield zich daarin bezig, nu eens met het vastbinden en geleiden der jonge vruchtboomen, dan met het vlechten van de jasmijn en kamperfoelie, door het digte linden priëel, waarin ik nu, met mijne spelende zuigeling aan den boezem, en het kleine, met bloemen versierde, MIETJE aan mijnen schoot, de laatste stralen der zinkende avond-

zon, met een vrolijk oog, over de wiegende struiken en bloemen zag glinsteren, terwijl ginds de kleine FREDERIKen WILLEM, gloeijende van kinderlijk genoegen, om hunnen Vader heenhuppelden. Doch de knecht bragt aan VAN ZELLINGEN een verzegeld briefje, en ons geluk was verwoest. VAN ZELLINGEN las, en verbleekte. 'Wat deert u?' - vraagde ik met angst - 'gij zijt ontsteld.' - 'Neen, volstrekt niet, lieve LOUISE' - antwoordde hij, met eene gedwongene bedaardheid - 'Zijt gerust, het is niets; doch ik moet deze regels beantwoorden, want men wacht.' Hij verliet mij, en een akelig voorgevoel pijnigde mij het hart. VAN ZELLINGEN dwong zich den geheelen avond, om opgeruimd te schijnen, doch hij was het niet. Hij ontweek mijne liefkozingen, en die der spelende
kinderen, zelfs verrastte ik hem eenmaal, toen FRITS en WILLEM over de vreugde, die zij den volgenden dag zouden hebben, vrolijk snapten, met zijne mannelijke oogen vol tranen. Ik zonk aan zijne borst. 'Gij verbergt iets voor mij, VAN ZELLINGEN!' - zeide ik - 'O dat briefje! zeg het mij lieve, beste Man! was het niet eene uitdaging?' Hij verschrikte op deze woorden, en zweeg.

IK: 'O! het is maar al te waar, wreede VAN ZELLINGEN! wat doet gij? men heeft u uitgedaagd.'

HIJ, mij zacht aan zijn hart drukkende: 'En wanneer dit nu zoo eens ware, lieve Vrouw! zoudt gij dan kunnen dulden, dat ik, als een

lafaard, die niet waardig was, den degen te dragen, mij in uwe armen verschuilde, en mijnen naam, dien ik aan u en aan onze kinderen met eer schonk, aan smaad en verachting ten prooi gaf? Zoudt gij dat kunnen dulden, edeldenkende LOUISE?'

IK: 'Mijn geluk, mijn leven zou ik voor uwe eer willen opofferen, lieve, dierbare VAN ZELLINGEN! Zoo gij op het slagveld, met wonden overladen, moest sterven: o! dan zou uw bloed mij en ons kroost tot eeuwigen roem zijn. Ja, lieve Man! op uw lijk zou ik van bitteren weedom kunnen sterven, maar toch nog getroost kunnen sterven; maar als een' laffen schender van uwen pligt, die het gevaar verachtelijk ontvlugtte, zou ik over u blozen; de algemeene verachting zou mijne vreugde over uwe veiligheid vergiftigen. Ach! ik zou u zelfs bidden, om mij en onze kinderen ver van ons Vaderland heen te voeren, en daar uwen geschandvlekten naam te verzaken. Maar het verachtelijk tweegevecht, dat de menschheid tot schande is, en de maatschappij door zinneloozen moord beleedigt, dat kan u niet tot eer verstrekken. Uw moed, uwe dapperheid, uw bloed, uw leven hebt gij aan het Vaderland toegewijd, maar niet aan eene ijdele hersenschim.'

HIJ: 'Lieve Vrouw! wanneer ik een eerlijk Duel zocht te ontwijken, geloof mij, dan kon ik niet langer het land blijven dienen. Men zoude mij 's lands wapenen onwaardig keuren, wat zeg ik?

geen der Officieren zou met mij, met den laffen VAN ZELLINGEN, die op de verachtelijkste wijze gehoond en getergd, geen' droppel bloeds voor zijne geschondene eer ten beste had, willen dienen. Doch wie zegt u, dat het bewuste briefje eene uitdaging was?'

IK: 'Dat zegt mij de bange angst, die mij het hart toeschroefde, toen ik u, bij het lezen van die regelen, zag verbleeken. VAN ZELLINGEN! dat zegt mij een treurig voorgevoel. Om Gods wil! verhef u boven het verachtelijkste vooroordeel, en treed niet op, als een moorder, of als een zelfsmoorder; want een van beide zijt gij zeker, wanneer gij uw tot een tweegevecht laat verleiden. In de oude donkere tijden, daagde men het oordeel van den Alwetenden God uit, om het regt van twee strijdende partijen te beslissen; doch nu spreekt God door de stem der wetten, en het tweegevecht kan niets anders zijn, dan eene slaafsche vernedering van den redelijken mensch, niets dan eene kruipende onderwerping aan verachtelijke wraak, die wij met de dieren, die elkander om elke beleediging bijten of dooden, willen gemeen hebben. O! deel mij uw geheim mede. Waar en wanneer wilt gij u van mij, en van deze onnoozele lievelingen losrukken? Wanneer wilt gij het geluk van alles, wat u dierbaar is, aan de punt van den degen, dien gij tot bescherming van regt en onschuld draagt, als in de waagschaal hangen?'

HIJ: 'Kwel mij zoo niet, lieve LOUISE! Nu

ja, gij hebt niet geheel mis geraden. De Colonel W*, met wien ik voor eenige maanden te *S*... woorden had, acht zich ten sterkste door mij beleedigd. Hij is een man van woeste zeden, doch zijne eer, zegt hij, is hem alles. Wij hadden op dat oogenblik geen' tijd, om deze zaak aftedoen, want hij moest zonder uitstel naar de boorden van den *Wezer* vertrekken. De tijd en de afstand dacht ik, hadden deze beleediging uitgewischt; doch ik bedroog mij. Dezen morgen is hij hier aangekomen; hij onderzocht straks naar mij, en vordert nu herstelling van de hem aangedane beleediging. Voor geen Koninkrijk zou ik mij den naam van eerloos en laf op den hals willen halen; doch ik bezweer u, zijt gerust, het heeft niets te beduiden. Morgen vroeg om zeven uren, ga ik even uit, en welhaast is alles afgedaan. Kom, laat ik u deze tranen van de wangen kussen. O! dat gij Vrouwen ook zoo alles weten moet.'

IK: 'VAN ZELLINGEN! hebt gij uw lot, hebt gij uw leven niet onafscheidbaar met het mijne verbonden? Toen ik mij aan u huwde, onderwierp ik alle mijne aardsche zaligheid aan de wisselvalligheden des oorlogs; want ik huwde mij aan eenen Krijgsman. Elk levensgevaar, dat u dreigde, bedreigde ook mij; dezelfde kogel, die u op het slagveld kon getroffen hebben, zoude ook het geluk van mij, en van de panden onzer liefde verwoest hebben. Maar dat is het geval van alle Echtgenoten der Krijgslieden: doch ik herhaal het, lieve

VAN ZELLINGEN! gij hebt geen regt, om met uw leven, ten koste van mij en van uwe kinderen, te spelen. Gij hebt geen regt, om alle onze aardsche gelukzaligheid, door een verachtelijk tweegevecht, in de waagschaal te stellen. Gij zijt Echtgenoot, gij zijt Vader! Ons geschrei zal u in het uur des doods nog het hart verscheuren.'

Mijne stem werd door mijne tranen gesmoord; VAN ZELLINGEN zweeg, en ontweek mij. Den geheelen avond bragten wij treurig en genoegzaam sprakeloos door; maar de nacht was nog pijnelijker voor mij. Ik weende in stilte, en ook VAN ZELLINGEN verraadde telkens den kommer van zijn hart, door diep gehaalde zuchten. De dag brak naauwelijks aan, toen hij het bed reeds verliet, en na eenige uren in den tuin op en neêr gewandeld te hebben, wilde hij zich stil aankleeden, en zonder mij te ontmoeten heen gaan; doch ik kwam hem, met mijne kleine EMILIAop den arm, te gemoet. 'Uw' geboortedag, lieve VAN ZELLINGEN! willen onze onnoozele kinderen toch vieren.' - zeide ik, hem omhelzende - 'Ach! die onschuldigen weten niet, dat het misschien ook uw sterfdag is.'

'O LOUISE! o LOUISE!' antwoordde hij op een' doffen toon, en stiet mij zacht van zich. Springende en juichende naderde hem nu de kleine FRITS, met zijne twee duifjes. 'Lieve Pa!' - riep het van blijdschap blozende kind, - 'mijne duifjes, mijne lieve duifjes zijn voor u, op uw' verjaardag moogt gij die eten, want gij eet immers gaarne

duifjes? Maar dat zij sterven moeten, die diertjes, die zoo vriendelijk uit mijne hand eten: o! dat bedroeft mij toch. Maar ik heb niets anders, om u te geven.' 'Uwe duifjes zullen niet sterven lief kind!' - zeide VAN ZELLINGEN, en hij drukte den jongen aan zijn hart - 'Ik dank u! Ook uit mijne hand zullen uwe duifjes zoo vriendelijk eten.' Nu was het kind door vreugde buiten zich zelven. WILLEM en zelfs het tweejarige MIETJE strooiden bloemen voor zijne voeten, en bragten hem een korfje met vruchten. 'Ook uw' degen lieve Pa!' - riep FRITS - hebben wij met een' bloemkrans omvlochten, niet waar lieve Mama?' 'Dierbare Vrouw, dierbare Kinderen!' - riep VAN ZELLINGEN, in de hevigste aandoeningen - 'neen, ik wil, ik moet voor u leven. U ongelukkig te maken, ware eerloos.' Hij zat reeds te schrijven aan den Colonel W...., toen een paar Officieren hem kwamen spreken, en voorzeker zijne schoone voornemens verijdelden; want een der Officieren bleef wachten tot VAN ZELLINGEN zich had aangekleed, en vertrok toen oogenblikkelijk met hem.

VAN ZELLINGEN had zich, zonder afscheid te nemen, aan mij ontstolen; ik gaf een' luiden gil, toen ik vernam, dat hij weg was; ik vloog naar zijne kamer; daar zag ik den verscheurden bloemkrans, die om zijn' degen was gestrengeld geweest, ook vond ik het noodlottig briefje van den Colonel W..... maar oordeel over mij-

nen toestand, toen ik het volgende daarin las:

'VAN ZELLINGEN! lang genoeg heeft mij de wraak in den boezem gebrand; eindelijk kan ik die in uw bloed of in het mijne koelen. Morgen vroeg om zeven uren verwacht ik u, met uw' seconde, even buiten de poort, in de dennenlaan. Ik heb ongelukkig geene goede pistolen bij mij; wij zullen het dus met den degen moeten afdoen, doch uw leven of het mijne moet aan de eer opgeofferd worden: dit verstaat zich. Alleen uw moed, om mij onder de oogen te zien, kan u van de schande en eerloosheid, die gij u op den hals haaldet, toen gij eenen eerlijken Krijgsman in mij durfdet beleedigen, bevrijden. Zijt gij laf genoeg, om niet te verschijnen: zijt verzekerd, dat geen Officier, die eene vonk van krijgsmans-eer in het lijf heeft, u dan zal dulden, doch ik verwacht u.'

W....

Mijn hart kromp nu door doodelijken angst. Ik zond om eene huurkoets, wierp mij met alle de kinderen daarin, en reed naar de bestemde plaats. Ik liet de koets aan de dennenlaan wachten. Welhaast hoorde ik het gekletter der degens; gillende en siddrende vloog ik toe, en wierp mij, met mijne zuigeling, tusschen de strijders. Ook de overige kinderen schreiden luid, en zochten zich in mijn kleed of aan mijnen boezem te verbergen! 'Moorders! wreede moorders!' riep

ik - ‘moet bloed uwe wraak verkoelen: wel nu, hier hebt gij slachtoffers genoeg, doorstoot mij en deze onschuldige wichtjes het hart! VAN ZELLINGEN! dierbare VAN ZELLINGEN! dood mij! ik zal uwe hand zegenen. Wat hebben wij u, wat hebben wij uwe partij toch gedaan, dat gij ons tot droefheid en armoede, ach! dat gij ons tot eindelooze smart zoudt veroordeelen?’

VAN ZELLINGEN, wien de degen uit de handen was gevallen, rigtte mij op, en hield mij in zijne armen; ook W.... scheen verteederd; hij liefkoosde de schreijende kinderen, die al ras met hem bevredigd waren. ‘O! waarom wildet gij Papa vermoorden?’ - vraagde WILLEM met een vriendelijk lachje, terwijl hij nog snikte - ‘Wij hebben hem zoo lief!’ De beide Officieren, die als seconden dienden, traden nu toe, deden W.... de grievendste verwijtingen, en ontvlamden op nieuw zijne wraak, en valsche eerzucht. Geheel bedwelmd en magteloos werd ik in de koets gebragt; naauwelijks kon de zorg voor mijne hulplooze kleinen, waarvan ik mij omringd zag, mij aan mij zelve wedergeven; ik wrong de handen door den bittersten weedom, terwijl de koets voortreed, en ach! geen uur bevond ik mij vol wanhoop in mijne woning, toen VAN ZELLINGEN, doodelijk gewond en reeds verbonden, werd te huis gebragt. W.... en eene der seconden vergezelden hem; hij werd doodsbleek uit het rijtuig gedragen, en op een rustbed gelegd. Vruchteloos

zoude ik u mijn duldloos lijden trachten te beschrijven. W.... brulde door vertwijfeling: ‘Ik heb hem vermoord, hij wilde niet vechten, maar bood zijne borst aan de punt van mijn' degen, en mijne gevloekte woede heeft hem het hart doorstoten; maar ik ben rampzaliger dan hij!’ sprak hij, en was het ook waarlijk. Met geweld werd dit razend mensch van mijnen stervenden Echtgenoot verwijderd. Ja, lieve Broeder! nog voor den avond was ik reeds Weduwe, met vier vaderlooze weesjes. VAN ZELLINGEN had mij, met verstijvende lippen, om vergeving gebeden; met zijn hoofd op mijne borst, was hij gestorven, en de lieve Vadernaam, die hem altijd zoo veel innerlijke vreugde schonk, was voorzeker nog de laatste liefelijke toon, die zijne beminnende ziel de eeuwigheid deed insluimeren. VAN ZELLINGEN was nog niet begraven, toen de Colonel W.... in eene vlaag van razernij door een pistoolschoot een einde aan zijn leven maakte. Twee dappere mannen, die het Vaderland zoo nuttig waren, werden dus jammerlijk aan hetzelve ontrukt.

De Broeder van W.... schonk de geheele nalatenschap des overledenen aan mijne kinderen. Veel was dit wel niet, maar ik was toch hierdoor uit den bangsten nood gered. Eene besmettende koorts ontrukte mij nog dien zelfden zomer, eerst mijn lief aanvallig MIETJE, en vervolgens den beminnelijken FRITS, die mij niet zelden, zelf weenende om het gemis van zijn' lieven Vader,

de bitterste tranen afdroogde. Ik ontvlugtte nu de Stad, waarin ik zoo veel had geleden. Mijne vriendelijke Tante VAN WIJNBERG, die bij allen, die haar kennen, als de edelste, de verstandigste Vriendin der menschen bemind wordt, bood mij en mijne kinderen eene veilige schuilplaats, op haar klein, maar bekoorlijk landgoed; doch ook daar was ik de slagen des ongeluks niet ontweken. Mijn lieve WILLEM, het schoonste, het bloeijendste knaapje, dat ooit het moederlijke oog verheugde, werd mij, na eene martelende krankheid te hebben doorgestaan, van het hart gescheurd. Nu had ik niets meer over, dan mijne EMILIA, en alleen om dat kind scheen dit leven nog eenige waarde voor mij te bezitten. Zij was de wellust van mijne ziel; haar geluk te bevorderen was mijn eenig doel. O! mijn Broeder! met welk eene teedere zorg heb ik voor haar leven gewaakt! Met welk een' onvermoeiden ijver heb ik hare schoone, blijmoedige ziel voor de stille zaligheden der deugd zoeken vatbaar te maken! Mijne eerste zorg was, haar de waarde van den tijd te leeren kennen. Ik zocht hare jonge vermogens op alle mogelijke wijzen te oeffenen. Al vroeg genoot zij de zoete zelfsvoldoening, dat zij wezenlijk nuttig was; en dit boezemde haar achting in voor zich zelve, en zucht om hare werkzaamheden uittebreiden. Het vrolijk spelend kind oeffende zich, vol onschuld, reeds in alle huisselijke bezigheden, en haar jong liefderijk hartje smaakte, reeds in de da-

gen der kommerlooze jeugd, allen welstand, die uit het verspreiden van geluk, en uit het bewaren der goede orde voortvloeit. Al haar speelgoed leerde ik haar zoo zindelijk houden, en zoo geregeld schikken, als ik eenmaal hoopte, dat zij doen zoude, wanneer zij in eenig huisselijk bewind was geplaatst. O! hoe menigwerf verlustigde ik mij, wanneer ik in het bevallig met poppen spelend meisje, de afbeelding van eene liefderijk opvoedende Moeder waande te zien; of wanneer ik haar, met opkiemende moederzorg, voor het leven en de vreugde van hare vogeltjes en andere huisdieren zag waken. Vergeef het mij, beste VAN WUNNINGEN! wanneer gij in mijn geschrijf, dat uit mijn hart voortvloeit, moederlijke trotschheid ontdekt. Ach! mijne lieve onschuldige EMILIA vertroostte mij over al mijn geleden leed.

Gelukkig hadden wij in onze nabuurschap onderscheidene achtenswaardige familien, waarmede wij vriendschappelijk verkeerden. Ook had ik overvloedige gelegenheid, om mijne EMILIA in de nuttigste kundigheden te doen onderwijzen. Zelve had ik haar den weldadigen Vader der natuur uit alles, wat haar omringde, leeren kennen, en vol liefde eerbiedigen. De brave, de verstandige Predikant ROSENDAL, die de vaderlijke Vriend van alle onbedorvene jongelieden was, leerde ook mijne EMILIA al het schoone, al het zalige van den Godsdienst der Christenen gevoelen. Ja, die waarlijk verlichte man grondveste haar geloof aan God, en

aan den Goddelijken mensch JEZUS, die de volmaaktheid der menschelijke natuur, zelfs door de Engelen deed eerbiedigen, op het natuurlijk gevoel van waarheid, redelijkheid en orde. Ja, die verlichte man wapende haar onschuldig hart, door den teedersten eerbied voor God en voor den schoonen Bijbel, waarin de geest des heiligen Gods zoo duidelijk spreekt, tegen de menigvuldige verleidingen tot ondeugd. EMILIA was niet slechts gelukkig in hare onschuld: neen, zij genoot ook de onwaardeerbare zaligheid der pligtsbetrachting; zij was met alles tevreden; liefderijk verdroeg zij de gebreken van hare speelgenooten; minzaam en vriendelijk was zij jegens armen en dienstboden, niet slechts omdat dit uit haren zachten aard vloeide, neen EMILIA is ook ligt geraakt, en driftig, maar zij heeft haren pligt leeren bezeffen, en hare driften leeren bestrijden; elke opstuiving berouwt haar, elke onvriendelijkheid, die zij bij verrassing iemand aandoet, wordt oogenblikkelijk door haar vergoed. Zoo zag ik mijn geliefd kind opgroeijen, en oordeel nu, mijn Broeder! of ik ook mijne vreugde, mijn roem in haar mag stellen.

Tot mijn ongeluk stierf mijne goede Tante VAN WIJNBERG; mijn hart bloedde op nieuw, en ach! de dood van deze achtenswaardige Vrouw stortte mij in nieuwe rampen. Haar eenige Zoon, die al vroeg de levensdagen van zijne Moeder had verbitterd, verkocht het landgoed. Nog had ik mij een vreedzaam landverblijf kunnen verkiezen;

doch VAN ELDENBERG dwong mij, alles, wat ik bezat, aan hem toetevertrouwen, en met mijne Dochter bij hem te komen inwonen. Ik was zwak genoeg, om hem gehoor te geven, en ik zag mij in het eind tot de dringendste behoefte vernederd; maar ook deze donkere wolk is voorbij. Eer ik dezen langen brief eindig, moet ik u alleen nog zeggen, dat EMILIA door een' verstandigen en edeldenkenden Dorpspredikant hartelijk bemind wordt, en dat haar hart hem voor de eeuwigheid toebehoort. Hij heeft twee jonge kinderen uit een vorig huwelijk; doch ik ken mijne dierbare EMILIA, zij is berekend, om ook deze kleinen tot eene liefhebbende Moeder te verstrekken. Dezen winter wilde ik haar nog gaarne bij mij houden. Vaarwel, mijn Broeder! men roept mij, om beneden te komen. Met de hartelijkste liefde teeken ik mij uwe Zuster en ware Vriendin,

LOUISE VAN ZELLINGEN.

Suzanna Jansen aan Mevrouw Edeling.

Weledele Mevrouw!

Het is op verzoek van de jonge ongelukkige Mevrouw, uwe Nicht, dat ik deze regeltjes aan u schrijf. Ik zou anders zoo vrijmoedig niet zijn, want ik weet wel, dat mijn schrift slecht is, en dat het spinnen in den winter, of het zetten van aardappelen en mangelwortelen in het voorjaar mij beter van de hand gaat, dan het brieven schrijven; maar alles komt toch op zijn' tijd te pas, en de Hemel zij geloofd, dat mijn Vader zaliger mij het schrijven heeft laten leeren. ‘Menschen, die niet kunnen lezen of schrijven,’ - zegt onze Pastoor - ‘zijn net als de Wilden, die daar ginds, heel over zeeën en bergen wonen, en van niets weten, dan van het geen zij zoo in elk oogenblik hooren en zien.

Nu dan, weledele Mevrouw! daar ik zoo gelukkig het lezen en schrijven geleerd heb, wil ik nu ook het gebeurde met uwe lieve Nicht verhalen. Zij zelve mag geene pen of papier gebruiken; maar de goddelooze Baron denkt, dat ik arme onnoozele Vrouw niet kan schrijven; en hoe goed is het niet, dat hij zoo denkt, want nu kan ik de arme jonge Mevrouw, daar ik zoo veel achting voor heb, als voor een' van onzen Lieven Heers

Engelen, nog uit den nood helpen. Gij moet dan weten, Weledele Mevrouw! - ziet, ik begin maar, daar wij het huisje van mijns mans Vader verlaten hebben; het vorige, zegt de jonge Mevrouw, hoe wij den ondeugenden Man, die mij zoo goed en braaf was voorgekomen, in den nacht ontvlugt zijn, u met duidelijke woorden geschreven te hebben - Gij moet dan weten, zeg ik, Weledele Mevrouw! dat ik in het naaste Dorpje een kostelijk goed rijtuig had besteld, dat ons den volgenden morgen zou komen afhalen, en dat was ook zoo. De klok had nog geen zes in den morgen geslagen, of daar stond het rijtuig al voor het hek van den appelboomgaard; nader kon het niet wel komen. Mevrouw nam nu haar slapend kindtje op den arm, want mij wilde zij het niet geven. Vriendelijk nam zij afscheid van mijn' ouden grijzen Vader. Ach! hoe regt hartelijk bedankte zij hem en mijne Zuster BETJE; het was waarlijk of zij de rijkste lieden op de wereld voor de grootste schatten bedankte; en hoe weinig had zij maar genoten! BETJE kreet luid, toen de lieve Mevrouw haar eenen afscheids-kus gaf. Het kind werd wakker, toen zij mijn' Vader voor het laatst de hand drukte; lagchende strekte het de poezelige armpjes uit, en mijn Vader zeide, met tranen in de oogen: ‘Zie SUZANNA! die jonge Moeder verdient eene plaats onder de heiligen.’

Wij reden weg, zonder erg of list; maar de wagen en de paarden waren veel mooijer, dan die

ik op het Dorp den vorigen dag gezien had. De Voerman vraagde ook, of zijn Broeder, die denzelfden weg gaan moest, niet nevens hem konde zitten en mede rijden. De goede Mevrouw stemde dit toe, en verzocht maar, dat men haar spoedig brengen zoude. Ach! de goede onschuldige ziel dacht binnen weinige uren bij haren Vader en bij u, die zij zoo lief heeft, als hare Moeder, zegt zij, te zijn, doch de Duivel, die een bedrieger, een leugenaar, en een moordenaar is van zijne geboorte af, was in den goddeloozen Baron gevaren. Want begrijp eens Mevrouw! die Broeder van den koetsier was de Baron zelf, en de koetsier was ook een groot Heer; maar zij mogen zoo rijk zijn als de zee diep is, en Ouders gehad hebben, die klinkklare Prinsen en Prinsessen waren, toch zeg ik, dat zij beide de gemeenste karels zijn, die ik ooit op deze zondige wereld zag rondloopen of rijden; en volgens mijn eenvoudig verstand, verdiende mijn, nu sints een groot jaar, zalige man, die mij, toen mijne Ouders mij aan een' rijken boer wilden uittrouwen, schoon wij met eenen duren eed hadden gezworen, nooit van elkander te scheiden, aan God en aan mijn' pligt deed gedenken - want, lieve Mevrouw! ik moet, nu het hier te pas komt, tot eer van mijn' zaligen Man belijden, ik wilde mijne Ouders ontvlugten, toen ik mijn' goeden JACOB zoo ontroostbaar zag, en op het punt, om het land voor altijd te verlaten; want hij wilde liever sterven, dan mij met een' ander

getrouwd, zien. Maar wat deed mijn brave JACOB? Ach, Mevrouw! hij drukte mij zoo vast aan zijn hart. ‘Neen, SUZANNA! gij moet een eerlijk deugdzaam meisje blijven; ik ga alleen heen, zoo gij mede gingt - o! dan zou ik overal voorzeker gelukkig kunnen zijn; maar neen, een misdadig mensch is nergens gelukkig. Wij zouden uwe Ouders in het graf helpen, en gij zoudt onteerd en geschandvlekt,’ zoo sprak hij, ‘zijn.’ Neen, zeg ik, Mevrouw! dan verdiende mijn, nu sints een groot jaar, zalige Man, veel beter den naam van een' Edelman. Nu onze Heer liet het goede ook niet onbeloond. Mijne Ouders veranderden van gedachten; zij zagen, dat de rijke boer maar een deugniet was, en namen mijnen lieven JACOB tot Schoonzoon aan. Doch wat behoef ik dit nu ook te vertellen, daar Mevrouw zeker nieuwsgierig is, waar de ondeugende Baron ons heen bragt?

Wij hadden dan al een heelen tijd voortgereden, toen uwe lieve Nicht mij vraagde: ‘Weet gij ook, waar wij hier ergens zijn? SUZANNA! deze weg is mij geheel vreemd. Ik zag rond, en riep tegen den koetsier, dat hij zeker verdwaald was; doch hij vloekte als een heiden tegen mij. Mevrouw begon angstig te worden, en ik nam voor, om het eerste mensch, dat ons ontmoette, te vragen, waar men ons bragt; doch wat kon ik vragen, daar de paarden zoo hard loopen moesten, als zij maar konden? Wij hielden eindelijk voor een afgelegen huis stil, om van paar-

den te verwisselen. Mevrouw beefde, als een riet, en schreide bitter; want ik geloof, dat zij reeds lang gemerkt had, dat de zoogenaamde Broeder van den koetsier niemand anders, dan de ondeugende Baron was. Zij wilde nu uit den wagen, en ik was gereed, om haar weer overal te volgen; maar de twee booswichten, die zich nu niet meer vermomden, verzetteden zich hier tegen. Uwe Nicht riep luide om hulp, en ik wilde alle mijne krachten inspannen, om haar aan de magt van zulke gevloekte roovers te ontwringen; doch het was net zoo veel, als of ik de wereld wilde verzetten. De lieden uit de herberg kwamen op het gekerm van uwe Nicht ook wel toeschieten, doch de Baron verzekerde, dat hij zijne Vrouw, die krankzinnig was, uit de Stad naar zijn landgoed bragt, en dat zij zich ongelukkig nu in eene vlaag van razernij bevond. Alles, wat ik hier tegen zeide, werd niet gehoord, want de Baron en zijn makker vulden de handen van het verachtelijk volk uit de herberg. Wat kunnen de rijke lieden toch al niet doen? Maar dan moeten zij toch ook even zulke ondeugende menschen onder de armen, of zoogenaamde geringen, aantreffen; want die eerlijk is, en zich voor onzen lieven Heer en alle de Heiligen niet behoeft te schamen, wanneer zij het binnenste van zijn hart zien, die laat zich ook door geen geld verleiden, om de onschuld te helpen verraden. Neen, Weledele Mevrouw! ik ben maar arm en eene ongelukkige Weduwe, met

vier onnoozele kinderen, die, God weet het, nu zonder brood zitten, maar al konde ik zoo rijk worden als een Koning of een Keizer, dan zou ik toch nooit iets willen doen, dat met mijn gemoed of geweten strijdt. O! de tranen, die uwe lieve Nicht schreit, zouden mij op de ziel branden, zoo het mijne schuld was, dat zij nu in de magt van dien booswicht is. Neen! ik mag nu den halven nacht leggen te verlangen en te denken om mijne arme kinderen, maar ik kan toch met een vrijmoedig hart zeggen: lieve hemelsche Vader! gij, die u over de jonge hongerige raven ontfermt, en hun spijs bezorgt, gij zult ook mijne arme kinderen, die toch meer zijn dan jonge hongerige raven! om dat zij u aanbidden en uw eeuwig in den hemel zullen lofzingen, niet vergeten. Zie Mevrouw! als ik dat dan zoo vol vertrouwen zeg, en God om vergeving van alle mijne zonden heb gebeden, en behoorlijk mijn kruis gemaakt heb: o! dan slaap ik zoo gerust, als in ABRAHAMS schoot; neen, dan zoude ik mijn lot niet willen ruilen met de rijkste mensch op den aardbodem, of met den goddeloozen Baron, die met al zijn rijkdom onder de eeuwige verdoemenis zucht.

Hij plaatste zich nu binnen in den wagen, en sprak in het Fransch tegen uwe arme bedroefde Nicht. Ik verstond dit wel niet, maar ik begreep wel, dat hij haar dwong, zich stil te houden. Wij kwamen eindelijk aan een wonderlijk groot gebouw;

ik weet niet, dat ik ooit zoo iets heb gezien. Wij reden over eene brug en door eene poort tot op een groot plein, dat met boomen beplant is. Nu moesten wij uit het rijtuig; uwe Nicht wilde niet, dat ik haar een oogenblik zou verlaten. De Baron zeide, dat zij hier de Vrouw van het huis was, en vrij over alles te gebieden had. Doch zij sloot zich op met mij in eene kamer, en wilde hem niet zien. Twee dagen liet hij dit zoo; doch toen kwam hij met geweld in de kamer. O! ik kan het niet alles schrijven, lieve Mevrouw! hoe de booswicht uw lieve Nicht aansprak, en hoe vreesselijk hij haar bedreigde. Mij wilde hij vermoorden, als ik maar een woord sprak, en zelfs het onnoozele kind wilde hij mishandelen, om de arme Moeder hier door te dwingen. Maar Gods Engelen bewaken haar, dat weet ik zeker.

De deugd en de moed van mijne lieve jonge Mevrouw zouden den Baron mogelijk nog wel in toom houden; want zelfs de booze geesten eerbiedigen de standvastige godsvrucht, zegt onze Pastoor, maar de Vriend of makker van den Baron is nog listiger en boozer dan hij zelf. Op raad van dien snoodaard, ben ik met het arme kind van Mevrouw afgescheiden; maar tweemaal op een' dag mag ik bij haar komen, om het kleine schaap te laten zuigen. Mevrouw heeft mij verzocht, dit zoo alles aan u te schrijven. Dit heb ik gedaan gelijk gij ziet, en een oude knecht, die ik naauwelijks verstaan kan, maar die zulk een goed me-

delijdend uitzigt heeft, dat ik hem alles durf vertrouwen, heeft mij papier en pennen gegeven, ook zal hij dezen brief op den post bezorgen. Vaarwel, goede Mevrouw! bid voor uwe lieve Nicht; gelijk ik ook doe. Ik beveel u in de bescherming van alle de heilige Engelen, en blijf uwe dienares

SUZANNA JANSEN.

Dominé Waarburg aan zijn' Vader.

Hartelijk geliefde Vader!

Zijt niet ongerust over mijn wegblijven; ik ben volkomen gezond, zoo wel als mijne twee kleine lievelingen.

‘Maar wat kan u dan toch weerhouden?’ - hoor ik mijn' Vader vragen - ‘wat kan u dan toch weerhouden, om niet aan mijne verwachting te voldoen, om den eerbiedwaardigen Vader van de beminnelijke CAROLINA, den troost der deelnemende vriendschap, te komen bieden; en de dierbare, de medelijdende EMILIA, in al hare hemelsche bekoorlijkheid bij het krankbed van den grijzen Vader harer zusterlijke Vriendin, als een' vertroostenden engel, te komen zien?’

Ja, mijn Vader! niets, dan de gewigtigste pligten was in staat, om mij hier in mijn Dorp te kluisteren. Het denkbeeld, dat gij mij nu sedert twee dagen vruchteloos hebt gewacht, griefde mij. Telkens kon ik mij verbeelden, hoe gij op het minste gerucht uit uw venster zaagt, en hoe uwe vaderlijke blikken mij in elke opgaande stofwolk, mij in elke schaduw, zochten. Bij het vallen van den avond, lieve Vader! wandeldet gij mij welligt door het ruischend mastbosch, dat ik altijd boven den grooten weg verkies, te gemoet.

O! hoe menigwerf werd uw, vol verlangen, uitziende oog dan in de schemering misleid? Neen, dierbare Vader! ik zou het mij zelven nooit vergeven, indien ik u een oogenblik vruchteloos naar mij kon laten uitzien. Nooit zou ik het mij zelven vergeven, zoo eenig ander vermaak, zoo de zucht naar eenig ander genot mij kon bewegen, om het liefhebbend hart van den besten Vader, zelfs maar door de geringste teleurstelling, te bedroeven. Maar ik heb eenen stervenden, wiens hart door wroegend naberouw verscheurd werd, met zich zelven trachten te bevredigen. De God der liefde heeft mijne pogingen gekroond, en de ongelukkigste Vader, die zijne kinderen gevloekt en verstoten had, verwachtte nu, in de armen van zijn omringend kroost, al zegenende zijne laatste oogenblikken.

Ik weet niet, of gij den Heer DASSAUW, die niet ver van mijne pastorij woont, in persoon kent. Ik hield volstrekt geene verkeering met dat huisgezin. De Heer DASSAUW, die heel rijk was, en hierdoor veel invloed had, was door mijne beroeping op deze plaats ten uitersten verbitterd. Hij wilde de Gemeente dwingen, om een' Bloedverwant van zijne Vrouw als Predikant te beroepen; doch dit jong mensch was berucht niet slechts door onbekwaamheid tot het predik-ambt, maar ook door een volstrekt zedenloos gedrag. Met ongewoonen moed verwierp de Kerkenraad alle de aanzoeken en aanbiedingen van DASSAUW; eenige

zelfs trotseerden zijne bedreigingen, en offerden grootmoedig hun eigen belang aan dat der Gemeente op. DASSAUW was woedende van spijt, koelde op alle mogelijke wijzen zijne wraak aan elk, die hem tegenstand had geboden, en deed mij, hoe onschuldig ook in dit geval, eene reeks van onaangenaamheden gevoelen. Ja, het was DASSAUW, die mij op de schandelijkste wijze belasterde, die al het goede, dat ik onder mijne Gemeente hoopte te stichten, wilde verwoesten; het was DASSAUW, die zelfs de rust van mijnen nu zaligen Echtvriendin op de listigste wijze trachtte te verstoren, en geheel ons huisselijk geluk te vergiftigen. Doch wat schrijf ik u? mijn Vader! Toen DASSAUW mij dagelijks kwelde, hield ik mijn verdriet voor u daarover verborgen. Deze kwellingen toch waren de eenige doornen, die ik hier op mijn bloemrijk levenspad ontmoette, zij oefenden mijne verdraagzaamheid met de gebreken van anderen, en mijnen moed in het beheerschen van mijne driften en hartstogten. Doch ik moet u meer met de geschiedenis van DASSAUW bekend maken.

Hij was eenmaal gehuwd met eene verstandige, deugdzame Vrouw, waarmede hij het geluk des levens verscheidene jaren smaakte. De dood voerde haar al vroeg in de betere wereld over, terwijl eene verachtelijke neiging van DASSAUW voor eene laaghartige bedriegster hare dagen begon te verbitteren. Welhaast huwde hij de vleijende *Sirene,*

en zij was het, die aan het al te ligt misvormd karakter van dezen man de allerhatelijkste gedaante gaf. Hij was Vader van twee welopgevoede Jongens, en van een beminnenswaardig Meisje, dat in den ouderdom van vijftien jaren het gemis van hare dierbaarste Moeder, op de grievendste wijs, gevoelde, en nu aan de wreedheid van eene boosaardige Stiefmoeder, die hare bevalligheden met woedenden nijd, en hare zachte deugd met eene soort van ontzag, dat in afkeer en haat ontaardde, beschouwde. De Vader, die de geheele opvoeding van zijn kroost weleer aan zijne verstandige Gade, en aan de Leermeesters, die zij voor hetzelve verkoos, toevertrouwde, baadde zich nu zoo volkomen in den wellust der nieuwe verbindtenis, dat hij volstrekt aan het belang zijner kinderen niet meer dacht. Wat zeg ik? hij was volstrekt gevoelloos, voor alles, wat zijne Vrouw niet onmiddelijk betrof. Ook spaarde zij geene list, geene moeite, om zijn hart van zijne kinderen los te maken. Zij tergde de twee moedige Jongelingen, en onderdrukte het lijdende Meisje. De kinderen waagden het eindelijk zich te beklagen; de Vader scheen geroerd; maar de tranen der Stiefmoeder, gevoegd bij haar zamenweefsel van valschheid en wrok, misvormden hem, met weinige moeite, van Vader, tot Stiefvader, of liever tot eenen Tiran. Hij geloofde nu alle beschuldigingen, tegen zijne kinderen ingebragt; hij zag allen eerbied voor haar, die de plaats van Moeder moest bekleeden, vernietigd,

en het onregt, dat hij zelf zijn onschuldig kroost deed lijden, tergde het niet zelden wezenlijk tot toorn en bitterheid. In het kort, het huis van DASSAUW was het rampzalig verblijf van tweedragt en morrende ontevredenheid. De oudste zoon was weleer bestemd voor den krijgsdienst; nu wilde de Vader hem bij den Broeder van zijne Vrouw, die Predikant te Z..... is, tot den Predikdienst doen opleiden; doch de Jongeling verzette zich hier tegen, en ontvlugtte, toen niets hem helpen kon, dan dwang. Hij nam dienst als gemeen Soldaat, doch zijne bekwaamheid en goed gedrag deden hem eerlang tot Officier opklimmen. De jongste Zoon, die van zijne vroegste jeugd een onverwinnelijke zucht voor de beoefening der nuttigste wetenschappen deed blijken, en reeds op het punt stond, om naar de Hoogeschool te vertrekken, werd door de eigenzinnigheid der, zoo gierige, als heerzuchtige Stiefmoeder, daar in gedwarsboomd. Zij wist DASSAUW van besluit te doen veranderen, en de veel beloovende jongeling werd op een handel-kantoor besteld, en door het ontrukken aan zijne bestemming, geheel nutteloos voor de maatschappij gemaakt. Men klaagde over zijne achteloosheid, men zond hem eindelijk als onbekwaam weg; doch daar de jongen in het vaderlijk huis, waar niets dan kwelling en verdriet op hem wachtte, volstrekt niet wilde terug keeren, beproefde hij alles, om door de wereld te komen. Lang bleef hij rondzwerven, met een ge-

zelschap van Tooneelspelers. Deze levenswijs behaagde hem vrij wel; ook bezat hij schoone talenten, die zich allengs meer ontwikkelden; doch gelijk het veeltijds gaat met soortgelijke lieden, die met zwier en gevoel, de onderscheidene karakters uit het werkzaam leven, op het tooneel nabootsen, in de edelste aandoeningen, de verhevenste gezindheden, ja zelfs de zuiverste godsvrucht, even als de tooneelkleederen na het spel afleggen; ook de jonge DASSAUW verkoos alras het laagste zinnelijk genot, boven de ware zielenvreugde, die hij in de schoonste zedelijke rollen het algemeen aanbood. Hij volgde de verachtelijkste neigingen van zijn hart, en werd om zijn zedenloos gedrag door alle weldenkenden geschuwd. Zijn jeugd verwelkte, de jongeling was afgeleefd; eenmaal nog wendde hij zich tot zijnen Vader, en smeekte om hem uit de grievendste armoede en schande te verlossen; doch te vergeefs, de onbarmhartige Vader vloekte den ellendeling, en deze eindigde door vergif een leven, dat zoo gelukkig en nuttig had kunnen zijn.

De jonge SOPHIA intusschen, betreurde in stilte haar lot, en dat van hare broederen. Nergens vond het arme meisje troost, want het werd haar niet vergund, met een' sterveling te verkeeren. Doch hoe zorgvuldig zij ook bewaakt werd, hare bevalligheid, en nog veel meer hare schoone hoedanigheden, troffen de ziel van uwen jongen Vriend en Leerling, de Heer PALMA. Deze edelaardige jon-

geling, wiens Ouders en geheel geslacht, gelijk gij weet, op 's lands oude bezittingen in *Azia* den dood vonden, was toevallig met de Heer DASSAUW bekend geworden, en naauwelijks genoot hij het gezelschap der beminnelijke SOPHIA, of de zuiverste overeenstemming deed de beide jonge harten als in elkander overvloeijen. SOPHIA dacht eenen geliefden Broeder weder gevonden te hebben. Vol onschuld hechtte zij zich aan PALMA, en deze vond in hare liefde het hoogste toppunt van menschelijke zaligheid; doch Mevrouw DASSAUW had SOPHIA'S hand beloofd aan den zedenloozen en door elk diep verachten Predikant, die zij zoo gaarne hier op mijne plaats had beroepen gezien. Om billijke schande en straf te ontwijken, had dit laaghartig mensch zich gedwongen gezien, om zijn ontslag van den Predikdienst te verzoeken; ook had hij dit met veel moeite op eene tamelijk eerlijke wijs verkregen. SOPHIA beleed haren afkeer van dit huwelijk openlijk, en verzekerde plegtig, dat hare zoogenaamde gehoorzaamheid in dit opzigt even zoo misdadig zou zijn, als of zij op het bevel van hare Ouders zich zelve of een ander om het leven bragt. De brave PALMA vernam met afgrijzen den toestand van zijne Vriendin, reine liefde ontvlamde nu onweerstaanbaar in zijne borst. Hij vraagde haar van DASSAUW ten huwelijk, doch de Vader had zijn regt, niet slechts afgestaan, maar hij had met de duurste eeden gezworen, dat zijne Dochter nimmer, dan volgens de verkiezing van

zijne verachtelijke Vrouw zou uitgehuwd worden. Het arme Meisje wierp zich te vergeefs aan de voeten van haren Vader, te vergeefs bezwoer zij hem bij de liefde, die hare zalige Moeder weleer aan hem verbonden had, haar nu niet in het vreesselijkste ongeluk te storten, ja, te vergeefs zelfs deden de tranen en gebeden van het tot wanhoop gebragte kind, de stem der natuur in het vaderhart voor een oogenblik spreken. DASSAUW had eenmaal alle zijne neigingen aan het oordeel van zijne Vrouw onderworpen, en zijne gehechtheid aan rust en gewoonte liet hem niet toe, om die slaafsche banden moedig te verbreken.

De verschrikkelijke dag, waarop SOPHIA de Echtgenoote van DOFHART moest worden, werd bepaald, en het onzinnigste geweld stond op het punt, om over regt, over onschuld en liefde te zegepralen. De radelooze SOPHIA wendde zich tot DOFHART zelven. ‘Ontferm u!’ - zeide zij, bitter weenende, - ‘indien gij een menschelijk hart bezit, ontferm u, en maak mij niet ten uiterste rampzalig! Ik kan u niet beminnen; geheel mijn hart behoort aan PALMA. Kunt gij mij het geluk, zijne Gade te worden, benijden, wel nu, DOFHART! ik wil ongehuwd blijven. O! zie, om 's Hemels wil! van mijne hand af! sleep mij niet als een slagtoffer van ouderlijken dwang in het verderf!’

DOFHART spotte met hare tranen, en juichte het oogenblik der verbinding te gemoet. Dit naderde ook werkelijk. PALMA wilde SOPHIA, ten koste van

zijn leven redden. Het was nu niet meer de vurige wensch, om haar te bezitten, neen, het was de stem der menschlijkheid, die hem gebood een hulpeloos Meisje aan het afgrijsselijkste lot te ontrekken. Hij dwong SOPHIA, om zijn ontwerp goed te keuren, en laat in den avond vóór den verschrikkelijken dag, waarop zij hare hand aan DORHART moest geven, ontvlugtte zij het vaderlijk huis, en vertrouwde zich aan de bescherming van den deugdzaamsten jongeling. Met broederlijke teederheid waakte hij voor de rust van haar onschuldig hart. Bij eene verre bloedverwante van hem, die te K..... woonde, vond zij eene veilige schuilplaats. PALMA keerde terug tot zijne ambtsbezigheden; want SOPHIA had onherroepelijk besloten, om, zonder de toestemming van haren Vader, nimmer zijne Gade te worden. Zij leefde in de diepste eenzaamheid; alleen haar Broeder, de jonge dappere Krijgsman, kende haar verblijf. Hij was de getrouwe Vriend van PALMA, en sleet al den tijd, dien de krijgsdienst hem vrij liet, bij zijne beminnelijke Zuster.

Zoo zijn ruim twee jaren verlopen. De vlugt van SOPHIA had intusschen de hevigste opschudding in het huis van DASSAUW verwekt. De dwinglandij, van hare prooi beroofd, ademde niets dan wraak, en de eigenbatige DOFHART, die nimmer de schoone SOPHIA, maar alleen haren rijkdom had bemind, woedde van spijt, en wilde, als een der dolende Ridders, de geheele wereld door, de

schoone vlugtelinge opzoeken. Men kon met dit alles, zich geen denkbeeld vormen, wat van het Meisje geworden was. PALMA woonde ongehuwd te *A*..., en SOPHIA had nergens bloedvrienden of bekenden, bij wie zij zich kon verschuilen. Eenmaal had zij het gewaagd, om door eenige regelen schrifts, van haren Vader vergeving te vragen. Ik zelf had dit briefje door mijnen Vriend PALMA ontvangen, en aan DASSAUW ter hand gesteld, doch op eene wijs, die nooit kon doen vermoeden, dat ik de plaats van haar verblijf kende. DASSAUW schreef alleen aan zijne troostelooze Dochter, dat zijn vaderlijke vloek op haar kleefde, dat hare ongehoorzaamheid de banden der natuur had verscheurd, en zij dus geen' Vader meer had. Dan, nu omtrent een paar maanden geleden, verdween op het onverwachts de Vrouw van den, met eene pijnelijke krankheid worstelenden DASSAUW. Sedert lang was een vreemdeling, die hier in den omtrek een weinig beduidend ambt bekleedde, de Vriend van het huis geworden. Hij vertroostte Mevrouw DASSAUW over hare onaangename levenswijs met eenen afgeleefden en veeltijds kranken Echtgenoot, en eindelijk pakte hij met haar alles, wat gemakkelijk te vervoeren was, en de gelieven verdwenen.

De gezondheid van DASSAUW, die reeds in eenen slechten toestand was, leed geweldig door zulk een' schok, en hij kwijnde al ras den dood te gemoet. Het ging mij aan het hart, dat hij on-

verzoend met zijne kinderen zoude sterven; doch wat konde ik daaraan doen? Hij deed zich altijd als eenen openlijken verachter van den Godsdienst, en dus ook van de Geestelijken kennen. Behalven dit, voedde hij nog eene personele vijandschap tegen mij. Met dit alles, wilde ik hem gaarne een bezoek geven, en ik vernam tot mijne verwondering van zijnen Doctor, dat het hem niet ongevallig zoude zijn. Hij ontving mij met buitengewone vriendelijkheid, en ook in dezen man, zag ik weer op nieuw de onweerspreekbare blijken, dat de ware schoonheid der menschelijke natuur nooit geheel verwoest kan worden. Lage trotsheid of liefdeloosheid, mogen de edele trekken der menschheid in misdadigen, of in lieden uit de laagste klassen des volks, vaak miskennen, maar de verstandige menschenvriend, of liever de gevoelvolle Christen, eerbiedigt alom in de eeuwig voortreffelijke menscheid, de broederlijke trekken, van hem, die nooit onregt bedreef, die de volkomene zaligheid van een rein geweten genoot, en die zijne weldadige handen over de toegevloeide volksmenigte, die uit boozen en goeden, uit huichelaars en opregten, uit moordzieken en liefdadigen bestond, uitbreidde, en die allen, zonder onderscheid, zijne Broederen en Zusteren noemde. Ook de oude DASSAUW, behoort tot die ongelukkigen, die nooit geleerd hebben, om uit edele grondbeginselen te werken. Ja, tot die ongelukkigen, die te werkeloos, of te onverschillig zijn,

om hunne zedelijke vrijheid waardig te gebruiken, en standvastig hun innerlijk gevoel van regt en billijkheid te volgen. Dezulken toch maken zich schuldig aan de verachtelijkste zwakheid; zij laten zich door anderen geleiden; nemen de moeite niet, om hun eigen gedrag te beoordelen; en hechten zich onverzettelijk aan een door anderen gemaakt ontwerp. DASSAUW beleed, dat hij geheel ten onregte mijn vijand was geweest, en mij het leven op dit Dorp had zoeken te verbitteren; wat zeg ik? hij verhaalde zelfs dingen, die ik nimmer heb geweten, gruwelen, die zijne ondeugende Vrouw, met zijne toestemming, had gepleegd, om, was het mogelijk, mijnen naam te schandvlekken, en zelfs de reine heilige liefde in de ziel van mijne SANTJE te doen verkoelen. DASSAUW verwonderde zich, dat ik dit alles met zoo veel bedaardheid aanhoorde, en hem zoo gulhartig vergeving schonk. ‘Neem mij niet kwalijk, Dominé!’ - sprak hij - ‘gij moet veinzen kunnen of gevoelloos zijn, anders zoudt gij mij haten, en u aan mij zoeken te wreken.’ Ik lachtte ‘Veinzen strijdt met mijn karakter,’ - antwoordde ik - ‘en gevoelloosheid, die bron van alle verachtelijke ondeugden, beschouw ik met afgrijzen. Ik haat elke misdaad; maar mijn gevoel dwingt mij den misdadiger met medelijden te beschouwen. Ook dwingt mij dat zelfde gevoel, om mij boven vernederende wraakzucht te verheffen en mijne pligten als Christen te betrachten, mijn Heer! Ik vergeef u

alles uit den grond van mijne ziel; uwe vijandschap tegen mij, wil ik met alle mogelijke goedwilligheid beloonen; volgde ik mijne dierlijke neigingen, of handelde ik alleen volgens mijne dierlijke natuur, ja, dan zou ik vijandschap met vijandschap, beleediging met beleediging betalen; maar dan deed ik ook niets meer, dan het redenloos vee, dat het regt van den listigsten of den magtigsten doet gelden, maar volgens de zedelijke natuur van den mensch, die door de leer van JEZUS alle hare oorspronkelijke kracht en adel ontvangt, moet ik God en alle zijne schepselen lief hebben; ik moet kwade en goede menschen als broederen behandelen; met de dwalende moet ik geduld hebben; want ik dwaal zelf ook, omdat mijne goede gezindheid niet onveranderlijk, of liever niet wel werktuigelijk is; en handel ik getrouw volgens deze zedelijke natuur: o! dan beloont mij de schoonste zelfsvoldoening, en het gevoel, dat God mijn gedrag goedkeurt. Op dit oogenblik zelfs, mijn Heer DASSAUW! betuigt gij mij uw berouw over de mij aangedane beleedigingen, en ik meen duidelijk te zien, dat uw berouw opregt is. Ik daarentegen bied u blijmoedig vergeving, en met deze hand, die ik u zoo gulhartig toereik, bied ik u alle hulp, alle vertroosting, alle menschenliefde, die in mijn vermogen is, u te schenken. Welk eene gesteldheid zoudt gij nu voor de verkiezelijkste houden, de uwe of de mijne?' Hij drukte mij regt hartelijk de hand. 'WAARBURG!' - zeide hij - 'ik

ben ongelukkig, waarom heb ik u niet vroeger gekend?'

Ik bragt sedert dien tijd dagelijks bij zijn krankbed eenige uren door; hij sprak gaarne met mij, en het bleek mij maar al te duidelijk, dat hij den schoonen Christelijken godsdienst nog nooit regt had leeren kennen. Van eene bevrediging met zijne kinderen wilde hij nog niet hooren; toch had ik hem bewogen, om aan zijn' Zoon te schrijven, ook deed ik hem zijne onregtvaardigheid omtrent SOPHIA en den achtenswaardigen PALMA gevoelen; doch zijn vaderlijk gezag was gekrenkt.

Intusschen durfde ik reeds alles hopen. Gewigtige bezigheden verhinderden mij den armen DASSAUW in eenige dagen te bezoeken; maar hoe ontroerde ik, toen de Doctor mij des morgens heel vroeg kwam zeggen, dat een onvoorzien toeval aan de ziekte eene geheele andere wending had gegeven, en dat de Heer DASSAUW waarschijnlijk zich aan den oever des doods bevond. Ik ijlde in het zelfde oogenblik naar den kranken; hij was verheugd mij te zien. Ik vond hem geheel veranderd. 'Goede Domine!' - zoo sprak hij, 'ik heb geene kinderen meer; zij hebben zich tegen mij verhard. Ik heb mijn' Zoon verzocht met zijne Zuster bij mij te komen, doch zij willen van hunnen stervenden Vader geen afscheid nemen. U ben ik vergoeding verschuldigd; ik heb u schade en verdriet doen lijden, dezen nacht heb ik mijn' uitersten wil gemaakt. Mijne ontaarde Kinderen krijgen

niets, dan het weinige, dat ik hun niet ontmaken kan; al het overige is het uwe, vergeet mij niet.' Zie daar, neem dit papier uit mijne stervende hand. Ik nam het bevende aan; maar met het onwrikbaar besluit, om het te verscheuren. Ik bemoedigde de doodelijk kranke Man, zoo veel in mijn vermogen was; oogenblikkelijk zond ik naar A....., om PALMA van alles kennis te geven. Hij was al ras bij mij. Nu vlogen wij naar K..... en vonden daar den jongen DASSAUW bij zijne Zuster. Zij wisten niets van den verergerenden toestand des Vaders; de brief was niet teregt gekomen. Wij verzuimden geen tijd, en nog dien zelfden avond waren wij allen aan het huis van den bijna stervenden DASSAUW.

'Waar waart gij zoo lang? mijn Vriend!' - vraagde hij met eene zwakke stem. - 'Ik heb uwen toestand aan uwe treurende SOPHIA en aan haren Broeder, die uwen laatsten brief niet ontvangen heeft, berigt.' zeide ik. 'Ach mijne kinderen!' - hernam hij - 'doch ik heb geene kinderen; zij erkenden mij niet als hunnen Vader.' 'Ja,' - zeide ik - 'weenende bidden zij u om uwen laatsten zegen. Ach! om uwe vergiffenis. De onschuldige SOPHIA kon ik naauwelijks terug houden.' - 'Hoe! SOPHIA?' - zeide hij - 'de ontvlugte, de onteerde SOPHIA? Ach! waar is zij?' - 'Zij is den ondeugenden DOFHART slechts ontvlugt;' -antwoordde ik - 'zij heeft u slechts buiten de gelegenheid gesteld, om uw hulpeloos kind in

het wreedste verderf te storten; zij is rein en onschuldig; PALMA bragt haar in veiligheid, maar zonder uwen vaderlijken zegen verlangden zij geen huwelijk. Kom mijn Vriend! schenk aan uwe kinderen vergeving, opdat gij den barmhartigen God ook vrijmoedig, om vergeving moogt bidden.'

Nu hief hij zijne betraande blikken ten hemel; ik opende de kamerdeur, en de jonge Krijgsheld lag met zijne Zuster voor het sterfbed geknield. Nu hernam de natuur hare regten. 'Vergeving! vergeving, mijn Vader!' riepen de kinderen, luid snikkende, en de kranke breidde zijne verzwakte armen naar hen uit. 'O! komt aan mijn hart,' - zeide hij - 'mijn WILLEM! mijne SOPHIA. Ik gaf u aan eene Stiefmoeder ter mishandeling over. Neen, noem mij geen' Vader; ik verdien dien naam niet; maar bid God voor mij om vergeving.' WILLEM en SOPHIA overlaadden hunnen Vader met liefkozingen en tranen; de sterfkamer weergalmde van het jammervolste geschrei; ik deed mijn best, om hen tot bedaren te brengen. 'SOPHIA! mijn geliefd kind!' - zeide DASSAUW, na eenige oogenblikken rust - o! in welk een ongeluk zoude ik u niet gestort hebben, zoo gij mijn geweld niet ontweken waart? Geef uwe hand vrij aan den Jongeling, die u bemint; de goede God zal uwe liefde zegenen.'

'Gij moet de jonge onschuldige harten vereenigd zien vóór uwen dood.' - zeide ik, en geleidde nu PALMA ook binnen. De edele jongeling knielde

nevens het Meisje; DASSAUW zag hem met waardigheid en liefde aan, en lag de bevende hand van SOPHIA, die hij aan zijne vege lippen drukte, in de hand des jongelings. ‘Zijt gezegend, mijne kinderen! vergeet mijne wreedheid, en getuigt niet tegen mij in den dag der vergelding.’ - stamelde hij. Beiden besproeiden zij de hand des Grijsaards met liefdevolle tranen. Ik sprak den goddelijken zegen over het huwelijk uit, en ik verscheurde voor het oog van den diep geroerden DASSAUW het gezegeld papier, dat zijnen uitersten wil bevatte. Hij weende, hij drukte mij de hand, en verzamelde zijne laatste krachten, om mij te danken, en om aan zijne kinderen, dit betrachten van mijnen onvermijdelijken pligt te verhalen.

Den volgenden dag stierf de oude man, vrij gerust en getroost, in de armen van zijnen Zoon. De weenende SOPHIA streelde hem de gebrokene oogen toe, en kustte den jongsten adem van zijne lippen.

Zie, daar geliefde Vader! de redenen, waarom ik mijne komst bij u heb uitgesteld. PALMA en de jonge DASSAUW dringen mij, om tot na de begrafenis hier te blijven; ik kan hun verzoek niet afslaan. Vaarwel, zoo ras mijn laatste pligt aan het lijk vervuld is, werp ik mij in uwe armen; mijn hart verlangt naar u en naar mijne dierbare EMILIA, die ik alsdan hoop te zien. God zegene u, mijn Vader! dit is de bede van uwen liefhebbenden Zoon

R. WAARBURG.

De Baron van Wittenstein tot Blumenoord aan den Heer van Herweld.

Brave Vriend!

Het berouwt mij niet, dat ik mijn' lust, om te reizen, heb opgevolgd. Ik kan mij toch aan de rust of aan dat eenzelvig leven der planten, nog niet gewennen. Van mijne jeugd af heb ik rond gezworven, en heel veel gezien; duizendwerf dacht ik dan: hoe verschrikkelijk lang moet de tijd niet vallen aan zulke menschen, die een geheel leven bijna op dezelfde plaats doorbrengen? De een dag verrijst en verdwijnt voor hun, even als de andere; de zon doet eeuwig dezelfde bergtoppen, of bewonen zij geen bergachtig land, den zelfden gezigteinder des morgens blozen; dezelfde boomen, die met hun opgroeiden, of onder wier schaduw zij als knaapjes speelden, als jongelingen sluimerden, of geliefde gesprekken hielden, en waaronder zij als Grijsaards aan hunne kindskinderen, van oorlogen, van dure tijden, van rijke oogsten, van beroemde helden, van edele menschen-vrienden, of ook wel spookgeschiedenissen vertellen: die zelfde boomen zien zij elk jaar herbloeijen, en verdorren; zoo dat zij aan den rand van den grafkuil, met het oog nog op hunne wieg, die op denzelfden grond staat, gevestigd, den langen dood-

slaap te gemoet zinken. Met eene soort van trotschheid zag ik dan op zulke schepsels neder; want, waar ook mijn graf in de wereld zijn mag, ik ben toch niet regtstreeks uit mijne wieg daar heen gekropen; ik heb verschillende hemel en aardstreken gezien, en onder verschillende natien en volken verkeerd. Zie dat heet nog leven! zeide ik dan bij mij zelven; maar met dit alles, begon ik toch nu en dan, in mijne verbeelding, mij de bekoorlijkheden van een vast verblijf te scheppen. Ik begon dan ook te gevoelen, hoe het menschelijk hart zich met verschillende banden hecht aan den kring van voorwerpen, die het dagelijks omringen. Het onafgebroken reizen toch houdt den mensch zoo los van alles; de tooneelen wisselen elkander zoo gedurig af, dat zij niets, dan eenen flaauwen indruk achterlaten. O! hoe menigmaal wenschte ik, om eindelijk op een gezegend plekje gronds de eindpaal van mijn zwervend leven aan te treffen! Mij dacht, dan zou ik eene geheel nieuwe soort van leven beginnen; ik zou mij zelven vrijwillig vrienden en vermaken verkiezen, daar die voorheen mij, als door een blind geval werden toegeworpen. Ik zoude met ernst aan den Heer van het heelal, dien ik in de geheele wereld toch ontmoet en geëerbiedigd had, kunnen denken, en mij voorbereiden, om in een volmaakter leven over te gaan. O, mijn vriend! die zekere bewustheid, dat geheel ons leven slechts eene reis is naar het Vaderland van alle zedelijke wezens, zoo als de zalige Vriend van

mijne jeugd, de brave Kapitein, het noemde: die bewustheid, doet ons met onbegrijpelijk veel vreugde naar het eind heen spoeden. Nooit was het leven mij tot een' last, een enkel vreesselijk oogenblik uitgezonderd; maar het zoude mij afgrijsselijk zwaar vallen, indien ik het zoo eeuw uit eeuw in moest voortslepen. Hoe vermoeid wordt men niet van hoop en van teleurstelling, van genieting en nieuwe begeerten? Goede hemel! en dat zou eeuwig moeten duren? Neen, dan was het waarlijk oneindig beter geheel niet aanwezig te zijn. Zeker, een mensch kan onuitsprekelijk gelukkig zijn. Ik heb oogenblikken beleefd, die regt hemelsch waren. Ik spreek nu niet van algemeen menschen-vermaak, of van een vol genot, dat alleen de zintuigen streelt, en daar de stomme dieren zich veel meer in verlustigen, dan wij, Adams kinderen. Neen, ik bedoel die genoegens, die voor de ziel, of voor dat ding, het welk ons boven de dieren verheft, op zulk eene onbeschrijfbare wijze bevredigende zijn, en toch naar nog edeler, nog fijner genot doen dorsten. Zie, als ik zoo eens in eenen heerlijken morgen de verkwikkende koeltjes inademde, als ik den donkeren hemel, die op de golvende zee scheen te rusten, zoo op eenmaal in het oosten door den aanbrekenden dag zag glinsteren, als ik de heldere stroomen van licht, als tegen de wolken zag opvloeijen, en geheel het gewelf, als met goudene en purpere banden zag doorweven: o, mijn Vriend! als ik de zon, als eenen heerlijken, majestieu-

zen vuurgloed, aan den gezigteinder, even als of zij in de blinkende baren had gesluimerd, zag oprijzen, en den geheelen oceaan, die met nacht omwonden voor mij lag, zich zag ontwikkelen: o! dan moest ik Hem, die de zon doet op- en ondergaan, en ons beurtelings door de duisternis tot verkwikkende rust, en door het licht tot vrolijken arbeid noodigt, aanbidden en danken; of, als ik ginds in een heerlijk bloeijend landschap, waar de lente den zoo mild gezegenden zomer eeuwig met lagchende bloesems bekranst, den verfrisschenden avondstond vierde, als ik de bergtoppen met de laatste stralen der zinkende zon bekroond zag; ja als lange schaduwen in de scheemerachtige dalen speelden, en de met bloemen en vruchten getooide palmen, de kruinen in den rozenkleurigen gloed nog wiegden: o! dan juichte mijn hart van wellust. Ach! de verkwikkende nachtwind omwaaide dan duizend, duizend vermoeiden, die, kommerloos en te vreden door wolken van geuren omvloeid, insluimerden. O mijn Vriend! dan kon ik zoo gelukkig zijn, want de weldoende Vader der natuur, dacht mij, ademde dan nieuwe vreugde en nieuw leven over alle zijne kinderen. En wat kan ons toch gelukkiger doen zijn, dan ons teeder bemind te gevoelen door een weldadig wezen, dat wij vol dankbare liefde eerbiedigen? En, o! hoe gelukzalig ben ik niet geweest, toen de reinste liefde mij met de eeuwige Vriendin van mijne ziel vereenigde, of wanneer de teederste vriend-

schap, alle mijne gewaarwordingen op zulk eene onbeschrijfbaar zalige wijze verdubbelde? Doch alle die gelukzaligheid duurde slechts oogenblikken, en zou in waarheid niet genoeg zijn, om ons een eindeloos leven in deze wereld, zoo als die nu is, te doen verlangen. Hemel! neen hoe gelukkiger wij toch kunnen zijn, des te sterker kunnen wij ook het tegendeel gevoelen. Ligchaams ongesteldheid, of grievend verdriet kunnen ons geheel ontstemmen, zoo dat de geheele schoone natuur niet in staat is, om ons eenen enkelen toon der vreugde te ontlokken. O! hoe veel ik ook moog gevoelen bij het op- of ondergaan der zon, vele toch kunnen ook dit niet eens gevoelen, of bevinden zich door den rampvolsten staat zoo diep neergedrukt, dat zij voor elke liefelijke aandoening ontvatbaar zijn. O! gij beklagenswaardige! voor wie de dageraad nooit bloost, voor wie de vriendelijke avondster nooit glinstert. O! gij beklagenswaardige! die meer dan in den nacht des bangen kerkers den dood hijgende verwacht! Medelijdende tranen vloeijen voor u op dit papier. De Engel der vertroosting verzamelt die; en wanneer gij eenmaal uit uwen langen treurigen nacht in het betere leven ontwaakt, zullen ook uit deze tranen van uwen onbekenden Vriend, verkwikkende paradijs bloemen voor u ontluiken.

Neen, de gelukzaligheid die wij op deze Aarde, of op deze reis naar de eeuwigheid genieten, duurt slechts oogenblikken; en hoe verschrikkelijk

is niet het verlies derzelve! De reine genoegens der liefde vloeiden voor mij voorbij, als de golven der zee; maar nooit worden zij uit mijn geheugen gewist. Ook de vriendschap maakte mij hoogst gelukkig. O! welk een schat is niet een waar Vriend, wiens boezem altijd geopend is voor alle onze gewaarwordingen; een Vriend, die geheel ons vertrouwen bezit, en het ook volkomen waardig is; die elke aandoening met ons deelt, en even als wij, in een rein geweten de hoogste vreugde zoekt? Maar ontneemt de dood ons zulk eenen Vriend, bereikt hij vroeger de gewenschte haven dan wij, of, dat nog eindeloos erger is, verliest hij den regten koers, of hebben wij te veel van hem verwacht; bezit de gewaande Vriend, in plaats van een standvastig, slechts een zwak wankelmoedig karakter; in plaats van een edel, een rein, een grootmoedig hart, slechts een hart, dat zich naar omstandigheden schikt; dat het eene oogenblik bemint, en het andere oogenblik haat; dat nu eens den door elk geachten Vriend verëert en hoogschat, en straks dienzelfden Vriend, alleen omdat hij van standpunt veranderd is, omdat hij behoeftiger is geworden, of zich door de domme menigte miskend ziet, onbarmhartig schuwt, verächt en lastert: zulk een schijnvriend is de moordenaar van onze rust en van onze gelukzaligheid. Ook dit heb ik ondervonden; en toen, ja toen was mij het leven eene verschrikkelijke stormachtige

reis; alle mijne tevredenheid, al de rust van mijne ziel leed schipbreuk, en ik had mij gaarne in den donkeren, in den bruischenden afgrond willen werpen, om op eenmaal van allen jammer verlost te zijn.

Doch wat zegt hier al dat geschrijf? Ik moet om mij zelven lagchen, wanneer ik het bovenstaande overlees. De eene gedachte volgt zoo al op de andere, even als de golven, die elkander natuimelen, en waarop ik wel eens uren lang bijna gedachtenloos kon zitten kijken. Het is dan toch maar goed, wilde ik eigenlijk zeggen, dat zulk een leven niet eeuwig voortduurt; dat was toch nog veel vreesselijker, dan of de Zeeman, jaren lang, zonder land of zand te bekennen, op den oceaan rondstevende, en den hemel aan alle zijden op de golven zag rusten; doch het was nameloos rampzaliger, wanneer de arme mensch werd geboren, alleen om hier op deze aarde door de Zon en de Maan eenige jaren beschenen te worden, en dan in het niet, een ding of een onding, dat ik mij niet kan voorstellen, weg te zinken. Wie dat gelooven kan, moet noch verstand noch gevoel hebben. Goede God! waartoe diende dan toch de mensch, die zulke schoone vermogens heeft, die, van dat hij geboren wordt, tot dat hij sterft, naar geluk zoekt, en het nooit regt vindt? Wat zeg ik? Elk menschenkind wordt onophoudelijk door eene soort van *Heimwee* gekweld; hij verlangt naar hooger, naar beter stand,

en hij ondervindt, dat alles, wat hij hier op deze aarde kan bereiken, hem niet bevredigen kan. Rijkdom en eer, of wat gij maar bedenken kunt, alles is niets meer, dan het helder witte schuim der zee. Neen, mijn Vriend! ik heb meer dan eens alle de beuzelingen, waarom wij arme stervelingen zoo van den morgen tot den avond zwoegen, bij de verschijnselen, die ik op het woelend element, waarmede ik ook zoo gemeenzaam verkeerde, vergeleken. O! als ik zoo, vooral aan geene zijde van de linie, in den nacht, op het dek heen en weder wandelde; en de Zee dan door lichtende insekten als met vuurvonken bestrooid zag: o! dan dacht ik: zie, dat zijn nu immers de blinkende vermaken en genietingen der dwaze menschen; zij grijpen vol ijver naar soortgelijke nietigheden, die hun in het oog schitteren. En wat zijn het toch? Zoo ras immers de nacht der domheid verdwijnt, en het licht der ware wijsheid opgaat, dan verliezen alle soortgelijke verachtelijke wormen hunnen glans, en daar blijft ons niets van dat alles meer over. Gelukkig hij dus, die zich in den schoonen dag alleen verblijdt, en bij denzelven juichende uitziet naar het wachtend Vaderland. Neen, ik herhaal het, geen mensch die een greintje gezond verstand bezit, en niet geheel doof is voor de inspraak van zijn natuurlijk gevoel, kan uit overtuiging gelooven, dat hij alleen voor dit leven bestemd is. De geringste veldbloem, de eenvoudigste grashalm verwelkt of

verdort niet, immers zoo zij niet afgesneden of vertrapt wordt, vóór dat zij hare volkomenheid heeft bereikt; maar de mensch, en juist wel die mensch, die zijne voortreffelijkste hoedanigheden en vermogens het meest oefent en ontwikkelt, gevoelt, wanneer hij de reis des levens heeft afgelegd, dat alle zijne vermogens nog maar opkiemende beginselen zijn, en dat nog naauwelijks zijne vatbaarheid, om te kennen en te genieten, regt ontwaakt is. Hoor Vriend! men behoeft geen wijsgeer, geen filosoof, of hoe anders die studerende knapen mogen genoemd worden, te zijn, om te weten, dat wij niet vernietigd kunnen worden. Ik ben maar, om zoo te spreken, in het wilde opgegroeid, want in plaats van lessen in vreemde of geleerde talen, sprak de natuur tot mij, nu eens door brullende stormen en rommelende donderslagen, dan eens door verfrisschende nachtkoeltjes, die mij het gloeijende voorhoofd omwaaiden, of door de tintelende starren, die, wanneer ik den grooten God hartelijk dankte, als blinkende zangnoten aan den hemel stonden. Ja, in plaats van eene Akademie, waar men zich in alle wetenschappen oeffent, had ik den ruimen Oceaan en de vreemde wereld streken, die mij duizend wondere dingen deden kennen; en in plaats van eene bemuurde boekenkamer, waar men zijn verstand met het werk van dooden en van levendigen voedt, doorwandelde ik verschillende natien en volken, en kon de menschelijke natuur uit dui-

zend en duizend verschillende oogpunten bestuderen. Maar zoo wild als ik dan opgegroeid ben, de zekerheid, dat ik onsterfelijk ben, is; door geheel mijn aanwezen heengeweven. Het kwam nooit in mij op, om daar aan te twijfelen, want goede Hemel! de Schepper van den mensch is immers een verstandig wezen, en zal zoo veel wijsheid, almagt en goedheid niet aan een schepsel, dat de goddelijkheid uit de oogen straalt, maar zich slechts vertoont, om in het graf te vergaan, verspillen. Neen, beste Vriend! laat ons maar moedig voortstreven door den Oceaan der wisselingen; de hoop ziet de vaderlandsche kusten reeds blaauwen; haast zien wij het oogmerk van onze geheele reis; al het raadselachtige wordt opgelost, en wij vangen op nieuw aan, om van de eene zaligheid na de andere, onderzoekende en altijd naar meer kennis dorstende, voort te reizen.

Vóór ik deze geheele uitwijding hier neer schreef, was ik eigenlijk bezig, om u te zeggen, dat ik wel eens met genoegen dacht, om op eene blijvende plaats mijne dagen te eindigen, niet waar? Zoo ik mijn eeuwig dierbaar Negermeisje had mogen behouden: o! dan had ik sedert lang in den milden schoot der natuur, onder eenen helderen hemel, waar de voorbij dansende jaargetijden de handen vast in elkander ftrengelen, rust en vreugde genoten. Ik was wel niet geschikt, om werkeloos onder de schaduw van ruischende palmen of lommerrijke broodboomen, den kostelijken tijd

weg te sluimeren; neen, maar ik had menschen geluk om mij heen doen bloeijen; ik had de zoo weinig behoevende Negers, oneindig meer behoeften doen kennen en bevredigen. Zij hadden dus het leven oneindig meer genoten; want dit is toch het voorregt der beschaving. Men mag daar van zeggen, wat men wil, maar de beschaving is de bron van menigvuldige levensvreugde, en de mensch is bestemd, om alles te genieten, wat niet met de voorschriften der deugd strijdt. Hiertoe heeft de goede God geheel de zinnelijke wereld ingerigt. Denk echter niet, dat ik hier voor eene overdrevene beschaafdheid of laffe ontzenuwende weelde pleit; neen, dan kent gij mij niet. Het verdartelde, het door zinnelooze weelde bedorvene onmensch, is mij afschuwelijk. Overdrijf de beschaving, en zij is het broeinest van de verachtelijkste ondeugden. Maar zoo is het ook zelfs met den Godsdienst, die ons tot eeuwige zalige wezens veredelt. Overdrijf of ontaard hem, en gij ziet dweeperij, haat, heerschzucht, moordtuig en brandstapels te voorschijn komen. Waarlijk ik had kostelijke ontwerpen gevormd, ik wilde de arme Negers tot duizend heldere stroomen van genot geleiden. Ik moet altijd lagchen, als men de tevredenheid van onnoozele wilden, die zich met zoo weinig vergenoegen, als een geluk, of als eene deugd roemt; want het is geen van beiden. Och neen! het is meestal niets, dan een werkeloos inslapen van de ongeoeffende ziel. Neen hij,

die verstandig zijne begeerten matigt, en zich met fierheid aan zijn lot onderwerpt, hij is tevreden, en gelukkig. Nu, mijne kostelijke ontwerpen zijn verijdelt, en toch vond ik eindelijk gelegenheid, om een vrij gerust en zorgeloos leven te genieten. De zonderlinge ontdekking van mijn geslacht en bezitting voedde in mij eene neiging, om de vaderlandsche lucht, die ik het eerst ingeademd had, stil en vreedzaam te blijven genieten. Dan dit ging niet; de onaangenaamheden die ik ondervond, in het doen gelden van mijne regten, verbitterden al mijn genoegen. Dat ik den ondeugenden VAN ELDENBERG, die zich op zulk eene afschuwelijke wijze meester van mijne goederen had gemaakt, voor mij deed beven, dit hinderde mij niet. De booze toch moet inoogsten het geen hij gezaaid heeft. Het doet mij altijd heimelijk verdriet, wanneer ik een ondeugend mensch met voorspoed gezegend zie, schoon ik overtuigd ben, dat onze wijze hemelsche Vader hem toch eenmaal de bittere vruchten des misdrijfs zal doen smaken. Zigtbare voorspoed kan immers toch zoo wel tot een' vloek, als tot een' zegen zijn? Maar het ergert mij evenwel toch altijd, dat andere zwakke zielen door het schijnbaar geluk der goddeloozen zich laten misleiden. Nu de oude VAN ELDENBERG ontving dan ook maar het loon der ongeregtigheid, doch zijn Zoon had mij toch niets ontroofd; en nog droeviger voor mij was het, dat die lafhartige jonge de welvaart van eene be-

minnelijke Vrouw aan de eer en aan het belang van zijn' Vader opofferde. Ik heb EDUARD nooit gezien, maar ik kan mij verbeelden, hoe de worsteling van zijne ziel met liefde, met gevoel van regt en met eerzucht en natuurlijke vadermin op zijn gelaat uitgedrukt is. Doch ik moet het u belijden, mijn Vriend! toen ik de schoone, de edele Gade van EDUARD, met haren blozenden zuigeling voor mij zag, en mij dan verbeelde, dat ik de eenige oorzaak was, dat deze onschuldige haar wettig erfgoed verloor: o! toen verwenschte ik het oogenblik, waarin ik mijne bezitting van den ouden VAN ELDENBERG had gevorderd. Nooit, vergeef ik dit mij zelven. Hemel! het was mij, als of ik een' Vadermoord pleegde, toen ik den braven REINHART, dien eerbiedwaardigen Grijsaard, met zulk eene mengeling van grootheid en teedere ontroering, hoorde zeggen, terwijl ik den bevalligen aanleg van *Vredenberg* bewonderde: ‘Ja, mijn Heer! het is eene bekoorlijke plaats; ik hoop, dat uw hart hier zoo kalm, zoo gelukkig zal kloppen, als het mijne. Ik had gedacht, hier zoo vreedzaam te sterven, als ik geleefd heb; doch waar ik mij ook bevind, verkondigt geheel de natuur mij Gods liefde. Mijn geluk is aan deze plaats niet gehecht. Niet waar lieve CAROLINA?’ - zich tot zijne Dochter wendende - ‘ook in de nederigste hut zal ik vrolijk sterven, wanneer uwe zachte hand mij de oogen toedrukt.’

Hoe gaarne had ik het geheele Landgoed aan

de schoone CAROLINA en aan haren Vader geschonken; doch de geringste aanbieding werd met fierheid van de hand gewezen. Het gerucht verspreidde zich, dat EDUARD dood was, en in dat zelfde oogenblik rees eene gedachte in mij op, even als eene beglansde zuil van dampen, die ik meer dan eenmaal, bij het opgaan der zon, zich uit den oceaan zag verheffen, terwijl de baren door het licht met heerlijke kleuren bestrooid, om het glinsterend voetstuk speelden, en de doorschijnende top zich in de blinkende wolken verloor: ja juist zulk eene ijdele maar pralende gedachte rees toen in mijne ziel op. Zoo de beminnelijke Weduwe van EDUARD haar lot met het mijne wilde vereenigen, dan waren wij beiden immers gered? Dan bezat ik met een rein geweten de schoone vruchtbare landerijen, de beminnelijke CAROLINA leefde onbekommerd, haar Vader was ook de mijne, en haar kind zou ik met de teederste liefde opvoeden. Doch ik zeg u, deze zwierig pralende gedachte was niets, dan eene veelkleurige zuil van dampen, die door den eersten frisschen wind in de lucht werd verstrooid. Ik heb ook nu voor altijd van het huwelijk afgezien, want zonder eigenlijk te gelooven, dat het hart der Vrouwen listiger of huichelachtiger is, dan dat der Mannen, leert de ondervinding toch, dat het vrouwelijk geslacht veel gemakkelijker voor den drang der omstandigheden bezwijkt, mijne onvergeetbare SALAMIA alleen uitgezonderd. De vriendschap, de hei-

lige liefde van deze toch, was onoverwinnelijk. Maar de schoone de deugdzame CAROLINA, die mij door hare edele fierheid en zachtheid zoo geheel betooverde, is met een' rijken jongen Heer die bij de geheele wereld als een onberispelijk jongeling bekend was, aan haren Vader ontvlugt. Doch ik moest zoo iets niet schrijven. Zwakheden en misdaden worden altijd genoeg verbreid, al leen ik mijne pen daar niet toe. Ik heb ook genoeg met mij zelven te stellen. In waarheid, ik was te hard, vooral tegen den jongen VAN ELDENBERG; ik heb zijn' brief te gestreng beantwoord; mijn haat tegen de menschen was toen ook nog in zijne volle kracht. Ik zeg nog wel op dit oogenblik, dat het menschen geslacht veel wreedaardiger is, dan dat der tijgers, maar ik vindt toch in het liefhebben en weldoen van tijgers en menschen, zelfs wanneer men niets anders heeft om lief te hebben en wel te doen, iets, dat mij het hart streelt. Neen, dat *Vredenburg* wil ik niet behouden. Vader REINHART moet daar in de schaduw van zijne boomen, die hij geplant en gesnoeid heeft, gerust sterven. Dit had ik reeds vast voorgenomen, eer ik de aanzienlijke erfenis van mijns Vaders Broeder, zaliger gedachtenis, mij in den schoot geworpen zag. Baron of geen Baron, dacht ik, ik moet weer op de zee gaan rondzwalken. Ik hoor toch oneindig liever het gebrul der hevigste branding, en het gegier der stormen door het krakend scheepswand, dan dat onophoudelijk

gefluister diep in mijne ziel: ‘Karel! gij hebt niet wel gedaan; het is uwe schuld, dat een brave Grijsaard gebrek lijdt, en eene schoone Vrouw op den dwaalweg geraakt is. Doch nu ben ik buiten dat rijk genoeg. Ik vernam den dood van mijn' Oom, en tegelijk zijn' uittersten wil, terwijl ik hierin het Zuiden van Frankrijk rondzwierf; want gij moet weten, dat ik, na het gebeurde met CAROLINA, vliegende op reis ging. Ik had nergens rust. Ik wilde Europa, dat wel het kleinste, maar tegenwoordig toch het voor mij belangrijkste werelddeel is, ook eens meer van nabij leeren kennen. Zeker heb ik tot hier toe te veel spoed gemaakt; want het was alsof ik gejaagd werd; doch ik zal het van heden af beter aanleggen. De brave VAN F. heeft toch veel meer verstand, om voor mijn erfgoed en zaken te zorgen, dan ik zelf. Doch ik moet u verhalen, op welk eene zonderlinge wijze ik hier te *Bn.*..., eenen reisgenoot heb gevonden.

Toen ik hier aankwam, nam ik mijn verblijf in het logement *de Witte Roos*, juist geen van de voornaamste, doch alle de overigen waren bezet, daar het hier juist Jaarmarkt was. Mijne kamer was slechts door een houten beschot van eene kleinere afgezonderd. Den eersten nacht hoorde ik zwaar zuchten en onderscheidene malen, met eene doffe stem en op eenen klagenden toon, eenige onverstaanbare woorden spreken. Mijn knecht zeide mij den volgenden morgen, dat een

jong Heer sedert eenige weken daar zwaar gewond en ziek had gelegen, dat hij nu wel beterde, doch dat de bediende uit het logement vreesde, dat de Waard hem zoude doen arresteren, omdat hij niets meer had, om te betalen. Mijn bloed werd warm, toen ik dit hoorde, doch ik bedwong mij. Wat gaat mij toch heel het menschenras aan, dacht ik. Ik moest nog een paar dagen te *Bn*..... blijven, en ik hoorde of zag niets van mijnen zieken buurman; doch des avonds te huis komende en geld op mijne wissels ontvangen hebbende, telde ik dit nog eens na en schikte het in mijne cachetten. Terwijl ik nog bezig was, hoorde ik den waard op de kleine kamer nevens mij op een' norschen toon zeggen: ‘Het is nu lang genoeg, vier Louis d’Or zijt gij op nieuw schuldig; denkt gij mij die op dit oogenblik te geven of niet? Ik heb mij zelfs voor u gewaagd, door u, die een vreemdeling zijt, zonder pas te herbergen; maar nog heden zal ik zorgen, dat gij dezen nacht een ander verblijf hebt. Men zal dan wel uitvinden, waar gij van daan zijt.’ - ‘Ik bid u, heb nog tot morgen geduld!’ - antwoorde de Vreemdeling, die na het mij voorkwam het Fransch met eenen Hollandschen tongval sprak - ‘Ik bid u, heb geduld tot morgen. Geld heb ik niet meer. Ik heb het u tot den laatsten penning toe gegeven, zoo wel als al het overige, dat eenige waarde bezat. Toch heb ik nog iets, waarmede ik u schadeloos kan stellen.

O! laat het mij nog dezen nacht behouden! Morgen verlaat ik in 's hemels naam uw huis, en zal geen' sterveling meer tot last zijn.

De onmedogende Waard maakte mij razende, door de onbeschoftheden, die hij den ongelukkigen nog toeduwde. Ik beefde van woede, en had mijne kamerdeur reeds open gerukt, doch mijn knecht hield mij tegen, en de Waard verliet vloekende en razende den armen Vreemdeling. Duizendwerf was ik op het punt om dezen te gaan vertroosten, en mijne hulp aantebieden, doch ik liet mij door onderscheidene redenen daarvan terug houden. Morgen, zeide ik bij mij zelven, dat zweer ik, morgen moet ik dat vreemd omzwervend mensch zien, en de vier Louis d'Or voor hem aan den onbarmhartigen Duivel betalen. Ik was zoo geheel in eene kwade luim, dat ik mij ijlings op mijn' bed wierp, en met op nieuw ontvlamden menschenhaat in mijne ziel den slaap vatte. Reeds vroeg was ik weer ontwaakt. Meer dan eenmaal had ik mij reeds buiten mijne kamer begeven, om mijn' knecht te roepen; doch de karel ronkte nog, als of hij nog in geen honderd jaren moest wakker worden. Alles was stil, en ik lag mij ook nog eenmaal neder, om het doorbreken van den helderen dag op mijn leger te verwachten. Zoo lag ik omtrent een half uur, toen ik gerucht in de kamer nevens mij hoorde. De Vreemdeling opende zijne deur; de mijne stond wijd open. Ik zag hem door de reten van mijne

gordijnen, verscheidene malen over den gang heên en wedergaan. Eens bleef hij in mijne geopende deur staan. Ik hield mij slapende; doch zijne houding en geheel voorkomen hadden mij reeds achting voor hem ingeboezemd. Zijn oog vestigde zich op mijne geopende Cachetten, die nu rijkelijk met goudgeld voorzien waren. Hemel! wat gevoelde ik niet in dat oogenblik! Onwetende had ik immers hier een' strik gespannen voor de deugd. De Vreemdeling had iets, dat ik niet wel onderscheiden kon, in zijne hand. Beurtelings drukte hij het aan zijn lippen en aan zijn hart, en hij staarde intusschen met een treurig oog op mijn goud geld. Hij ging heen, keerde terug; ging nogmaals heen, en trad eindelijk stouter eenige stappen op mijne kamer. Ik scheen vrij vast en hoorbaar te slapen; maar mijn Vriend! ik zag den schoonsten strijd. O! ik kan u niet alles beschrijven. Reeds had de ongelukkige zijne hand aan mijn geld, doch hij trok die terug, als beet hem eene adder. Vrij luidruchtig trad hij nu terug, als wilde hij mij hier door wekken; doch ik bleef slapen. Na weinige oogenblikken zag ik hem op nieuw voor mijne tafel staan. Met angstige blikken staarde hij de kleine beeldtenis aan; want dat was het, hetwelk hij gedurig in de hand hield. Op eenmaal scheen hij al zijn' moed te verzamelen; nam, gelijk in het vervolg bleek, vier Louis d’Or uit mijne Cachetten, en wilde sidderend heen gaan; doch de ongelukkige kon niet; hij scheen

aan den grond vast geworteld. Verwilderd zag hij rond, en ontdekte mijne geladene pistolen. Nu wierp hij het geld op de tafel; greep een pistool, en zou zich door de hersens geschoten hebben, zoo ik niet met een' luiden gil ware opgevlogen, en door het wegrukken van zijn' arm het schot had doen missen. ‘Rampzalige!’ - riep ik - ‘door dit gevloekte goud bragt ik u in verzoeking. God vergeve het mij!’

De ongelukkige zonk magteloos en geheel buiten zich zelven aan mijne voeten; het pistool was aan zijne regterhand ontvallen, terwijl in zijne linker de kleine afbeelding van eene bekoorlijke vrouw, wier trekken mij voor den geest zweven, bestorven bleef. Ik bragt hem met veel moeite tot zich zelven; schaamte en wanhoop verscheurden hem de ziel. Ik had hem met hulp van mijn' trouwen FREDERIK! op zijn bed gebragt, en ik bleef zelf hem bewaken. Ook deed ik een' Arts halen, want de door ziekte en smart zoo lang verzwakte ongelukkige had alle mogelijke hulp noodig.

Het spreekt van zelfs, dat ik den Waard betaalde, en hem zijne beestachtige handelwijs ruw genoeg verweet. Veel kostte het mij, om den beklagenswaardigen vreemdeling, die elken aanblik van mij, meer dan den dood schuwde, en zich zelven op de wreedste wijs beschuldigde, met mij en zijn geweten eenigzins te bevredigen. Ik gevoelde mij waarlijk aan dit jong mensch gehecht.

In zijne oogen, die hij vol edele schaamte van mij afwendde, las ik eene schoone ziel, die een' afkeer van elk misdrijf heeft; en op geheel zijn verbleekt gelaat had de hand der goede natuur zulk eene leesbare aanbeveling geschreven, dat ik mijne ziel zou bezondigd hebben, door die niet aantenemen. Ik vertoefde verscheidene dagen te *Bn*...., om des vreemdelings wil. Het gelukte mij zijn vertrouwen te winnen, schoon hij nog altijd geheimen voor mij schijnt te hebben, en ik wil hem die niet afdwingen. Zijn naam is VELDHUIZEN; hij is een Hollander. De met fraaije brillanten omzette beeldtenis, waaraan hij zoo veel waarde hecht, is de beeldtenis van zijne jonge Gade, zegt hij, eene Gade, die hij nooit weder zal zien. Deze kleine afbeelding was het laatste, dat hij aan den wreeden Waard geven kon; ‘Ach! om die te behouden, werd ik zoo verachtelijk.’ zegt het jong mensch, terwijl hij zijn gelaat met zijne handen bedekt. Ik omhels hem dan, diep bewogen, en bid hem, om zijne vriendschap. Om zijne kieschheid niet te kwetzen, hield ik mij, als of ik naar eenen Secretaris rond zag, aan wien ik, gedurende mijne reis, alles kon toevertrouwen. Ik vraagde hem, of hij dezen post wilde aannemen, en verzekerde hem te gelijk, dat hij mij hierdoor ten uitterste verpligten zou. Lang aarzelde hij; want hij gevoelde, vrees ik, wat ik hier door bedoelde. Onder vele voorwaarden werd eindelijk de edelaardige VELDHUIZEN mijn Secretaris; zoodat ik nu

als een vrij aanzienlijk persoon door Europa reis. In VELDHUIZEN vind ik eenen Vriend; zijn gezelschap is mij nuttig, en geeft mij tegelijk veel vermaak. Hij bezit oneindig meer kundigheden, dan ik, die nooit veel gelezen of gestudeerd heb; doch ik verlustig mij dagelijks door voor mijnen jongen reisgenoot alles, wat ik in verre landen gezien heb, te beschrijven. Het geheugen geeft ons toch maar ten halve vreugde, wanneer wij in eenzaamheid de ingedrukte beelden beschouwen; maar kunnen wij die aan anderen mededeelen: o! dan mengt zich onze verbeelding in het spel, geeft alles weer verw en leven, en wij genieten nog eenmaal alle de genoegens, die in het verledene verzonken schenen. Ja, ja, het vertellen van ons wedervaren, geeft nog zoeter genot, dan het wedervaren zelf. Wij zijn dan alle hinderpalen, waarmede wij geworsteld hebben, te boven; wij wekken bewondering, en voelen onze trotschheid regt aangenaam gevleid. Ik zeg het u, mijn Vriend! gij doet den grijzen soldaat of den afgeleefden zeeman eene wezentlijke weldaad, door met aandacht naar de bedrijven zijner jeugd te luisteren, en hem dus in zijne verbeelding op de tooneelen, die hem eens zoo druk bezig hielden, nogmaals rond te voeren. VELDHUIZEN verkrijgt elken dag meer krachten. Ik wilde gaarne met hem ook naar *Italie* reizen; ik moet het oude *Rome* zien, en daarenboven het Hof van de bedwingers der bekende wereld rondwandelen. O! met welk een' eer-

bied zal ik daar, in de tempels en gebouwen, die uit het graf der eeuwen, heden door liefde voor de oudheid te voorschijn gebragt worden, de stralen der zon weer zien schitteren! O gewijden grond en gebouwen! zal ik dan zeggen, dezelfde zon, die vóór zoo vele eeuwen u bescheen, doet weer heilige schemeringen tusschen uwe trotsche zuilen en wanden spelen; maar niet het zelfde menschengeslacht betreedt u. Neen, de volken zijn tot stof verkeerd, en geheel vreemden, die hoog boven u, nieuwe rijken gesticht hebben, eerbiedigen op nieuw uwe heilige oudheid.

Wat is het toch, mijn Vriend! dat wij zoo eerbied hebben voor de tooneelen, waarop lang verstorvene voorgeslachten hunne rol speelden? Wat is het toch, dat wij het werk van den ouden niet slechts met bewondering, maar met de heiligste aandacht beschouwen? Mogelijk is het trotschheid op onze afkomst. Natuurlijk toch vleidt het ons, dat de mensch ook reeds in eeuwen, die lang vergeten zijn, zulk een voortreffelijk schepsel was. Of is het ook een heimelijke trek van liefde tot geheel ons geslacht? De Zoon ziet toch altijd met genoegen iets, dat zijn Vader gemaakt of gebruikt heeft, en het nog meer aandoenlijk Meisje hecht haar hart op de teederste wijs aan alle voorwerpen die door hare geliefde Moeder plegen bemind te worden. Mij geeft het ten minste een onbegrijpelijk genoegen, wanneer ik in de nieuwsbladen lees, dat het tegenwoordig bestuur, waar-

onder ook het oud eerwaardig *Rome* behoort, den eersten grond van die Stad, door ROMULUS gesticht, doet opgraven. Ik verbeeld mij dan tusschen de trotsche overblijfsels van het werk der dappere Romeinen om te wandelen; en dat hoop ik nu eens werkelijk te doen. In elke schaduw, die ik daar tusschen de tempelmuren, en in de lange diepe gangen der gebouwen zie zweven, zal ik dan gelooven, een' CAMILLUS, een' BRUTUS, een' gekroonden menschenvriend TITUS, en andere braven, wier gedachtenis in zegening blijft, te aanschouwen.

O mijn Vriend! zoo kon ik mij uren lang bezig houden, toen ik eenmaal op de Zuidkust van *Coromandel* mij eenige maanden moest ophouden. Men vindt daar gedenkteekenen der hoogste oudheid, die in de vergetenheid wegzinkt. Aziatische volken, wier naam of leeftijd niet bekend moet zijn, hebben daar bestaan. Ik heb daar werken gezien, waar voor geene menschelijke kracht berekend schijnt. Groote ruime tempels, uit eene enkele rots gehouwen, staan daar nog aan den oever der zee, of worden gedeeltelijk door de baren bespoeld. Tempels, met zuilen, beelden en altaren, die ons overtuigen, dat de volken, door wie zij gebouwd zijn, eenen goeden smaak, eene onvermoeide kunstliefde, en reuzen krachten hebben bezeten. En deze volken zijn uit geene geschiedenis, hoe oud ook, meer te ontdekken. Goedhartige, bijgelovige Indianen hebben de plaats van

die volken vervangen. De hemel weet, wat op dezen aardbol niet is voorgevallen! O! dat het verledene zoo met de duisternis des afgronds bedekt is! Doch wat schaadt ons dit ook?

Het wordt tijd, dat ik dezen afbreke, mijn Vriend! Wie weet, wat ik u in het vervolg nog schrijf! VELDHUIZEN zal, gelijk een goed Secretaris betaamt, aanteekingen gedurende onze reis maken. Welligt geef ik dan nog eens eene reisbeschrijving uit, en vereeuwig dus mijnen naam; want naar allen schijn zal mijn naam nooit door zonen of dochteren tot het nageslacht worden overgebragt. Nu op mijn naam ben ik juist zoo sterk niet gezet; maar dat ik zoo geene wezens om mij heen heb, die veel belang in mij stellen, en mij hartelijk lief hebben; dat bedroeft mij. Doch ik heb reeds een ontwerp gemaakt, wilde VELDHUIZEN mij maar geheel zijn vertrouwen schenken; doch dat doet hij niet. Ik heb hem alle mijne lotgevallen verteld, ook weet hij, dat ik voornemens ben, om aan de Echtgenoote en het jonge kind van VAN ELDENBERG alles weder te geven, wat mij afgestaan was. VELDHUIZEN zal mijn Vriend blijven; ik wil hem en zijne jonge Gade, wier gemis hem zoo schijnt te grieven, gelukkig maken. O! hoe zal ik mij dan verblijden. Ja, rijk te zijn is toch heel wenschelijk; dat is te zeggen, niet eigenaar of bewaarder te zijn van goederen, die wij, zoo ras de dood ons naar huis roept, aan anderen moeten overlaten; neen dit

heeft niets wenschelijks; maar uitdeeler of bevorderaar van menschen geluk te zijn: o! dat is onbegrijpelijk zalig. Intusschen behoeven wij daartoe niet rijk te zijn; dit is ook waar. Toen ik niets in de wereld had, dan mijn gering zeemans loon, hielp ik toch menigen armen duivel uit den nood. Och ja! het weinige, dat ik had, deelde ik niet zelden met een' braaf karel, die niets had; en wij waren beiden meer verheugd dan Koningen. Zelfs wanneer ik volstrekt niets bezat, heb ik menig ongeluk verzacht, en menig vrolijk oogenblik geschonken. Ik leende nu eens mijn' tijd en krachten aan een' zwakken of kranken Vriend, dan eens bezorgde ik eens aan een' mishandelden slaaf, of aan eene onderdrukte Weduwe regt; en kon ik ook al geheel niets doen, dan was een troostelijk woord, en een medelijdende traan nog in staat, om eene jammervolle ziel te verblijden. Nu geene letter meer; leef gelukkig brave Vriend! van uwen opregten

G.W. VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD.

De Baron van S.... aan de Heer R, F....

Wensch mij geluk, of noem mij krankzinnig, zoo als gij liefst wilt, Vriend RUDOLF! Nog deze week ben ik de bruidegom. Ja, ja, de schoone CAROLINA geeft mij hare hand, op haar hart kan ik niet wel hopen, doch zoo inhalig ben ik ook niet, dat ik alles, wat zij geven kan, op eenmaal zou begeeren. Neen, ik ben met weinig tevreden; aan hare hand heb ik dus genoeg. ‘Maar zult gij u dan waarlijk in het huwelijk begeven?’ hoor ik u vragen. Ja wel jonge lief! eene schoone vrouw had, van het begin der wereld af, een onbepaald vermogen op ons geslacht; doch eene schoone vrouw, gelijk CAROLINA is, kan meer dan wonderwerken doen. Met een' oogwenk toch zoude zij leeuwen en tijgers in lammeren en schoothondjes herscheppen. Intusschen heb ik mij lang als een held gedragen; gij moogt hierom lagchen zoo veel gij wilt. Het is geene kunst, om het regt van den sterksten tegen een weerloos schepsel te doen gelden; maar zeg mij RUDOLF! op uw geweten af, zeg mij, of CAROLINA met die edele houding, met die zachte, eerbiedwekkende gelaatstrekken, en met die bekoorlijke, die tot in de ziel stralende oogen vol tranen, zoo geheel weerloos is? Ik weet zelf niet, welke kracht in hare blikken heerscht. Goede Engelen of Godheden be-

teugelden mij. Neen RUDOLF! de Duivel zelf, die bergen en rotsen als ganze-veren door de lucht kan doen stuiven, terwijl hij met het zwaarste metalen stuk geschut, in plaats van eenen gewoonen snaphaan, op den schouder in de oude Stad *Brugge* op schildwacht pleeg te staan: de Duivel zelf, zeg ik, zou het regt van den sterksten bij CAROLINA niet kunnen doen gelden. Ik nam duizend maal voor, om volgens uwen raad, met het uiterste geweld hare fierheid te dwingen; doch het was mij in hare tegenwoordigheid altijd zoo plegtig, zoo onbeschrijfbaar, zoo, ik weet zelf niet hoe. Maar zijt gij ooit in een hoog prachtig kerkgebouw, waar eenige duizenden in stillen ernst hun gebed ten hemel zenden, of waarin schoone statige orgeltoonen langzaam en plegtig weergalmen, geweest, en gevoeldet gij als dan niet iets, dat allen spotlust beteugelde? Nu, zoo iets omtrent gevoelde ik in de tegenwoordigheid van CAROLINA. Eenmaal slechts, en dat wel denzelfden dag, waarop gij mij verlaten hebt, nam ik voor, door u getergd en beschimpt, CAROLINA even op denzelfden voet, als alle andere bevallige schepseltjes, die mij in het warnet der schoonheid verstrikt hadden, te behandelen. Ik deed haar gevoelen, dat zij volstrekt in mijne magt was, en dat ik lang genoeg aan hare nietsbeduidende naauwgezetheid mijne wenschen had opgeofferd. Ja RUDOLF! ik overwon in dat oogenblik het ontzag, dat fiere deugd en heilige onschuld, zelfs den moedwillig-

sten booswicht inboezemen; en toch moest ik voor de zachte majesteit van het edelste vrouwelijke schepsel, dat met eigene handen haar leven aan hare eer trachtte op te offeren, bezwijken. O! toen niets haar aan mijn geweld kon ontrukken, drukte zij zich eene puntige schaar in den boezem; haar bloed vloeide reeds, en verwde mijne hand, toen ik haar het helsche moordtuig ontwrong, en met de duurste eeden beloofde, haar niet te beleedigen, ja, zelfs zonder hare toestemming haar niet weder te zullen zien. Sidderende van ontroering en onwilligen eerbied, verwijderde ik mij, en liet de in mijn oog nu Goddelijke schoone, aan de zorg van vrouwelijke bedienden over. De vrome SUZANNA, dit weet gij, heb ik sinds lange weggezonden. Doch CAROLINA heeft het vermogen, om in allen, die haar naderen, het bekeeringswerk te doen aanvangen. Zelfs de oude afschuwelijk leelijke GEERTRUY, die mij, zoo wel als den oud adelijken eigenaar van dit Kasteel, in onderscheidene liefdesgevallen behulpzaam was: zelfs de oude afschuwelijk leelijke GEERTRUY begint hare zonden te betreuren, en houdt CAROLINA geen haar breed minder heilig dan ST. URSULA, of ST. CECILIA.

Nu, ik hield mijn woord; ik verscheen niet voor het oog van mijne LUCRETIA, doch ik nam mijne toevlugt tot den ouden VAN ELDENBERG. Dezen echten Zoon des Satans deed ik met extra-post bij mij komen, en de grijze schurk met zijn ho-

nend en beschimpend satersgezigt, noemde mij een' tien dubbelden gek, die mij door de kleine huichelaarster, gelijk hij zijne Schoondochter noemde, de wetten liet voorschrijven. Ik beloofde hem alles, wat hij begeerde, wanneer hij CAROLINA tot mijne meest begunstigde Sultane, die mij niet meer schuwde en verachtte, kon herscheppen. Het geld waarvoor hij zijne arme ziel reeds duizendmaal verkocht heeft, verrukte hem, en hij zwoer en vloekte, dat zijne grijze haren te bergen rezen, binnen twee dagen zou CAROLINA mij hare teederste vriendschap schenken.

Ik leefde nu, door hoop en vrees gemarteld, maar de oude zondaar vorderde niets. Het ging mij aan het hart, dat moet ik zeggen, wanneer ik hem zoo woest en wreed met het lieve schepsel hoorde te werk gaan, en het kostte mij meer dan eenmaal heel veel, om den gevoelloozen booswicht niet in de haren te vliegen. Ik had nog nooit kunnen besluiten, om, volgens uwen raad en dien VAN ELDENBERG, het onnoozel Kind volstrekt aan de Moeder te ontrukken; dagelijks was het nog eenige uren bij haar; doch gisteren morgen wandelde VAN ELDENBERG hare kamer op en neer, terwijl zij het lagchend wicht met engelachtige goedheid liefkoosde. Ik kon alles, wat gebeurde hooren en heimlijk zien. Op eenmaal trad VAN ELDENBERG naar CAROLINA. ‘Zoo gij dit Kind waarlijk liefhebt,’ - zeide hij - ‘bewillig dan in den voorslag van den Baron, en heersch

over uwe dwaze eigenzinnigheid. EDUARD, zeg ik u, is dood, hoe kunt gij dus langer van ontrouw beuzelen? Kies op dit oogenblik. Neem voor eeuwig afscheid van dit wicht; want ik wil het als de oorzaak van uw en mijn ongeluk haten. Een bediende heeft reeds order, om het naar K... te brengen, en het nog dezen avond op de straat als een' Vondeling, neder te leggen. Nooit zult gij, nooit zal ik, iets meer van dit rampzalig wezen hooren. Of verkiest gij het bij u te houden, en het in den schoot des overvloeds op te voeden: wel aan, maak dan den Baron gelukkig.' Hij stond als een verscheurende leeuw voor de weenende Moeder, die haar Kind zoo vast aan het hart drukte, als wilde zij het voor zijne verslindende klaauwen beveiligen. Lang kermde zij luid, zij scheen God en de geheele natuur om ontferming te bidden. 'Antwoord!' brulde de wreedaard, en hij greep haar geweldig aan. 'Misdadig kan ik niet worden!' - snikte zij - 'neen ik kan niet. O! mijn Kind! gij zoudt uwe Moeder haten en verachten! Neen! neen! ik kan niet.' Nu rukte hij den zuigeling uit hare armen en riep mijn' knecht. CAROLINA vloog in eene soort van woede op, en poogde hem den geliefden roof met inspanning van alle hare krachten te ontweldigen. Ik kon mij niet langer bedwingen, ik vloog te gelijk met den ouden FREDERIK binnen; doch de beminnelijke CAROLINA lag als verstijfd in eene doodelijke onmagt. 'Monster!' - riep ik tegen VAN ELDENBERG - 'gij hebt haar

vermoord!' Ach! de hemel weet, wat ik al niet tegen hem uitbraakte, doch hij bleef koel, en lachte den helschen lach der onzinnigste boosheid. Lang hield ik de ongelukkige Schoone voor dood. GEERTRUY en alle, die haar omringden weenden. Toen zij eindelijk teekens van leven gaf, ontvlood ik haar. VAN ELDENBERG spotte en tergde al het goede uit mijne ziel weg. Dezen morgen gaf hij CAROLINA een bezoek; doch ik had gedreigd, hem te vermoorden, indien hij haar wreed behandelde. Intusschen had zich de booswicht meester gemaakt van zijn' Kleinzoon, en hem bij de tuinmansvrouw doen bestellen. Met eene soort van zegepraal stapte de oude, na het afgelegde bezoek, in mijne kamer. 'CAROLINA is de uwe, op welke eene wijs gij ook wilt.' - zeide hij - 'Zij geeft u hare hand als Echtgenoote; maar het staat aan u, om een waar of een valsch huwelijk aan te gaan.' - 'CAROLINA geeft mij hare hand?' - riep ik, in vervoering - 'Neen afschuwelijk mensch! ik zal een waarachtig, heilig huwelijk met haar sluiten, dat zweer ik u.' Ik vloog nu naar CAROLINA, zij lag verbleekt en magteloos op de kanapé. 'Waar is mijn Kind!' zuchte zij. 'Als de Baronnes VAN S...' - zeide VAN ELDENBERG, - 'ziet gij het eerst weder.' Ik had geen' moed, om te spreken, doch ik drukte haar de hand, en ging heen. Na een paar uren wordt de plegtigheid voltrokken. Vaarwel RUDOLF, ik blijf uw getrouwe

VAN S....

Mejufvrouw Emilia van Zellingen aan Mevrouw van Zellingen.

Hartelijk geliefde Mama!

Bekommer u niet over mij. Het was niets dan eene ligte ongesteldheid, die mij maandag, toen gij ons bezocht, zulk een verbleekt en treurig voorkomen gaf. Het bedroefde mij, dat ik de rust van uw lief moederhart hierdoor stoorde. Alles is weer voorbij, uwe EMILIA is weer gezond en opgeruimd. Opgeruimd? Ja, voor zoo ver men dat bij eenen door zielensmart wegstervenden Grijsaard, en eene bitterlijk bedroefde Vriendin zijn kan. De Heer REINHART heeft nog niets van CAROLINA vernomen. Ach neen! lieve Mama! hoe zou ik opgeruimd kunnen zijn, zoo lang zij, die ik met de teederste zusterliefde bemin, in de magt van een' booswicht is? God weet, wat hij haar doet lijden, en waar hij haar heen gevoerd heeft. De Heer VAN NIEUWVLIED laat niets onbeproefd, om de ongelukkige te redden. Hij heeft zelfs het gezag der wetten te hulp geroepen; doch te vergeefs. De snoode Baron VAN S... weet alles te ontduiken, en beklaagt zich zelfs openlijk, omdat men hem met geweldadigen vrouwen-roof beschuldigt. Op het adelijk landgoed, van waar de eerlijke, de goedhartige SUZANNA haar brief aan Mevrouw EDELING schreef, is de arme CAROLINA

niet meer. VAN NIEUWVLIED schijnt hier van overtuigd te zijn, en zwerft in den geheelen omtrek rond. ‘Welligt’ - zoo schrijft hij aan den Heer REINHART - ‘is uwe dierbare Dochter op nieuw aan den afschuwelijken booswicht ontvlugt. Aan moed, dit weet ik, ontbreekt het haar niet; maar wie? ach! wie zal de weerlooze ongelukkige, die voorzeker verdwaald is, beschermen? Doch vergeef mij deze taal des ongedulds. Ik, de laatste toevlugt van haren EDUARD, en de vaderlijke beschermer van haar onnoozel wicht, ik zal haar tot in de verborgenste schuilhoeken der aarde opsporen. Ik zal aan hare engelen-ziel de rust de onschuld wedergeven. O! vertrouw op mij, mijn Vader! ik zal uw' Kind weer veilig in uwe armen voeren.’

Dan ach! wat baten deze magtelooze beloften van den edeldenkenden VAN NIEUWVLIED? Meer dan twee maanden zijn verloopen, en CAROLINA blijft voor ons allen verloren; de brave REINHART zal haar voorzeker niet wederzien. Zigtbaar nemen zijne krachten dagelijks af, doch zijne ziel verkrijgt ook dagelijks meer kalmte. O! lieve Mama! hoe gelukkig is de sterveling niet, die op de wijze liefde van het weldadig Opperwezen zoo volkomen vertrouwt, en in den schoonen godsdienst, die met het zedelijk gevoel der menschelijke natuur zoo voortreffelijk instemt, ondanks alle omstandigheden, de reine bron van troost en vreugde vindt! ‘Lieve Zuster!’ - zeide de Heer

REINHART, dezen morgen tot Mevrouw EDELING, terwijl eene woeste windvlaag de wemelende sneeuwvlokken tegen onze vensters joeg - ‘lieve zuster! welk een onderscheid tusschen dezen donkeren, treurigen dag, en den schoonen helderen dag van zomermaand, waarop wij de geboorte van CAROLINA, hier in deze nederige woning, zoo vrolijk en dankbaar vierden! O! toen dacht ik niet meer aan onze verdrijving van *Vredenburg.* De geheele natuur lachte mij ook hier vreugde in het hart; en waarom niet? De geheele aarde is immers Gods lusthof? Maar welk een onderscheid tusschen deze twee dagen! Toen dauwden de bloemen, die den grond als een levendig tapijt bedekten, de liefelijkste geuren; en de verdorde bladen, die van het geboomte dat zich voor den wind krompt, vallen, ruischen mij nu een sterflied toe. Het luchtig zomer koeltje strooide toen, de verwelkende bloezemblaadjes in het rond; en wiegde de zwellende vruchten tusschen het jeugdige loof; en nu blazen de loeijende stormen hagel en sneeuwvlokken over het eenzaam veld, en slingeren de naakte, de dorrende boomtakken wild tegen elkander. Maar zulke schoone zomerdagen zouden wij immers niet kunnen beleven, wanneer de winter ons die niet voorbereidde? O! ja ook deze stormwind verzamelt ons wolken, in wier schoot het voedsel der vruchtbaarheid boven onze velden zweeft; och ja! met hetzelfde vermaak, of liever met dezelfde dankbaarheid, waar-

mede ik de lagchende lente bloezems beschouwde, zie ik ook nu deze witte weemelende vlokken; want deze weldadige kinderen der wolken, brengen immers voedende sappen voor de nog sluimerende bloezems en vruchten mede. En waarom zouden wij ons dan angstvallig bekommeren? lieve SOPHIA. Hij, die de natuur zoo liefderijk, zoo wijs bestuurt, maakt ook alle menschelijke lotgevallen dienstbaar tot bevordering van wezenlijk geluk, en in de handen van dien God, beveel ik mijne dierbare CAROLINA. Wat kunnen menschen doen tegen Hem, zonder wiens toelating, geen haar kan gekrenkt worden? Ach! schoon ik mijn Kind niet mag wederzien, met deze sterfelijke oogen, eeuwig blijft zij toch de roem, de vreugde van dit vaderhart.' - En toen ik gister avond den vriendelijken Grijsaard, een' goeden nacht wenschte, drukte hij mijne hand, en zeide op eenen vrolijken toon: 'Lieve EMILIA! o! ik ben zoo gerust; CAROLINA is op dit oogenblik, geloof ik, veilig en tevreden. Bijgeloof is het niet, neen! dat gevoel ik; maar hoor EMILIA! ik lag daar zoo met mijn oog op het venster, waardoor de maan haar licht in mijne kamer werpt, gevestigd, en ik deed een vurig gebed tot God, voor het belang van mijn dierbaar Kind. Ach! toen werd het op eenmaal zoo kalm en gerust in mijne
borst: *wat zijt gij bevreest gij Kleingelovige!* scheen door mijne ziel te weergalmen. Ik opende mijne pas geslotene oogen, en zie daar,

eene schoone star, eene star van de eerste grootte, flikkerde zoo vrolijk, zoo onbewolkt, als ik die ooit nog zag, mij als te gemoet. Zie, lief Kind! die heldere, flikkerende star scheen mij in dat oogenblik, het liefdevol antwoord des eeuwigen op mijn gebed; en waarom zoude het dat niet zijn kunnen? Is niet elk blijk van Gods vaderlijke liefde, een vertroostend antwoord op onze gebeden? En verkondigen de starren, die den donkeren nacht verlichten, en het eenzaam pad van den nachtreiziger, of van den angstvollen verdwaalden met zachte vertroosting bestralen, Gods ontfermende liefde niet? Nooit, goede EMILIA! nooit zag ik mij door het licht der vriendelijke maan omschenen, wanneer ik op den eenzamen weg, over eene wijduitgestrekte heide, of door een digt begroeid bosch, voortreisde, of mij dacht, ik gevoelde de vaderlijke zorg van Hem, die de maan tot verlichting van den nacht schiep. O! mijn Kind! hoe goed was het mij dan, wanneer ik mijn oog naar den gestarrenden Hemel ophief! Ik was dan niet meer eenzaam; ik gevoelde niets ledigs meer in de natuur; neen ik bevond mij in Gods ruime, altijd vrolijke Schepping, in het heilvol huis van mijnen weldoenden Vader, die zijne vermoeide Kinderen, onder het rust dauwend kleed der duisternis, doet insluimeren, en voor den nog werkenden, wier taak met den avond nog niet volbragt was, duizend schitterende lampen doet lichten. Ja, ja, de starren,

lieve EMILIA! straalden mij altijd troost en vreugde in het hart. Ik wil daarom geene luiken voor mijne venster-glazen gesloten hebben; ook begeer ik geen nachtlicht, wanneer ik het eenigzins kan missen. De Vader der natuur bestemde de duisternis tot een gordijn voor ons nachtleger; de zachte Maan zal ons de slaap niet van de oogen schitteren, en de starren spreken slechts de stille taal des gevoels, tot de weinigen, die waken.' De goede Grijsaard zoude op dien toon nog lang voortgepraat hebben, zoo Mevrouw EDELING hem niet, met al den ernst van zusterlijke teederheid, verzocht had te zwijgen, en was het mogelijk, zich aan den verkwikkenden slaap overtegeven. Ik gaf hem dan ook een' hartelijken nachtzoen, en met een' helderen traan in zijn oog, noemde hij mij zijne lieve Dochter. O! ik wil dat ook zoo gaarn zijn; maar aan u, mijne Moeder! mijne beste, mijne vertrouwelijkste Vriendin! aan u heb ik heden nog zeer gewigtige dingen te zeggen.

Ach! ik heb uwe vergevende liefde welligt noodig; want zonder uwen raad, zonder uwe goedkeuring, heb ik op de zonderlingste wijze over mijn lot beschikt. Toch ben ik overtuigd, dat ik u niet zal bedroeven. Neen lieve, beste Mama! aan hem, dien gij wel eer tot mijn' Echtgenoot uitkoost, indien mijn hart daarin kon toestemmen, aan den braven, aan den door elk zoo hooggeachten LEONARD heb ik, onder voorwaarde, dat gij lieve, eenige beschermster van mijne jeugd,

mijn gedrag zult goedkeuren, plegtig mijne hand beloofd. Ik verbeeld mij, met welk eene verwondering gij deze letteren leest, en herleest. Ja, beste Mama! LEONARD, en geen ander zal mijn Echtgenoot zijn. Meer dan eenmaal hoorde ik u in vroegere dagen zeggen: 'Lieve EMILIA! mijn hart zoude niets meer op deze aarde te wenschen hebben, wanneer ik u met LEONARD vereenigd en gelukkig zag; gerust zou ik als dan sterven, in de zoete bewustheid, dat ik mijn kind aan den trouwsten, aan den edelsten beschermer overliet.' Wel nu, dierbare Moederlijke Vriendin! gij zult uwen wensch vervuld zien; maar gelukkig, neen, dat zal uwe EMILIA nooit zijn. Alleen met WAARBURG, de eenige uitgekozen Vriend van mijn hart, kon ik gelukkig geweest zijn. Doch wat schrijf ik? Gelukkig zijn met eenen trouweloozen? met hem, die het opregtste hart kon verraden? Neen, geen geluk is bestaanbaar met ondeugd, met verachtelijke ontrouw. Vergeef het mij, lieve Mama! tranen, die tegen mijnen wil vloeijen, bevlekken dit papier. WAARBURG heeft zijne trouw geschonden. O! hoe pleit mijn hart nog voor hem! Neen, WAARBURG kan zijne trouw niet schenden, hij kan niet moedwillig met de heiligste banden spelen, en de reinste liefde, die onze harten vereenigd had; in het zijne uitblussen, gelijk men eene lijktoors in de opgehoopte sneeuw, of in het gebroken ijs zoude uitblussen. WAARBURG bezweek voor de liefde tot zijn kroost, voor de

zucht, om het belang van die kleine onnoozelen te bevorderen. Maar bezweek hij wel waarlijk? of worstelde hij nog niet slechts met de zucht naar rijkdom? Ach! ik heb door drift, door gekrenkt gevoel, welligt veel te onbedachtzaam het verschrikkelijkste besluit genomen. - - -

De pen ontviel mij, lieve Mama! ik kon niet meer voortschrijven; maar ik heb aan den boezem van de lieve Mevrouw EDELING uitgeweend, en nu wil ik u alles meer bedaard schrijven, al het bovenstaande is toch niets dan wartaal.

Dominé WAARBURG kon de hand van een rijk, schoon meisje aannemen; hij kon mij verlaten, niet omdat zijn hart omtrent mij veranderd was; neen, hiervan ben ik overtuigd. Hij beminde mij, en zal dit eeuwig doen, of ik heb hem nooit gekend, want een huichelaar is hij niet. De rijke Heer DASSAUW is gestorven. Hij had WAARBURG erfgenaam van zijne goederen gemaakt, want zijne Kinderen waren hem ontvlugt; doch WAARBURG heeft den stervenden Vader met zijne Kinderen weer verzoend. WAARBURG was te edelmoedig, om het wettig erfgoed der jonge DASSAUWS aan te nemen; hij heeft den uittersten wil verscheurd, doch om zijne belangen of liever die zijner Kinders met zijne kieschheid te vereenigen, heeft hij de schoone SOPHIA DASSAUW, voor het sterfbed van haren vader, zijne onschendbare trouw beloofd. Ik was van dit alles in het geheim onderrigt. Eerst scheen het mij volstrekt ongelooffelijk, doch ik heb

de sprekendste bewijzen in handen; lees dit briefje van den trouweloozen. Ik kan, ik wil het zoo lang niet zien, om het afteschrijven, maar ik moet het terug hebben; het zal mijnen moed opwekken, en de wonden van mijn hart voor mij zelve verbergen. Lees het, eer gij mijn eigen geschrijf voortleest *,

LIEVE SOPHIA!

De tranen, die gij aan de asch van uwen Vader wijdt, wil ik eerbiedigen; maar ik bid u, vertraag het geluk niet van hem, die den hoogsten wellust vind in uw leed, zoo veel mogelijk, te verzachten. Zijne belangen vorderen de beslissing van zijn' stand, en huisselijk lot; terwijl de eenzaamheid, waarin gij u heden bevindt, slechts de dolken der smart scherper doet treffen. Kom! lieve verstandige SOPHIA! meld mij uw besluit, vertroost uwen besten, uwen eenigen Vriend, en laat ik durven hopen, na weinige dagen ons onderling geluk gevestigd te zien. In deze zoete verwachting, noem ik mij uwen Vriend

WAARBURG.

Wat zegt gij nu? lieve moederlijke Vriendin! Gij kent het hart van uwe EMILIA; gij weet hoe opregt, hoe onverdeeld zij WAARBURG bemint.

* Ik laat hier het briefje van den Heer WAARBURG aan Mejufvrouw DASSAUW volgen.

Werelden zoude ik voor zijn geluk willen opofferen; en hij, hij kiest zich eene Gade, die hem voorheen nooit kende, nooit beminde, en die hem ook niet gelukkig kan of zal maken. Elke huwelijksverbindtenis met een' ander, dan WAARBURG, scheen mij afgrijsselijk. Lieve Mama! welke dringende aanzoeken heb ik niet afgewezen? Voor welke schitterende uitzigten beefde ik niet terug? Zelfs de brave, de edeldenkende LEONARD, dien ik zoo gaarne mijn' broeder had willen noemen, de schatrijke, de met eer en roem overladene LEONARD zuchtte te vergeefs om mijne liefde. Alleen met WAARBURG was geheel mijne ziel vereenigd; met hem beloofde mij de toekomst niets dan aardsch geluk; zijne nederige pastorij was eindeloos meer voor mij, dan het prachtigste Paleis; het opvoeden van zijne Kinderen scheen mij de hoogste wellust. Ja. aan het belang van die onnoozele kleinen wilde ik al mijn genoegen, alle mijne andere vermaken, met geheel mijn hart, opofferen; den zoo vaak verachtelijken naam van Stiefmoeder, ja zelfs de honende lastertaal, die maar al te vaak uit booze harten, tegen eene stand- of plaats-bekleedster van eene eigene Moeder voortvloeit, wilde ik mij getroosten. Ach! alleen het geluk van WAARBURGS kroost was mij dierbaar, en dat rusteloos te bevorderen, stelde ik mij voor, als den heiligsten pligt; aan toegezwaaiden lof, of aan grievenden hoon dacht ik niet. Neen, lieve onnoozelen - zeide ik bij mij zelve, zeide ik bij mij zelve, wanneer de

spelende lievelingen mij aanlachten, of wanneer ik die liefkozende uit de armen van WAARBURG, op mijnen schoot nam - ik wil met meer dan moederlijke zorg voor u waken; ik wil de rampen, die u troffen, toen de beminnelijke Vrouw, die u onder het hart droeg, stierf, eerbiedigen, en u altijd zoo behandelen, als of uwe zalige Moeder bij ons tegenwoordig was. Neen, nooit zal mij die zalige bij den Vader van hulpelooze weesjes aanklagen. Doch kunt gij het gelooven? beste lieve Mama! WAARBURG vertrouwde mij zijn kroost niet. Hij zag in mij, zoo niet eene wreede, voor het minst eene gedachtenlooze Stiefmoeder te gemoet. Dit weet ik van nabij. Hij verkiest SOPHIA DASSAUW tot Moeder voor zijne Kinderen, omdat eigene ondervinding haar het lot van aangehuwde Kinderen zal doen verzachten, en omdat zij rijk is. Eene goedhartige onbekende, die dagelijks met WAARBURG en SOPHIA verkeert, maar wier naam ik eerst na de voltrekking van het huwelijk zal ontdekken, heeft mij van alles onderrigt. WAARBURG had reeds onderscheidene brieven aan mij begonnen en zelfs voltooid, waarin hij zijn gedrag wilde verdeedigen, doch hij had telkens het papier weer verscheurd; hij was niet in staat, om iets te schrijven, hetwelk hem voldeed. O! dat geloof ik! hoe kan hij zich zelven voldoen? Zijn geweten immers moet zijn gedrag afkeuren? Doch ik ben hem voorgekomen. O! laat ik u alles verhalen; ik heb reeds veel te lang mijn leed verkropt, en voor uw moederlijk oog verborgen.

Toen ik nu acht dagen geleden den nameloozen brief, die mij zoo trouwhartig de oogen omtrent het gedrag van WAARBURG opende, ontving, zult gij u mijnen toestand eenigzins kunnen voorstellen. Ik had reeds verscheidene dagen te vergeefs op WAARBURGS komst gewacht. Hij was immers ook de Vriend van den Heer REINHART en van Mevrouw EDELING. Hij kende het leed, dat zij verduurden, en hij wist uit een' brief, dien ik hem nog zoo vol trouwe liefde schreef, dat ik hier de ongelukkigen poogde te vertroosten. Doch WAARBURG kwam niet. Zijn Vader gaf ons een vlugtig bezoek, en zeide alleen, dat zijn Zoon door het sterven van den Heer DASSAUW en eenige daarbij plaats hebbende omstandigheden verhinderd werd, N... te verlaten. O! welk een verschrikkelijk licht ging nu bij het lezen des nameloozen briefs, en vooral bij het lezen van het briefje, door WAARBURG zelven aan SOPHIA geschreven, voor mij op! Goede hemel! zoo op eenmaal kon hij alle banden verscheuren, en zich in de armen van eene vreemde werpen! Smart, innige zielensmart, maakte mij geheel moedeloos; doch gekrenkte trotsheid leende mij kracht genoeg, om in hetzelfde oogenblik een besluit te nemen. WAARBURG moest ik zijne ontrouw verwijten; maar ik moest hem te gelijk mijne verachting op de duidelijkste wijze toonen. Ik wilde schrijven, doch mijne hand beefde te sterk. Ach! had ik mij toen in uwe armen kunnen verbergen! Maar neen, lieve Moeder! neen ik zou mijn lijden zoo

weinig aan u toevertrouwd hebben, als ik het aan Mevrouw EDELING deed. O! had ik een hart kunnen vinden, dat even als het mijne voor den trouweloozen pleitte! O! had ik hem dan gestreng kunnen beschuldigen, en dan die beschuldigingen hooren tegenspreken, gelijk ik zoo vurig wenschte. Ach! alleen in zulk een hart had ik het mijne willen uitstorten. O! lieve Mama! heeft u ooit een voorwerp, dat u hartelijk dierbaar was, beleedigd, vreesselijk beleedigd? Ach! dan weet gij ook, hoe elke beschuldiging, hoe elk verwijt, door den mond van een' ander tegen den schuldigen lieveling uitgesproken, grieft en terugstoot. En wat zoudt gij? wat zou Mevrouw EDELING van WAARBURGS handelwijs omtrent mij niet gezegd hebben? Toch moest ik ruimer ademtogt zoeken. Ik begaf mij alleen in de opene lucht, en dwaalde diep in gedachten tot ver op de hier nabij liggende heide, eene vreesselijk opkomende onweersbui deed mij eindelijk op den weg acht geven. Nog nooit had ik zoo ver alleen gewandeld, en ik wist volstrekt niet, waar ik mij bevond. Intusschen werd het allengs donkerder om mij heen, en het stormde verschrikkelijk. Waar zou ik vlugten? De regen viel reeds met groote droppelen, en ik verbeelde mij den angst van Mevrouw EDELING en haren Broeder over mij. Eindelijk zag ik een' boerenknaap en een meisje, die zich met overhaasting voortspoedden. Ik vraagde de kinderen naar den weg, en beduidde, zoo goed ik kon, waar ik te

huis behoorde. ‘Gij zijt meer dan een half uur van huis, Juffer!’ - zeide de vriendelijke jongen in het hoogduitsch, - ‘Ga met ons, zie, daar bij die hooge populieren wonen Vader en Moeder en Grootvader; als het weêr voorbij is zal ik u te huis brengen. Mogelijk ziet gij dan ook nog den grooten Heer, die zoo mooi gekleed is, en van nacht bij ons wil blijven. Moeder zond ons naar de Stad, om alle deze dingen te koopen; want die Heer, met zoo veel goud op zijn rok, eet van avond ook bij ons. Grootvader heeft van vreugde gehuild. Zie eens, al die herfstbloemen heeft mijne Zuster KLAARTJE daar op de heide nog geplukt; nu willen wij zijn bed en kamer daarmede versieren; want Vader en Moeder zeggen, dat het geen mensch, maar een Engel is, die bij ons inkomt.

Zoo al pratende bragt het knaapje mij op eene kleine Boerenhoeve, en welhaast in de woning van zijne vriendelijke Ouders, die mij gulhartig en minzaam eene schuilplaats vergunden. Stille vreugde en genoegen blonk de goede lieden uit het oog. De gezonde, vrolijke Vrouw, Moeder van vijf blozende Kinderen, was druk bezig, om verschillende spijzen te bereiden; de Man beloonde haar telkens met nieuwe goedkeuring, en sprak met verrukking van den welkomen Gast, dien zij verwachtten; een vergenoegde Grijsaard, die in een' lenigstoel bij de haard zat, liefkoosde beurtelings de jongste Kinderen, die aan zijne knieën speelden, en zeide

in eene soort van vervoering, terwijl hij het kleinste aan zijn hart drukte. ‘Al mijne vreugde ben ik aan hem verpligt, mijn leven dat van mijne Kinderen, alles - alles. Ach! zonder hem, had ik nooit dezen schoonen blozenden jongen omhelsd. Niet waar ANNA! aan dien braven Colonel hebt gij elke moedervreugde ook te danken?’

‘Een Colonel?’ - zeide ik - ‘goede Vader! gij verwacht dan hier een' Collonel?’ Nu plaatste ik mij nevens hem. Hij zette den kleinen poezeligen jongen op den grond, nam zijne muts van de zilveren lokken, en zag mij met vrolijk sprekende blikken aan. ‘Ja, wij verwachten een' Colonel,’ - zeide hij - een' Officier, die een Koning verdiende te zijn. O! volgden al de Krijgslieden zijn voorbeeld, lieve goede Juffer! dan zou de oorlog zoo veel weerloos bloed en tranen niet kosten; de oorlog op zich zelf is vreesselijk. Luister mijn Kind! gij kunt toch door dat schrikkelijke weêr nog niet naar huis; laat ik u van den braven Colonel, die dezen nacht bij ons, bij zijne dankbare Vrienden en Kinderen, zal vertoeven, tog veel vertellen.’ Nu schoof de goede Grijsaard nog een weinig nader bij mij, en begon aldus zijn verhaal:

‘Vóór den laatsten oorlog tusschen Frankrijk, Oostenrijk en Zweden, was ik Molenaar te *W...* in het Holsteinsche; mijn huis stond bij den Molen, even buiten het Dorp. Mijne dagen vloeiden regt vrolijk daarheen; ANNA, mijne eenige Dochter, was na den dood van hare Moeder, zaliger gedachtenis,

al mijn troost en vreugde. Zij had al vroeg heel veel vreijers; want de lieve blozende meid geleek op hare Moeder als twee droppelen water. Ook gedroeg mijne ANNA zich altijd als een stil, een zedig Meisje, daar niets op te zeggen viel. Ook dacht elk: de Molenaares, ANNA zal door den tijd nog al wat in de melk te brokken hebben. Want gij zult wel weten, goede Juffer! dat, onder Boeren en Heeren, verstand, deugd noch schoonheid, zelden tegen eene rijke vrijster kunnen opwegen. ANNA verklaarde, dat zij niet trouwachtig in haar hart was, maar dat zij, zoo lang ik leefde, bij mij wilde blijven; doch het lieve kind wist zelf niet, dat haar hartje sedert lang verpand was aan den eerlijken, den vlijtigen HERMAN, mijn' getrouwen knecht. Ik zag het met genoegen, dat HERMAN haar zoo hartelijk lief had; doch de jongen dacht daar volstrekt niet aan. Hij achtte ANNA maar alleen hoog, omdat zij het braafste het schoonste Meisje was uit den geheelen omtrek, en als hij zoo arm niet was, als hij zoo veel geld en goed had, als ANNA, ja, dan zou hij haar ook om het jawoord durven vragen; doch nu wilde hij nooit trouwen, maar tot zijn' dood toe Molenaarsknecht bij mij, en in het gezelschap der lieve ANNA, zoo regt gelukkig blijven. Zie Juffertje! zoo praatte de onnoozele jongen wel eens met een' makker van hem, die mij alles oververtelde. Toen ik nu eindelijk volkomen zeker was, dat ANNA en HERMAN elkander zoo lief hadden,

als mijne zalige EDWIGT en ik elkander eens lief hadden, riep ik ANNA op zekeren morgen bij mij. Kind! - zeide ik - uw Vader wordt oud, en wilde gaarne een' Schoonzoon hebben. Vóór mijn' dood wilde ik nog zoo gaarne een paar lieve kleine kinderen op mijne knieën wiegen. Ik heb een' besten, eerlijken jongen voor u uitgekozen; gij moet nog deze week de bruid worden. De bruidskrans zal u zoo schoon staan. ANNA verbleekte, en bevende en schreijende riep zij: Ik blijf bij u en bij HERMAN. Neen, ik kan niet trouwen; ik heb niet een' jongen in de geheele wereld lief. - Ja, gij zult hem wel lief hebben, hernam ik, knapt de boel hier maar wat op; dezen middag breng ik hem van den Molen mede; zorg, dat wij een klein feestmaal hebben. Het ging mij aan het hart; zoo weende het Meisje, doch ik ging onbarmhartig heen. Ook op den Molen speelde ik de rol van tijran. Hoor HERMAN! - zoo ving ik aan - gij hebt mij nu zes jaren trouw gediend; ik was altijd over u te vreden, maar nu moet gij ook mijn' zin doen; mijn knecht kunt gij toch niet meer zijn; ik heb eene schoone bruid voor u, die moet gij van mijne hand aannemen, zij is deugdzaam en rijk. Nooit! nooit! - riep hij met eene stuiptrekkende beweging - al was zij zoo schoon als uwe ANNA, en zoo rijk als alle de Keizers en Keizerinnen der wereld. Wilt gij mij voor uw' knecht niet meer hebben, dan word ik Soldaat en laat mij doodschieten; maar zwijg toch,

bid ik, van eene bruid. - Ik mogt zoo schoon praten, als ik wilde, HERMAN bleef onverzettelijk. Het werd eindelijk etens tijd; doch toen wij te huis kwamen, vond ik, in plaats van een feestmaal, geheel niets gekookt of gebraden. ANNA zat als radeloos onder den grooten noteboom vóór het huis, en snikte luid, toen ik haar met HERMAN naderde. - Wat deert u, lieve ANNA? riep de knecht, - Zij kon niet antwoorden. Zij wacht haren aanstaanden Bruidegom, zeide ik. Doch nu geraakte het jonge paar geheel buiten zich zelve. HERMAN sloeg zich woedende voor het hoofd, en ANNA wilde mij te voet vallen. Nu was het ook lang genoeg. Brave kinderen, zeide ik, kunt gij uwen Vader deze eene kleine wreedheid vergeven? Zie hier, lieve ANNA! mijn Schoonzoon. Ontvang uwe bruid, brave eerlijke HERMAN! Nu leidde ik hunne handen in elkander, en weende en lachte van genoegen. Beide zagen zij mij met groote oogen sprakeloos aan; toen vielen zij elkander aan de borst, en vervolgens wilden zij mijne knieën omhelzen, terwijl zij van blijdschap en dankbaarheid schreiden. Hier aan mijn hart, lieve kinderen! is uwe plaats, zeide ik, en sloot de Gelieven in mijne armen.'

'Vergeef mij deze langwijlige vertelling, goede Juffer! mijn voornemen was alleen u den braven Colonel te doen kennen. Nu dan, wij leefden gelukkig, tot dat het oorlog werd; toen verschrikten ons elken dag nog wel akeliger geruchten. Ver-

scheidene dorpen in onze nabuurschap werden verwoest, en wij vreesden elk oogenblik voor geweld en plundering. Eenmaal werd te middernacht hard aan de deur geklopt; wij dachten aan niets, dan aan roovers of plunderaars; doch het was zoo niet. Een zwaar gewond Officier, door zijn' knecht ondersteund, verzocht om eenige uren huisvesting. Hij behoorde tot den vijand. Maar ik had nooit in de heele wereld eenen vijand, en deze arme gekwetste man had regt op hulp en medelijden. Zijn trouwe knecht had hem op het slagveld, van onder de bloedende lijken gehaald, en hem met alle mogelijke zorg doen herleven; toch was hij nu op het punt om te bezwijken, en bijna naakt uitgekleed. - Ach! ontfermt u over mijn braven Heer! - zoo kermde de knecht - Het is de beste mensch, dien God op zijn' aardbodem heeft!' En wie zou zich ook niet ontfermd hebben? De goede knecht moest hem verlaten, om ik weet het zelf niet, wat al redenen. Doch het was als of de brave karel van het laatste geluk zijns levens moest scheiden. Om Gods wil! zorgt toch voor mijnen Heer! - riep hij snikkende, terwijl hij ons beurtelings de hand drukte. - 'Gij weet niet, goede menschen! welk een leven heden in uwe magt is; God zal u hier en eeuwig zegenen, zoo gij het behoud. Mijn brave Heer is de Vriend van alle menschen. Duizende heeft hij gered en gelukkig gemaakt. Zorgt toch voor hem! Nu schijnt hij arm, doch hij is heel rijk, en zal u tien dubbeld beloonen.'

‘Dit laatste woord hinderde mij geweldig. ANNA en HERMAN zeiden als uit eenen mond: Denkt gij, dat wij ons aan uwen Heer verhuren zouden? Ga heen goede jongen! zeide ik, elke daad, die de mensch, volgens de inspraak der zuivre natuur verricht, beloont zich zelve.’

‘De brave Officier intusschen werd na weinige dagen als mijn Zoon bemind. ANNA paste hem op, als of zij zijne Zuster was, en HERMAN deed niet minder zijn best, zelfs de kinderen betwisteden elkander de zoete vreugde, om hem kleine diensten te doen. Ik had een' kundigen wondheler, op wien ik vertrouwen kon, gehaald. De wond was wel diep, maar niet gevaarlijk. Het verlies van bloed alleen had onzen jongen Vriend zoo magteloos gemaakt; doch spoedig herstelde hij. Geen van mijne buren dacht anders, of hij was een Neef van mijnen HERMAN. Gij kunt u niet verbeelden hoe sterk wij allen aan dit edel mensch gehecht waren, en hoe dankbaar en liefderijk hij ons behandelde. Het bedroefde hem maar, dat hij ons niets vergelden kon, doch zoo dikwijls hij dit zeide, doorgriefde hij ons het hart, en wij wilden volstrekt niets van zijne beloften, die wij waarlijk voor beleedigingen hielden, hooren. Volkomen hersteld nam hij dan eindelijk met smart afscheid. O! die goede edele man! De lieve God had in elken trek van zijn gelaat geschreven: *Hij is, even als ik, de Vriend, de Weldoener van alle ongelukkigen.*

Eenige weken leefden wij vrij gerust; doch toen werd alles om ons heen in vuur en vlam ge-

zet; ook het schoone dorp *W*...., waarin een paar Regementen van de onzen zich hadden geworpen, werd in den brand geschoten, en de overwinnende vijand rigtte eene verschrikkelijke slagting aan. Ook mijn Molen stond welhaast in volle vlam; het was een verschrikkelijke dag, lieve Juffer!' - Hier droogde de Grijsaart zich een paar tranen af - 'Mijn huis was leedig geplunderd; ik lag op den grond uitgestrekt; ANNA zat nevens mij, omringd door hare vier schreijende kinderen, die het hoofd angstig in haren schoot verborgen; HERMAN was met geweld weggesleept, om het geschut te helpen vervoeren. Doch dit alles was nog niet genoeg; ook de baldadige woede van eenige knapen, die niets meer vonden om te plunderen, had mijn huis in den brand gestoken; de vlam vloog het dak uit, en deed de brandende gebinten reeds nedervallen, eer wij onze bewustheid weder kregen. Alles was vuur en rook. Ik sloot mijne oogen en gaf mij aan den dood over; doch daar kwam nu onze edele Vriend, aan het hoofd van eene bende, waarover hij het bevel voerde, aanvliegen. De brandende Molen had hem van verre al met angst voor ons vervuld; hij ontzag niets, maar vloog in ons brandend huis. Mijn goede Vader! mijne arme ANNA! - riep hij. Hij rukte ANNA van den grond, nam een paar kinderen onder zijne armen, ANNA droeg het kleinste, en FRITS moest hem aan den rok vast houden; zoo vloog hij met zijnen geredden buit door de vlam heen, en keer-

de weder, om ook mij te redden. Hemel! waarom waagt gij u zelven, laat mij sterven! - zeide ik - Doch de forsche Jongeling droeg mij, terwijl alles kraakte en nederstortte, door vuur en vonken in de vrije lucht. Ik kan u niet beschrijven, met welk eene liefde en trouw hij ons bewaakte. HERMAN werd ook door hem bevrijd, en aan ons weder gegeven; hij vertrouwde ons geen oogenblik aan de zorg van anderen toe. De Generaal wilde eene nabij zijnde post bemagtigd hebben, en beloofde aan den Officier, die dit uitvoerde, een CoIonels plaats, en eene Ridderorde. Onze beschermer wilde reeds daar heen vliegen, doch hij vestigde zijn oog op ons, en nog een aantal ongelukkigen uit het afgebrande dorp. Neen! - zeide hij, mij de hand goedhartig schuddende - aan moed ontbreekt het mij niet, dit weet mijn Generaal, zoo wel als de minste Soldaat; en wat is eer of rang, als het hart, dat onder de Ridderorde klopt, zich ondankbaarheid en gevoelloosheid verwijt? - Hij liet een ander heen trekken, en bleef in het luchtig neergeslagen kamp; hier leed hij waarlijk gebrek, en gaf aan ons alles, wat hij bezat. Eindelijk moest het kamp opbreken; nu kwam hij bij mij. Hoor Vader! - zoo sprak hij - hier kunt gij met uw huisgezin niet blijven; mijn knecht zal u allen naar *Holland* geleiden; daar heb ik veel land, en juist op eene van mijne vruchtbaarste hoeven, heb ik een' Boer noodig; ga met uwe kinderen daarheen. Dezen dienst wilt gij mij

immers niet weigeren, gij zult alles vinden, wat gij behoeft; over al het andere zullen wij wel schikkingen maken. Ik moet heen. - Hij gaf ons geen' tijd, om te antwoorden, maar vertrok. De wagen stond voor ons gereed, en vergezeld door den braven knecht, die overal voor ons zorgde, reisden wij naar dit gelukkig plekje gronds. Maar oordeel over onze verwondering en dankbaarheid: deze welbebouwde landhoeve, met alles, wat daartoe behoort, was mijn eigendom; alles was op mijnen naam overgedragen, en in een' brief van onzen weldoener dwong hij mij, op verbeurte van zijne vriendschap, alles zonder tegenspreken aan te nemen. In huis vonden wij alle noodige meubelen, alle behoeften voor vrouw en kinderen, tot geld, om de huishouding te beginnen, toe. In den stal vonden wij het noodige vee, schoon en gezond; voorts bezaaide akkers, want het was laat in den herfst, en alle de noodige gereedschappen tot den landbouw. Sedert leefden wij hier als in Gods Paradijs; de grond is mij hier heilig, want de dankbaarste liefde heeft hem gewijd. Nu kwam dezen morgen op het onverwachts een groot Officier, met heel veel goud op zijne kleederen, en een Orde-teeken op zijne borst, hier aan rijden; daar waren nog eenige mannen te paard bij hem; hij stapte af, vloog met opene armen naar ons toe, en welhaast herkenden wij onzen weldoender. Beste Vrienden! - zeide hij, want wij waren stom van vreugde - hebt gij

niet een glas melk voor mij, en kunt gij mij dezen nacht herbergen? Ik moet hier in den omtrek vertoeven, en ik wilde zoo gaarne nog eens bij u zijn. - ANNA en HERMAN grepen elk eene van zijne handen en kustten die. Dank, God dank! zeide ik weenende, ik mag u nog zien voor mijn' dood! Hij kon slechts een paar oogenblikken blijven, maar beloofde ons, vroeg in den avond weder te komen. En dan, zeide hij, moet ik weer op mijne eigene plaats, naast Vaders lenigstoel, zoo huisselijk en vrolijk met u allen eten, als of wij nog te W.... waren, toen uwe liefderijke oppassing mij het leven schonk.'

'Heb ik nu wel te veel gezegd? Juffertje' - vraagde de Grijsaard, met eenen vriendelijken lach - 'toen ik u verzekerde, dat de Colonel - want dat is hij door zijne dapperheid geworden - de beste, de edelste mensch in de geheele wereld is?' - 'Neen, niet te veel, goede Vader!' antwoordde ik - maar gij zijt ook zulk een' vriend waardig.'

Het weêr was nu een weinig bedaard, doch het bleef donker, want het was later geworden, dan ik dacht. De kleine FRITS stond gereed, om mij naar huis te brengen, toen wij het getrappel van paarden hoorden. 'Daar is hij, daar is hij!' riepen allen, en de Colonel trad binnen. Vruchteloos zou ik u de goede de openhartige liefde en blijdschap, waarmede hij ontvangen werd, willen beschrijven; hij had maar werk, om aan elk de hand te geven, en de luide welkom-groeten te beantwoorden.

‘Kinderen! zonder dezen man waren wij in de vlam omgekomen; en al waren wij gered,’ - zoo sprak de Grijsaard tot de kleinen - ‘uwe Ouders en ik zouden van gebrek gestorven zijn, en gij, hulpelooze onnoozelen! zoudt brood bedelen.’ ANNA toonde aan den Krijgsman haar jongste Kind. ‘Deze lieve jongen is hier geboren,’ - zeide zij - ‘hier op den grond, dien gij zoo weldadig aan ons schonkt.’ Hij nam het Kind, dat de mollige handjes naar het goud, dat op zijn kleed schitterde, uitstrekte, van den arm der Moeder, kuste het hartelijk, en gaf het haar terug.

O! ik vind zoo veel vermaak, om zelfs alle kleinigheden, die LEONARD betreffen, aan u te schrijven. Ja, lieve Mama! deze brave Colonel, was niemand anders dan LEONARD zelf. Zijne stem drong door mijne ziel. Naauwelijks wierp hij een' blik op mij, of hij stond met uitgebreide armen voor mij, en riep als in verrukking: ‘Hemel! EMILIA! lieve EMILIA! gij hier!’ - ‘LEONARD! mijn Vriend!’ - stamelde ik, terwijl hij mij omhelsde als de trouwhartigste Broeder. Hij bragt mij vervolgens, door FRITS vergezeld, naar het huis van den Heer REINHARDT.

Duizendwerf verzekerde hij mij, dat hij nooit opgehouden had mij te beminnen, en vraagde, of mijn hart nog niet verbonden was. ‘Neen LEONARD!’ antwoordde ik en beefde, terwijl zijn hart, waaraan hij mijne hand drukte, hevig klopte. Ik weet niet, wat ik van mij zelve denken moet. Ach lieve Moeder! mijn boezem

ademt weer zoo beklemd. Om mij aan WAARBURG te wreeken, om aan mijne gekrenkte trotschheid te voldoen, heb ik moed en kracht genoeg gehad, om den volgenden dag, toen LEONARD mij op nieuw bezocht en de vurigste, de edelste blijken gaf van zijne onveranderlijke liefde hem mijne hand te geven; immers indien uwe moederlijke toestemming deze verbindtenis bekrachtigt.

LEONARD noemde zich nu den gelukkigsten der wereld; geheel zijn leven zal hij dit oogenblik zegenen. Als bedwelmd door de vreugde, moest hij mij verlaten; doch na weinige dagen keert hij terug. Intusschen zal hij zelf u schrijven. Na zijn vertrek nam ik ijlings de pen op en schreef aan WAARBURG, dat, schoon alle betrekkingen tusschen ons vernietigd waren, mijn lot hem toch welligt niet geheel onverschillig zoude zijn; waarom ik hem dan ook, uit kracht van onze vorige vriendschap, melde, dat de Vriend van mijne kindsheid, de bij hem bekende LEONARD, eerlang mijn Echtgenoot stond te worden. Mijn hart sloeg hoorbaar, terwijl ik den brief toezegelde en verzond. Neen, neen, nooit zal, nooit kan ik gelukkig zijn, zonder de liefde van WAARBURG; aan hem alleen hangt mijn hart. O! dat ik dit belijden moet! Maar ik belijdt het immers aan mijne Moeder? Voor alle andere stervelingen, blijft het een geheim. Ik zal geduldig lijden; den edelen LEONARD mag ik het leven niet verbitteren, maar dat WAARBURG de eenige gelief-

den van mijne ziel, mij dus ongelukkig moest maken: dit denkbeeld is verschrikkelijk. O! lieve Mama! ik heb hoop en troost noodig. De oude Heer WAARBURG, hoor ik, is naar *V...*; welligt viert hij daar de Bruiloft van zijnen Zoon. Vaarwel, dierbare Mama! ik verlang onuitsprekelijk naar u, morgen immers komt gij hier, en omhelst uwe arme, droefgeestige

EMILIA VAN ZELLINGEN.

Mevrouw van Eldenberg aan Mevrouw Edeling.

Hartelijk geliefde Tante!

O! kon ik dit oogenblik mijn behoud, mijne gelukkige redding aan de borst van mijnen dierbaren Vader, en in uwe moederlijke omhelzing vieren! Ja, ik ben behouden, ik ben uit de klaauwen van menschen met woedende tijger-harten gered. Mijne krachten zijn uitgeput; ik heb duldeloos veel geleden; maar wat zegt dit, al herbloeit mijne gezondheid nooit weer! Ja, lieve Tante! wat zegt het, al moest ik nu, zoo geheel magteloos, zoo geheel afgemat, door meer dan de angsten des doods, die mij zoo lang, zoo verschrikkelijk gemarteld hebben, dit verzwakt, dit kwijnend leven, dat welligt nooit weer zijn verloren goed herneemt, eindigen? Schuldeloos, en gerust op de heiligste vriendschap van mijnen beschermer, van den edeldenkenden VAN NIEUWVLIED, zou ik nu sterven; ik zoude de liefde en de tranen van mijnen dierbaren Vader, en van u, mijne moederlijke Vriendin, waardig, sterven; en mijn onschuldig Kind, de laatste vreugde van mijn leven, mijn kleine, van alles onbewuste EDUARD, zou nooit over zijne Moeder behoeven te blozen, en zich aan de teederste ontferming

van u, en van den braven VAN NIEUWVLIED toevertrouwd zien. Ik durf nog naauwelijks gelooven, dat ik waarlijk vrij, dat ik waarlijk aan de wreedste geweldadigheid ontrukt ben. O! zoo dit alles niets dan een zoete, zalige droom ware*;* zoo ik bij het ontwaken, den ouden VAN ELDENBERG, den boosaardigsten dwingeland, die ooit het licht aanschouwde, voor mij zag, en den verdartelden wellusteling, den ondeugenden VAN S...., gereed, om mij aan zijne verachtelijkste boosheid opteofferen - o! zulk een ontwaken was erger dan de afgrijsselijkste marteling. Ik sidder eindeloos meer voor deze twee booswichten, dan voor het vreesselijkste moordtuig. Maar neen, het is geen vleijend droombeeld; ik zie, ik hoor immers, vol moederlijken wellust, mijn vrolijk wichtje, dat blozend en lagchend nevens mij op den grond rond kruipt, en zoo vaak zijne oogjes de mijnen ontmoeten, de armpjes na mij uitstrekt; VAN NIEUWVLIED deed mij immers het hart in den boezem versmelten, toen ik in hem, dien ik eenmaal als eenen verrader ontvlugtte, den eeuwig dierbaren Vriend van mijn hart wedervond.

Lieve Tante! ik zal u geen verhaal schrijven van de menigvuldige wreedheden, waarmede men mij behandeld heeft; mijne krachten laten mij niet toe, veel te schrijven, en vooral niet over het geen ik geleden heb. Mijne verbeelding brengt mij nog maar al te levendig alle die verschrikkelijke tooneelen voor den geest, en mijne aandoenin-

gen zijn te sterk. O! laat ik u alleen zeggen, dat uwe arme CAROLINA, zonder hulp, zonder hoop op redding, de wreedste kwellingen, die welligt nog door geen sterveling uitgedacht zijn, verduurd heeft. List en geweld hebben tegen mij zamengespannen; en zonder den moed, die de liefde tot deugd, die de reine wellust van den godsdienst ons inboezemt, zou ik voorzeker bezweken zijn. Dank, o! eeuwig dank! dierbare leidsvrouw van mijne jeugd! aan u en aan mijnen geliefden Vader, ben ik alles verschuldigd. Al vroeg gewendet gij mijn jong hart, niet slechts aan den kalmen vrede der onschuld, maar ook aan de hoogste zaligheid, die uit het beoeffenen der deugd voortvloeit. Door u leerde ik de bronnen der hemelsche blijdschap, waarheen de schoone godsdienst ons geleidt, kennen en genieten. Ach! wie eenmaal dat genot smaakte, wie eenmaal de zaligheid der zegepralende deugd en des reinen gewetens heeft leeren kennen, moet voorzeker wel verschrikkelijk ontaarden, om zich door verachtelijke misdrijven te kunnen vernederen. In den bangsten nood, mijne moederlijke Vriendin! vertrouwde ik op de liefde en de almagt van dat nameloos wezen, dat gij en mijn dierbare Vader mij, toen ik nog een teeder kind was, leerdet eerbiedigen, en stamelende aanbidden. O! het was dat vertrouwen, het was die bewustheid, dat God nooit een sterveling, die op hem vertrouwt, zal beschamen of teleurstellen: ja het was de ze-

kere bewustheid, dat God mijne doodelijke angsten zag, dat Hij getuige was van al mijn lijden, en dat de booswichten, die mij wilden dwingen, zoo volkomen in zijne magt waren, als het zwakste grashalmpje: het was dat vertrouwen, het was die zekere bewustheid, die mij boven mijne zwakheid verhieven, en mij kracht gaven, om alle vrees, om allen schrik te overwinnen. Neen! wie deugd en godsdienst hoogschat, dien ontbreekt het nooit, waarlijk nooit, aan kracht, om de verzoeking tot zonde, om zelfs den wreedsten dwang weerstand te bieden. Elk, die bezwijkt, beschuldige niet de natuur, of liever den Vader der natuur, die hem als een zwak schepsel, bezield door sterke driften, in dit strijdperk plaatste. De mensch is niet zwak, dan door eigene schuld, door moedwillig toegeven aan onedele neigingen. De wijze, de liefderijke Schepper schonk aan den mensch een rein zedelijk gevoel van regt en onregt. Dat gevoel overweegt eindeloos ver zijne zoogenaamde zwakheid; en het geluk, dat onschuld en pligtsbetrachting hem doen genieten, is het heerlijk tegengift tegen louter dierlijk genot, waarvan de edele menschenziel zoo ras walgt. Sterke driften geleiden den mensch niet tot het misdrijf. Neen! zij leenen vleugelen aan zijne zuiverste begeerten, en doen die in de zedelijke wereld van zaligheid tot zaligheid voortzweven. Sterke driften zijn goddelijke vonken der eeuwige liefde, die de voortreffelijkheid der menschelijke natuur doen ontwikkelen; maar voor den on-

gelukkigen, die zijn zedelijk gevoel verkracht, die den strijd der deugd ontvliedt, en aan het dierlijk genot der zinnen zijn wezenlijk heil opoffert: voor dien ongelukkigen zijn sterke driften als het vuur in de hand van een' krankzinnigen, die gewijde tempels en gelukvolle hutten in vlam poogt te zetten. O! zoo God mij het leven nog eenigen tijd vergunt, dan zal ik al vroeg den kleinen EDUARD het heil van deugd en godsvrucht leeren kennen. Ik zal zijn jong hartje met alle mogelijke zorg, niet voor verleiding beveiligen, want dat is niet mogelijk; maar tegen de verleiding wapenen. O! konde ik aan alle Ouders, die het geluk van hun dierbaar kroost hoogschatten, toeroepen: *leert uwe kinderen God liefhebben!* elk voorwerp toch, dat men waarlijk lief heeft, ontziet men, en vreest men te beleedigen of te mishagen. Ja, elk voorwerp, dat men waarlijk lief heeft, vereert men en zoekt men meer of min gelijkvormig te worden. Doch! lieve Tante! ik moet u mijne bevrijding, ik moet u mijne redding, door den besten der menschen, nog verhalen.

De Baron VAN S.... hoe laaghartig, hoe ondeugend ook, bezat nog altijd eenige menschelijkheid; maar de oude VAN ELDENBERG, o! dat ik zijn' naam hier nog moet neêrschrijven! hij de Vader van mijnen Echtgenoot, die mijne eer, mijne onschuld moest beschermen, hij werd voor mij de wreedste tijran, en poogde mijne eer, goede God! de eer van zijne Dochter voor verachtelijk goud te

verkoopen. Doch ik schuif een gordijn voor de gruwelen, door dit afschuwelijk monster in menschelijke gedaante gepleegd. Hij heeft op de wreedste wijze mij mishandeld; zelfs de Baron VAN S... gruwde van zijne onbarmhartigheid omtrent mij. Tot overmaat van ellende en jammer rukte de booswicht mij mijn Kind uit de armen; nooit zoude ik het wederzien, zoo ik niet mijne hand aan den Baron VAN S... gaf. Lieve Tante! ach! hoe heb ik zoo veel kunnen doorstaan? Ja mijn kind was van mij afgerukt. O! hoe wankelde ik toen aan den rand des afgronds. Mijne onbevlekte eer, en de deugd, waaraan ik mij voor eeuwig verpand had, en de heiligste, de natuurlijkste liefde voor het wichje, dat onder mijn hart zoo vele maanden het geboorteuur had te gemoet gesluimerd, stonden in tweestrijd. Doch ook nu kwam het vertrouwen op Gods in alles voorziende liefde mij te hulp; reeds had ik al mijn' moed verzameld en sidderende, maar plegtig verklaard, dat ik mijn dierbaar kind, welks geluk ik met mijn laatste bloed gaarne zoude willen koopen, aan de wreedheid van mijne beulen ten prooi gaf. God waakt voor de onschuld, zeide ik, en tegen zijne magt kunt gij niets doen. Zoo ik misdadig werd, zou ik die bewustheid toch niet overleven, en mijn Zoon zou nooit den moeder-naam kunnen noemen, zonder te blozen. Plegtig werd mij nu verzekerd en in schijn zelfs bewezen, dat mijn Echtgenoot dood was, en dat de Baron mij wilde huwen. Ja lieve

Tante! ik werd gedwongen, om tusschen dit gehate huwelijk, en tusschen het nooit wederzien van mijnen lieveling te kiezen. ‘Word de Echtgenoot van den Baron,’ - zeide VAN ELDENBERG - ‘en gij zijt Moeder en Opvoedster van uwen Zoon; doch wordt gij dit niet, dan ziet gij in eeuwigheid uw kind niet weder. Het zal als een vondeling vertrapt of door de barmhartigheid van de eene of andere zwakke ziel opgenomen worden; en gij, dat zweer ik u, gij zult niet sterven in het dwaas vooroordeel, dat gij aan EDUARD getrouw bleeft; met den jongsten snik op uwe lippen zult gij nog uwe trotsheid zien vernederen!’ Half dood door angst en schrik, gaf ik nu mijne toestemming tot het huwelijk. De gedachte, dat ik het onderpand van EDUARDS liefde weer als Moeder aan mijn hart zou drukken, storte eenige droppelen troost in mijn verscheurd hart. Mijn ongeluk, mijne diepste rampzaligheid konde het offer zijn, dat ik der liefde voor mijn kind bragt; maar misdadig, verachtelijk misdadig - neen dat kon ik niet worden. Naauwelijks had ik kracht genoeg, om op te staan, toen men mij naar het rijtuig wilde geleiden; want oogenblikkelijk moest dit afgrijsselijk huwelijk voltrokken worden. Bevende hing ik reeds aan den arm van de Vrouw, terwijl VAN ELDENBERG mij aan de andere zijde ondersteunde. Nu werd de deur met geweld geopend, ik sloeg mijne oogen magteloos op, en hemel! daar stond VAN NIEUWVLIED voor mij, met den kleinen

EDUARD, wiens kinderlijk geschrei diep in mijne ziel drong, in den linkerarm, terwijl zijne regter hand een geladen pistool hield, dat hij den Baron op de borst zette. Ik gaf een luiden gil, en poogde mijn kind te omhelzen, doch ik zonk magteloos in de armen van des Tuinmans dochter, die VAN NIEUWVLIED gevolgd was, en den kleinen lieveling tot de deur toe had gedragen. Ik hoorde een pistoolschot; de Baron was in den arm gekwetst, hij had VAN NIEUWVLIED willen terug stoten; de grijze snoodaart schreeuwde om hulp, doch VAN NIEUWVLIED vreesde niets. Mijn kind was door hem op de kanapé nedergelegd, en nu trachtte hij mij in het leven terug te roepen; doch ik bleef geheel bewusteloos; eerst hier, op het geringe Dorpje *E*....., waar eene vrij goede herberg is, en waar de vege staat, waarin zich mijn leven scheen te bevinden, VAN NIEUWVLIED dwong, eenigen tijd te vertoeven, kwam ik tot mij zelve. Ach! als uit eenen diepen slaap, gelijk aan den slaap des doods, ontwaakte ik. Goede Hemel! waar ben ik? riep ik, nog vol angst, dat mijne redding slechts een droom was geweest. Maar hoe werd ik niet verrast door het gezigt van mijne oude goede SUSANNA, die met moederlijke bezorgdheid voor mijn bed zat, terwijl mijn lieve blozende EDUARD op den schoot van het vriendelijk tuiniers-meisje gerust lag te slapen. ‘Gij hebt niets te vreezen lieve Mevrouw!’ - zeide SUSANNA - ‘gij zijt uit de klaauwen van

die wreede monsters gered, en die goede brave Heer, dien gij eens voor een' verrader hield, is moedig en trouw, even als uw beschermengel. Zijt volkomen gerust, hij wilde u zelfs niet zien, zonder uwe toestemming. O! gij weet niet, wat hij al gedaan heeft, om te weten, waar gij verborgen waart.'

Mijne denkbeelden waren nog verward. VAN NIEUWVLIED stond nu eens met het hatelijk masker, dat hem in den noodlottigen nacht, waarin ik hem ontvlugtte, bedekte, voor mij; dan weer verscheen hij mij, in die stoute edele houding, waarmede ik hem, met mijn onnoozel wicht in den arm, zag binnen treden, in het zelfde oogenblik, waarin mijne ellende stond voltooid te worden; slechts een oogenblik zag ik hem toen nog met volle bewustheid, maar ook dat oogenblik blijft mij eeuwig dierbaar. Ja het zal in den grooten dag der vergelding, den edelmoedigen jongeling tot onuitwisbare glorie verstrekken. Neen lieve Tante! ik behoefde geen ander getuigenis voor de onschuld van VAN NIEUWVLIED, dan zijne eigene reine ziel, die in zijne blikken, die hij vol grootheid en medelijden op mij wierp, ach - die in zijne geheele houding zoo duidelijk sprak; zijn moed, zijn edel zelfsvertrouwen, zijn tot wraak toe gedrevenen ijver voor het regt der weerloosheid: alles dacht mij stemde zoo volkomen met de om liefde vleijende onschuld en onnozelheid van het teeder wicht, dat hij aan zijne zwoegende

borst klemde. O! nooit nooit zal ik dat gezigt vergeeten, nooit zal de indruk, dien het op mijn dankbaar hart maakte, zelfs in de minste trekken verflaauwen. Eene woedende koorts greep mij aan, en dreigde mijne laatste krachten, die sedert lange verteerd waren, te verdelgen. Ik heb ook toen veel, ach! heel veel geleden; maar zelden had ik eenige bewustheid van mij zelve, of van eenig voorwerp, dat buiten mij bestond. Ach! mijn dierbaar kind hield slechts bij tusschenpozen mijne ongeregelde denkenskracht bezig; wilde droombeelden vloogen mij onophoudelijk door de ziel. O mijne Tante! o mijn dierbare Vader! zelfs de tooneelen van mijne vroegste kindsheid keerden voor mij weder; ik was vaak nog uwe kommerlooze, uwe vrolijke, liefkoozende CAROLINA, die op wijd uitgestrekte bloemvelden rondhuppelde, of in de schaduw van *Vredenburgs* hooge bosschen door u onderwezen of vervrolijkt werd. EDUARD, mijn geliefde EDUARD, was dan weer mijn getrouwe speelgenoot, of hij omhelsde mij vol vuur en schuldelooze teederheid, als de weldenkende jongeling, aan wiens reine borst ik van de gelukkigste toekomst droomde; dan weer zag ik hem mij ontvlieden, door misdrijf op misdrijf ontheiligd, en met de vreesselijkste teekens der wroeging op zijn gelaat. O! dan sidderde ik door zielensmart, en schrik, of ik vlugtte voor den misdadigen, den door wanhoop gefolterden EDUARD, in de armen van VAN NIEUWVLIED, die rust en vertroosting over mij

ademde. Lieve Tante! hoe zonderling is toch het menschelijk wezen niet gevormd! Met welke ondenkbaar fijne draden is het geestelijke en het stoflijke van dat wezen niet door elkander geweven! Wat spreken wij toch van bovennatuurkunde, of van afgetrokkene denkbeelden en begrippen? Is dit alles geene wartaal? Kunnen wij ons aan het stof, of aan het zinnelijke onttrekken, of ons boven de orde der dingen, die men de natuur noemt, verheffen? Ja de mensch denkt aan onzienelijke dingen, en tracht die te bevatten; hij stelt zich wezens en werelden voor, die ver buiten de grenzen van zijne zintuigen verwijderd zijn; doch welke voorstelling is niet reeds zinnelijk? Is elke gedachte niet reeds een beeld? Zelfs de eeuwigheid vertegenwoordigt zich aan ons, terwijl wij verzekeren, dat wij haar niet denken kunnen. Doch dit was het eigenlijk niet, dat ik zeggen wilde, toen ik aan het zonderling zamenweefsel van geest en stof dacht; maar hoeveel invloed heeft de minste verwarring in den omloop van onze levenssappen niet doorgaans op ons geheel, op ons zoo fijn te zamengesteld wezen! De grootste wijsgeer, die boven de zinnelijke wereld waant te verkeeren, wordt door eene heete koorts, die hem op de herssens werkt, volstrekt onbekwaam tot het vormen van een enkel gezond denkbeeld. Welk een verband bestaat toch tusschen eenen ongestelden koortsachtigen omloop van het bloed, en ons geheugen, dat in zulke oogenblikken de indrukken, die het

zinds jaren lang ontving, zoo sterk, zoo levendig doet uitkomen! Welke betrekking heeft de schudding of drukking der hersenen en vezelen, door buitengewone koortshitte of andere omstandigheden veroorzaakt, toch op onze verbeeldingskracht, die alsdan alles met de vurigste verwen kleurt, terwijl op nieuw dit werk van onze verbeelding in ons geheugen wordt ingedrukt, zoodat wij ons in den daarop volgenden gezonden staat, ook weer dit bonte spel der hersenen kunnen te binnen brengen? Doch, lieve Tante! vergeef uwe CAROLINA deze bedenkingen, die haar zoo onder het schrijven in vielen.

De teederste, de liefderijkste zorg en oppassing hebben mijn bezwijkend leven nog voor eenigen tijd behouden. De goede God heeft de gebeden der heiligste vriendschap verhoord. Nooit kan ik het bescheiden, en toch zoo geheel liefdevol gedrag van mijnen Vriend, van mijnen Beschermer, naar waarde teekenen. Men hield ons in de herberg, en op het geheele Dorpje voor Broeder en Zuster. VAN NIEUWVLIED werd door elk geacht en geëerbiedigd, en zijne doodelijk kranke Zuster, wier waarde men volgens de teedere bekommering en liefde des Broeders berekende, werd met het goedhartigste medelijden beschouwd en behandeld. O! hoe veel zachten wellust gevoelde ik niet, toen de brave VAN NIEUWVLIED mij al het raadselachtige in zijn gedrag, bij mijne eerste ontvoering, oplostte. ‘Is het mogelijk?’ - zeide ik, hem mijne zwakke hand

toereikende, ‘gij waart mijn redder, en ik kon u een oogenblik verdenken? Trouwe, edelmoedige Vriend! O! hoe vurig dank ik den Bestuurder van ons lot, niet slechts voor mijne redding, geliefde VAN NIEUWVLIED! maar ook voor de reine onschuld van uw hart. O! het is zulk een verschrikkelijk gevoel, wanneer de deugd van eenen Vriend, dien wij voor eeuwig dachten te bezitten, schipbreuk lijdt. VAN NIEUWVLIED! kunt gij mij de hatelijkste verdenking vergeven?’ Hij knielde voor mijn bed, drukte zijne lippen op mijne hand, en zeide, met eene door aandoeningen versmoorde stem: ‘U vergeven? o! ik zelf heb uwe vergevende vriendschap noodig. Waarom ontrukte ik u niet met geweld aan de gehuurde booswichten, die u ontvoerden? Niet de vrees voor mijn leven, maar de helsche maatregelen, door VAN ELDENBERG, en den Baron genomen, die mij voor eene mislukking deden vreezen, schrikten mij af, om openlijk, als den beschermer der hemelsche onschuld en deugd optetreden. Eeuwig dierbare Vriendin! neen, nooit zal ik u bedroeven, door de heiligste pligten te verzaken; dit zweer ik. Uwe Vriendschap! ach! uwe reine, uwe heilige Vriendschap, is de beschermgeest van mijne deugd, ook daar, waar zij op het punt is, om te wankelen.’ Hij liet mijne hand los, droogde zich een' traan af, en verliet de kamer.

Zoo ras de Geneesheer verklaarde, dat ik, zonder levensgevaar, naar *K*..... konde vervoerd

worden, bragt VAN NIEUWVLIED mij daar, aan het huis van zijnen Vriend, den Heer DIEDIGER, die eene beminnelijke Vrouw en twee bevallige Kinderen heeft. In Mevrouw DIEDIGER vond ik eene verstandige en liefderijk troostende Vriendin; zij bemint mij als hare Zuster, en mijn kleine EDUARD is de lieveling van geheel het gezin. Het goede KLAARTJE, de dochter van den Tuinman des Barons, blijft ook hier zijne vriendelijke oppaster, terwijl de goedhartige SUSANNA mij geen oogenblik verlaat, en nacht en dag schijnt te leven, alleen om voor mij te zorgen. De brave VAN NIEUWVLIED, die aan mijn' geliefden Vader en aan u reeds alles geschreven heeft, * heeft zijn verblijf eenige huizen van zijnen Vriend DIEDIGER af, op een paar kamers, die hij bij burgerlieden huurt; toch is hij dagelijks, gelijk gij begrijpen kunt, bij ons. Ik weet nog niet regt, op welk eene wijze de Baron en VAN ELDENBERG zich gedragen hebben, toen mijn brave Vriend mij uit hun geweld verloste. Mijn Echtgenoot leeft nog, dit verzekert mij VAN NIEUWVLIED.

Vaarwel, lieve Tante! ik heb dezen bij tusschenpoozen geschreven; zoo ras mijne krachten het toelaten, wordt gij, zoo wel als mijn dierbare Vader omhelsd door uwe teder liefhebbende

CAROLINA VAN ELDENBERG.

* Deze brief is niet geplaatst.

Mevrouw van Eldenberg aan Mejufvrouw van Zellingen.

Dierbare Vriendin!

O! kon ik u de kalme rust, die ik heden geniet, na zoo veel angst, na zoo vele kwellingen te hebben doorgestaan, beschrijven! Mijn hart siddert nog, wanneer ik aan mijnen verschrikkelijken toestand terug denk. Verbeeld u mij, lieve EMILIA! van alle mijne geliefde Vrienden afgescheiden; ach! zelfs bijna van alle goede, deugdzame menschen afgescheiden, in de magt van booswichten, zonder dat ik op eenige redding kon hopen; want geen sterveling, zoo dacht ik, kon ontdekken, waar men mij verborgen had. Het schrijven werd mij belet; ach! zelfs de medelijdende blikken van goedhartige bedienden werden mij misgund. Geen enkel tijdstip gevoelde ik mij, zonder de wreedste bekommering; lang en treurig was voor mij elke nacht, dien ik doorweende, en elke morgen voorspelde mij nieuwe rampen. Waarlijk, in den volsten zin, lieve EMILIA! wenschte ik elken morgen, ach! dat het avond! en elken avond, ach! dat het morgen was! En nu - o! Vriendin! men moet zoo veel geleden hebben, zoo geheel door het geweld van onverbiddelijke wreedaards elk oogenblik gemarteld zijn, als ik, om de namelooze vreugde der volkomenste veiligheid, der trouwhartigste bescherming, te kun-

nen smaken. Niets ontbreekt heden aan mijne wenschen, dan het bijzijn van mijnen dierbaren Vader, van mijne Tante, en van u, lieve, getrouwe Vriendin van mijn hart! O! kon ik alles, wat mij het geliefdste op aarde is, hier om mij henen verzamelen! O! konden zij alle getuigen zijn, van mijne blijde gerustheid, op de onwankelbare deugd, op de teedere vriendschap van den, door mij eens miskenden VAN NIEUWVLIED. Ach! hoe kon ik zijne trouw een oogenblik verdenken! Waarom vertrouwde ik mij niet, zonder eenige bedenking, aan mijnen grootmoedigen Vriend! Was zijn edel gelaat, waarin de schoonste ziel mij vertrouwelijk toesprak, niet genoeg, om mij den waren Vriend, den beschermer der onschuld, en den moedigen verdediger der weerloosheid, in mijnen VAN NIEUWVLIED te doen kennen? Wat kon mij toch de hatelijke gedachte inboezemen, dat de edeldenkendste jongeling, op wiens open voorhoofd de natuur, of de hand Gods, het zegel der ware grootheid heeft gedrukt, mij op zulk eene verraderlijke wijze ontvoerde, en den laagsten, den ellendigsten huurling, goede Hemel! den Vader van hem, wiens Echtgenoot ik ben, hiertoe gebruikte? Doch zoo bedwelmd door angst en schrik, als ik toen was, maakte elk voorwerp eenen nieuwen, schrikwekkenden indruk op mijn zwoegend hart. Ach, EMILIA! hoe duur heb ik de beleediging, die ik VAN NIEUWVLIED aandeed, niet betaald! Had ik mijn vertrouwen aan dien geliefden Vriend

geschonken, dan was ik nog dien zelfden nacht in veiligheid geweest. Ja! eer de dag aanbrak, had ik mij in de armen van mijne moederlijke Vriendin gezien, en de kommervolle tranen van het gelaat mijns dierbaren Vaders afgedroogd. Wat zal die geliefde Grijsaard nu niet om mij geleden hebben. Ik mag daar niet aan denken. EMILIA! hoe menigwerf bewerken wij ons eigen ongeluk, alleen omdat wij verkeerde middelen gebruiken, om ons van het ongeluk te bevrijden! Was ik mijnen beschermenden Vriend niet ontvlugt, ach! nooit was ik in de magt van den Baron VAN S..... op nieuw gevallen, en nooit had een onafgebroken lijden mijn leven en krachten, op zulk eene jammerlijke wijze, ondermijnd.

Gij zoudt mij naauwelijks meer kennen, lieve EMILIA! Mijne gezondheid is welligt voor altijd verloren. O! zoo mijn EDUARD nog leeft - en mijn hart zegt het mij, dat hij nog leeft - in welk eenen toestand zal hij zijne CAROLINA alsdan wedervinden! Ach! Vriendin van mijn hart! waarom was EDUARD niet mijn redder? Waarom ben ik niet alles, alles alleen aan EDUARD verschuldigd? O! dat dit hart zoo vol dankbaarheid, zoo vol heilig gevoel, voor VAN NIEUWVLIED moet kloppen! En dat moet het immers? Heeft hij zijn leven niet voor mij gewaagd? Zoude hij zijne geheele bezitting, zoude hij zijn laatste bloed niet voor mij hebben opgeofferd? Dankbaar mag, ja, moet ik toch zijn. O! hoe vrij, hoe ruim adem ik niet in zijn bijzijn, en hoe

straalt het zuiverste genoegen hem uit de sprekende oogen, wanneer ik mij, zoo vol zusterlijk vertrouwen aan zijne zorg overgeef! Met de teederste broederliefde waakt hij voor alle mijne belangen. O! zoo geheel huisselijk met den trouwsten, den besten Vriend van ons hart omtegaan, EMILIA! hoe veel bekoorlijkheid heeft dit niet! Als hij zoo, uren lang met de teederste oplettendheid voor mijn rustbed zat, met mijne, van de koorts gloeijende hand in de zijne, terwijl zijn oog, waarin telkens mijne smart, die ik niet kon verbergen, een' stillen traan deed zwellen, mij in de verstaanbaarste zielentaal, zeide: Dierbare Vriendin! waarom kan ik niet voor u lijden! O! hoe veel zoete troost vloeide mij dan niet in het hart! Ja! wanneer hij nu zoo huisselijk, zoo tevreden aan mijne zijde zit; mij, vol aandoening en kinderlijken eerbied, van zijne zalige Moeder, of van zijnen Vaderlijken Vriend DALHEIM, vertelt; als hij mij de treffendste tooneelen, die hij gedurende zijne reizen ontmoette, met levendigheid schildert; of mij een schoon geschreven boek voorleest: hoe gelukkig gevoel ik mij dan niet! En toch, toch EMILIA! ben ik niet regt gelukkig. Niet dat mijne aanhoudende zwakheid mij voor den naderenden dood doet vreezen; neen! het is een geheel ander gevoel. Waarom zoude ik het u verbergen? EMILIA! ach! ik geloof, dat het eene heimelijk knagende bekommering is, eene bekommering, dat ik met EDUARD nooit eens zoo ge-

lukkig huisselijk leven zal, als heden met VAN NIEUWVLIED. O! zoo ik immer kon ophouden EDUARD als mijnen huwelijksvriend lieftehebben, hoe verachtelijk zoude ik als dan niet zijn! Ophouden met hem lieftehebben is immers even misdadig, als hem openlijk ontrouw te worden, en den huwelijksband eerloos te verbreken. Aan welke listen, aan welke geweldadigheden heb ik niet moedig weerstand geboden? De wreedste folteringen heb ik getrotseerd, om aan mijnen huwelijkseed getrouw te blijven; en zou dan de reine deugd, zoude mij de teedere Vriendschap van VAN NIEUWVLIED doen bezwijken? Neen, EDUARD! uwe CAROLINA wil u getrouw blijven; het onschuldig onderpand van uwe liefde pleit voor u, schoon mijn eigen hart dan al eens mogt wankelen. Ja, wanneer mijn geweten mij eenig verwijt begint te doen, wanneer ik mijne dankbare Vriendschap begin te wantrouwen, dan druk ik den lieven blozenden kleine aan mijn hart, en uit den opslag van zijne vriendelijke oogjes, straalt als dan de beeldtenis van mijnen huwelijksvriend mij diep in de ziel, en deze beeldtenis beschermt mij voor mij zelve. Ook VAN NIEUWVLIED zag ik meer dan eens, wanneer hij, diep in gedachten verzonken, de kamer op en neder-wandelde, voor de wieg van mijn slapend Engeltje stil staan, en elk gelaatstrekje met weemoedige aandacht beschouwen; en God weet wat in zijn ziel omging. Eens liet hij met drift mijne hand, die hij aan zijn hart gedrukt

hield, los, vloog naar den kleinen EDUARD, die op den grond lag te spelen, nam het kind op, lag het mij op den schoot, en droogde zich de tranen af. O! voorzeker, de onschuld, de argelooze onnoozelheid strekte ook hier der zwakke deugd tot bescherming. Ach! als een rein onbevlekt Cherubijntje, dat ons vreugde en liefde toelacht, bewaakt mijn teeder wicht de zielen-vrede van zijne Moeder, en van haren besten Vriend.

Ach, EMILIA! waart gij bij ons! Doch ik mag, ik kan dat niet wenschen. De vereeniging van uw lot met dat van den braven WAARBURG nadert. O! hoe vele gelukzaligheden wachten u, mijne Vriendin! De eenige man, dien gij met een onverdeeld hart kunt liefhebben, is ook uwe liefde overwaardig, en leeft alleen voor u. EMILIA! wat zal nog van uwe CAROLINA worden, zoo de dood mij niet van het tooneel des levens doet aftreden? Waar is mijn EDUARD? leeft hij? O! waarom leeft hij dan niet voor zijne Gade en voor zijn onschuldig Kind? Met welk een oog EMILIA! zal de wereld mij beschouwen, wanneer ik eens weer in de zamenleving terug keerde? Hoe veel stof zal de geschiedenis van mijne ontvoering door den Baron VAN S...., niet aan de praatzucht van beuzelachtigen, en aan de boosaardigheid van lasterzieken, opleveren? Uit welk een oogpunt zal het edel gedrag van VAN NIEUWVLIED omtrent mij, ach! uit welk een oogpunt zal mijn langdurig verblijf hier, onder de bescherming des braafsten Vriends,

niet beschouwd worden? Neen, neen! ik keer niet weer tot de gewoone zamenleving terug, EMILIA! ook schoon mijn hart mij niets moge te verwijten hebben. Het is waar, de boosaardigste laster kan de zalige bewustheid van onschuld niet vergiftigen, noch de rust van ons geweten vermoorden; en deze bewustheid en deze zielen-rust zijn eindeloos hooger te waarderen, dan de ijdele schijn der deugd, en de eenstemmige eerbewijzen van dwazen en wijzen. Wat zeg ik? Die bewustheid, die zielen-rust zijn het hemelsch Paradijs, waarin zich de vervolgde ongelukkige voor het woeden des rampspoeds, voor de pijlen der verachting, verschuilt. Maar lieve EMILIA! toch is de hoogachting van het algemeen, maar vooral van weldenkende menschen en brave Vrienden, zulk een onwaardeerbare schat. Wee den onbarmhartigen wreedaard! die aan den ongelukkigen ook nog de achting zijner Vrienden, als den laatsten droppel troost uit den beker des jammers kan ontrooven! Het hart van zulk een wreedaard moet alle menschelijkheid hebben afgelegd. En hoe gereed is men toch niet over het algemeen, om aan helsche lastertaal het oor te leenen, en den weerloozen, die zich niet verdeedigen kan, en tegen wien de schijn getuigt, te veroordeelen, en alle aanspraak op eer en hoogachting te ontzeggen! Waarlijk, naast de zaligheid, die het gevoel van deugd en onschuld ons doet smaken, komt het rein genot van de hoogachting der braven het meest in

aanmerking; schoon het laatste alleen tot de tegenwoordige wereld behoort, en het eerste schat is, dien wij voor de eeuwigheid bezitten. Ja Vriendin! de zaligheid der deugd en der onschuld is zoo groot, zoo alles bevredigende, dat zelfs haar schaduwbeeld nog voor elk zedelijk wezen beminnelijk is. Maar de schijn des kwaads, of des misdrijfs is reeds waarlijk afschuwelijk; en elk hart, dat onverschillig is, of men het slecht dan goed beoordeelt, heeft voorzeker zijne onbevlekte reinheid reeds verloren. Zeker de schijn van deugdzaam, en de daaruit voortvloeijende hoogachting, zijn een gering offer, dat men brengt, wanneer het op het behouden van deugd en onschuld zelve aankomt. Hij, die misdadig schijnt, blijft door het gevoel van zijne onschuld volkomen zalig; terwijl hij, die met den schijn der deugd praalt, en zich toch zwarte misdrijven bewust is, ook in het midden der algemeene hulde, die men hem bewijst, door knagende wroeging verteerd wordt; ja, terwijl de schande, die hij poogt te ontduiken, hem voor elks oog brandmerkt. Maar even zeker is het ook, dat gevoelloosheid voor moordende verachting, en moedgevende hoogachting, den mensch volstrekt onbekwaam maakt, om iets grootste verrigten. Schaamte blijft altijd de Schutsgodin der onschuld; en waar schaamte verbannen is, daar bestaat ook geene wezenlijke eer.

O! lieve EMILIA! dit alles schrijf ik, en ik zie

mij zelve in den weerloosten toestand, als eene jonge, van elk verlatene Echtgenoote, aan de zorg van eenen Jongeling, die de vurigste drift in zijne ziel eens versmoorde, toevertrouwd. Zal ik EDUARD, wanneer hij eenmaal liefderijk tot mij wederkeert, van mijne onschendbare trouw kunnen overtuigen? Zal zijn hart, wanneer het aan mijne borst klopt, het mijne nog zoo volkomen verstaan kunnen? Maar waarom kwel ik mij zelve? Zoo immers EDUARD leeft, en tot mij terug keert, zal hij zijne CAROLINA, uit de handen van zijnen edelen Vriend rein en hem beminnende weder ontvangen.

Ik ben vermoeid door het schrijven, en vooral door sterke aandoeningen. Leef gelukkig, dierbare EMILIA! Welligt zien wij elkander niet weder, dan in de gewesten der onsterfelijkheid; doch hoe dit zij, eeuwig ben ik uwe liefhebbende

CAROLINA VAN ELDENBERG.

De Heer W. van Nieuwvlied aan den Heer Waarburg.

Hoog geachte Vriend!

Ik kon mijne oogen naauwelijks gelooven, toen ik uw brief opende *, en daarin las: ‘Alle hoop op aardsch geluk is voor mij verdwenen. EMILIA, is mij ontrouw geworden. Zij heeft hare hand aan den Heer LEONARD.... geschonken, en mij dit op den ijskouden toon des haats, of der verachting geschreven.’

Bij herhaling las ik deze regelen, en te gelijk riep ik mij de beminnelijke EMILIA voor den geest. Neen, WAARBURG! het edelaardig, het opregte Meisje, met die heldere, met die onbesmette ziel in de teedre blikken, kan u niet ontrouw zijn. Met geheel haar onschuldig, liefdevol hart, hangt zij aan u; en geloof mij, het vrouwelijk hart, wanneer het door zuiver gevoel veredeld is, wankelt niet ligt. Neen, mijn Vriend! het weet standvastiger, het weet moediger te beminnen, dan wij mannen. Hoogmoedigen, die zich Wijsgeeren noemen, die zich de moeite niet willen geven,

* Deze brief, welks voorname inhoud uit den brief van EMILIA aan hare Moeder reeds bekend is, werd niet geplaatst.

om den vernuftig geweefden sluijer der ligtzinnigheid weg te schuiven, en onder de duizend, duizend vrouwelijke schepsels, die, of dezen sluijer van de natuur ontvingen, of zich dien als een sieraad omhingen, waardige, eeuwige getrouwe Vriendinnen, en Echtgenoten optezoeken: zulke hoogmoedigen, die zich Wijsgeeren noemen, mogen vrij het algemeen vrouwelijk karakter lasteren, als ware het te wuft, te onbestendig, om in liefde of vriendschap eeuwig getrouw te blijven; doch dit is ook niets dan ongegronde lastertaal. En even zoo ongegrond is ook de beuzelachtige beschimping van het vrouwelijk karakter, die uit den mond van uitgediende Salet-heertjes, of oude gemelijke Mode-jonkers, en oude lediglopende Vrijers voortvloeit. Hebben soortgelijke ellendelingen immer waarlijk het vrouwelijk karakter bestudeerd, terwijl zij als nuttelooze vlinders, op bonte vleugelen, om de bloeijende schoonen heen vladderden? ‘Het vrouwelijk hart,’ - zoo snappen dezen elkander na, - ‘is veel te vatbaar voor alle indrukken, om die lang te kunnen behouden. Het wordt te ligt door elke aandoening geschud, om met onvervalscht gevoel zich aan een eenig voorwerp vast te hechten.’ Doch, welke Vrouwen hebben zich ooit door zulke laffe beuzelaars doen kennen? Slechts ijdele, door lage vleijerij bekoorde, of reeds bedorvene Schepseltjes vermaakten zich met den zwerm der bont gekleurde vlinders. Haar fijn vernuft schitterde,

in het beurtelings begunstigen, en verachten van niets beteekenende aanbidders; en ook dat schitterend vernuft, hetwelk van alle zijden toegejuicht werd, ontving in het oog van de bezitsters van dat vernuft, die geen hooger genoegen hadden leeren kennen, dan te behagen en gevleid te worden, de onschatbaarste waarde. Doch edele vrouwelijke harten, gelijk dat van CAROLINA en van uwe EMILIA, zijn op een' geheel anderen toon gestemd. Hoogachting is vooral bij de Vrouw de eenige grond van ware vriendschap of liefde. Zucht naar zinnelijk vermaak, algemeen welgevallen, goedwilligheid, of zelfs medelijden kunnen de zachte vrouwelijke ziel, met rasch verbreekbare draden, aan elk voorwerp hechten, doch deze draden worden ligt verbroken; en dit noemt men ontrouw of ligtzinnigheid; doch volstrekt ten onregte, want daar, waar zich de vrouwelijke ziel eens, door zuivere hoogachting of door de innerlijke waarde van het geliefd voorwerp, vasthecht, daar kan haar geen tijd, geen geweld, zelfs geen dood van afscheiden. Maar ik zeg u, alle vrouwelijke zielen zijn niet gevormd, om zich op deze wijze vast te hechten. De natuur zelve schijnt de Vrouw tot beminnen, tot onveranderlijk beminnen, bestemd te hebben. Welk eene neiging kan sterker zijn, dan de moederlijke liefde voor het kroost? En ook deze is eene neiging van het vrouwelijk hart. Wat hebben Vrouwen, die de ware Vriendinnen van hunne Echtgenooten waren, niet wel opgeofferd voor het

behoud of het geluk van hunne Huwelijksvrienden! Geene kerkers waren haar te verschrikkelijk, geene armoede, geene ballingschap schrikte haar af. Wat zeg ik? blijmoedig konden zij zich den moorddolk in het hart steken, om den geliefden van den dood te bevrijden. Doch waarheen voert mij mijn ijver ter verdediging van de bevallige helft des menschelijken geslachts? Neen! ik herhaal het, WAARBURG! uwe EMILIA kan niet ontrouw zijn, wat zij u ook moge geschreven hebben. Ik houd mij overtuigd, dat, in plaats van den ijskouden toon des haats en der verachting, integendeel de toon van een door liefde gloeijend hart, dat misleid of door eene helsche list gegriefd is, in haar geschrijf heerscht. Gekrenkte trotschheid, mijn Vriend! neemt wel eens zulk eene ijskoude gedaante aan. Onderzoek toch, mijn Vriend! De een of andere Duivel heeft uw geluk zoeken te verstoren. EMILIA zal nooit uit liefde hare hand aan LEONARD geven; zij zoude het alleen kunnen doen, wanneer uw geluk dat vorderde. Welligt is het misverstand, dat tusschen u beide heerschte, reeds uit den weg geruimd, eer gij dezen ontvangt.

Beste Vriend! kon ik u doen gevoelen, wat mijne ziel heden gevoelt! CAROLINA, die ik boven alles, wat in de zigtbare wereld bestaat, liefheb en eerbiedig, verbindt zich elk oogenblik meer aan mij, door de heiligste vriendschap. Zij vertrouwt zich aan mij, met diezelfde schuldelooze onbezorgdheid, waarmede zich haar spelend Kind in hare moeder-

lijke armen vertrouwt. Goede Hemel! welk een monster zoude ik niet moeten zijn, wanneer ik dit vertrouwen, slechts door een afschuwelijk voornemen, slechts door eenen helschen wensch, kon schenden. Alleen op deze gedachte rilt mij eene doodsche huivering door het bloed. Neen! schoone, door uwe kwijnende gezondheid heden nog veel belangrijker CAROLINA! neen, gij zijt mij heilig. Ik zoude even min de gedachte van uwe onschuld te krenken, kunnen voeden, als om u, terwijl gij mij uwen beschermenden Vriend noemt, en uwe lieve, dankbare blikken mijne geheele ziel ontroeren, eenen moorddolk in den reinen, zacht ademenden boezem te drukken. Ja! heilig zijt gij mij, als het voorwerp mijner ernstigste aanbidding. O WAARBURG! ik heb haar aan het vloekwaardigste geweld ontrukt; zonder mijne zorg, zonder mijnen moed, was dit goddelijk schepsel in de armen van den wreedsten wellusteling, door den bittersten jammer gestorven; want CAROLINA had haar huwelijk met den Baron VAN S.... gewis niet lang overleefd. Ach! ik vond haar aan den uitersten oever van de verschrikkelijkste ellende, of van het graf, dat voor de lieve schuldelooze ongelukkige de eenige vreedzame schuilplaats zoude geweest zijn.

Het heeft mij onbeschrijfbaar veel moeite gekost te ontdekken, waar de beminnelijke CAROLINA verborgen was. Waar de Baron VAN S.... zich onthield, dit kon geen geheim voor mij blijven. Geregtelijk vorderde ik van hem, het verblijf

van Mevrouw VAN ELDENBERG mij op te geven; doch met de plegtigste eeden verzekerde hij, dit niet te weten. Ik had niet een' getuige van hare wegvoering, en ik begon waarlijk reeds te wanhopen; want alle nasporingen waren vergeefsch. Te vergeefs deed ik de aanzienlijkste aanbiedingen aan bedienden of andere personen, die ik dacht, dat den snooden Baron behulpzaam hadden moeten zijn. God weet, dacht ik, of het edelste sieraad der schepping niet reeds door angst en jammer bezweken is, terwijl haar' moordenaar de straf der wetten ontduikt en de wroeging van zijn geweten, door het plegen van nieuwe gruwelen, tracht te versmoren. Onderscheidene malen dwaalde ik, gewapend en met alle woede in het hart, om het eenzaam gelegen landverblijf, waarin de Baron VAN S..... en de verachtelijkste der menschen, de oude VAN ELDENBERG zich onthielden. CAROLINA, verbeeldde ik mij, was sedert lange, indien zij nog leefde, van daar vervoerd; want ik had uit naam van EDUARD VAN ELDENBERG het gestrengste onderzoek laten doen. Doch ik wilde mij aan de booswichten wreeken, ik wilde hunne slaafsche zielen voor mij doen sidderen, en hen de bekentenis afdwingen, waar de eenige Vriendin van mijn hart haar dierbaar leven wegkwijnde, of waar zij den jongsten snik had uitgeademd. Ik moet bekennen WAARBURG, mijn gedrag had veel van dat der oude Ridders; even als zij, dwaalde ik rond, om eene weerlooze schoone uit de magt der helsche

boosheid te redden, of om haar te wreeken. O! had het mij aan geene magt ontbroken, met ridderlijken moed had ik het eeuwen oude gebouw, dat nog zijn half vervallene torens en breed gevestigde muren aan de woede des tijds onttrekt, tot den laatsten steen toe verdelgd; en had ik in die oogenblikken kunnen denken, dat CAROLINA werkelijk binnen die muren de wreedste mishandelingen verduurde, en te vergeefs om ontferming schreide: Hemel! wat had ik al niet beproefd! Geen tegenstand, geene onmogelijkheid zelfs, had mij kunnen afschrikken. Ja, ook hierin had ik de oude dappere ridders geëvenaard; want hetzelfde gevoel, dat hun het regt der weerloosheid deed handhaven, bezielde mij; dezelfde allesoverwinnende drift, om de hulpelooze onschuld voor geweld te bevrijden, bevleugelde mijne krachten. Meer dan eens had ik mij laten misleiden, want de listige booswichten stelden alles in het werk, om mij te verwijderen. Nu eens verspreidde zich een halfversmoord gerucht, dat eene schoone Hollandsche Dame te *H*... voor elks oog werd verborgen gehouden; dan weer ontving ik een heimelijk berigt, dat zich eene jonge Weduw met een Kind gedwongen zag, om bij eene bejaarde bloedverwante van den Baron VAN S.... nabij het dorp *U*.... in te wonen. Ik behoef u niet te zeggen, mijn Vriend! dat ik mij telkens daar heen begaf, en mijne teleurstelling ook telkens bejammerde. Doch wat behoef ik u met alle deze vruchtelooze pogingen bezig te houden?

Op zekeren morgen reed ik, door mijn' knecht vergezeld, op nieuw naar het oude roofnest, met het vaste voornemen, om, het koste wat het wilde, den Baron en VAN ELDENBERG te spreken, en voor mijne bedreigingen te doen beven. Niet ver van het Landgoed ontmoette ik een jong Meisje, met een kind op den arm; dit kind trok mijne aandacht. Goede Hemel! welk een opslag van het kinderlijk oog, welke gelaatstrekjes! Ik sprak het Meisje aan; haar Vader, zeide zij, was Tuinman bij den Baron VAN S..... ‘En dat Kind?’ vraagde ik - ‘kent gij de Moeder?’ Het Meisje zuchtte, en zocht een' medelijdenden traan, terwijl zij het lief blozend wicht kuste, voor mij te verbergen. Ik steeg van mijn paard, beschouwde den lieven kleine met nog meer oplettendheid; en hoe beschrijf ik u mijne aandoeningen? ‘Om 's Hemels wil! riep ik, waar is de Moeder van dit kind?’

Het Meisje: ‘O mijn Heer! ik bid u, verraad mij niet; ik wil u alles zeggen, maar mijne arme Ouders zouden van hier verstoten worden, zoo de Baron het ontdekte; en dan hadden zij geen brood. Voor mij is dat niets; ik wil veel liever bedelen, dan hier op het goed van zulk een goddeloos mensch blijven.’

Ik: ‘Antwoord mij toch, waar is de Moeder van dit wicht?’

Het Meisje: ‘Daar bij den Baron; maar zij is mogelijk al dood. Ach! dit kind was al haar troost; doch haar Vader zelf heeft het uit hare armen ge-

scheurd. De brave knecht van den Baron moest het wegbrengen; waarheen was hetzelfde; hij bragt het bij mijne Moeder, en wij hebben het allen zoo hartelijk lief. Zie daar is mijn Vader en FREDERIK ook. O! maak mijn' Vader niet ongelukkig.'

Ik: 'Nog in dit oogenblik zal ik haar aan de magt der booswichten ontwringen.'

FREDERIK en de Tuinman, twee mannen met de eerlijkste, de goedhartigste gezigten, schrikten voor mij. 'Wat wilt gij Mijnheer?' vraagde FREDERIK. 'De Moeder van dit onnoozel wicht aan uwen helschen tijran ontrukken, of hem vermoorden!' antwoorde ik. 'God zij gedankt! gij komt net in tijds.' - hernam de knecht. - 'Ik zal u helpen. Ja, ik dacht het wel, dat onze lieve Heer uitkomst zou geven. Ik heb ook den geheelen nacht hier om gebeden.'

'Mijn Heer!' - zeide de Tuinman, naar mij toetredende, - 'ook op mij kunt gij staat maken; het is God geklaagd, zulk eene jonge, deugdzame Vrouw in het ongeluk te storten. De Baron zal haar van daag trouwen; zij hebben haar dien zuigeling van het hart gescheurd, omdat zij de bijzit van den Baron niet wilde zijn; en met zulk een monster moet zij nu trouwen. Neen! al jaagde mij de eigenaar van dit Landgoed morgen den dag weg, ik kan het niet helpen, maar tegen zulke zwarte misdrijven wil ik mij verzetten. Zij doen het land onder onze voeten verzinken.'

De goede lieden bragten mij in het huis des

Tuiniers; de oude Vrouw weende van vreugde, toen zij hoorde, dat ik de jonge onschuldige Vrouw, die zoo veel geleden had, wilde beschermen. Met meer bedaardheid overleide ik nu alles, ik vloog naar de Stad; ik gaf van alles kennis; en men verleende mij alle mogelijke hulp. Toevallig ontmoette ik ook daar de goede SUZANNA, die mij alles verhaalde, wat zij gehoord en gezien had. Vergezeld door eenige Gens d'armes, benevens een rijtuig voor de ongelukkige CAROLINA, ijlde ik terug. En, goede Hemel! ik had geen oogenblik moeten verzuimen; de koets waarin het weerloos slagtoffer ter voltrekking der huwelijksplegtigheden moest weggevoerd worden, stond gereed. FREDERIK opende mij de deur, en met een geladen pistool in de hand, en den kleinen EDUARD op den arm, vloog ik binnen. De bijna levenlooze CAROLINA herkende mij; doch verloor welhaast alle bewustheid. Ik vorderde haar, als de Echtgenoote van VAN ELDENBERG, en uit naam der wetten, die mij regt gaven eene schandelijk ontroofde Vrouw aan het geweld te ontrukken, van den verachtelijken Baron.

‘Mijn Zoon is dood!’ - riep de snoode VAN ELDENBERG, - ‘Wie geeft u regt op zijne Weduw? Ik heb de bewijzen van zijn' dood in handen.’ De Baron werd woedende, toen ik de geheel magtelooze CAROLINA met beide mijne armen omvatte, om haar uit dit helsche moordhol te voeren, op dat de onschuldige, voor het minst vrij en gerust

in de bescherming van haren Vriend zoude kunnen sterven. ‘Terug!’ - schreeuwde van S..., op mij aanvallende, - ‘Zij is de mijne.’ De Heer REINHART heeft in ons huwelijk bewilligd; en gij zoudt geweld in mijn eigen huis plegen?’ Eenige bedienden, door den ouden VAN ELDENBERG aangevoerd, boden hem hulp; ik schoot een pistool op den Baron af; wat van hem in dat oogenblik wierd, hieraan dacht ik niet; doch de Gens d'armes schoten toe. Ik droeg CAROLINA in mijn rijtuig, en het goede Tuiniers Meisje, met den kleinen lieveling, werd door FREDERIK geleid. In den doodelijksten angst voor het leven der dierbare CAROLINA, reed ik slechts tot het kleine Dorpje .... voort. Ach! daar eerst ontwaakte het engelachtige schepsel als uit eenen doodslaap.

O WAARBURG! wie beschrijft de zaligheid der goddelijke zelfsvoldoening, die ik genoot, toen ik haar, die mij het dierbaarste op de geheele wereld is, toen ik het edelste, het onschuldigste wezen aan alle folteringen, ach! aan meer dan aan den vreesselijksten dood had ontrukt; toen ik haar zoo volkomen vrij, doch zoo geheel weerloos aan mijne bescherming zag toevertrouwd; terwijl ik, met den zorgenden blik van eenen Schutsengel - want onschuldiger liefderijker kunnen deze, de lijdende deugd niet beschouwen - over de beminnenswaardigste Vriendin van mijne ziel waakte. SUZANNA, de goede oude Vrouw, die CAROLINA eenmaal zoo getrouw bleef, toen deze mij mis-

kende, en als der belager van hare onschuld ontvlugtte, SUSANNA pastte de lieve, doch bijna stervende CAROLINA waarlijk met moederlijke teederheid op. Brandende koortsen, die elkander zonder tusschenpozing vervingen, schenen de laatste flaauwe levenskrachten der dankbare CAROLINA te zullen verslinden. Ik was radeloos. Een kundige Arts, die ik uit *K*.... ontboden had, verzekerde mij, dat naauwelijks iets, dan een wonderwerk, het bezwijkend leven der dierbare lijderes kon behouden; en toch, dank zij der Goddelijke liefde! toch is zij behouden. Nacht noch dag gaf ik mij zelven rust; zoo veel de bescheidenheid toeliet, waakte ik onvermoeid bij het schijnbaar veege krankbed. O mijn Vriend! ik leed waarlijk nog meer dan de eenige geliefde van mijn hart; hare hijgende ademhaling verscheurde mij de ziel; elk bewijs van smart deed zich verdubelende door mij gevoelen. Ach! als CAROLINA door koortshitte bedwelmd, telkens mijnen naam noemde, dan scheen mij het hart weg te smelten. De toon van hare stem doordrong mijn geheel aanwezen. Ja WAARBURG! wat moest ik niet gevoelen, toen zij schreijende klaagde, dat ook VAN NIEUWVLIED, haar dierbaarste Vriend, op wiens deugd, op wiens heilige vriendschap zij zoo volkomen vertrouwd had, zelfs haar schaker, haar verrader was geworden? Ja, wat moest ik niet gevoelen, toen zij mij om bescherming bad, en zich aan mijne borst, voor VAN NIEUWVLIED,

die haar gemaskerd poogde te ontvoeren, zocht te verschuilen! Maar welk eene weemoedige vreugde smaakte ik ook niet, wanneer zij hare lieve matte oogen dankend ten hemel sloeg, en mij haren eeuwig geliefden Vriend, den redder van hare onschuld, den beschermer van haar onnoozel wichtje noemde? Met mijne lippen op hare gloeijende hand, juichte als dan mijne ziel, terwijl mijn oog de bangste tranen weende. Maar mijne vurigste gebeden zijn verhoord; de woede der krankheid werd beteugeld, en de reine engelen ziel vertoefde nog in de zinnelijke wereld. Zij betreurde den waarschijnlijken dood van haren EDUARD. Doch mijn Vriend de Heer DIEDIGER te *K*., wien ik alles had toevertrouwd, wat de zaak van den Baron en deszelfs grijzen deelgenoot in alle boosheid betrof, berigtte mij, dat de lage booswichten volstrekt valsche bewijzen van EDUARDS dood hadden weten te vervaardigen; zelfs hadden zij eene schriftelijke bewilliging van den Heer REINHART in het huwelijk van zijne Dochter, met eene valsche handteekening van de *Maire* te .... voorzien.

De Baron, dien ik in den arm zwaar gekwetst heb, was aan de waakzaamheid van twee Gens d'armes toevertrouwd; doch na eenige dagen hadden zijne bedienden hem heimelijk weten te ontvoeren. VAN ELDENBERG hield zich schuil, en ontdook alle nasporing. Mij heeft hij den dood met dure eeden gezworen; doch ik

vrees niet voor de wraak van dezen ellendeling.

Zoo ras de geliefde CAROLINA zonder levensgevaar kon vervoerd worden, kwam Mevrouw DIEDIGER haar afhalen. De dierbare zieke bevindt zich nu te *K*... aan het huis van mijnen goedhartigen Gastvriend, en Mevrouw DIEDIGER bemint CAROLINA hartelijk; doch wie moet haar niet beminnen? SUZANNA en de jonge vriendelijke PAULINE, de Tuiniers Dochter, zijn CAROLINA'S bedienden; ik zorg voor den braven, eerlijken FREDERIK, die mij overal vergezeld. Ik woon heden hier op kamers bij goede burgerlieden; doch dagelijks ben ik getuige van het huisselijk geluk des braven DIEDIGERS met zijne Gade en bevallige Kinderen; maar dat veel meer zegt, dagelijks adem ik den reinsten wellust in den omgang, in den vrijen, huisselijken omgang met mijne hemelsche Vriendin, met CAROLINA, de Echtgenoote van EDUARD, die haar aan mij toevertrouwde. Dierbare Vriend! ik ben op dit oogenblik gelukkig, maar zoo EDUARD eens waarlijk gestorven is? Zoo CAROLINA geheel de mijne kon worden: dit denkbeeld zweeft als eene heldere, blinkende wolk, neen! als eene alles verlichtende zonnegloed, over mijn toekomend leven. O! wat durf ik wenschen? WAARBURG! ach! het blozend kind van CAROLINA schijnt mij, vol lieve onnoozelheid, voor het leven, voor de gelukzaligheid van zijnen Vader te pleiten. Neen, neen! onschuldig Wicht! gij zult niet te vergeefs pleiten; uws Vaders vriendschap is mij heilig, zijn geluk, zijne CAROLINA, beschouw ik met eerbied.

Ik moet de pen voor een oogenblik nederleggen; ook is het reeds te laat in den avond, om dezen nog met den post te verzenden. Tot morgen, vaarwel!

VERVOLG DOOR DEN HEER DIEDIGER.

De Heer VAN NIEUWVLIED verzocht mij, dezen brief, die open op zijne tafel lag, te willen sluiten, en aan uw adres te verzenden, na u alvorens de onvoorziene ramp, die hem trof, gemeld te hebben. Terwijl hij gisteren avond zat te schrijven, werd hij door een onbekend persoon geroepen, om bij de lieden, waar hij zijne kamers heeft, te willen komen. Hij vliegt oogenblikkelijk heen, zelfs zonder afscheid te nemen, met oogmerk, om spoedig terug te komen. Het was zeer donker, en een paar treden buiten mijn huis werd de ongewapende jongeling aangevallen, en zwaar in de borst gewond. Met een afschuwelijk spottend gelach riep zijn aanvaller: 'Ik ben gewroken. Sterf schoone Ridder! Konde ik nu de huichelaarster op uw stervend lijk nog aan mijne brandende wraak en lust opofferen, dan was mijne laatste doodstuip eene verrukking.' FREDERIK bragt den Heer VAN NIEUWVLIED, die in zijn bloed wentelde, bij mij in huis. Ik kan u dit tooneel niet beschrijven. Mevrouw VAN ELDENBERG, voor wie wij niets hadden kunnen bedekt houden, scheen met haren stervenden Vriend door den dood vereenigd. De moordenaar is gevat, het is niemand

anders, dan de oude VAN ELDENBERG; doch eer hij deze helsche gruweldaad pleegde, had hij een sterk werkend vergif ingenomen, en dezen nacht, is hij onder de ijsselijkste vervloekingen van zich zelven, van den nameloozen God, en de eeuwigheid, die hij vol vertwijffeling gevoelde, in de gevangenis gestorven. De Wondheeler vleit ons nog met eenige hoop op het leven van mijnen dierbaren jongen Vriend. Mevrouw VAN ELDENBERG is in het dringendste gevaar. Ik laat het aan uwe wijsheid over, om hare familie van dit voorval kennis te geven. Na mij, Weleerwaarde Heer! in uwe vereerende gunst te hebben aanbevolen, noem ik mij, met verschuldigden eerbied, uwen dienstvaardigen Dienaar

R. DIEDIGER.

De Heer Belmond aan den Heer Balcour.

Mijn Heer!

Wanneer men een bezoek aflegt, laat men zich eerst aanmelden; men vraagt, of mijn Heer te huis is, en of men hem voor een paar oogenblikken niet hinderen zal. Schoon ik in het geheel geen Vriend ben van komplimenten of beuzelachtige plegtigheden, keur ik deze gewoonte toch regt goed. Men kan bij zijn' besten Vriend, op een' tijd komen, wanneer het hem in het geheel niet voegt; alleen wilde ik maar hebben, dat de volkomenste opregtheid ook omtrent deze plegtigheid plaats vond. Ik ben een vijand van alle veinzerij. Wie zich ook bij mij laat aandienen, wanneer het mij niet voegt hem aftewachten, wordt verzocht, op eenen anderen tijd te komen. Ik heb dat eenmaal zoo aangenomen, en geen sterveling neemt het mij ooit kwalijk. Zelfs mijn eenige Broeder, die te gelijk mijn beste vriend is, treft het wel eens, dat ik zeggen moet: ‘Jongelief! ik heb het nu veel te druk, mijn huis is tot uw' dienst, maar mijn gezelschap volstrekt niet.’

Zie mijn Heer! nu ik over dit punt bij den aanvang van mijn' brief begonnen ben, kan ik daar zoo niet op eenmaal van afstappen. Ik ben wel eens bij menschen geweest, daar de een of ander

zich liet aandienen, terwijl mijn Heer en Mevrouw met verdrietige of pijnelijke gezigten, als uit éénen mond, zeiden: ‘O Hemel! komt hij nu; men heeft ook nooit eens rust.’ In zulk eene knorrige luim werd de Vriend dan afgewacht, met den huichelachtigsten lach der valsche vriendelijkheid op de lippen. Zie, zulk een gedrag is voor mij afschuwelijk. Maar wat dan? De wellevendheid moet immers toch ook in acht genomen worden? Zeker men kan laten zeggen: niet te huis! Maar ik heb een' eeuwigen haat gezworen aan alle leugentaal, zij moge met het vernis der beleefdheid opgepronkt, of ruw en onbeschaafd, van zondige lippen rollen; het hart waaruit zij voortvloeit, het moge onder een ordelint, onder een prachtig kleed, of onder de lompen eens bedelaars kloppen: het is toch altijd onrein, en heeft gewis eene verachtelijke zijde. Ik zeg dus altijd vrij uit: verzoek, dat hij, die mij spreken of bezoeken wil, op een' ander tijd kome. Heeft hij intusschen mijnen raad of hulp hoog noodig; kost het hem veel moeite terug te komen; of vordert de zaak, die hij met mij verhandelen wil, veel spoed: ja, dan ben ik gereed. Een enkel oogenblik kan men toch altijd van de dringendste bezigheid afsnipperen, vooral wanneer het geluk van een of meer menschen daarmeede gemoeid is. Want al hebben Kooplieden doorgaans den naam, dat zij een geheel andere soort van zielen bezitten, als de overige nakomelingen van ADAM: zielen, die zonder volle geldzakken

en Kantoorboeken, even zoo magteloos en kwijnende zijn, als de visschen zonder het water: mijne ziel, durf ik zeggen, speculeert ook op de vreugde der zelfsbevrediging, die uit het helpen en weldoen van anderen voortvloeit. ‘Dit is eene lofspraak op u zelven, zult gij zeggen;’ doch vergeef het mij, maar gij hebt het mis. Alles, wat ik verrigt is op zijn Koopmans; dat is te zeggen, uit louter zelfsbelang. Ik vervloek elken oneerlijken handel, alleen omdat mij dat zielrust geeft. Voor het doen van een' valschen eed, rijzen mij de haren van schrik te berge, omdat de wroeging in mijn geweten mij daar rusteloos voor zoude straffen. Ik tracht getrouw alle mijne pligten te vervullen, opdat ik daar door eene stille zaligheid kan smaken. Ziet gij? dus is het louter zelfsbelang, en, volgens de Kantiaansche leer, op verre na geene zuivere deugd.

Doch ik begrijp in waarheid niet, waarom ik dit alles aan u schrijf. Hoor, ik wist niet regt hoe ik beginnen zoude; want buiten Koopmansbrieven, laat ik de geheele Correspondentie met Vrienden en Familie aan mijne lieve Vrouw, die de kunst verstaat, om over de beuzelachtigste dingen regt betooverende te praten, en te schrijven, geheel over. Ik wilde slechts iets zeggen, om mij bij u te verontschuldigen, omdat ik zoo maar stout weg de pen opvat, en u door mijn geschrijf den tijd koom ontrooven. Doe ik dit heden, mijn Heer! ik bid u leg dan mijn' brief ter zijde, en

leest hem, wanneer het u beter gelegen komt; vooral, beantwoord hem in eene goede, vrolijke luim; want waarlijk het scheelt ook onbegrijpelijk veel, in welk eene luim wij onze Vrienden spreken of schrijven. De regtschapene man, het is waar, denkt en gevoelt omtrent regt en onregt, standvastig op dezelfde wijs; dat is ontwijfelbaar zeker, maar alle menschen zijn meer of min luimig, en volgens die verschillende gesteldheid van hunne ziel, spreken of schrijven zij ook. Ik heb lieden onder mijne bekenden, die, bij voorbeeld, des morgens grommig en lusteloos zijn, en alles met een verdrietig, beneveld oog beschouwen; terwijl zij des avonds, opgeruimd en vrolijk, alles in een helder licht geplaatst zien. Mijn Vriend Z....., die heel goed studeert en een fraai vers maakt, is de goedhartigste jongen van de wereld. Hij weent met den weenenden, en is blijde met den blijden. Zijn leven zoude hij wagen, om zijne Vrienden te helpen, en vol liefde eerbiedigt hij het ongeluk, waar hij dat ook aantreft. Maar die zelfde goede ziel heb ik boos en gemelijk tegen zijne beste Vrienden, en onmededoogende omtrent ongelukkigen gezien, alleen omdat men hem den schakel van eenige denkbeelden, het zij door een ongelegen komend bezoek, het zij door eene vriendelijke toespraak, deed vervliegen, of, omdat men eene schoone gedachte, waarop hij ten uiterste verliefd was, in derzelver geboorte versmoorde. O! hoe moeijelijk maakt deze onderscheidene ge-

steldheid het ons niet, om een' mensch naar waarde te beoordelen? Wie mijn Vriend Z..... in zijne doorgaans goede luim ziet, roemt hem, als den edelsten menschenvriend, als den lieveling van alle gezelschappen; maar komt slechts ongenoodigd op zijne studeerkamer, juist in het oogenblik, waarin hij de taal vindt, om zijn gevoel levendig uittedrukken: en hij zal, even gelijk men zegt, dat de groote LUTHER den Duivel onthaalde, gereed zijn, om u den inktkoker naar de hersens te werpen. Voor het minst zal hij u, met de toornigste blikken pogen te verdrijven, of, gevoelloos voor de treffendste reden, u van zijne kamer vloeken. Ik heb hem razende en tierende, zijne trouwste Vrienden, zoo wel als de armen, die hem iets te verzoeken hadden, zijn huis zien ontzeggen. Elk noemde hem dan een' wreedaard, een' menschenhater en zoo al voort. Terwijl de goede jongen straks het levendigste berouw had, zijne Vrienden om vergeving vraagde, en het ongelijk, dat hij de afgewezene armen had aangedaan, op de liefderijkste wijze vergoedde. Doch, zoo doende, koom ik nooit aan het einde.

Hoor, mijn Heer BALCOUR! ik heb een' eenigen Zoon; hij was nog niet geboren, toen ik hem reeds voor den Koophandel bestemde; doch de Jongen had in zijne wieg, reeds een' afkeer van Cijfergetallen en Kantoorboeken. Zijne Moeder, de liefste, de verstandigste Vrouw, uit de vier of vijf werelddeelen, Australien daarbij gerekend:

zijne Moeder, ging dien afkeer niet genoeg naar mijn' zin tegen; de jongen moest alles leeren, en in den ouderdom, waarin ik dacht, dat buiten Holland geene aarde of lucht bestond, doorwandelde mijn jongen met zijne Moeder, op de kaart of op de wereldglobe namentlijk, het land der Kaffers, der Negers, der Arabieren en der nog onbekende Wilden. O ja! in dien zelfden ouderdom, waarin ik naauwelijks kon berekenen, dat mijn Vader de Zoon van mijn' Grootvader was, waarin ik naauwelijks wist, dat het graan niet aan de boomen groeide, dat de zwaluwen en vlasvinken geene zoogdieren waren, kende mijn jongen reeds de geschiedenis der Egyptenaren, Chineezen, Grieken, Romeinen, en vooral die van zijn Vaderland. Hij kende toen reeds den aard van alle nuttige planten, als of hij die hoorde groeijen; en de Natuurlijke Geschiedenis der meest bekende dieren vertelde hij mij reeds, toen hij nog op mijne knieën zat te spelen. In waarheid, de jongen was vlug; hij geleek volkomen naar mij, in houding, gelaat en geaardheid. Dat ik in mijne jeugd zoo onkundig was, wijt ik alleen aan mijne opvoeding; en zeker, had ik zulk eene verstandige Vrouw niet gehad, mijn jongen had even zoo weinig geweten, en even zoo voor spoken, waarzeggers en kometen gebeefd als zijn' Vader. O! hoe gelukkig is het niet, eene lieve, verstandige Vrouw te hebben! Zij weet de ziel van den domsten Man voor de reinste genietingen vatbaar te maken. Zonder mij-

ne Vrouw had ik waarlijk het leven niet genoten. Vermoeid en versuft door mijn' Kantoor-arbeid, pleeg ik mijns Ouders huis te ontvlugten, en, dorstende naar verstrooijing, mijn' tijd in Koffijhuizen, of in den kring van jeugdige woestelingen te verkorten. Doch mijne lieve AGATA heeft mij geheel hervormd. Mijn huis maakte zij mij tot het bekoorlijkste verblijf; haar gezelschap was altijd vervrolijkende en leerzaam. Duizenderlei vermaken, die mijn verstand verrijkten en mijn hart verbeterden, dacht zij voor mij uit. O mijn Vriend! - vergun mij, dat ik u zoo eens noem! - nooit kan ik mij zelven voldoen, als ik eene lofrede op mijne geliefde AAGJE wil houden. Wij zijn nu in de dertig jaren getrouwd, en elken dag word zij mij nog liever. Zij is mijne eenigste Vriendin; ik bemerk het niet eens, dat de jaren het waas der jeugd hebben weggeblazen. Mijne AAGJE bezit ware, eeuwigdurende schoonheid, en die ontwikkelt zich hoe langer hoe voortreffelijker. O! het is eene vreugde om te zien, hoe de lieve Huismoeder, met de oplettendste zorg voor allen waakt, en de verlichting van het verstand onafscheidbaar met de zorg voor andere belangen vereenigt. Zoo deed zij ook in de opvoeding van mijnen Zoon. Zij leerde hem, dat het menschelijk geluk bestaat, in alle reine genietingen, zoowel zinnelijke als geestelijke, met volle teugen uit den beker des levens te drinken. Maar, om kort te zijn, mijn Heer! de jongen wilde studeren en dat wel in de Geneeskunde;

juist in mijn oog het hatelijkste van alle Studien. Maar wat zoude ik doen? De jongen verkoos het, en is sedert twee jaren Doctor te *A*..... Smoorlijk werd hij verliefd op eene bevallige Nicht van u, Mejuffer L. VAN G....., die te *V*..... woont. Ik hoorde niets dan goed van het Meisje. Toevallig hebben wij haar gezien, en mijne AAGJE zoo wel als ik, waren met het bevallig kind voldaan. Ik vraagde haar van hare Moeder voor mijn' Zoon ten huwelijk. Alles ging naar wensch. Doch daar heb ik nu een' nameloozen brief ontvangen, waarin mij geschreven wordt, dat Juffer VAN G...., vooreerst niets te verwachten heeft; ten tweede, dat zij een afschrik heeft van alle huisselijke bezigheden; en ten derde, dat zij luimig en onbestendig is. Ik geloof dit alles wel niet, maar tot mijne geruststelling verzoek ik u, mij alles te zeggen, wat gij van uwe Nicht weet. Ik houd u voor een' eerlijk en regtschapen man. Gij verdient dus mijn vertrouwen. In verwachting blijf ik, mijn Heer! met alle hoogachting, uw dienaar,

G. B. BELMOND.

Naschrift.

Mijne lieve AGATA vraagde daar zoo even, wat ik toch zoo druk had zitten schrijven? Ik zeide haar, dat ik, tot onze geruststelling, eens aan u over de beminde van onzen Zoon had geschreven. ‘Is dit niet goed? AAGJE!’ vraagde ik. Zij grimlachte: ‘Uw oogmerk is heel goed, lieve

BELMOND! maar in waarheid, een namelooze brief is, in mijn oog, zulk, een verachtelijk ding, dat ik het in waarheid geene aandacht waardig keur. De Schrijver of Schrijfster toch, die uit eene edele drift, die uit menschlievende trouwhartigheid, menschen, die op het punt zijn, om misleid of bedorven te worden, edelmoedig en weldadig waarschuwt: zulk een Schrijver of Schrijfster bezit ook voorzeker grootheid van ziel genoeg, om zich bekend te maken. Kleine, kruipende zielen, die geen' moed hebben, om de eenvoudige waarheid te spreken, en in tegendeel, uit laffe menschenvrees, hunne beste Vrienden in het verderf kunnen zien storten: zulke kleine kruipende zielen, zijn vooreerst geen vertrouwen waardig, en ook maar zeldzaam zullen deze zich verheffen tot de eene of andere onderneming. Wie dus eenen nameloozen brief schrijft, met oogmerk namelijk, om den een' of ander in een hatelijk licht te stellen, is genoegzaam zeker altijd een kwaadaardige lasteraar, die niet uit menschlievendheid waarschuwt, die niet grootmoedig ter behoudenis van eenen Vriend of Vriendin optreedt, en des noods zijn belang of rust aan het wezenlijk geluk van een' ander durft opofferen. Neen, zulk een verborgen lasteraar is als eene vergiftige slang, die zich onder bloemen verbergt, om de vreugde der onnoozelen te vermoorden. Ja, BELMOND! namelooze brieven, ik durf dit bijna stellig verzekeren, zijn altijd, aan lage wraakzucht, of aan de boosaardigste lust, om de onschuld aan

verdriet en jammer ten prooi te geven, en het laatste zoete levensgenot der ongelukkigen te verpesten, hunne afschuwelijke geboorte verschuldigd.'

De ongewone ijver, waarmede mijne anders zoo zachtaardige Vrouw dit alles sprak, is gedeeltelijk aan den afkeer, dien zij heeft, van het heimelijk schenden van iemands eer en goeden naam, en gedeeltelijk ook aan eigene ondervinding te wijten. Mogelijk heeft mijne AAGJE wel gelijk. Maar hoe dit zij, mijn Heer! mijn brief is nu geschreven, en Monnikken-werk, zoo als men zegt, verrigt ik niet gaarne. Ook kan ik nog niet zeggen, dat de Schrijver van den nameloozen brief mij juist zoo geheel hatelijk voorkomt. Men kan toch wel eens van iemand iets kwaads weten of aan den dag brengen, zonder dat men verkiest daar openlijk voor uit te komen. Wat heeft men toch aan moeite en twist? Want men treft verscheidene lieden aan, die, zoo ras men iets tot nadeel van een' derđen zegt, aanstonds vuur vatten, de duchtigste bewijzen vorderen, of ook wel alles weigeren te gelooven; en in zulk een geval is het immers maar best, de onrust te schuwen? Met dit alles veracht ik het kwaadspreken, en nog veel meer de leugenachtige lastertaal. Toch verlang ik te weten, hoe gij over uwe Nicht LUCIE denkt; het geluk van mijn' eenigen Zoon, dien ik meer dan mijn leven bemin, staat hier op het spel. Nogmaals dan mijn Heer! antwoord mij en vaar bestendig wel.

De Heer Balcour aan den Heer Belmond.

Mijn Heer en Vriend!

Dat uwe geëerde letteren mij niet ongelegen kwamen, en ik die dus ook niet ter zijde heb gelegd, moet u uit mijn spoedig antwoord blijken. Het vertrouwen door u in mij gesteld, vereert mij; en zonder u te herinneren, dat ik de Oom ben van het beminnelijk Meisje, dat uw Zoon tot zijne gezellin verkozen heeft, zal ik u openlijk zeggen, hoe ik over het lieve schepsel denk.

Hoor, al was ik haar Vader, en het Meisje bezat die gebreken, waarmede de namelooze briefschrijver hare schoone ziel tracht te bevlekken: geloof mij, ik zou de waarheid hulde doen. De eerlijke man, die de stem van zijn geweten gehoor geeft, kan wel verkeerd oordeelen, maar hij kan zijn geweten niet tegenspreken. De liefhebbende Vader of Moeder sluit maar al te dikwijls het oog voor de zwakheden, of ondeugden zelfs, van het beminde kroost; de teedre Vriend, die de lieveling van zijn hart altijd in het schoonste licht plaatste, en alle mogelijke volmaaktheden, schoon die alleen in zijne verbeelding bestaan mogen, aan het dierbaar voorwerp leent: zulk een teeder Vriend, of zulke hartelijk beminnende Ouders, mogen in de opregtheid van hun hart waar-

lijk valsche getuigenissen geven, doch zij verkrachten de waarheid niet opzettelijk. Terwijl intusschen waarlijk verstandige Ouders en Vrienden, wier gezond oordeel door geene overdrevene neiging verzwakt is, de gebreken, en de voortreflijkheden in het hartelijk geliefd voorwerp duidelijk weten te onderscheiden. Nu dan, LUCIE is mijne Nicht; hare goede hoedanigheden hebben mij hoogachting en vaderlijke liefde voor haar ingeboezemd. Ik heb het Meisje bij hare eerste ontluiking niet gekend; ik kwam eerst in mijn vaderland, en bij mijne bloedverwanten terug, toen LUCIE, als eene bevallige volwassene Maagd, mijne aandacht en liefde tot zich trok; doch ik heb mij met ijver toegelegd, om haar hart van alle zijden te leeren kennen. Het hart van zulk een Meisje toch, is ten hoogste belangrijk; en daar ik alles, wat schoon en ordenlijk is, met eene soort van opgetoogenheid beschouw, moet LUCIE'S karakter ook waarlijk die eigenschappen bezitten, want het hield mij, sedert ik haar eerst leerde kennen, altijd op eene zachte, rust verspreidende, wijze opgetoogen. Ik heb eenige maanden aan het huis van hare Moeder doorgebragt; en daar, gelijk ik zeg, het hart van eene jonge volwassene Maagd hoogst belangrijk is, omdat doorgaans het geluk of het ongeluk, van eenen aanstaanden Echtgenoot, ja zelfs van een volgend geslacht daar van afhangt, vind ik altijd eene soort van heilig vermaak, in het bestuderen van zulk een

hart, wanneer zich slechts de gelegendheid daar toe aanbiedt.

Gij kunt hieruit zien, mijn Heer BELMOND! dat ik regt heb, om eenig vertrouwen op mijn getuigenis te vorderen. LUCIE is volgens mijn oordeel, eene in alles verkiesselijke wederhelft voor eenen deugdzamen en verstandigen jongeling, die zijn huisselijk geluk op getrouwe pligtsbetrachting en onderlinge zelfsvolmaking hoopt te vestigen. Zij is de beminnelijkste Dochter voor hare Moeder. Geregeldheid heerscht in alle hare bezigheden; haar hoofddoel is het wezenlijk nut van alles, wat zij onder haar bereik heeft; zij kent geene kleinigheden in den geheelen kring van hare werkzaamheid; want de schijnbaar geringste verrigting, strekt voor haar tot voltooijing van het geheele plan, dat hare zachte ziel vormt en omvat. LUCIE kan voor uw' Zoon even zulk eene beminnelijke, zulk eene onwaardeerbare gezellin zijn, als uwe lieve verstandige AGATA reeds zoo vele jaren voor u is. LUCIE bezit een' schat van algemeene kundigheden; zij beoordeelt alles op de naauwkeurigste, op de gezondste wijze; haar vernuft heeft niets stekelachtigs, schoon het genoeg gescherpt is, om een bevallig prikkelend zout uit alles, wat haar voorkomt aftescheiden. En, weet gij nog wel, wat het bekoorlijkste is, mijn Vriend? dat geene schaduw van trotsheid, alle deze schoone eigenschappen ontsiert. Al het goede, dat zij doet, is haar natuurlijk eigen. Nooit

zag ik haar gemelijk; met het liefderijkste geduld kwam zij de zwakheden van hare Moeder te gemoet, en verdroeg zij de kwade luimen van hare veeltijds onvriendelijke Zuster. Nooit heb ik haar aan de verfoeijelijke misdaad van kwaadspreken schuldig gezien of gehoord; integendeel, een gloed van edele gramschap verhoogde meer dan eenmaal haar blosje, wanneer zij de gebreken of zwakheden van afwezige Vrienden of Bekenden hoorde ten toon stellen. Met ijver nam zij dan de verdediging, zelfs van lieden, die haar geen goed hart toedroegen, en haar niet zelden het grievendste verdriet veroorzaakten, op zich. Nooit zag ik haar onvriendelijk tegen dienstboden; met liefde zorgde zij voor hunne belangen. Waar zij regt had, om te bevelen, verzocht zij minzaam, en verzachtte op alle mogelijke wijzen het lot der dienstbaren. Elke arme en ongelukkige vindt in haar eene medelijdende troosteres. Nooit zijn hare weldaden door de bittere tranen der vernedering ontheiligd. Neen! bescheiden en liefderijk eerbiedigt zij het ongeluk, en wekt de innigste zielenvreugde bij elk, die zij helpt, of wier leed zij verzacht. Zulk een Meisje is mijne Nicht, brave BELMOND! Uw Zoon ken ik niet; doch ik durf mij vleijen, dat hij haar waardig is; want de ziel van de bevallige LUCIE is te rein, te edel, om zich met een onwaardig wezen te willen vereenigen; en dat hare ziel met die van uw' Zoon waarlijk vereenigd is, hier van ben ik overtuigd.

Zie daar nu de hoofdzaak, waarom gij mij met uw schrijven vereerdet, afgehandeld. Toch heb ik lust, om nog eenigen tijd schrijvende met u te praten. Uwe denkwijze, die mij de opregtheid van uw hart doet kennen, bevalt mij. Wij moeten dus nader kennis maken; en welk eene ware hoogachting hebt gij mij niet reeds voor uwe beminnelijke Gade ingeboezemd? De edele ijver, waarmede zij over het nameloos lasterschrift sprak, doet haar hart waarlijk eer aan. Ik begrijp niet, hoe de mensch, die het voortreffelijkste wezen in Gods zigtbare Schepping is, zich tot zoo iets verachtelijks kan vernederen. Het naar waarheid verhalen van gebreken en ondeugden, waarmede onze natuurgenooten besmet zijn, verraadt reeds doorgaans een liefdeloos, of zelfs een boosaardig hart. Goede God! welk een rampzalig vermaak is het toch, de misdrijven of ondeugende neigingen van een ander noodeloos aan den dag te brengen, en de goede geneigdheid van een' derden omtrent de misdadige, zonder eene nuttige bedoeling, te doen veranderen! Welke onreine zielen moeten het toch niet zijn, die zoo gretig azen op de ondeugden van hunne natuurgenooten, en elk berigt daarvan met eene helsche gretigheid verslinden! Ik ken huisgezinnen, waar de dienstboden nooit met meer minzaamheid behandeld worden, dan wanneer zij op de schandelijkste wijze kwaad spreken, en waar zelfs de onschuldige kinderharten op de jammerlijkste wijze bedorven worden, door soortgelijke nieuwsvertellingen te moeten aanhooren.

Wat zeg ik? waar men de kinderen zelfs toelaat, om van elkander, om van andere speelmakkertjes, of - welke eerlijke ziel gruwt niet van zulk eene boosheid? - ook van waardige huisgezinnen, waarin zij verkeeren, kwaad te vertellen. O! dat men de onschuld niet meer eerbiedigt en het kwaadspreken als de afschuwelijkste misdaad weert, en zelfs straft! Alleen door soortgelijke misdadige vertellingen voedt men, durf ik zeggen, in de jonge harten eene regt duivelsche neiging, Men vormt de kinderen reeds tot kleine booswichten, tot lage spionnen, of verklikkers van dienstboden en speelmakkers, ja zelfs tot ondankbare lasteraars van Vrienden en Bekenden. Want het lasteren, vergrooten en verdichten van misdaden, is aan het kwaadspreken vermaagdschapt. O mijn Vriend! in de maatschappij wordt waarlijk geen algemeener, geen afschuwelijker onregt gepleegd, dan door kwaadspreken en lasteren. Tegen stelen, rooven en moorden wordt door de maatschappelijke wet gewaakt; kerkers en strafschavotten zijn de waarborgen voor algemeene veiligheid; maar wat beveiligt de eer, den goeden naam tegen de verachtelijkste boosheid? O gij lage wreedaard! die u wel niet verrijkt met het goed van anderen, om dat gij zelve overvloed hebt; maar u niet ontziet, om de eer des ongelukkigen, die zich niet tegen u verdedigen kan, schandelijk te bezoedelen; die zijn' goeden naam, die hem meer waardig is, dan u alle uwe schatten, door uwe gevloekte lasterzucht verdelgt, en hem de achting van alle bra-

ven ontrooft. Wee u laaghartige ellendelingen! Gij moogt de straf der burgerlijke wetten, die de zedelijke vrijheid van den mensch niet beteugelen kunnen, ontduiken; maar de stille tranen des gehoonden, des zoo wreed gelasterden klagen u aan bij den eeuwigen Regter der menschen. Ontroofde rijkdommen kunnen vergoed worden; maar hoe kunt gij immer de geschondene eer der onschuld vergoeden? Hoe kunt gij haar de liefde en de hoogachting van edeldenkenden, die in het grievendste lijden de laatste troost der ongelukkigen is, maar die gij baldadig vernietigd hebt, ooit wedergeven? Voor het plegen van een' moord zoudt gij terug beven, aan het plengen van bloed denkt gij met afgrijzen; maar door uwe verachtelijke lastertaal drukt gij duizend puntige moorddolken, die met het pijnelijkste vergif gewapend zijn, in de ziel des onschuldigen, en lacht spottende om uwe gruwelen.

Gij ziet, waarde BELMOND! dat ik over dit onderwerp even zoo ijverig kan worden, als uwe edelaardige AGATHA. Maar geen wonder! ik ken de kwellingen des lasters van nabij; ook was ik nog onlangs getuige van de vreesselijkste uitwerking des lasters. Een veelbelovend Jongeling, die de glorie, de vreugde van zijne behoeftige familie was, trad zijnen loopbaan roemrijk in; doch een der zwartste zielen benijdde hem dezen roem, en wist, op de listigste wijze, den goeden naam des Jongelings te besmetten. Alle zijne daden werden in een verkeerd licht voorgesteld, en aan zijne woor-

den zelfs werd de hatelijkste uitlegging gegeven. De laster vond allengs meer ingang, terwijl de moedige Jongeling, trotsch op de reinheid van zijne onschuld, elke verdediging beneden zich rekende. Zijn gedrag, dacht hij, moest voor hem getuigen; doch hij bedroog zich. Zijn rijke, zijn aanzienlijke vijand zegepraalde. De arme Jongeling verloor allengs de algemeene hoogachting, de edele drift van zijne begunstigers verkoelde, en werd welhaast geheel verdoofd. Nog bezat hij eenen waren Vriend, aan wiens hart hij al zijn leed kon vergeten. Maar ook deze liet zich tegen hem voorinnemen. Ach! de schijn begon zelfs tegen den Jongeling te getuigen, en een nameloos lasterschrift, waarin de toon der vertrouwelijkste deelneming, op de listigste wijze, was nagebootst, ontroofde hem geheel het hart van zijnen Vriend. Nu stond hij daar alleen ten doel der wreedste verachting. Elk schuwde hem, of omdat men hem waarlijk schuldig waande, of omdat men laag en kleinmoedig genoeg was, om zijne aanzienlijke wederpartij te ontzien. Ten uiterste verbitterd en wrevelmoedig zocht het onschuldig jong mensch, eerst verzachting voor zijn' verkropten jammer in wilde buitensporigheden; doch zulk een gedrag was veel te strijdig met den schoonen aanleg van zijne ziel; ook voltooide het de zegenpraal van zijne vijanden. Nu onttrok hij zich aan de geheele wereld, werd nutteloos voor zijne treurende familie, en bezweek voor den duldeloozen last der verachting, die op hem rustte. Diep droefgeestig en geheel verbijs-

terd in het verstand, dwaalde hij lang rond, en haatte het leven. Eindelijk ontvlugtte hij op zekeren morgen de waakzaamheid van zijne oppassers; ijlde naar het huis van zijnen gewezen Vriend; viel hem weenende om den hals, en stiet zich, eer men door den schrik hem dit beletten kon, onder den luiden kreet: ‘Gij hebt mij miskend. Ik was onschuldig!’ een dolk, dien hij zorgvuldig had verborgen, in het hart. - Mijne hand siddert nog door aandoening, terwijl ik dit schrijf. God! ik zag het lijk van den jongen zelfmoorder, van hem, dien ik eens als een' bloeijenden Jongeling, vol vuur en edel zelfsgevoel, kende, maar nu uitgeteerd en door de bitterste smart gekenmerkt. Te laat werd zijne onschuld in het helderste licht gesteld. Zijn misleide Vriend heeft hem niet lang overleefd, en de ondeugende lasteraar, met verachting en vloek overladen, wordt nog verteerd door helsche wroeging, die hem in de onreine borst brandt. BELMOND! Ik bid u, geef dus nooit acht op lastertaal, onderzoek eer gij veroordeelt; en vooral, hecht nooit eenige waarde aan namelooze geschriften, waarin de daglicht schuwende lasterzucht, als op vale vleermuis-vlerken rondvliegt, om de argelooze onschuld te schenden, waar zij slechts kan. Kom mijn Vriend! laten wij ons veeleer verlustigen in het verbreiden van goede daden, en in het toejuichen van elke deugd, die wij in onze natuurgenooten kennen of ontdekken. Ik ben veel te trotsch op de menschelijke natuur, waarvan ik een deelgenoot ben, dan dat ik eenig vermaak zou-

de vinden, in menschelijke gebreken te hooren, of te vertellen. Elk berigt van eene goede daad of van eene edele geneigdheid beloon ik met hartelijke goedkeuring, want het voedt mijne trotsheid. Dit is dan ook de reden, dat mijne dienstboden en bekenden zelden of nooit in mijne tegenwoordigheid kwaad spreken, maar mij altijd door het verhalen van iets goeds in eene vrolijke luim trachten te houden. Het gedeelte van uwen brief, mijn Vriend! waarin gij op den echten toon der ware liefde spreekt, en mij de opvoeding van uw' Zoon teekent, beviel mij ook, om die reden, het best. Zeker uwe AAGJE is een sieraad onder de Vrouwen, en uw huwelijk, mijn Vriend! is een schoone, eenvoudige tempel des geluks. Hadden alleen AAGJES jeugdige bevalligheden u aan haar verbonden, dan waart gij nu sedert jaren lang alleen door maatschappelijke kluisters aan eene vervelende Gezellin gehecht; doch uwe AAGJE bezat ware onvergankelijke schoonheid, en deze boeit met eeuwig onverbreekbare ketenen, met ketenen, waarvan elke schakel nieuwe onvervalschte vreugde oplevert. Uwe beminnelijk AAGJE zal, wanneer zij tachtig jaren oud is, voor elk verstandig man nog eindeloos meer bekoorlijkheden bezitten, dan de achttienjarige beuzelaarster, die geene verdiensten heeft, dan in zich naar den algemeenen smaak te kleeden, en te versieren. Laat de blos der onverstandige schoonen, laat het vuur van hare schitterende oogen, door den tijd of door andere toevallen verwelken en verdwijnen: ach! niets dan eene

onnoozele, eene lastige of zelfs eene boosaardige lotgenoote blijft u over. O! hoe menigwerf verbergt niet het vriendelijk lagchende Meisje een bedorven, een onrein hart, waarin afgunst, nijd, hoogmoed, en andere verachtelijke ondeugden maar al te diepe wortelen hebben geschoten! Wee den onbedachtzamen, die zijn lot met haar vereenigt! Wee de onschuldige kinderen, die door zulk eene Moeder moeten opgevoed worden! O! hoe gelukkig was ook in dit opzigt niet uw eenige Zoon, mijn Vriend! Neen! de verstandige opvoeding, die hij genoot, heeft zijnen afkeer van den koophandel niet gevoed; zijn lust en neiging tot letterkunde is slechts een natuurlijk gevolg van den verschillenden smaak der menschen. De verstandige man toch zal den koophandel gewis niet verachten. Ik beschouw dien als den gezegendsten band, die de onderscheidene volken der wereld vereenigt; als de wieg van algemeene verbroedering, vriendschap en beschaafdheid der menschen. Het grieft mij altijd, wanneer ik op een' schamperen toon van kooplieden hoor spreken; wanneer ik den koopman als een mensch met eene bekrompene ziel, onbekwaam tot iets groots, en geneigd tot list en bedrog hoor beschrijven. Ook deze lastertaal vloeit uit hoogmoed of uit gebrek aan menschenkennis voort. Neen! koophandel kan den mensch niet vernederen; integendeel, hij breidt de ziel uit, om zelfs de afgelegenste volken te omvatten, en deel te nemen aan het belang van duizenden in de vreemdste wereldstreken. Koophandel geeft aanleiding tot waarlijk stoute onderne-

mingen; hij ontwikkelt den edelsten moed ter verdediging van de met vlijt en zorg verkregene eigendommen. Koophandel is de regte Moeder van goede trouw, die door zelfsbelang gevoed wordt; ja de Moeder van spaarzaamheid, van onafgebroken vlijt, die tegen alle de ondeugden der ledigheid beveiligt, en van de vernuftigste uitvindingen. Ik weet wel dat de Kooplieden op verre na niet alle edele menschen zijn; doch dit doet niets af; de vraag is alleen, of den koophandel den mensch waarlijk bederft en vernedert? Alle bedrijven, alle kunsten en wetenschappen zelfs, worden misbruikt. Ik ken Kooplieden, die oneerlijke bedriegers en eigenbatige domooren zijn; maar ik ken ook Geleerden en Dichters, die verachtelijke zedenbedervers en verleiders der onnoozelheid zijn, zoo wel als Wijsgeeren, die den helderen glans der waarheid verdonkeren, en de menschelijke ziel naar den diepsten afgrond geleiden. Doch hoe hoog ik den Koophandel dan ook waardeer, BELMONT! toch spijt het mij niet, dat uw Zoon een Geneesheer geworden is. Zonder zijne verstandige Moeder had hij welligt aan uwe begeerte voldaan; welligt had hij zijne onderzoeklust onder geldzakken en kantoorboeken versmoord; was lusteloos, en met tegenzin een Koopman geworden, die, of geene orde op zijne zaken stelde, geheel andere neigingen van zijne ziel volgde, en alles in de war stuurde; of hij had zich slechts door eene sterke, maar misbruikte drijfveer, door het verachtelijk zelfbelang, in beweging laten brengen, en was als dan een domme schurk, of

een listige bedrieger geworden. Want geloof mij, wanneer men in een' kring geplaatst wordt, waarin men niet te huis behoort, dan voldoet men nooit regt aan zijne bestemming. Nu is uw Zoon Geneesheer, volgens zijne verkiezing, en kan de menschheid tot eer verstrekken. O mijn Vriend! een kundig Geneesheer, die de wreedste smarten verzacht, en de dierbaarste panden aan het graf ontrukt, moet waarlijk boven alle beschrijving gelukkig zijn. Elke voorgeschrevene artsenij, die de doodelijke kwaal verdrijft, en de hoop op herstelling doet herleven, moet hem eene teug uit de bronnen van goddelijken wellust doen smaken. Een mijner Vrienden, Doctor L...., redde voor weinige dagen eene jonge Huismoeder, die reeds met den dood scheen te worstelen; hij gaf haar terug aan eenen Echtgenoot, die zijne handen met dankbare tranen besproeide, en aan drie jonge kinderen, die hem lagchende omhelsden, en vleijende riepen: ‘Lieve Man! gij hebt ons onze Moeder wedergegeven!’ BELMONT! zoudt gij een Koningrijk voor deze zaligheid verkiezen. O! ook voor uw' Zoon bloeit zulk een geluk. Mijne lieve Nicht zal het met hem deelen; hare liefde zal hem beloonen voor elke nabootsing der Goddelijke almagt, die de dooden in het leven roept; en wij, wij zullen ons in het heil der jonge lieden verheugen. Vaarwel! noem mij altijd uwen Vriend

BALCOUR.

De Colonel Leonard..... aan den Generaal M.S....

Hoog geschatte Vriend!

Telkens, wanneer ik mijn gedrag, bij onze laatste ontmoeting gehouden, nadenk, gevoel ik iets grievends. Hoe raadselachtig, hoe achterhoudend moet ik u niet toegeschenen hebben! Ach mijn Vriend! ik ontweek u op alle mogelijke wijzen, en intusschen zoude mijn vol hart zich zoo gaarn in het uwe hebben uitgestort. Ik haakte naar eene vertrouwelijke deelneming; ik smachtte naar troost, naar bemoediging; en toch ontweek ik mijnen besten, mijnen eenigen Vriend. Welk zonderling wezen is toch de mensch! Een roerend woord, een aandoenelijk vragen, de blik, toevallig op mij geworpen, had mij welligt u in de armen doen vallen, en mijne geheele ziel voor u geopend. Maar gij waart juist in eene vrolijke, in eene luchthartige luim; en deze stemde in het geheel niet met mijne droefgeestigheid. Neen! ik kon u mijne smart toen niet toevertrouwen; de vrees, dat gij die niet treffende genoeg zoudt gevonden hebben, hield mij terug. Uw hart scheen mij ijskoud, en de schuldelooze tevredenheid, die op uw gelaat lachte, scheen mij te hoonen. Vergeef mij deze zwakheid, edele Vriend! Bij het afscheid, toen gij mij de hand zoo

regt hartelijk drukte, voelde ik mij een' traan in het oog zwellen; en toen gij mij, op dien zacht verwijtenden toon, eer gij uw paard den vrijen teugel gaaft, nog toeriept: ‘LEONARD! gij verbergt u voor mij, en ik dacht dat ik uw Vriend was!’ O! toen breidde ik de armen te vergeefs naar u uit; gij waart voort. Ik sloot mij op in mijne kamer, en vraagde u duizendwerf in mijne gedachten om vergeving. Ja beste Generaal! ik heb mij voor u verborgen; ik behoefde eenen Vriend, en ik was hem ontvlugt, uit eene soort van gemelijke trotschheid was ik hem ontvlugt. De diep bedroefde vordert, maar ten onrechte, dat elk de oorzaak van zijne droefheid zal raden. Wie bittere zielensmart lijdt, is doorgaans onregtvaardig genoeg, om te vergen, dat vooral zijne geliefde Vrienden elken trek van zijn gelaat zullen verstaan; hij wil zijne smart geëerbiedigd hebben, en intusschen vindt hij iets vernederends in het klagen over die smart; immers zoo ging het met mij, maar ik wil u alles getrouw verhalen. O! zeg niet met een half spottenden grimlach, terwijl gij het volgende leest: ‘Zoo, ook al eene liefdegeschiedenis LEONARD!’ Neen! zeg dat niet, het zoude mij grieven; maar gevoel wat ik verloren heb, en reik mij de hand der heiligste vriendschap ter vertroosting.

Meer dan eenmaal sprak ik u van de bekoorlijke EMILIA VAN ZELLINGEN; ik beminde haar met mijne geheele ziel, en zonder haar als mijne Echtvriendin te bezitten kon ik nooit; dacht mij, op

deze wereld gelukkig zijn. Haar Vader was een dapper Officier, en de Vriend van mijnen Oom, door wien ik opgevoed werd; hare Moeder boezemde mij eerbied en hoogachting in; in haar vond ik mijne lieve al te vroeg gestorvene Moeder weder. Zij leerde mij de vermaken des verstands kennen, en veel hooger schatten dan die der zinnen; zij leerde mij ware grootheid van ziel verkrijgen, en over mijne jeugdige driften heerschen. Ik droeg reeds den degen, toen EMILIA geboren werd. De nog jonge Moeder verloor vervolgens haren Echtgenoot op de rampzaligste wijs; ook ontrukte haar de dood alle hare overige kinderen; alleen EMILIA bleef haar over. Met onbeschrijfbare teederheid beminde ik het bevallig opgroeijend Meisje; al den tijd, dien ik van den krijgsdienst vrij had, sleet ik in gezelschap der edeldenkende Weduw VAN ZELLINGEN, en haar eenig Kind, de kleine EMILIA, huppelde mij altijd blozende van vreugde te gemoet; liefkozende en vleijende omhelsde zij mij, vertrouwelijk speelde zij met het blinkend gevest van mijn' degen, of met de wapperende veren op mijnen hoed. O! zoo Mevrouw VAN ZELLINGEN toen door eene schijnbaar doodelijke krankheid was weggerukt, gelijk alle verschijnselen ons deden vreezen, dan had ik EMILIA als eene lieve jeugdige Zuster trachten op te voeden, en alles, wat ik bezat, met haar gedeeld. Nooit zoude ik het wicht verlaten hebben, overal had ik het met mij heengevoerd, en met mijn laatste bloed zoude ik het

beschermd hebben. Dit had ik de bijna stervende Moeder beloofd, en zij schonk aan den welmeenenden Jongeling ook het volkomenste vertrouwen. EMILIA was mij van dat oogenblik af nog dierbaarder. Hare Moeder herstelde; maar mijn hart bleef aan het kleine Meisje op de teederste wijze gehecht. Waar ik mij ook bevond, zweefde mij haar beeld, vol kinderlijke onschuld en liefde, voor den geest. Ik leefde niet meer voor mij zelven, neen! het leven scheen mij hoogst belangrijk, want ik had iets dierbaars op deze aarde, waarvoor ik zorgen moest. Elk jaar nam mijne teederheid voor het Meisje toe; hare opluikende bevalligheid boeide mij wel niet vaster; maar zij schiep een hemelsch welgevallen in mij, en ik gevoelde voor de volwassene EMILIA nog geheel iets anders, dan de liefde van den beschermenden Broeder. Hare Moeder beminde mij als haren Zoon; ach! zij deed meer, zij beloofde mij plegtig de hand van hare geliefde Dochter, zoo deze mij eens als Echtgenoote kon liefhebben; doch de jonge EMILIA, die mij haren geliefden Broeder, haren dierbaren LEONARD noemde, schrikte terug, wanneer ik stelliger van eene huwelijksverbindtenis met haar sprak.

Nu twee jaren geleden moest ik de geliefde van mijne ziel verlaten; ik zag haar in al dien tijd niet weder, doch ik bleef voor de belangen van hare Moeder, en dus ook voor de hare, met opregte deelneming waken. Ik moet het u belijden, mijn Vriend! eene heimelijke onrust knaagde onophou-

delijk mij diep in het hart. O! zoo EMILIA immer een ander' kon beminnen: weg, voor eeuwig weg waren dan alle mijne droombeelden van huisselijke, van aardsche gelukzaligheid. Gij zaagt mijne vreugde, toen ik voor weinige maanden last kreeg, om weer naar Holland te keeren. Met verrukking ademde ik weer de vaderlandsche lucht in, want ook die lucht doorstroomde den reinen boezem van mijne EMILIA. Elke voetstap op den Gelderschen grond voerde mij nader tot de geliefde van mijn hart. Ik waande haar overal te zien; de natuur, schoon door de laatste herfst ontsierd, scheen mij nog wijd en zijd bekoorlijk, want het was toch dezelfde natuur, die EMILIA omringde. En dit zoo hartelijk beminde Meisje, mijn Vriend! ontmoette ik geheel toevallig op eene Landhoeve, waar ik bij gulhartige oude lieden wilde vernachten. Schoon als de bloeijende Lente stond zij daar voor mij; doch in: haar beminnelijk oog meende ik een' trek van heimelijk zielsverdriet te lezen. Naauwelijks herkende zij mij, of met al de Zusterliefde van hare vroegste jeugd sloeg haar hart weer tegen mijne borst. Duizendwerf zoude ik voor zoo een oogenblik den dood willen ondergaan. Het was reeds laat in den avond; ik bragt haar naar het huis van den Heer REINHART; onze weg liep gedeeltelijk over de heuvelachtige heide, en gedeeltelijk langs een digt begroeid pad. EMILIA hing mij vertrouwelijk aan den arm. Zij had in het huisgezin, waar ik haar aantrof, het vervullen van mijnen

pligt, als mensch en krijgsman, als iets buitengewoons, als iets loffelijks hooren verheffen. Goede Hemel! Generaal! welk eene vernedering is het niet voor de menschheid, dat men zoo veel waarde hecht aan eene pligtmatige handelwijs! Dit immers is een bewijs, dat het vervullen van noodzakelijke pligten iets buitengewoons, iets, dat men met lof betaalt, geworden is. Ik heb goede, eerlijke landlieden, die mij minzaam herbergden, en het veege leven behielden, in den dringensten nood beschermd. Was dit nu deugd? Neen, mijn Vriend! het vloeide uit mijne natuurlijke geaardheid. Wat zeg ik? het vloeide voort uit zelfsbelang, of uit eene dringende zucht, om eindelijk ook eens de vreugde des weldoens te smaken, en mij van den drukkenden last der verpligting, zoo veel mogelijk te ontdoen.

De lieve EMILIA had, gelijk ik zeide, het een en ander van mij, onder den naam van den braven Colonel, hooren vertellen. Eindelijk zag zij mij, en de zoogenaamde brave Colonel was haar broederlijke Vriend LEONARD. Het behoeft u dus niet te verwonderen, dat mijne jonge Vriendin, zoo geheel verteederd, zoo geheel door de vreugde des wederziens verrukt, mij weêr, even als in hare kindsche dagen, haar vertrouwen en Vriendschap schonk. Ik verzekerde haar ook, uit de volheid van mijne ziel, dat zij nog het eenige voorwerp van mijne liefde, en mijne hoop op aardsche vreugde was. ‘EMILIA!’ - zeide ik - ‘al de roem,

dien ik behaald heb, behoort aan u; want, om u gedurig meer waardig te worden, vloog ik, vol moed, het gevaar en den dood tegen. Dierbaar, edel meisje! ja! om u waardig te zijn, om u te behagen, betragtte ik met eene soort van geestdrift, de wetten der menschelijkheid. Waar ik den ongewapenden Vijand minzaam de hand bood; waar ik de smart der gekwetsten en stervenden verzachtte; waar ik de verdrukte weerloosheid beschermde; daar, geliefde! kwam u de eer van alles toe, daar was mijne liefde voor u de getrouwe schutgeest van mijne deugd.' Zij zuchtte teeder, en noemde mij haren goeden LEONARD. Ik vraagde, of haar hart nog vrij was? Zij drukte mij krampachtig de hand, en antwoordde, met eene soort van zelfsverheffing, die ik voor teedre vervoering hield: 'Ja! mijn hart is vrij, LEONARD!' Nu scheen ik buiten mij zelven, door den heiligsten wellust. O mijn Vriend! nu alles voorbij is, toovert mijne verbeelding mij nog telkens die vervlogene oogenblikken voor den geest, oogenblikken vol nameloos genot, waarin EMILIA mij haar hart, dat ik vrij waande, op de plegtigste wijze verpandde. Ik floot haar sprakeloos in mijne armen; stille vreugde-tranen ontvloeiden mijne oogen. EMILIA was de mijne, God en de geheele Natuur waren getuigen van hare beloften, immers, indien hare Moeder in onze verbindtenis stemde, en hier van was ik overtuigd. Mijne scheiding van EMILIA, voor hoe kort ook, verbitterde mijn geluk.

Ik was den volgenden dag weer bij haar; en, aan mijn hart gekneld, herhaalde zij de voor mij zoo dierbare woorden: 'LEONARD! ik ben de uwe!' O! dat ik den smartvollen toon, waarop zij dit sprak; dat ik de doodsche huivering, die geheel haar teeder gestel doortrilde, niet opmerkte! Maar ik was verrukt; mijne ziel tuimelde van de eene voorstelling tot de andere. Ik verliet EMILIA, om eerlang terug te keeren, en haar naar het huwelijksaltaar te geleiden. Ik schreef intusschen aan Mevrouw VAN ZELLINGEN, vol vertrouwen en onbeschrijfbare vreugde. Ook hield ik sterk aan op hare toestemming tot het spoedig voltrekken van ons huwelijk, daar mijn verblijf toch zoo onzeker was; en het denkbeeld, dat ik op nieuw het tooneel des oorlogs zou betreden, zonder de zalige bewustheid, dat EMILIA door de onverbreekbaarste banden, met mij vereenigd was, dit denkbeeld was mij ondragelijk. O mijn goede, brave Generaal! mijn toekomend leven lachte mij zoo bevallig te gemoet! Ik heb van mijne vroegste jeugd af het Vaderland niet zonder roem gediend; meer dan eenmaal heeft mijn jeugdig bloed voor hetzelve gevloeid; alle mijne Krijgsmakkers kunnen getuigen, dat ik, noch de moeijelijkheden van het krijgsleven, noch de dreigendste gevaren vreesde. Elke Soldaat vond in mij, dit durf ik zeggen, een' getrouwen deelgenoot van alle de vermoeijingen en van alle de ongemakken, die hij verduurde. Nooit heb ik een oogenblik geaarzeld, om mijne dappere

Spitsbroeders vooruit te vliegen, en, door het vijandelijk vuur heen, de overwinning bij de vleugelen te grijpen. Het gefluit der kogels en het donderend losbranden van het geschut, hoorde ik lagchende, als de verschillende toonen van den wilden wiegezang, waarmede de dood duizenden om mij heen in slaap zong. Men zoude mij dus nooit van laf hartigheid kunnen beschuldigen, wanneer ik mijn ontslag eindelijk vraagde. Na zoo vele jaren dienst, is toch het genot van huisselijke zaligheid niets meer dan een billijk loon, het welk de Krijgsman vordert; en dat zou ik ook voorzeker gedaan hebben. Ik zou mijne EMILIA het leven niet door angst en kommer hebben willen verbitteren; alleen dan, wanneer de nood, wanneer de veiligheid van haarstede en altaar het vereischte, zou ik op nieuw mijnen arm met geestdrift gewapend hebben. Mijne verbeelding schilderde mij reeds de gelukvolste dagen, die ik op het bekoorlijkste van mijne Landgoederen, met mijne dierbare Gade dacht door te brengen. Op de nuttigste wijze, tot heil van mij zelven en anderen werkzaam, gastvrij, en door ware, verstandige Vrienden omringd, door allen, die hulp of troost behoefden, gezegend, kon immers niets, volstrekt niets aan mijne wenschen meer ontbreken? Doch alles is verijdeld, mijn Vriend!

Ik ontving van Mevrouw VAN ZELLINGEN antwoord op mijn' brief, doch niet, zoo als ik dat gewenscht had. Daar heerschte iets raadselach-

tigs, dacht mij, in elk woord, het welk de verstandige Vrouw schreef. Zij verlangde mij te spreken, en wenschte niets vuriger dan mij, dien zij waarlijk als haar' Zoon beschouwde, door hare EMILIA volkomen gelukkig te zien; doch hier over bekommerde zij zich, want EMILIA'S hart was diep gewond. Deze brief bewolkte alle mijne vooruitzigten, schoon de hoop, die bedriegelijke vleister, mij telkens op nieuw van eene blijde toekomst droomen deed.

Alles, wat ik te verrigten had, was nu afgedaan, en ik ijlde naar EMILIA; doch nabij *V...* kreeg mijn knecht een onvoorzien toeval; eenige landlieden boden mij hulp; ik vreesde voor het leven van den braven jongeling, doch een kundig Geneesheer, die gelukkig niet ver van daar woonde, en door de goedhartige lieden, die mijn' knecht hadden in huis genomen, gehaald werd, deed het dreigendste gevaar welhaast verminderen. Dit hield mij op; en daar het reeds laat in den avond was, moest ik besluiten dien nacht op het Dorp te blijven. Ik had reeds onderscheidene malen den naam van DO. WAARBURG met eene soort van eerbied door de landlieden, die mij hunne hulp schonken, hooren noemen. ‘Is die hier Predikant?’ vraagde ik. - ‘Ja, hij is onze Predikant, onze Vriend, onze Weldoener!’ was het algemeene antwoord - ‘aan dien goeden Man zijn wij alles, alles verschuldigd; hij leert, sticht en vertroost ons.’

De hartelijkheid, waarmede elk dit toestemde, de

geestdrift, waarmede oud en jong mij iets van der weldadigen menschenvriend wilde verhalen, roerde mij. Hij was ook weleer mijn Vriend. ‘Goede lieden!’ - zeide ik, - ‘ik wil hem een bezoek geven.’ Ik deed dit ook werkelijk. Zoo algemeen bemind, zoo algemeen nuttig, dacht ik onder het wandelen, o gij gelukkige WAARBURG! hoe ver zijt gij boven mij niet verheven. Gij volgt de Godheid na; gij leert de menschen door liefhebben, zalig worden; gij schenkt hun den edelsten moed in het lijden, en leert hen de schoonste zegepraal op zich zelven, en op alle de omstandigheden des levens behalen. Ik vond WAARBURG, dien ik als een' veelbelovenden knaap had gekend, en wiens Vader mijn hart en verstand had gevormd, nu in den edelsten man weder. Hij ontving mij, schoon geheel onbekend, gastvrij en wellevend. Hij was bezig met een beminnelijk vierjarig knaapje, al spelende en vertellende de eerste beginselen der Aardrijkskunde te leeren kennen. Toch zag ik duidelijk, dat de achtenswaardige Man met den bittersten zielen-jammer worstelde. Ik maakte mij bij hem bekend, maar toen ik mijn' naam noemde verbleekte hij en trad eenige schreden terug. ‘Gij schrikt? Kent gij LEONARD niet meer?’ vraagde ik. WAARBURG herstelde zich, vraagde aan mij om verschooning en reikte mij de hand, die ik hartelijk drukte, terwijl hem de oogen vochtig werden. ‘En deze lieve Jongen is uw Zoon?’ - hernam ik, - ‘gij zijt dus gehuwd? en gelukkig?

HIJ. ‘Ik was het beide; maar mijne lieve jonge Gade stierf en liet mij twee dierbare Kinderen achter. Men bragt nu nog een engelachtig Kind, omtrent twee jaren oud, in de kamer, om aan den liefhebbenden Vader een' nachtzoen te geven. Hij nam het liefkozende Wicht op zijne armen, en vervolgde, terwijl de schoone blozende Jongen hem te gelijk poogde te omhelzen: ‘Zie, LEONARD! met deze Kinderen en met de nu zalige Vriendin van mijn hart was ik eens gelukkig.’

IK. ‘Waarom geeft gij aan deze jonge lievelingen geene Moeder weder, mijn Vriend! Waarom zoo eenzaam, zoo treurig? Is uw hart dan zoo geheel onvatbaar geworden voor liefde en huisselijk geluk?’ Hij snikte luid en kon zich niet langer bedwingen. Ik nam hem het aanvallig Meisje, dat ook begon te weenen, van den arm. Gij weet Generaal! Kinderen zijn voor mij een' wellust. WAARBURG verwijderde zich voor eenige oogenblikken, doch keerde spoedig terug. De zorgvuldige oppasster bragt intusschen de beide Kleinen weg.

WAARBURG. ‘Moet ik mij over mijne zwakheid schamen? mijn Vriend!’

IK, sterk aangedaan. ‘Neen! o neen! in deze borst slaat een medelijdend hart. Kom, ik wil uw Vriend zijn. Waarom deed het noemen van mijnen naam u terug schrikken?’

HIJ, zich in mijne armen werpende. ‘LEONARD! is u dan alles onbekend? Ach! ik had eene Ga-

de, ik had eene Moeder voor mijn lieve onnoozelen gekozen; niets ontbrak meer dan de plegtigheid des huwelijks, en deze trouwelooze verbindt zich nu aan een' ander.'

IK, als door een' vreesselijken bliksemstraal verlicht 'Goede God! was EMILIA de aan u verloofde?'

HIJ. 'En nu, o nu is zij de uwe! Doch haar hart was voor eeuwig met het mijne vereenigd. Zij verscheurde zoo wel het hare als het mijne.'

Ik zal u mijnen toestand niet beschrijven. Neen! zoo iets is niet te beschrijven. Wanneer in den bloedigsten veldslag, op eenmaal honderd bedekte vuurmonden losbarsten, en den dood met een donderend geraas wijd en zijd verspreiden, of wanneer op eenmaal de ondemijnde en met buskruid opgevulde grond, met eenen verdoovenden, wijd langs bergen en bosschen knallenden slag, opvloog, en geheele gelederen verstikkende en brandende in de lucht wierp, om in den gloeijenden vuurpoel, met zwart gerookte leden nederteploffen: zie, dan zoude ik met meer moed, met meer onverzaagdheid pal gestaan, en om mij heen hebben gezien; doch nu stond ik daar, als vastgeworteld in den grond, en geheel bedwelmd. Ik staarde WAARBURG met verstijfde blikken aan, tot eindelijk mijn gevoel met mijne denkenskracht terug keerde. Doch alles was voor mij verloren. WAARBURG vertoonde zich in geheel zijn schoon, zijn edel karakter aan mij. Hij verhaalde mij de geheele geschiede-

nis zijner liefde voor EMILIA. Ja! hij verhaalde mij, hoe menigwerf zij, met zachte zusterlijke teederheid, van haren broederlijken Vriend LEONARD met hem sprak; hoe zij mijne krijgsdaden minzaam toejuichte, en mijne uitgebreide menschenliefde, gelijk zij die noemde, wel eens met een' gevoelvollen traan vereerde. Goddelijk Meisje! Maar als Echtgenoot kon zij mij niet beminnen. WAARBURG alleen was bestemd, om door huwelijkstrouw met haar het hoogste geluk te deelen. WAARBURG verhaalde mij eindelijk, hoe sedert eenigen tijd, terwijl hij eerst door gewigtige zaken en vervolgens door ongesteldheid verhinderd was, haar in persoon te gaan zien, zijne brieven onbeantwoord waren gebleven; ook vertoonde hij mij haren eigenhandigen brief, waarin zij hem kennis van hare verbindtenis met mij gaf.

Ik besloot uit dit alles, dat het een of ander boosaardig wezen de rust van deze geliefden had gestoord, en ik sidderde op de gedachte, dat EMILIA, goede Hemel! welligt om zich te wreeken, uit eene soort van vertwijfeling, op het punt stond, om zich in mijne armen, maar te gelijk in haar onherstelbaar ongeluk te storten. Ik nam voor, alles weder te herstellen. Ik bleef aan het huis van WAARBURG, wiens vriendschap sedert dit oogenblik mij heilig en dierbaar is geworden. Den volgenden dag zouden wij reeds naar *T*..., de woonplaats van Mevrouw VAN ZELLINGEN en den Vader van mijnen Vriend vertrokken zijn, doch de

Heer PALMA en eene Juffer DASSAUW, met wie DO. WAARBURG in de teederste vriendschap leefde, vierden hunnen lang gewenschten trouwdag. WAARBURG moest in de Kerk den zegen over het huwelijk uitspreken, en ik liet mij gemakkelijk bewegen, om deze plegtigheid bij te wonen. Ach! de drift, die mijne liefde vleugelen gegeven had, was op de grievendste wijze gestuit. In gedachten verzonken, sleet ik den geheelen dag, die aan bruiloftsvreugde gewijd was. Ook WAARBURG nam slechts weinig deel aan de algemeene vrolijkheid.

Intusschen leerde ik onder alle de feestgenooten, een der edelste menschen kennen. Het was de Heer BALCOUR, die ook door WAARBURG hooggeacht wordt. Deze waardige man ontmoette WAARBURG, even gelijk een beminnend Vader den besten Zoon ontmoet, en fluisterde hem met eene edele geestdrift in: 'EMILIA is misleid, zij waant u den Bruidegom van SOPHIA DASSAUW te zijn; ik heb alles ontdekt; ik kom dezen avond bij u. Maar kent gij den Heer LEONARD?' WAARBURG verhaalde hem met weinige woorden onze ontmoeting; hij geleide hem tot mij, de oude waardige man drukte mij de hand, en in dien hand druk sprak de reinste ziel reeds de taal der ware vriendschap. 'Gij de Colonel LEONARD!' - zeide hij - 'Uw blik is de blik van eenen eerlijken, van eenen edeldenkenden man; ik durf alles van u hopen. Wij namen al vroeg in den avond afscheid van het gehuwde paar, en van de feestvierende gasten. BALCOUR

wandelde met ons naar de Pastorij, en daar ontwarde hij voor ons geheel het zamenweefsel der ondeugd van eenige lage boosaardige schepselen.

Mevrouw VAN ZELLINGEN had aan den Heer BALCOUR in haren angst geschreven, en hem den brief van EMILIA, waarin zij WAARBURGS ontrouw, en hare verbindtenis met mij aan het moederlijke hart toevertrouwde, gezonden. De Heer BALCOUR, die de uitmuntendste menschenkennis bezit, rade oogenblikkelijk de waarheid; en schoon de gestrenge winterkoude den goeden ouden man aan zijne woning scheen te kluisteren, begaf hij zich oogenblikkelijk naar *V*..., om, was het mogelijk, alles te herstellen. Met eene bewonderenswaardige wijsheid ging hij hieromtrent te werk. Zijne oudste Nicht, Mejufvrouw VAN G..., heeft eene Vriendin, of liever eene deelgenoote van haren nijd en kwelling, in de Freule VAN REGTENVELD. Deze twee zich zelve misvormende wezens vermaken zich met het geluk om zich heen te verwoesten, of voor het minst te vergiftigen. De brieven van WAARBURG aan EMILIA waren onderschept, zoo wel als die van het lieve Meisje aan haren besten Vriend. De Broeder der boosaardige Freule VAN REGTENVELD, die in zijne jeugd lust had, om 's lands Uniform te dragen, doch bij den eerst opkomenden veldslag zijn ontslag wist te verkrijgen, en nu een ledig loopend, zich zelven vervelend oud vreijer is, is de beide Dames altijd getrouw behulpzaam. Hij strooide eerst listig eenige helsche

geruchten uit, die het hart van WAARBURG en EMILIA griefden; men maakte gebruik van WAARBURGS ongesteldheid, en van een briefje, dat hij aan Juffer DASSAUW, ten behoeve van zijn' Vriend PALMA, had geschreven, en dat men listig in handen had weten te krijgen. Nu werd een schandelijke namelooze brief vervaardigd, en de lieve, ligt gevoelige EMILIA bezweek voor de gevloekte list.

Ik kon mijnen toorn niet bedwingen, toen ik dit alles hoorde. Goede God! zoo had ik mijn geluk gegrondvest op den puinhoop van EMILIA'S aardsche zaligheid. In mijne armen, aan mijn van kommer over haar heimelijk lijden zwoegend hart, had zij de trouw van haren WAARBURG welhaast ontdekt, en den band, die haar aan mij kluisterde, met heete bittere tranen besproeid. De edelmoedige BALCOUR bragt mij tot bedaren. Wij namen de best mogelijke maatregelen. De lieve EMILIA moest voor hare zwakheid een weinig boeten, en den volgenden dag vergezelden de Heeren BALCOUR en WAARBURG mij naar *T*..... Mijn eerlijke knecht was nu ook weer beter, en wilde, schoon ik hem te *V*... poogde te laten verzorgen, geen oogenblik langer dulden, dat ik door een ander bediend werd. Gij weet het, mijn Vriend! deze brave getrouwe Jongeling, heeft meer dan eenmaal zijn leven voor mij gewaagd, en zijne trouw veredelt zelf den band, die elken dienstbode aan den Heer, door wien hij volgens de redelijke

wetten der menschelijkheid behandeld wordt, vast hecht, waarlijk tot eenen zaligen heiligen vriendschapsband.

Hevig klopte mij het hart, toen ik van verre het hooge, met sneeuw bedekte dak van EMILIA'S woning in den helderen zonneschijn zag schitteren. Ja, brave Generaal! het was mij als of ik een geheel Koninkrijk, dat ik met de vurigste vaderlandsliefde beminde, tot heil van duizend onschuldigen, bij Capitulatie of verdrag aan eene tegenpartij moest overgeven. Neen, die vergelijking deugt niet; niets is te vergelijken bij het afstaan van iets, hetwelk ons boven alles dierbaar is. Wij stegen af aan het huis van den ouden Heer WAARBURG. Ik meen, dat gij dezen eerbiedigwaardigen rustenden Volksleeraar in persoon kent, en voorzeker acht gij hem dan ook hoog. Geestelijken of bedienaars van den Godsdienst, gelijk de Heer WAARBURG te *T*....., en deszelfs Zoon te *V*..., strekken der menschheid tot sieraad. Woeste ligtzinnigen mogen op de baldadigste wijs hun waar of valsch vernuft verspillen, om de Geestelijken over het algemeen te bespotten; zwakke, doch niet beter denkende zielen, mogen met een geweten, dat hun inwendig beschuldigt, zulke zoogenaamde schitterende vernuften nababbelen, zich den eerbied voor alle heilige dingen schamen, en elke natuurlijke neiging tot ontzag voor den Alwetenden, den Overaltegenwoordigen met geweld zoeken te verkrachten; domme beuzelaars eindelijk, die

het volstrekt aan stof ontbreekt, om hunne even laffe makkers te vermaken, mogen zich schandelijk beroemen, dat zij nooit aan God, noch aan zijne vereering denken, dat zij bij voorbeeld den Bijbel, dat gewijde boek, waaruit zoo vele duizende zich kunnen troosten en ware vreugd scheppen, als eene verzameling van oude volksvertellingen, ja, zelfs van bedriegerijen verwerpen, dat zij nimmer in een Kerkgebouw komen, of het moest zijn, om door dartele brooddronkenheid anderen te ergeren, en dat zij het aanbidden des Eeuwigen voor ten uitterste bespottelijk houden: zulke domme beuzelaars zeg ik, mogen; wanneer zij brave geestelijken beschimpen, en door hunne lompe boerterijen ten toon stellen, de lage toejuiching van hunne hersenlooze medebroeders afbedelen; maar de verstandige man, die een eerlijk hart in de borst bezit, veracht soortgelijke ellendelingen, hij moge dan denken zoo hij wil; heilige zaken blijven hem eeuwig heilig, en op welk eene wijze hij zijn dankbaar gevoel aan den God van hemel en aarde ook poogt uittedrukken, hij eerbiedigt toch elk ander mensch, die dit op eene verschillende wijze doet, terwijl zijne reine, goddelijke menschenliefde, nimmer kan dulden, dat openbare Volks-leeraars, die hun leven aan het belang der menschen toewijden, bespot of gesmaad worden. In tegendeel, den minst bekwamen Geestelijke behandelt hij met achting en bescheidenheid, en de waarlijk verlichte, de gods-

vruchtige Leeraar is in zijn oog de edelste menschenvriend, de getrouwe beschermer der goede zeden, de vertrooster der lijdenden, en de wezenlijke bevorderaar van het tijdelijk en eeuwig geluk. Doch waartoe deze uitwijding? Voor u toch mijn Vriend! was deze herinnering niet noodig. Hoe vele laaghartigen uit onzen stand zich ook aan de hier boven beschrevene ondeugd schuldig maken, dank zij den Hemel! wij roemen ook nog op mannen, die den Krijgsdienst, ook in dit opzigt, eer aandoen, en zich den waren adel der menschheid, of den reinen eerbied voor God en de onschendbare wetten der zedelijkheid niet schamen.

Nu dan, bij den verstandigen Heer WAARBURG stegen wij af. Vader en Zoon vielen elkander, op de aandoenlijkste wijze, aan de borst; diep roerde mij dit gezigt. God! hoeveel vreugde moeten de Engelen niet smaken, daar zij, door alle eeuwen heen, zich verlustigen in het zien, hoe de door lijden beproefde kinderen der aarde, na het afleggen der sterfelijkheid, elkander in een' volmaakter stand ontmoeten! De eerwaardige Grijsaart herkende mij. Ik vernam van hem, dat Mevrouw VAN ZELLINGEN, die hij sedert een paar weken niet had ontmoet, eerst voor drie dagen van den Heer REINHART, met hare lieve EMILIA, was terug gekeerd. Ook verhaalde mij de oude Heer WAARBURG, tot mijne spijt, dat de Secretaris van A., dien ik een klein geheim, het bezorgen van een Jaargeld aan Mevrouw VAN ZELLINGEN betreffende, eenmaal

als heilig toevertrouwde, nu, in de vreugde over mijn aanstaande huwelijk met EMILIA, praatziek verraden had. Gaarne zoude ik dit met de helft van mijne bezittingen hebben afgekocht; doch het was nu zoo, en ik moest geduld nemen.

Volgens ons gemaakt plan, begaf ik mij alleen, naar het huis van Mevrouw VAN ZELLINGEN. O mijn Vriend! verg mij niet te beschrijven, hoe ik daar te moede was; eene mengeling van namelooze hemelsche vreugd, en van innige, verscheurende zielen-smart heb ik ondervonden. Mevrouw VAN ZELLINGEN ontving mij met weemoedig genoegen, en met al de teederheid van eene Moeder, die den geliefden Zoon, wanneer hij haar het leven redt, en gereed staat, om het zijne voor het hare opteofferen, omhelst. EMILIA scheen mij veel schooner, veel verteederender, dan ik haar nog ooit zag; want eene zachte kwijning zweefde over haar gelaat en houding. O! mij dacht, in den betraanden blik, die haar vriendelijk oog in mijne ziel wierp, heerschte iets grootmoedigs, door hemelsche Vriendschap verzacht; en deze bekoorlijke EMILIA, vloog mij in de armen. ‘LEONARD! mijn LEONARD! menschenvriend! weldoener van mijne Moeder!’ zeide zij, met eene aandoenlijke stem, terwijl haar vol hart tegen het mijne klopte. Welk een oogenblik, mijn Vriend! ik drukte den reinen kus op hare lippen, en mijne tranen rolden op haren zwoegenden boezem. ‘Eeuwig, eeuwig dierbare EMILIA! kunt gij de mijne zijn?’ - vraagde ik -

‘De uwe, LEONARD! Ja, de uwe!’ - hernam zij moedig - ‘God zal mij kracht geven; ik moet u zoo gelukkig maken, als gij verdient.’ Nu zonk haar hoofd als vermoeid op mijne borst, en eene diepe stilte heerschte voor eenige oogenblikken. Wat in mijne ziel toen omging, weet Hij alleen, die de gedachten der menschen verstaat. Dit Meisje moest ik afstaan, en met haar, al mijne hoop op aardsche gelukzaligheid. Ik geleide EMILIA naar een' stoel, want eene doodelijke bleekheid lag als het waas der onschuld over hare sprekende trekken uitgebreid.

‘EMILIA is sedert eenige dagen een weinig ongesteld.’ zeide de goedhartige Moeder, met eenige bekommering, en gaf haar iets tot versterking. Ik verborg mijne smart en mijne tranen, terwijl ik uit het venster over de eenzame, besneeuwde velden heen zag. Toen EMILIA zich een weinig hersteld had, zette ik mij nevens haar, en hernam al mijnen moed. Mevrouw VAN ZELLINGEN deed mij de vurigste dankbetuigingen, die ik vruchteloos trachtte aftewijzen. EMILIA gaf mij hare hand. ‘O! kon ik uwe edelmoedigheid naar waarde vergelden’ - zeide zij. ‘LEONARD! zoo gij mijn dankbaar hart kendet! Gij hebt mijne Moeder aan al het grievende der afhankelijkheid ontrukt. O! kon ik -’ - ik leide mijne hand op hare lieve lippen. ‘Zwijg, ik bid u, zwijg, dierbaar Meisje! verschoon mij; elk woord vergiftigt het zoet der strelende bewustheid, dat ik een' der heiligste pligten vervulde. Niets, niets deed ik, dan het geen

de getrouwe Vriend verschuldigd is. Uw geluk zal al mijn leed verzachten.' 'Het staat aan u, lieve LEONARD!' - zeide EMILIA - 'den dag tot onze huwelijksverbindtenis te bepalen.'

Ik drukte hare hand aan mijn hart: 'Gisteren' - antwoordde ik, mijne verwarring met moeite verbergende - 'gisteren heb ik te *V*..., ook een gelukkig paar zien huwen.' EMILIA'S hand werd ijskoud in de mijne.

ZIJ, bevende. 'Te *V*... - ?'

IK. 'Ja lieve! Dominé WAARBURG, mijn oude Schoolmakker, moest het huwelijk van zijn' Vriend PALMA met Mejufvrouw S. DASSAUW, op eene Godsdienstige wijze, bekrachtigen. Hij deed dit schoon en treffende; ook deze bruiloft moesten wij bijwonen, want ik heb bij mijn' Vriend WAARBURG een paar nachten vertoefd.'

EMILIA mij als verstijfd aanziende. 'PALMA? huwde met Jufvrouw DASSAUW? O! zeg het mij, was het PALMA?' Hare oogen glinsterden, toen zij dit vraagde.

IK. 'Ja voorzeker EMILIA! het was PALMA! Doch van waar deze ontroering? Ach! waarom deze tranen?'

ZIJ, met eene bezwijkende stem. 'WAARBURG! wat heb ik gedaan? LEONARD!' Ik sloot haar nu nog eenmaal in mijne armen, terwijl Mevrouw VAN ZELLINGEN weenende toeschoot, om de lieve magtelooze te helpen. Wij bragten haar met moeite weer tot bewustheid van zich zelve, en nu kon ik de lieve lijdende schoone niet langer martelen.

‘Ik weet alles,’ - zeide ik - ‘gij bemint WAARBURG, en hij is uwe liefde waardig, mijne EMILIA! Laat ook ik u zoo noemen. Nooit was WAARBURG trouweloos, gij zijt verraden.’

EMILIA. ‘Ja LEONARD! ik beminde WAARBURG met geheel mijne ziel; ik dank God, dat hij onschuldig is, maar uwe EMILIA zal niet ondankbaar zijn. Mijne hand blijft uw eigendom, en mijn hart, O LEONARD! het hart van uwe EMILIA acht u hoog en eerbiedigt uwe deugd. O! het zal u ook leeren beminnen.’

BALCOUR en WAARBURG traden nu binnen.

IK. ‘Ja, uwe hand hebt gij mij geschonken, eeuwig geliefde Vriendin! maar laat ik dit geschenk aan hem, die uw hart bezit, aan mijnen edelen Vriend afstaan.’ Ik lag nu hare hand in die van WAARBURG, die voor het weenende Meisje neerknielde; de Moeder omhelsde hen beide, zegende hen, en wierp zich ook vol teederheid mij om den hals. ‘Mijn redder! mijn weldoener!’ - snikte zij, geheel verbijsterd door aandoening. ‘O spaar mijn hart! het bezwijkt onder den last der dankbaarheid. Ik ontvang niets meer van u. Mijne Kinderen zullen voor mijne laatste levensdagen zorgen.’

‘Ja, dat zullen wij!’ - riep WAARBURG, terwijl hij de bevende hand der Moeder kuste - ‘Uw bijzijn zal onze huisselijke zaligheid vergrooten. Moeder van mijne EMILIA! mijne, o mijne dierbare Moeder!’

‘De ongelukkige LEONARD mag hier geen Zoon,

geen Broeder zijn! Hij wordt van alle levensvreugde uitgesloten!' - zeide ik. De tot nog toe bedwelmde EMILIA sloeg nu hare beide armen om mij heen. 'Liefste, dierbaarste Broeder!' - riep zij - 'nooit heeft eene Zuster zoo liefgehad, als uwe EMILIA. Mijn geluk, het geluk van mijnen WAARBURG en dat van mijne Moeder, alles, alles is uw werk.' Ook de gevoelvolle Moeder noemde mij haren Zoon, en beloofde mij nooit weer door hare weigering te bedroeven. Ook WAARBURG wijdde mij op nieuw zijne eeuwige vriendschap, en ik gevoelde in waarheid, mijn Vriend! dat de rust van een rein geweten, of de bewustheid, dat wij onze heiligste pligten vervuld hebben, een genoegen schenkt, veel edeler, ik zoude haast zeggen, veel goddelijker, dan de bevrediging van alle andere neigingen, die meer betrekking hebben tot de zigtbare wereld, waar de onverzadigde drift naar het voorgedroomd genot, het menschelijk hart zoo veel doet lijden. Het verlangen, bij voorbeeld, naar eenen geliefden Vriend is pijnelijk, de bevrediging van dat verlangen is bekoorlijk; o ja! den geliefden aan ons hart te drukken en door hem even teeder omhelst te worden: dit waarlijk is een hemelsche wellust. Maar wie zich dien wellust moedig ontzegt, omdat zulk eene ontmoeting met het waar belang van zijnen Vriend en met het vervullen van hooger, heiliger pligten strijdt: o! deze smaakt gewis ook nog veel hooger, veel edeler vreugde, en zegenpraalt als een held, die door de Godheid zelf gekroond wordt.

De geheele dag was voor ons een feestdag. De Heer BALCOUR gaf omtrent alles, wat nog eenigzins duister scheen in het gebeurde, de overtuigendste verklaring. De oude Heer WAARBURG vereerde ons ook met zijn gezelschap, en de trouwdag der teedere gelieven werd in de volgende week vastgesteld Doch ik zal dien niet helpen vieren; ik wil EMILIA niet weder zien, dan als de Echtgenoote van WAARBURG. Mijn besluit is nu genomen; ik blijf bij den krijgsdienst immers zoo lang mijne geschokte ziel hare gewone kalmte niet hernemen kan; en wanneer zal dat zijn? Het huisselijk geluk, dat als eene heldere morgenwolk over mijn' levensweg scheen te drijven, is in een' donkeren nevel verkeerd, EMILIA, die mij als een lagchende engel den beker der vreugde scheen aan te bieden, is voor mij verdwenen, in de omarming van haren eeuwig geliefden Vriend.

Welhaast hoop ik weer bij u te zijn. Ik wacht slechts mijne orders af. De Colonel S.... wilde nog gaarne eenigen tijd bij zijne familie blijven; ik heb mij aangeboden, om in zijne plaats te vertrekken. Dit zal de Hertog hoop ik toestaan; ik heb eene veel vermogende voorspraak. Vaarwel, mijn brave Vriend! ik twijfel niet of mijn gedrag zal uwe goedkeuring wegdragen, en trotsch hier op, noem ik mij uwen getrouwen Vriend

LEONARD.

Mevrouw Eldenberg aan Mevrouw Edeling.

Geliefde Tante!

Ik haal weer vrij adem; het doodsgevaar, waarin zich mijne edelmoedige beschermer bevond, is voorbij; niets doet mij meer voor het leven van den besten Jongeling vreezen, en welhaast hoop ik den vurigsten wensch van mijn hart voldaan te zien, den wensch namelijk, om mijnen dierbaren Vader en u te omhelzen. Ik kan mij naauwelijks voorstellen, dat ik die gelukkige oogenblikken zal beleven; de rampen, die ik verduurd heb, doen mij alle vreugde, die de toekomst mij beloofde, mistrouwen. Mevrouw DIEDIGER heeft u getrouw alles, wat den braven VAN NIEUWVLIED getroffen heeft, zoo wel als den hagchelijken toestand, waarin schrik en droefheid mij gebragt hadden, van tijd tot tijd gemeld *. Ik zal daar dus niets meer van zeggen, maar wel, dat nooit het vreesselijk gerucht, dat mij zoo onverwacht, zoo hevig ontroerde, uit mijn geheugen, waar mijne verbeelding het telkens nog met de levendigste verwen kleurt, zal gewischt worden. O mijne lieve Tante! ik vreesde niets; de lange, stille winter-avond

* Ook deze brieven, die niets bijzonders behelsden, hebben wij achter gehouden.

vloeide vreedzaam voorbij, in het zoetste genot van huisselijke vriendschap en gezelligheid. VAN NIEUWVLIED zat op mijne kamer, tegen over mij, een' brief aan zijn' Vriend WAARBURG te schrijven; Mevrouw DIEDIGER las mij de gedichten en *Romanses* van BURGER in de eigene taal des Dichters voor, en mijn kleine EDUARD lag mij uit zijn wiegje, nog al kraaijende en spelende, lachjes en zoenhandjes toetewerpen. VAN NIEUWVLIED werd geroepen; men had zijne hulp in het huis, waar hij woonde noodig. Vrolijk en vol drift verlaat hij mij; maar, na eenige oogenblikken hoor ik beneden een ongewoon gerucht; ik wilde naar beneden, Mevrouw DIEDIGER hield mij tegen; mij dacht, ik hoorde den ouden FREDERIK, op eenen kermenden toon, den naam van zijnen Meester noemen; nu kon mij niets meer weerhouden, ik vloog heen, en goede hemel! daar lag VAN NIEUWVLIED, die zoo even nog door kracht en gezondheid gloeide, met geslotene oogen, met de doodverf op zijn gelaat, en geheel met bloed, dat uit zijne borst vloeide, bemorst. Ik gaf eenen luiden gil, en zonk op het schijnbaar lijk magteloos neder. Verscheidene dagen bewaarde eene weldadige gevoelloosheid mij voor nieuwe smartelijke gewaarwordingen. Toen ik weer tot mij zelve kwam, vertrouwde ik niet één berigt, dat men mij, van mijnen geliefde Vriend gaf; ik moest hem zien. Zijn leven was nog niet buiten gevaar; maar ik, ik zijne eenige Vriendin, waar voor hij zijn bloed op-

offerde, wilde dat leven behouden. O! toen ik hoorde, dat VAN ELDENBERG zijn Moordenaar was, alleen uit helsche wraakzucht, o! toen dacht mij, kon ik niet te veel voor VAN NIEUWVLIED doen; dankbaarheid is immers aan het onbedorven hart eigen, en welk eene dankbaarheid moest het mijne niet voor den edelen Jongeling verteederen? Ja, ik gevoelde, dat het mijn pligt was, hem al de verzachting, hem al de vertroosting, die in mijn vermogen was, toetebrengen, en dit deed ik ook getrouw, voor zoo veel mijne zwakke krachten het toelieten. O! lieve Tante! zoo ras hij zijne matte oogen op mij vestigde, terwijl ik voor zijn rustbed zat, scheen het levensvuur weer in hem te ontgloeijen. Het verlies van bloed had alle zijne levensgeesten uitgeput, maar de toon van mijne stem scheen die weer optewekken. Nooit drukte ik zijne krachtelooze hand in de mijne, of een levendige blos van genoegen verwde zijn gelaat, en met vriendelijk lagchende lippen stamelde hij: ‘Lieve CAROLINA! eenige dierbare Vriendin! van mijne ziel.’ Ik scheen dagelijks in sterkte en gezondheid toe te nemen, want de hoop op het behouden van mijnen Vriend, scheen voor mij de dauw des levens te zijn; en deze hoop is niet verijdeld. Zoo lang VAN NIEUWVLIED niet volkomen buiten gevaar was, week ik naauwelijks een oogenblik uit zijne kamer; want gij begrijpt, lieve Tante! dat hij aan het huis van den Heer DIEDIGER, waarin men hem bijna stervend had gebragt,

ook gebleven was. Ik gevoelde in al dien tijd niets van mijn eigen lijden, schoon een aanhoudende koortsachtige gloed mijne zwakke krachten dreigde te verteeren. Alle mijne zenuwen waren overspannen, en ik waande alles te kunnen doen; doch toen de geliefde Vriend, ach! toen de redder van mijne onschuld, toen mijn eenige beschermer aan mijn vurig biddend hart was terug gegeven: o! toen gevoelde ik weer mijne voortdurende ongesteldheid. Intusschen geven de Geneesheeren den moed, om mijne gezondheid te doen herbloeijen, niet op; de naderende lente en het zorgvuldig gebruik der wateren uit de hier ontspringende gezondheidsbronnen voorspelt, volgens hun zeggen, mij eene volkomene herstelling. Intusschen grieft het mij, zoo lang gescheiden te zijn van den besten, den zoo hartelijk beminnenden Vader, en van u, mijne moederlijke beschermster! O! zoo ik mijn' Vader eens niet weder zag! Zoo hij in mijn afzijn de eeuwigheid insluimerde! Lieve Tante! mijne oogen schemeren door tranen, terwijl ik dit schrijf. Maar waarom zoude ik ook nog door deze smart gefolterd worden? Neen, neen, God is de liefde zelve. Hij doet zijne zwakke sterfelijke kinderen nooit boven hunne krachten lijden. Ik zal nog aan deze zijde des grafs de vreugde des wederziens genieten. Dierbare Vader! de Goddelijke zorg zal uw ouderdom overschaduwen; uwe CAROLINA zal nog vreugdetranen aan u hart weenen; zij zal de lieve welkomgroet nog van uwe ze-

genende lippen kussen; zij zal u den kleinen blozenden EDUARD, uwen eenigen, dierbaren afstammeling, nog vrolijk aanbieden; ja, het schuldeloos lagchend knaapje zal u nog met mollige handjes omhelzen, want de natuur zelve vormt eene soort van heilige harmonie tusschen de reine ziel des blijmoedigen tevredenen Grijsaarts, en de nog onbevlekte kinderlijke onnoozelheid. Ja mijn Vader! de kleine lieveling zal u teeder beminnen; liefkozende zult gij hem op uwe knieën wiegen, terwijl zijne poezelige handjes u de rimpels van het voorhoofd streelen, of zich spelende in uwe zilvere lokken verbergen.

Ik ontving zoo even een' brief van den Heer BALCOUR, waarin hij mij het blijde berigt geeft, dat hij in de volgende maand met zijne lieve Nicht LUCIE een reisje naar *K*... denkt te doen, om zijn' braven WILLEM, die zoo veel voor mij gedaan heeft, en die als uit de armen des doods aan de maatschappij is wedergegeven, te zien, en met vaderlijke teederheid te omhelzen. O Tante! hoe verlang ik naar dezen waardigen man, en naar LUCIE, mijne oude speelgenoote. Ik heb van de gelukkige EMILIA en van haren WAARBURG ook vriendschap ademende brieven. O! welk een wellust is het niet, dat zoo vele edele harten voor mij kloppen. Alle mijne uitzigten schijnen weer helder en vrolijk te worden, nu mijn Vriend en beschermer herstelt. O! gij weet, op welk eenen voortreffelijken Vriend ik mag roemen. O! zoo ik hem nog, zonder schending van

eenigen pligt, als Echtgenoote kon beminnen! Maar lieve Tante! wat ontvloeit daar aan mijne pen? Neen, ik wil het niet doorhalen, want het was de taal van mijn hart. VAN NIEUWVLIEDS vriendschap is voorzeker de fijnste, de verhevenste liefde; maar waarom stoort dit mijne rust? Is het niet genoeg, dat ik zijne Vriendin, zijne Zuster ben? Mijn EDUARD leeft immers niet meer. VAN NIEUWVLIED heeft berigten van zijn' dood, doch zij zijn niet volkomen zeker; hij ontziet geene moeite, geene kosten, om hier omtrent zekerheid te verkrijgen; maar waarom toch al deze zorg? O lieve, dierbare, moederlijke Vriendin! ik durf mijn hart niet onderzoeken; het voedt geene strafbare wenschen; neen! dit is den Alwetenden bekend; het behoort nog aan EDUARD, maar ik beef voor mijne eigene zwakheid. Vaarwel! ik omhels u en mijn' geliefden Vader, en blijf eeuwig u liefhebbende

CAROLINA VAN ELDENBERG.

De Colonel van Wunningen aan Mevrouw van Zellingen.

Geliefde Zuster!

Van harten geluk met het huwelijk van uw eenig dierbaar Kind! Met regt moogt gij nu een weinig trotsch wezen, lieve zorgvuldige Moeder! Gij hebt aan uwe schoone bestemming voldaan, gij hebt een nuttig, een bekoorlijk lid der maatschappij opgevoed, gij hebt eene lieve verstandige gezellin op den weg naar ons eeuwig huis voor eenen eerlijken en braven man gevormd. Wat zeg ik? Gij hebt eene Moeder van volgende geslachten, die welligt in den jongsten dag der wereld nog bestaan zullen, gevormd. Ja ik herhaal het, gij moogt met regt trotsch zijn. Alle Ouders van wel opgevoede Kinderen hebben daar eenig regt toe. Goede God! ik verheug mij, wanneer ik hier door mijne tuinen en dreven rondwandel, en de bloemen, die ik voor de middagzon beschutte en met frisch water drenkte, met zulke schitterende verwen getooid zie opbloeijen; of wanneer ik de jonge boomen, die ik met eigene hand in dezen vruchtbaren grond plantte, de welige takken vol bladeren en bloesems zie uitbreiden: maar welk een' wellust moet het ouderlijk hart niet met volle teugen genieten, wanneer zij het kroost, waaraan zij het leven schonken,

en waarvoor zij zoo onvermoeid nacht en dag waakten en zorgden, eindelijk, met alles, wat tot menschengeluk dient, bekend, het groot tooneel des werkzamen levens zien optreden! Vooral moet gij, lieve Moeder en Weduw tevens! dezen nameloozen wellust in vollen overvloed genieten. Gij hebt zoo geheel alleen de taak der opvoeding voltooid; en het genoegen, dat ons het verrigte werk geeft, is altijd afgewogen naar de moeite en zorg, die wij aan dat werk besteed hebben. O! hoe bedroefde mij uw lot niet, toen gij daar bij het lijk van uwen ontijdig gestorvenen Echtgenoot zat, met EMILIA als eene kommerlooze Zuigeling, die van alles onbewust, spelende lagchte, terwijl uwe heete tranen haar blozend gelaat besproeiden, in den arm, en door nog drie hulpeloos weenende kinderen omringd. Elk, wiens hart niet geheel versteend was, moest toen uwen toestand betreuren. Doch gij kwaamt het leed te boven, lieve Zuster! en moeder-vreugde verzoette elke bitterheid, die het beproevend lijden u deed verduren. God ontnam u drie lieve Kinderen, maar ook van deze jonge hemelingen zijt gij Moeder; Gods Engelen, en de meer verlichte zaligen, die uw kroost in de onzigtbare wereld opgevoed hebben, juichen u met zegenende blijdschap toe. En nu, het eenige pand, dat u op deze aarde overbleef, dat uwe zorg met zoo veel liefde en teederheid beloonde, is heden eene gelukkige Echtvriendin, en de verzorgende pleegmoeder van twee halve weesjes geworden. Al het heil,

dat EMILIA om zich henen verspreidt, dauwt u de liefelijkste geuren toe. Ja, mijne Zuster! deze uwe goede werken, gedurende de opvoeding van uw Kind verrigt, volgen u tot aan den afloop der eeuwen, tot op den dag der groote algemeene vergelding.

Zie, ik moet het u nogmaals zeggen, het huwelijk van uwe EMILIA verblijdde mij. Zeker, ik moet het bekennen, ik had haar gaarne de Vrouw van eenen dapperen, braven Krijgsman, gelijk LEONARD, gezien. De blijmoedige EMILIA, die altijd met zulk een helder oog om zich heen ziet, was, dacht mij, regt geschikt, om hare hand aan eenen Krijgsman te geven, en om zonder nuttelooze angstvalligheid, zelfs den moed van haren besten Vriend te doen ontvlammen; doch ik heb ook volstrekt niets tegen hare gedane keuze. Neen, verstandige Geestelijken, die zich aan de bevordering van waar menschengeluk toewijden, die standvastig eigene neigingen tot ondeugd bestrijden, en zich tot ware voorbeelden van onschendbare pligtsbetrachting heiligen: zie, zulke standvastige, verstandige Geestelijken zijn in mijn oog zedelijke helden. De bescheidenheid en menschenliefde, die hen in alle omstandigheden bezielt, boezemt zelfs den boosaardigsten losbol ontzag voor hun in; en de hoogachting van allen, die de deugd hoogschatten, is eene in het oog blinkende ridderorde, waarmede elk, zonder onderscheid, hunne ware verdiensten omhangt. Den ouden Heer WAARBURG heb ik altijd als een' edel-

denkenden Predikant hooren roemen; en zijn Zoon, dit vertrouw ik, zal zijne voetstappen gevolgd zijn. Heil dan met deze verbindtenis! De brief met fraaije gouden randen, die mij dat berigt bragt, was voor mijne ziel een welkome bode des vredes. Met verrukking las ik de namen van WAARBURG en EMILIA. God zegene u Kinderen! zeide ik overluid, zulk een huwelijk tusschen twee reine zielen is voor de menschheid veel meer nuttig en glorierijk, dan de grootste overwinning door het eene helden-leger op het andere behaald. Mijn hart zegent ook den eerlijken LEONARD; hij heeft eene Gade gelijk EMILIA verdiend. O mijne lieve beste Zuster! die brave man is mij vóórgekomen in voor u te zorgen. Als Broeder moest ik dit lang gedaan hebben, doch mijne zaken, ik moet het openlijk belijden, waren, gedurende mijne onderscheidene veldtogten, droevig in de war geraakt. Ik had die in slechte handen vertrouwd; nu is alles weer op eenen goeden voet; maar terwijl ik nog plannen maakte, om u leed te verzachten, komt de edelmoedige LEONARD, en neemt bij overrompeling de gelukkige hoogte, waarop ik zoo lang het oog had gevestigd in, en versteekt mij van de eer en gelegenheid om bij God en menschen roem te verwerven. Tranen heb ik gestort, zoo vaak ik mij uwen kommervollen staat voorstelde, toen de listige VAN ELDENBERG ook nog de laatste bezittingen van eene hulpelooze Weduwe en eene onmondige Wees wegroofde; maar die booswicht ondervond reeds de

vreesselijke gevolgen van zijne zwarte misdrijven.

Opgetogen door de aandoenlijkste blijdschap, lieve Zuster! kan ik u melden, dat zijn Zoon, ach! de Zoon der Zuster van mijne zalige Echtvriendin, niet slechts leeft, maar dat hij aan deugd en godsdienst op de plegtigste wijze, voor het sterfbed van zijnen wanhopenden verleider, trouw heeft gezwooren. Sedert lang hield ik EDUARD voor dood; hij zelf wilde voor de geheele maatschappij dood zijn, daar hij toch waande, niet tot haar wezenlijk heil te kunnen leven. Zonderling waren zijne lotgevallen; doch ik zal u die niet melden. Hij leeft nog onder eenen vreemden naam. De liefde voor zijne CAROLINA, eene liefde, die in zijn jeugdig hart reeds geworteld was, en die hij ligtzinnig en trotsch onderdrukte, die liefde zelve wreekt zijne mishandelde, zijne verlatene Echtgenoote. EDUARD aanbidt haar; doch hij gevoelt, dat hij zulk een rein hart niet waardig is, en wil alle uitwendige verbindtenissen met haar vernietigen. Liefde en berouw vervullen zijn geheel aanwezen, Doch laat ik u het schrikwekkend einde van den snooden, den diep bedorven FINELLI, die zoo velen op den weg der deugd deed struikelen en vallen, beschrijven. Ik heb daar nu regt tijd en lust toe. Eene nietsbeduidende ongesteldheid verhindert mij uit te gaan, en ik geniet in eene luchtige, van alle zijden opengeschovene koepel, in den Hollandschen smaak gebouwd, de levenswekkende voorjaarskoeltjes, die met duizend bloezemgeuren beladen, met

mijne lokken spelen, en mijne schrijfpen omwaaijen.

In mijn vorigen sprak ik u met een woord van mijnen Vriend, den Marquis ....., wiens Dochter CONSTANTIA mede het beklagenswaardig slachtoffer van FINELLI'S wellust en wreedheid geworden is; ook zeide ik u toen, meen ik, dat de geheel ontaarde Vader, met baldadige boosheid geweigerd had, den onschuldigen Zoon der jonge, ongelukkige CONSTANTIA aan de treurende familie aftestaan. Nu dan, dit Kind werd door FINELLI, onder den naam van FRANSCISCO in de eerste jaren der kindsheid opgevoed. Het was het kind, zoo vertelde de laaghartige booswicht, van een' gemeenen doch dapperen Soldaat, die gesneuveld was, en wiens Vrouw zijn' dood niet lang overleefde; uit ontferming trok hij zich den hulpeloozen jongen aan; en de wreede moordenaar van CONSTANTIA poogde toen nog toejuiching in te oogsten; doch het weerloos knaapje telde naauwelijks vijf jaren, toen het verstoten en aan het mededoogen van zijne arme Voedster, die haar brood moest bedelen, overgelaten werd. Niets hoorde FINELLI sedert van dezen ongelukkigen Zoon, en te vergeefs waren alle pogingen van den Marquis, om hem optesporen. FINELLI verzekerde met de duurste eden, dat het kind, slechts een paar weken na deszelfs geboorte, gestorven was. Doch nu tien maanden geleden bevond zich de goede, oude Marquis op een klein, geheel eenzaam, digt aan zee liggend landgoed, dat weleer het meest geliefde verblijf van zijne CON-STANTIA was. Na haar' dood had de troostelooze Vader het nog niet bezocht; doch nu werd zijne tegenwoordigheid daar vereischt. Te middernacht ontwaakt hij, door een verward gerucht, dat zich in zijn huis verspreide. Hij rukt het gordijn van zijn rustbed open, en tracht meer duidelijk te hooren. Doch oordeel over zijne verbazing, toen hij bij het helder brandend nachtlicht een' forsch gespierden Jongeling, voor het beeld van CONSTANTIA, dat in zijne kamer hing, in de hevigste ontroering zag staan. Dit welgelijkend beeld, was door den grootsten Kunstschilder uit het rijk vervaardigd, en de Marquis had met eigene hand de volgende regels daar onder geschreven.

Dit was mijne dierbare CONSTANTIA; *de eenige wellust van mijn leven. Schoon was zij, als eene bloeijende lentebloem, en rein als een Engel; maar* FINELLI, *wiens naam bij God en menschen tot afgrijzen verstrekt, ontheiligde hare onschuld, scheurde haar van mijn Vaderhart, en wierp haar in de armen des doods. God zij hare zachte ziel, en het onnoozel Kind, waarvan zij Moeder werd, en waarop hare schande rust, genadig!*

De Jongeling las bij herhaling, half overluid, deze regelen, en sloeg zich met eene geslotene vuist voor het hoofd. *Waarop hare schande rust?* - brulde hij met eene gesmoorde stem, - Ha! die schande, wil ik in FINELLI'S bloed afwassen. Hij vergeleek eene kleine afbeelding, die op zijne borst hing, met het groote schilderij, en riep als in ver-

voering. ‘Hoe bevallig waart gij, ongelukkige CONSTANTIA! schoone, verleide Moeder van den rampzaligen FRANCISCO!’

De Marquis poogde te spreken, doch het vermogen daartoe, ontbrak hem. Intusschen scheen een woest gedruis de kamer te naderen. FRANSCISCO vloog naar de deur, sprak eenige woorden op een' forschen toon, en sloot die weer toe. De ontstelde Marquis strekte werktuigelijk de armen naar hem uit: ‘Wie zijt gij?’ - vraagde hij sidderende. - ‘Wie?’ antwoordde FRANSCISCO, toetredende, ‘ik ben uw in schande geteelde Kleinzoon. Ik ben FRANSCISCO, die zijne Moeder zal wreeken; die zijn' Vader vervloekt en op een schavot welligt zal sterven.’

‘Zoon van mijne CONSTANTIA! mijn Zoon! o mijn Zoon! kom in mijne armen!’ - riep de Marquis - ‘O! zelfs in uwe woeste gelaatstrekken herken ik de zachtheid, de edelheid van mijne CONSTANTIA. O! laat ik u omhelzen en sterven.’

FRANSCISCO had zich aan zijne borst geworpen, doch ijlings rukte hij zich los. ‘Dit was het eenige gelukkige oogenblik mijn levens!’ - riep hij - ‘Eenmaal haalde ik nog onschuldig adem aan uw hart, edele Grijsaard! maar weet gij wien gij omhelsd hebt? Een roover, een moordenaar! Zie, deze handen zijn met menschenbloed geverwd. De snoode FINELLI heeft mij verstoten; mijne getrouwe Voedster, die ook eenmaal de Voedster

van uwe CONSTANTIA was, maar die door hare betrekkingen op eenen bandiet, op eenen laaghartigen sluipmoordenaar, van u verbannen werd: die Voedster heeft mij, met het brood, dat zij bedelde, het leven onderhouden. Eindelijk werd zij de Vrouw van een Opperhoofd der stoutste Rooverbende. Al vroeg kende ik door haar mijne afkomst, mijne noodlottige geboorte, en mijnen afschuwelijken Vader; aan wien ik mij wreeken wilde, zoo ras mijne krachten het toelieten. Opgegroeid onder roovers, en met de brandende vonken van menschenhaat in de borst, verrigtte ik nog jong reeds heldendaden; en schoon naauwelijks twintig jaren oud voer ik het bevel over de stoutmoedigste mannen. Dezen nacht waren wij van den weg, die ons tot het volvoeren van eene groote onderneming moest geleiden, verdwaald. Wij troffen deze kleine landwoning aan, en het eenparig besluit was, om voor het minst deze geringe post te overweldigen; de buit zoude ons tog altijd nog eenige vergoeding voor de ondergane teleurstelling schenken. Doch toen mijne mannen een' van uwe gekluisterde dienstboden vraagden, in wiens huis wij ons bevonden, sidderde ik op het hooren van uwen naam. Doch ik wilde u zien en drong daarom alleen in uwe slaapkamer, waar ik het bekoorlijk beeld mijner zalige Moeder aantrof. Ja zalig is zij, zij is uwe beschermheilige, goede Grijsaart! Kort na mijne geboorte hing zij zelve mij dit kleine afbeeldsel aan den hals; mijne Voedster bewaarde

het getrouw, en het blijft op mijn hart rusten, tot dat ik het schavot moet beklimmen, dan geef ik het aan mijn' biegtvader, want de hand des beuls zal het niet ontheiligen.

De hevig ontroerde Marquis bad den Jongeling met heete tranen, om bij hem te blijven, en zijne verschrikkelijke levenswijs te verlaten, doch te vergeefsch. Te vergeefs ook beloofde hij hem de gelukkigste dagen, en het bezit der aanzienlijkste schatten. FRANCISCO weigerde alles. ‘Schande en ellende’ - zeide hij - ‘zijn bij mijne geboorte met volle stroomen over mij uitgegoten. Ik heb met de duurste eeden gezworen, het eerlooze bloed van hem, die mij het leven gaf, te vergieten; die eeden zoude ik niet verbreken al plaatste men mij op een' troon, vermoorden zal ik FINELLI, al zocht hij zijne bescherming in uwe armen, al moest ik deze uwe zilvere lokken met zijn bloed verwen, toch zoude ik hem vermoorden; maar u zal geen leed geschieden. Vader van mijne onschuldige Moeder! niets, geen droppel water zelfs wordt u in dezen nacht ontroofd; uwe dienstboden zijn reeds weer ontkluisterd. Ik verlaat u; maar ik bezweer u, spreek niets van het gebeurde in dezen nacht, want bij de eerste naspooring, die gedaan wordt, vlieg ik zelve naar den Regter, ik belijd openlijk alle mijne misdaden, en ik sterf onder de ijsselijkste vervloekingen, om dat FINELLI mij overleeft.’

Zoo ijlde FRANCISCO de kamer uit, en sloot de deur achter zich. De geheele bende trok af. Niets

was op het landgoed beschadigd of ontroofd, doch de Marquis stortte in eene kwijnende krankheid. Ik bezocht hem eenige dagen vóór zijn' dood. Hij verhaalde mij het bovenstaande in vertrouwen, en zijne asch rust nu vreedzaam bij die van zijne Dochter.

FRANCISCO heeft zijn woord gehouden. O lieve Zuster! ik zelf ben toevallig getuige geweest van het verschrikkelijkste tooneel, dat men zich kan verbeelden. Voor een paar weken reed ik met eene postkoets van Z..... naar *Napels;* de weg geleide ons tusschen hooge rotsen; die gedeeltelijk met bosschen beplant zijn. Een bejaarde Geestelijke en een Officier waren mijne eenige reisgenooten. In den Officier herkende ik al rasch FINELLI; zijn aanblik was mij altijd ten uiterste afschuwelijk, en was hij niet eerst een paar uren van *Z....* in het rijtuig gestapt, ik geloof in waarheid, dat ik mijne reis om dat mensch een dag had uitgesteld. Nu reisde ik zwijgende met hem voort, en was gedwongen zijne laffe spotternijen met den bedaarden, goedhartigen Geestelijke en met alles, wat eerbiedwaardig is, aantehooren. Meer dan eenmaal had ik zijne lasterende tong trachten te beteugelen, doch te vergeefs. De brave Vader ACESCO zag hem slechts met medelijden en verontwaardiging aan, terwijl de goede Man, wanneer ik hem wilde verdedigen, mij minzaam de hand drukte, en mij met eenen edelen grimlach op de lippen zeide: ‘Hij beleedigd mij niet. God hoop ik

zal het hem vergeven, gelijk mijn hart het hem vergeeft.'

Op het eenzaamste van den weg, toen de zon even onder was gegaan, werd het rijtuig door vier gewapende mannen tegengehouden. Twee hielden den postillon een pistool op de borst; het portier werd opengerukt, en een jong, schoon mensch vraagde, met eene donderende stem: 'Zijt gij FINELLI? Ja monster! gij zijt het!'

'Wat wilt gij?' riep FINELLI en bood zijne beurs en horologie aan.

'Niet uw verachtelijk goud, maar uw leven!' Dit zeggende rukte de Roover FINELLI uit de koets en vertrapte zijne geldbeurs en andere kostbaarheden, die de sidderende FINELLI nog altijd bleef aanbieden. Nu hernam hij nog eens zijne stoutheid, hij greep een geladen pistool, waarmede hij gewapend was, en schoot op den Roover, die hem in het zelfde oogenblik een kogel in de borst joeg.

Hij zonk neder; ook de Roover was zwaar gekwetst, doch wankelde naar FINELLI, en zeide lagchende, terwijl hij zijn eigen bloed, dat hem uit eene diepe wonde stroomde, FINELLI in het aangezigt sprengde: 'Dit is het bloed van uw' Zoon, booswicht! Gij deed het door mijne aderen vloeijen! O laat het nu op uw geweten branden. Sterf nu snoodaard! Zie, het overige, dat gij mij nog gelaten hebt, zal onder het zwaard des beuls vloeijen. Zoo, zoo moest ik mijn' Vader eenmaal ontmoeten.' Nu zonk hij bij hem ne-

der, en zuchtte nog eenmaal: ‘CONSTANTIA is gewroken!’

De drie overige Roovers zagen werkeloos dit alles aan; de Geestelijke en ik waren ook uit de koets getreden, en wij poogden het bloed der beide gekwetsten, ware het mogelijk, te stelpen, waar in een der Roovers ons eenige oogenblikken de hand bood; doch zich spoedig bedenkende, riep hij: ‘De arme FRANCISCO is dood, zijt bedacht op uwe veiligheid!’ Onmiddelijk steeg hij te paard, en ijlde met zijne makkers uit ons gezigt; het ledige paard van FRANCISCO hadden zij medegenomen. Voor mij was alles duidelijk: FRANCISCO had eindelijk wraak genomen en zijn' Vader vermoord. O! hoe vreesselijk was mij dit gezigt! Vader en Zoon lagen daar bloedende, door elkander vermoord; doch zij leefden beiden nog. Hulp was nergens te bekomen; de goede Geestelijke verbond op het zorgvuldigste de beide gewonden. Wij tilden hen in de koets, en reden zacht naar het naaste Dorp, waar wij reeds laat in den avond aankwamen. De Wondarts verzekerde, dat FINELLI niet doodelijk gekwetst was, doch FRANCISCO, die in dezelfde kamer met zijn' Vader gelegd was, stierf nog dien zelfden avond, nadat de arme ongelukkige Jongeling alle zijne misdaden aan den goede Geestelijken had beleden en het opregtste berouw daarover had betoond. Weenende kermde hij om schuldvergeving, waarop hij niet durfde hopen. Reeds met de doodkleur op zijne lippen poogde

hij zijne verstijvende hand aan zijn' Vader ter verzoening toetereiken; doch deze rampzalige vloekte hem en de geheele natuur. FRANCISCO stierf, en het Geregt vorderde zijn lijk. FINELLI bevond zich den geheelen nacht in eene soort van razernij. O! het was verschrikkelijk zijne vertwijfeling te zien, in zijne lastering tegen God en de eeuwigheid, die hij nu zoo duidelijk gevoelde, te hooren.

Vroeg in den morgen hield eene reiskoets voor de Herberg stil, en in een' der Heeren, die uit dezelve stapten, herkende ik, met de uiterste verbazing, al ras EDUARD VAN ELDENBERG, wiens dood ik voor ontwijfelbaar zeker had gehouden. Ik durfde mijne oogen niet gelooven. Hij scheen mij te ontwijken, doch het gelukte mij, na eenige vruchtelooze pogingen, hem geheel alleen aantetreffen.

'Zijt gij uit den dooden opgestaan? EDUARD!'

Hij zag mij verlegen aan. 'Dood' - zeide hij - 'ben ik voor de maatschappij. Ach! dood ben ik voor alle weldenkende menschen; en waarom vergeet gij mij niet, waarom herkent gij mij?'

De diepe droefgeestigheid des ongelukkigen trof mij; ik deed alles, wat in mijn vermogen was, om hem te vertroosten, en zijn vertrouwen te winnen. Het laatste gelukte mij, en na weinige oogenblikken weende hij aan mijne borst. Ik dank God, mijn lieve Zuster! Deze afgedwaalde zal weer op den regten weg naar het hoogste geluk gebragt worden. Hij beleed mij alles. Hij is zijne Echt-

genoote, die hij met zijne geheele ziel lief heeft, slechts voor een oogenblik trouweloos geworden; maar hierdoor schond hij de heiligste pligten der eer en der gastvrijheid. Dit gevoel martelde hem duldeloos, hij wilde de wereld ontvlieden, ontrukte zich ook wezenlijk aan den geheelen kring der zamenleving, doch de liefde voor zijne CAROLINA en voor zijn eenig Kind vervolgt hem, en maakt den ongelukkigen geheel ongevoelig voor allen troost, geheel onvatbaar voor alle genietingen des levens. Ik moest hem belooven, dat ik zijn' naam niet zou bekend maken. Hij reist met den Baron VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD, den gezworen vijand van de VAN ELDENBERGS, maar tegenwoordig EDUARDS besten Vriend en Weldoener. De Baron kent EDUARD slechts onder den naam van VELDHUIZEN, en behandelt hem met hoogachting en teedere vriendschap.

EDUARD sidderde, toen ik hem het lot van FINELLI verhaalde. Hij wilde hem gaarne nog eenmaal zien, en mij dacht, dit kon voor EDUARD nuttig zijn. Ik bragt hem dan bij FINELLI; wij waren op dat oogenblik alleen bij hem, FINELLI staarde hem eerst met stijve blikke aan, ‘EDUARD!’ - riep hij vervolgens, op de tanden knerzende - ‘ik sterf. Neen, neen ik sterf niet; de dood woedt slechts in mijne aderen, in dit ligchaam, dat ik verwoest en bedorven heb. Maar ik, ik EDUARD! blijf leven, ik EDUARD! ben onsterfelijk; dat voel ik; ik moet leven en niet vergaan,

als het gras des velds. Ja, daar is een GOD, eene hoogere magt, die mij doet voortduren. O God! ik bezweer u, zoo gij almagtig zijt, vernietig mij dan; ik verzink onder het gewigt der zwarte misdrijven, die mij allen voor den geest komen. Ook u heb ik verleid, EDUARD! komt gij mij ook pijnigen met uwe verwijten? O! zij klagen mij alle aan.'

Nu werd hij geheel zinneloos door vertwijfeling; dit maakte zijn' toestand ten uiterste gevaarlijk. EDUARD knielde in het midden van de kamer; hief zijne oogen en handen ten Hemel! en zeide, op den aandoenlijksten toon: 'O! mijn God! ontferm u. Ik wil u mijn geheel leven toewijden. Vergeef, vergeef, mijne misdaden!'

FINELLI is nog naar zijn landgoed vervoerd, doch hij werd van oogenblik tot oogenblik rampzaliger; ook heeft hij LUCINIA en hare Dochter vurig laten bidden, om hem bij te komen. Weinige uren vóór zijn' dood, is hij met haar gehuwd, en zijn Dochtertje is de eenige bezitster van zijne aanzienlijke goederen. Ten afschrik van allen, die zijn sterfbed omringden, heeft hij, krimpende door de hevigste wroegingen, en vruchteloos heigende naar de geringste verzachting, den vergiftigenden adem uitgeblazen. Niet zijne wonden, maar zijne door wellust en overdaad verpeste levenssappen hebben hem den dood veroorzaakt.

Lieve Zuster! hoe zalig zijn niet de deugdzamen, die vreedzaam en juichende in Gods liefde

sterven! Vaarwel! Geef dezen ingeslotenen aan uwe jong gehuwde Kinderen, en vertrouw in alle omstandigheden op de onwankelbare broedertrouw, van uwen waren Vriend en Broeder,

T.E. VAN WUNNINGEN.

Naschrift.

Ik moest dezen morgen plotseling afbreken omdat ik een onverwacht bezoek kreeg, doch daar ik u zoo veel van EDUARD geschreven heb, moet ik u nog verzoeken, volstrekt niets daarvan bekend te maken, zelfs het gerucht van zijn' dood niet tegen te spreken. Waarom zouden wij in dit opzigt niet aan zijn verlangen voldoen. Mogelijk deed ik reeds niet wel, dat ik iets hem betreffende aan u schreef; doch ik was zoo hartelijk verheugd, dat ik dit jong mensch, dat zulk een' schoonen aanleg van de natuur ontving, maar zoo jammerlijk door zijn' ontaarden Vader verwaarloosd is, op den weg der deugd wedervond, dat ik deze blijde gewaarwording met u deelen moest. Ik zal hem intusschen met vaderlijke zorg blijven bewaken, schoon hij waant geheel aan zich zelven overgelaten te zijn. In de school des rampspoeds toch moet hij wijzer en beter worden. Hij heeft FINELLI, hij heeft den stervenden FINELLI niet verlaten. Neen, zelfs in de laatste vreesselijke oogenblikken van dien rampzaligen, was EDUARD getuige van de afgrijsselijke gevolgen der ondeugd. Ja, daar bij het sterfbed van zijnen verleider, was

hij getuige, hoe het onderdrukt zedelijk gevoel, eindelijk zijne regten herneemt. EDUARD is diep getroffen door alles, wat hij daar hoorde en zag.

'Het sterven van FINELLI' - zegt hij - 'zal nooit uit mijn geheugen gewist worden; nooit denk ik daaraan, dan met de hevigste aandoeningen.'

De Vriend en reisgenoot van EDUARD, de Baron VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD, vertoeft hier niet lang. EDUARD meldt mij dit zoo even in een paar regels.

'De Baron schrijft, dat hij ijlings om familie zaken naar zijn Vaderland terug moet. Ik zal dus naauwelijks tijd hebben, om u, mijn' geliefden Oom, het laatst vaarwel te zeggen.'

Dit doet mij in waarheid leed, ik wilde EDUARD zoo gaarne als mijn' Zoon aannemen. O! dat ik zoo geheel eenzaam naar het graf moet voortkruipen. Wat heb ik toch aan den behaalden roem als Krijgsheld en aan de verkregene Ridderorde? Het is waar, zij getuigt van de gunst van den dappersten Vorst, maar in de zwakheid des ouderdoms biedt mij niets troost. O! hoe weinig menschelijk handelde in dit opzigt de grootste Veldheer der Thebanen, de eerlijke, de door deugd vereeuwigde EPAMINONDAS, toen hij, om zich over kinderloosheid te vertroosten, zijne beide roemrijkste overwinningen, zijne twee Dochters noemde. Neen, deze toch konden hem geen huisselijk geluk schenken; zij konden hem in treurige jaren de zorg niet van het gelaat strelen, en den lach der

zoete vreugde hem op de lippen kussen; op het krankbed konden zij zijne smart door medelijdende tranen en liefkozingen niet verzachten. O! zie hoe gelukkig is de arme Grijsaard, die daar, steunende op den arm van zijne Dochter, onder mijn venster voorbijwaggelt. Het vriendelijk blozende Meisje let met de teederste zorg op de treden des Grijsaards. Ouderdom heeft reeds zijne oogen verdonkerd, maar zijn liefhebbend Kind baant hem den weg; vol onschuld bedelt zij het brood voor den geliefden Oude, en gunt zich zelve geene kruimel, zoo lang hij niet verzadigd is. Lieve Zuster! wie zal voor mij waken, wanneer de gebreken des ouderdoms, waarmede ik reeds worstelen moet, zich opeenstapelen? Wie zal mij zoo liefderijk geleiden en beschermen, wanneer deze schemerige oogen het licht niet meer zien? O! gij gelukkige Moeder! Gij zult in de armen van uwe Kinderen en Kleinkinderen sterven. God zegene u nogmaals. Vaarwel!

Einde van het Tweede Deel.